



ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

LEGAL ISSUES CONCERNING THE DATE AND TIME PROHIBITING
THE SALE OF ALCOHOLIC BEVERAGES

เบญญาดา พรมงคล

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

สำนักวิชานิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

2568

©ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

LEGAL ISSUES CONCERNING THE DATE AND TIME PROHIBITING
THE SALE OF ALCOHOLIC BEVERAGES

เบญญาดา พรมงคล

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สำนักวิชานิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

2568

©ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง



หน้าอนุมัติการค้นคว้าอิสระ
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

การค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
Legal Issues Concerning the Date and Time Prohibiting the Sale of
Alcoholic Beverages

ผู้ประพันธ์ เบญญาดา พรมงคล

คณะกรรมการสอบ

รองศาสตราจารย์ ดร.พรเพ็ญ ไตรพงษ์

ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิวรรณ ดำรงค์กุลนันท์

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกร วิทิตานนท์

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรัชมน พิเชฐวรกุล

กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิวรรณ ดำรงค์กุลนันท์)

คณบดี

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชิน กฤตลักษณ์วงศ์)

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาและความเอาใจใส่ของ รองศาสตราจารย์ ดร.วิวรรณ ดำรงค์กุลนันท์ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเมตตาและความรอบคอบอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เขียนมีแนวทางที่ชัดเจน และสามารถพัฒนางานจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้สำเร็จ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วยความซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พรเพ็ญ ไตรพงษ์ ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะและข้อเสนอแนะเชิงวิชาการอันทรงคุณค่า ซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ นอกจากนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรัชมน พิเชฐวรกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกร วิทิตานนท์ กรรมการสอบที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา ตรวจสอบ และเสนอแนะแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องในส่วนต่าง ๆ อย่างรอบด้าน อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ที่ได้อำนวยความสะดวก และให้การสนับสนุนด้านสถานที่ บุคลากร ตลอดจนเอื้อเฟื้อข้อมูลและทรัพยากรต่าง ๆ อันจำเป็นต่อการดำเนินงาน ตลอดจนขอขอบพระคุณทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วมให้การช่วยเหลือจนการค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ตามเป้าหมาย

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอแสดงความขอบคุณอย่างสุดซึ้งต่อบิดา มารดา และสมาชิกในครอบครัวอันเป็นที่รัก รวมถึงกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจและให้การสนับสนุนทั้งทางด้านจิตใจและด้านการปฏิบัติมาโดยตลอด ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้เขียนสามารถก้าวผ่านอุปสรรคและสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์แห่งการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบแด่ทุกท่านผู้มีส่วนร่วมในการเกื้อกูลและสนับสนุนด้วยความเคารพและสำนึกในพระคุณเป็นอย่างสูง

เบญญาดา พรหมวงศ์

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ	ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
ผู้ประพันธ์	เบญญาดา พรหมวงศ์
หลักสูตร	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.วิวรรณ ดำรงค์กุลนันท์

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ได้ทำการศึกษา “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในมิติด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ อันเนื่องมาจากการใช้บังคับมาตรการดังกล่าว นอกจากนี้ ยังมุ่งเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา และปรับปรุงกฎหมายให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย

ผลการศึกษาพบว่า แม้การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสุขภาพ ความปลอดภัยสาธารณะ ลดปัญหาอุบัติเหตุ ลดปัญหาอาชญากรรม และลดปัญหาความรุนแรงที่เกี่ยวข้องมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่การใช้บังคับกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเข้มงวดในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา รวมถึงการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ โดยอนุญาตให้ขายได้เฉพาะเวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น. เท่านั้น ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการและภาคธุรกิจ รวมถึงสร้างข้อถกเถียงเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ให้เปิดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เสรีในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา โดยการยกเลิกกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 และเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 ในข้อ 3 เพื่อปรับเปลี่ยนช่วงเวลาที่ย่อนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเดิมที่ย่อนุญาตให้ขายได้ 2 ช่วงเวลาคือ ตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น. เป็นเวลาใหม่คือ “อนุญาตให้ขายเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่วเวลา 08.00 น. ถึง 24.00 น.” โดยยังคงเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงหลังเวลา 24.00 น. ถึงก่อนเวลา 08.00 น. นอกจากข้อเสนอแนะข้างต้นแล้ว การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ยังได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเน้นการปรับปรุงกฎหมายให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เช่น การใช้ระบบใบอนุญาต (Licensing System) ที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องระดับท้องถิ่นในการกำกับดูแล การกำหนดเขตหรือพื้นที่พิเศษสำหรับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนการเสริมมาตรการกำกับทางเลือกอื่น เช่น การรณรงค์ทางสังคม การให้ความรู้ และการเพิ่มมาตรการควบคุมตามกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการคุ้มครองสาธารณะและการส่งเสริมเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: เครื่องดื่มแอลกอฮอล์, วันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, เวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์



Independent Study Title Legal Issues Concerning the Date and Time Prohibiting the Sale of Alcoholic Beverages

Author Benyada Promwong

Degree Master of Laws

Advisor Associate Professor Wiwat Damrongkulnan, Ph. D.

ABSTRACT

This independent study investigates “Legal Issues Concerning the Regulation of Dates and Hours Prohibiting the Sale of Alcoholic Beverages.” The objectives are to analyze the legal problems and impacts arising from such restrictions, particularly in the dimensions of public health, society, culture, and the economy, and to propose solutions and legal reforms that ensure greater appropriateness and alignment with the contemporary Thai context.

The findings reveal that although the prohibition of alcohol sales on specific days and during certain hours is intended to protect public health and safety, as well as to reduce accidents, crimes, and alcohol-related violence, the strict enforcement of such measures-particularly the prohibition of alcohol sales on major Buddhist holy days, namely Magha Puja Day, Visakha Puja Day, Asalha Puja Day, the Buddhist Lent Day, and the End of Buddhist Lent Day, together with the restriction of sales hours to only two daily periods (11:00 – 14:00 and 17:00 – 24:00) - has generated adverse impacts on business operators and related industries. It has also raised significant debates regarding occupational freedom and consumer rights in relation to alcohol consumption.

This study proposes that alcohol sales should be permitted on Buddhist holy days by repealing the Prime Minister’s Office Notification on Prohibited Days for Alcohol Sales B.E. 2568 (2025). It further recommends amending the Prime Minister’s Office Notification on Prohibited Hours for Alcohol Sales B.E. 2568 (2025), Section 3, to replace the two permitted time periods with a new timeframe, allowing alcohol sales

from 08:00 to 24:00 hours, while maintaining the prohibition between 00:00 and 08:00 hours. In addition to these recommendations, the study also emphasizes the need for a more flexible legal framework, such as adopting a licensing system that empowers local authorities to supervise and regulate sales, designating special zones or areas for alcohol distribution, and reinforcing alternative regulatory measures including public campaigns, educational initiatives, and targeted control measures. Such reforms are proposed in order to strike a balance between public health and safety protection on the one hand, and economic promotion and social adaptability on the other, in line with the realities of contemporary Thai society.

Keywords: Alcoholic Beverages, Prohibited Dates for Alcohol Sales, Prohibited Times for Alcohol Sales



สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 สมมติฐานของการศึกษา	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	6
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	7
1.7 นิยามศัพท์ในการค้นคว้าอิสระ	7
1.8 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าอิสระ	8
1.9 โครงสร้างของการค้นคว้าอิสระ	18
2 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	20
2.1 ความเบื้องต้น	20
2.2 แนวคิดเชิงสนับสนุนให้มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	24
2.3 แนวคิดเชิงไม่สนับสนุนให้มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	36
2.4 ความส่งท้าย	41
3 การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	45
3.1 ความเบื้องต้น	45
3.2 การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	46
3.3 การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	65
3.4 ความส่งท้าย	88
4 การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ	91
4.1 ความเบื้องต้น	91
4.2 ตัวอย่างประเทศที่ไม่ได้มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้	92

สารบัญ

บทที่	หน้า
4.3 ตัวอย่างประเทศที่ได้มีการกำหนดวันและ/หรือเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้	102
4.4 ความส่งท้าย	148
5 บทวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	152
5.1 ความเบื้องต้น	152
5.2 บทวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	153
5.3 บทวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	158
5.4 บทวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	170
5.5 บทวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	172
5.6 ความส่งท้าย	180
6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	182
6.1 บทสรุป	182
6.2 ข้อเสนอแนะ	185
รายการอ้างอิง	198
ภาคผนวก	207
ภาคผนวก ก พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 (เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้อง)	207
ภาคผนวก ข ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552	208
ภาคผนวก ค ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552	209

สารบัญ

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ง ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558	210
ภาคผนวก จ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2567	211
ภาคผนวก ฉ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568	212
ภาคผนวก ช พระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 (เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้อง)	213
ภาคผนวก ซ พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495	214
ภาคผนวก ฌ พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504	215
ภาคผนวก ฎ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 46 ลงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2515	216
ภาคผนวก ฏ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515	217
ภาคผนวก ฎ กฎกระทรวง (พ.ศ. 2515) ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515	219
ภาคผนวก ฐ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 (เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้อง)	221
ภาคผนวก ท ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558	223
ภาคผนวก ฑ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568	224
ภาคผนวก ฒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 (เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้อง)	225
ภาคผนวก ด พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 (เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้อง)	226
ประวัติผู้ประพันธ์	227

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 ประเภทของเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์แบ่งตามกระบวนการผลิต	20
2.2 สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตในปี พ.ศ. 2565-2567 ช่วง 7 วันอันตรายของเทศกาลสงกรานต์ (ตั้งแต่วันที่ 11-17 เมษายนของทุกปี)	26
2.3 ช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนมากที่สุด	27
3.1 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	51
3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	58
3.3 กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	62
3.4 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	70
3.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	80
3.6 กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	85
4.1 วัตถุประสงค์ของการออกใบอนุญาตของประเทศอังกฤษ ประเทศเวลส์ และประเทศสกอตแลนด์	101
4.2 ประเภทของใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ในสาธารณรัฐสิงคโปร์	105
4.3 ตารางวันและเวลาที่ได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ในเขตควบคุมพิเศษ	106

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2.1 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับอันตราย คิดเป็นปริมาณแอลกอฮอล์ต่อหัวประชากร (อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป) ในจำนวนลิตรของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ภายในปีปฏิทิน	22
2.2 ความชุกของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรปี พ.ศ. 2544-2560	22
2.3 การเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือน หมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่มูลค่าที่แท้จริง	23
2.4 สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุ 3 อันดับแรก ช่วง 7 วันอันตรายของเทศกาลสงกรานต์ 11-17 เมษายน พ.ศ. 2567	27
2.5 ร้อยละของการเคยซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางศาสนาและ/หรือนอกเวลาที่กฎหมายกำหนด จำแนกตามพฤติกรรมการดื่ม พ.ศ. 2560	41
5.1 จำนวนของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย	155
5.2 รายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทย	155
5.3 ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อการท่องเที่ยว 1 ครั้งของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ	155
5.4 มาตรการทางภาษีและราคาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค	162
5.5 ร้อยละของผู้มีงานทำจำแนกตามภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2557-2566	170

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามประวัติศาสตร์ไทยถือได้ว่าอยู่กับมนุษย์เรามาตั้งแต่อดีตแม้จะไม่สามารถระบุระยะเวลาได้ชัดเจนแน่นอนแต่ก็พอที่จะอนุมานได้เพราะมีหลักฐานตามประวัติศาสตร์ไทยว่ามีการนำข้าวมาหมักทำสุราเพื่อบริโภคและประกอบพิธีกรรมสำคัญ หรือวันสำคัญทางพุทธศาสนาก็นิยมนำสุรามาเป็นเครื่องบวงสรวงในพิธีกรรมด้วย โดยมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งสุราประเภทแรกของไทย ได้แก่ “สุราแช่”¹ แต่เดิมการบริโภคสุราในสังคมไทยมีการจำกัดการบริโภคอยู่ในเงื่อนไขที่เป็นบางโอกาส เช่น พิธีกรรม และงานสังสรรค์ ต่อมาเมื่อมีการรับเอาวัฒนธรรมของชาติตะวันตกมากขึ้นการดื่มสุราจึงแพร่หลายมีการดื่มสุราโดยทั่วไปในทุกโอกาสทั้งในสังคมชนบทที่นิยมบริโภคเพื่อผ่อนคลายและเป็นยาบำรุง รวมถึงดื่มตามประเพณี ส่วนสังคมเมืองนิยมดื่มเพื่อผ่อนคลายจากความเครียด งานเฉลิมฉลอง การแสดงสถานะชนชั้นทางสังคม การเข้ากลุ่มสังคม รวมถึงดื่มเพื่อความสุนทรียภาพ ปัจจุบันจึงถือได้ว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่คู่กับวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนชาวไทยทั้งสังคมเมืองและสังคมชนบทจนกลายเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมไปแล้ว

อย่างไรก็ตาม การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณสูงและต่อเนื่องก่อให้เกิดผลกระทบในหลายมิติ โดยเฉพาะด้านสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคเรื้อรังหลายชนิด เช่น โรคตับแข็ง และโรคตับอักเสบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โรคหัวใจและโรคหลอดเลือด รวมถึงความเสี่ยงต่อโรคมะเร็งต่าง ๆ เช่น มะเร็งหลอดอาหาร มะเร็งตับ และมะเร็งเต้านม นอกจากนี้ การติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังถือเป็นภาวะทางจิตเวชที่ต้องได้รับการบำบัดรักษา และมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพจิต เช่น ภาวะซึมเศร้า ความวิตกกังวล และพฤติกรรมการฆ่าตัวตายที่มีแนวโน้มสูงขึ้นในกลุ่มผู้ดื่มหนัก

¹ พระไพศาล วิสาโล, ‘เปิดโลกสุราในไทย บันทึกฝรั่งว่าสยามนิยมดื่มแต่น้อย ทำไมกระดกกันอื้อสมัยรัตนโกสินทร์’ (silpa-mag.com, 28 ธันวาคม 2561), <https://www.silpa-mag.com/history/article_25141> สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2566.

นอกเหนือจากมิติด้านสุขภาพ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ และความสงบเรียบร้อยของประเทศ อาทิ การเพิ่มความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุทางถนน จากการเมาแล้วขับ ความรุนแรงในครอบครัว และอาชญากรรมบางประเภท ขณะเดียวกันยังสร้างภาระทางเศรษฐกิจ ทั้งในรูปแบบต้นทุนทางตรง เช่น ค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลและการใช้บังคับกฎหมาย และต้นทุนทางอ้อม เช่น การสูญเสียแรงงานจากการเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตก่อนวัยอันควร จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ภาครัฐและสังคมต้องให้ความสำคัญในการกำหนดมาตรการทางกฎหมาย และนโยบายสาธารณะเพื่อควบคุมและลดผลกระทบดังกล่าวอย่างเป็นระบบ

ในปี พ.ศ. 2495 ประเทศไทยได้มีการตรากฎหมายกำหนด “เวลา” ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้นเป็นครั้งแรก² และในปี พ.ศ. 2552 ได้มีการตรากฎหมายกำหนด “วัน” ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้นเป็นครั้งแรก³ กรณีกฎหมาย⁴ กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีแนวคิดสำคัญคือ เพื่อสวัสดิภาพของประชาชนและความมั่นคงของประเทศ กล่าวคือ เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนนั่นเอง และกรณีกฎหมายกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีแนวคิดสำคัญคือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุ และอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบด้านสังคม ช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย

การที่กฎหมายกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ดังกล่าวข้างต้นมีผลใช้บังคับจวบจนปัจจุบัน แม้จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายบ้างก็ตามแต่สาระยังคงดำรงอยู่ โดยในยุคนั้นกฎหมายกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางศาสนา ได้แก่

² พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภยันต์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 มาตรา 4 “นอกจากเวลาตั้งแต่ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และ 17.00 นาฬิกา ถึง 22.00 นาฬิกา

(1) ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายสุรา จำหน่ายสุราทุกชนิด

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ในร้านจำหน่ายสุรา”.

³ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ข้อ 1.

⁴ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่า “กฎหมาย” ทั้งนี้ หากถือตามความเป็นจริงแล้ว ประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรีมีนิตินฐานะเป็น “กฎ” แต่ผู้เขียนขอใช้คำว่ากฎหมายเพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาและการทำความเข้าใจของผู้อ่าน.

วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา⁵ และกฎหมายกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่นนอกจากเวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น.⁶ ซึ่งการที่กฎหมายกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ดังกล่าวข้างต้นก่อให้เกิดปัญหาเป็นที่ถกเถียงกันในสังคมว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากสถานการณ์ของสังคมไทยในยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตมาก ทั้งเป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพของประชาชนเกินความจำเป็นในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย กรณีสถานการณ์ของสังคมไทยในยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตมาก กล่าวคือ เศรษฐกิจการค้าในประเทศที่กำลังเติบโตและกำลังฟื้นตัวจากวิกฤติทางเศรษฐกิจของประเทศที่ผ่านมา ประเทศไทยกำลังผลักดันธุรกิจการค้าให้มีการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีและส่งเสริมธุรกิจด้านการท่องเที่ยว เพื่อรองรับภาคการท่องเที่ยวภายหลังจากที่มีการเปิดประเทศเพื่อให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวและลงทุนใช้เงินในประเทศไทย กรณีเป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพของประชาชนเกินความจำเป็น กล่าวคือ ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพของประชาชนในการประกอบอาชีพที่สุจริตและการดำเนินธุรกิจของประชาชน ซึ่งได้รับการรับรองและคุ้มครองอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 40⁷ และกรณีส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ กล่าวคือ ทำให้เศรษฐกิจไม่สะพัดเท่าที่ควรจะเป็น อีกทั้งสถานที่ท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถทำเงินได้จากการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลับต้องงดการขายในกำหนดเวลาต้องห้ามดังกล่าว สถานบันเทิงก็ต้องปิดตามเวลาที่งดการจำหน่ายเครื่องดื่ม

⁵ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 ข้อ 3 “ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ
- (2) การขายในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- (3) การขายในสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่หรือบริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- (4) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม
- (5) การขายในสถานที่ซึ่งใช้จัดกิจกรรมพิเศษระดับชาติหรือนานาชาติ และมีคนจำนวนมากไปทำกิจกรรมร่วมกันตามรายชื่อสถานที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา”

⁶ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 ข้อ 3.

⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 40.

แอลกอฮอล์ และกฎหมายที่รัฐออกมาใช้บังคับไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ⁸ และแผนการปฏิรูปประเทศ⁹ กล่าวคือ ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยวซึ่งเป็นแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเทศไทยมีเป้าหมายส่งเสริมให้เป็นประเทศจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ โดยพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพและสร้างสรรค์คุณค่าให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ ตลอดจนยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบนิเวศ และทรัพยากรที่เอื้อต่อการเติบโตของการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ เพื่อกระจายโอกาสในการสร้างรายได้ไปสู่ชุมชนและเมืองอย่างทั่วถึงและยั่งยืน เพื่อบรรลุเป้าหมายด้านรายได้และการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ส่วนแผนการปฏิรูปประเทศ ประเด็นที่ไม่มีความสอดคล้องคือ กิจกรรมปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ การเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนของไทยในภูมิภาค (Regional Trading หรือ Investment Center) เนื่องจากประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจอย่างมาก ทั้งในด้านการค้า การลงทุน โดยเฉพาะการท่องเที่ยวและการบริการ รวมถึงการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ เพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และการลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยตรง

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้จึงได้ทำการศึกษาถึงความเหมาะสมในการที่กฎหมายกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ ซึ่งหากการที่กฎหมายกำหนดวัน หรือเวลา หรือทั้งวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้มีความไม่เหมาะสม การค้นคว้าอิสระฉบับนี้จะได้ทำการวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผลที่ได้จากการศึกษาในการค้นคว้าอิสระฉบับนี้นอกจากแสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมในการที่กฎหมายกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้แล้ว ในกรณีที่พบว่าการที่กฎหมายกำหนดวัน หรือเวลา หรือทั้งวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้มีความไม่เหมาะสม และได้ทำการวิเคราะห์รวมทั้งได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จะส่งผลให้กฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกิดความเหมาะสมอีกด้วย

⁸ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ‘แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)’ <<https://www.nesdc.go.th/wordpress/wp-content/uploads/2025/05/01-แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ-พ.ศ.-2566-2580-ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม.pdf>> สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2566.

⁹ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ, ‘แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ (ฉบับปรับปรุง) ว่าด้วยแนวทางการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ บนหลักการสร้างความยั่งยืนและครอบคลุมมิติที่สำคัญรวม 3 ด้านหลัก’ <http://nscr.nesdc.go.th/nescd_uat/wp-content/uploads/2021/07/แยกด้าน-05-เศรษฐกิจ.pdf> สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2566.

1.2 สมมติฐานของการศึกษา

ปัจจุบันมีกฎหมายกำหนด “วัน” ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา และมีกฎหมายกำหนด “เวลา” ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้คือ ห้ามขายในเวลาอื่นนอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึง 24.00 นาฬิกา ซึ่งมีข้อยกเว้นอยู่บางกรณี การที่กฎหมายกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้เช่นนี้มีความไม่เหมาะสม ขัดกับสภาพการณ์ของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนเกินความจำเป็น ทั้งยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ หากกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้รับการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสม โดยการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรียกเลิกวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาดังกล่าวข้างต้น รวมถึงออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีแก้ไขเพิ่มเติมเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าวข้างต้นเป็นห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่นนอกจากตั้งแต่เวลา 08.00 น. ถึง 24.00 น. จะส่งผลให้กฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ไม่เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนเกินความจำเป็น และส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.3.1 เพื่อตระหนักถึงสภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาดังกล่าว

1.3.2 เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีความเหมาะสม

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้มุ่งเน้นศึกษา (1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด “วัน” ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ (1) พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 (เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้อง) (2) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 (3) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552 (4) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 (5) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2567 และ (6) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 (2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด “เวลา” ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ (1) พระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 (เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้อง) (2) พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 (3) พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504 (4) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 46 ลงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2515 (5) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 (6) กฎกระทรวง (พ.ศ. 2515) ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 (7) พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 (เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้อง) (8) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 และ (9) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 และ (3) กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด “วันและเวลา” ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ (1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 (เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้อง) และ (2) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 (เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้อง)

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ได้ดำเนินการศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ประกอบไปด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ การค้นคว้าอิสระ และงานวิจัยทางกฎหมาย ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ หาข้อสรุป และนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1.6.1 รู้ประจักษ์ชัดถึงสภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาดังกล่าว

1.6.2 ได้รับแนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีความเหมาะสม

1.7 นิยามศัพท์ในการค้นคว้าอิสระ

ในการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ผู้เขียนขอกำหนดความหมายของคำว่า “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” “สุรา” “สุราแช่” “สุรากลั่น” “ขาย” “จำหน่าย” “การขายปลีกหรือการค้าปลีก” และ “ผู้บริโภค” ดังต่อไปนี้

“เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายความว่ารวมถึง วัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา หรือซึ่งดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา แต่ไม่รวมถึงเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกิน 0.5 ดีกรี ยา ผลิตภัณฑ์สมุนไพร วัตถุออกฤทธิ์ และยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น¹⁰

“สุรา” หมายความว่ารวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์สามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา หรือซึ่งดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา แต่ไม่รวมถึงเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกิน 0.5 ดีกรี¹¹

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่น และให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรีด้วย¹²

“สุรากลั่น” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้ว และให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า 15 ดีกรีด้วย¹³

“ขาย” หมายความว่ารวมถึงจำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน หรือให้เพื่อประโยชน์ในทางการค้า¹⁴

¹⁰ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568 มาตรา 4.

¹¹ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 152.

¹² เพิ่งอ้าง.

¹³ เพิ่งอ้าง.

¹⁴ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 3.

“จำหน่าย” หมายความว่า ความตลอดถึงการโอนสิทธิ หรือกรรมสิทธิ์ หรือการโอนการครอบครอง ให้แก่กัน ไม่ว่ากรณีใด¹⁵

“การขายปลีกหรือการค้าปลีก” หมายความว่า กระบวนการปฏิบัติกิจกรรมทางการตลาด ที่เกี่ยวกับการขายสินค้าและบริการที่เชื่อมต่อกจากผู้ผลิต ตัวแทนจำหน่าย หรือพ่อค้าส่งไปยังผู้บริโภค สุดท้าย เพื่อนำไปใช้ในการอุปโภคบริโภคไม่ใช่นำไปใช้ในการผลิตหรือดำเนินธุรกิจ¹⁶

“ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ และหมายความรวมถึง ผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม¹⁷

1.8 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าอิสระ

จากการสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ พบว่ามีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าอิสระฉบับนี้น้อยจำนวน 7 เรื่อง สามารถจำแนกวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้ (1) ด้านสังคมได้แก่เรื่องที่ 1-3 โดยวรรณกรรมในกลุ่มนี้มุ่งเน้นการ ประเมินนโยบายทางสังคมและการใช้กฎหมาย (2) ด้านกฎหมายได้แก่เรื่องที่ 4-6 กล่าวถึงมาตรการ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยกับกรณีศึกษากฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของต่างประเทศ และ (3) ด้านสาธารณสุขและด้านการแพทย์ได้แก่เรื่องที่ 7 มุ่งเน้นประเด็นเกี่ยวกับ สุขภาพของประชาชน ซึ่งแต่ละเรื่องมีรายละเอียดโดยสังเขปดังต่อไปนี้

เรื่องที่หนึ่ง บทความวิจัย เรื่อง “การประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุดรธานีและ จังหวัดขอนแก่น) กรณีผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” เขียนโดย ดุษฎี आयวัฒน์ และวณิชชา ณรงค์ ชัย¹⁸ โดยมีสาระสำคัญคือ เพื่อศึกษา (1) สถานการณ์การปฏิบัติและผลการบังคับใช้กฎหมายตาม พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และ (2) การรับรู้ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่ม

¹⁵ พระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 มาตรา 3.

¹⁶ วิชาการณัฐ ชิวโสภี, ‘บทที่ 13 การค้าปลีกและการค้าส่ง’ <[http://old-book.ru.ac.th/e-book/m/MK203\(48\)/MK203\(48\)-13.pdf](http://old-book.ru.ac.th/e-book/m/MK203(48)/MK203(48)-13.pdf)> สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2567.

¹⁷ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 3.

¹⁸ ดุษฎี आयวัฒน์ และวณิชชา ณรงค์ชัย, ‘การประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดขอนแก่น) กรณีผู้ จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์’ (2555) 1 วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 55, 55-68.

แอลกอฮอล์ต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เจ้าของร้านค้า) จำนวน 717 คน ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดขอนแก่น การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยในส่วนของการปฏิบัติการปฏิบัติและผลการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 พบว่า ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดอุดรธานีมีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาห้ามจำหน่ายถึงร้อยละ 80 และสามในสี่ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของทั้งสองพื้นที่ไม่ทราบว่าผิดกฎหมายเรื่องเวลาจำหน่าย และใช้เหตุผลนี้จำหน่ายให้กับบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปี สำหรับการรับรู้ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 พบว่าผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ราวร้อยละ 75 ในสองพื้นที่มีการรับรู้ในมาตรการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่บางประเภทในระดับมาก ส่วนการรับรู้เกี่ยวกับมาตรการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบางเวลา ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย

เรื่องที่สอง บทความวิจัย เรื่อง “การทบทวนนโยบายและมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต่อการส่งเสริมสมดุลด้านการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างยั่งยืน” เขียนโดย มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย¹⁹ โดยมีสาระสำคัญคือ วิเคราะห์ภาพรวมแนวโน้ม และสถานการณ์ของตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย รวมทั้งวิเคราะห์และทบทวนนโยบาย กฎหมาย รวมถึงมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เปรียบเทียบกับมาตรการการกำกับดูแลเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ เพื่อเข้าใจสภาพปัญหาอุปสรรค รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการกำกับดูแลตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย เพื่อให้เกิดความสมดุลทั้งในมิติทางสังคม เศรษฐกิจ และการพัฒนาตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย โดยข้อสรุปของงานวิจัยฉบับนี้คือ ประชาชนควรมีสติและเสรีภาพในการประกอบอาชีพและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สติและเสรีภาพนี้ได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แต่เนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถก่อให้เกิดความสูญเสีย (Harmful Use of Alcohol) ผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องไม่สร้างผลกระทบต่อครอบครัวและสังคม ผู้ดื่มต้องมีสติที่จะไม่ก่อปัญหาแก่ผู้อื่น

¹⁹ มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ‘การทบทวนนโยบายและมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต่อการส่งเสริมสมดุลด้านการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างยั่งยืน’ <<https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2024/05/final-report-review-of-alcohol-act-revised-20082024.pdf>> สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2568.

ผู้ผลิตรวมถึงผู้ขายต้องตระหนักและมีส่วนรับผิดชอบต่อความเสียหายทางสังคม แต่ทั้งนี้ไม่ใช่ทุกคนที่จะรู้เท่าทันต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน ดังนั้น รัฐจึงต้องเข้าแทรกแซงเพื่อป้องกันเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ให้เข้าถึงเด็กและเยาวชนได้โดยง่าย และมีมาตรการที่มีประสิทธิผลในการลดอุบัติเหตุบนถนน แต่การเข้าแทรกแซงด้วยกฎหมายและมาตรการกำกับควบคุมต่าง ๆ จะต้องมีความชัดเจน โปร่งใส ลดการใช้ดุลพินิจที่เกินขอบเขตและเป็นธรรม ไม่ก่อให้เกิดต้นทุนที่สูงเกินความจำเป็นจากการปฏิบัติตามกฎหมายที่ขาดความชัดเจนและความยุติธรรม โดยข้อเสนอแนะมุ่งเน้น 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

1. การปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน เห็นสมควรปรับบทลงโทษการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้บุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปี เห็นสมควรพิจารณาเพิ่มโทษในการระงับกิจการของร้านค้าหรือผู้ประกอบการที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้บุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปีเป็นการชั่วคราว โดยจำนวนวันที่ถูกระงับอาจให้ศาลพิจารณาดัดสินตามระดับความเสียหายที่เกิดขึ้น หากมีการกระทำผิดซ้ำควรพิจารณายกเลิกใบอนุญาตการประกอบกิจการ และเพิ่มมาตรการเฝ้าระวังการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้บุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปี โดยเห็นควรพิจารณาเพิ่มช่องทางการรับแจ้งออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มคล้ายแอปพลิเคชัน Traffy Fondue เพื่อให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและเฝ้าระวังการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้บุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปี

2. การลดผลกระทบเชิงลบทางสังคมด้วยมาตรการ 5 ประการดังต่อไปนี้

1) ควรเพิ่มภารกิจให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบทางสังคม และสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อตั้งจุดตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์

2) ปรับแนวทางการกำหนดค่าเสียหายเพื่อชดเชยผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการ “ดื่มขับ”

3) ปรับเกณฑ์การตัดแต้มใบขับขี่ (Demerit Points System) เพื่อคัดกรองผู้ที่ “ดื่มแล้วขับ” ออกจากถนนเร็วขึ้น

4) ปรับแนวทางการตั้งด่าน “จุดตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์” โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วม และ

5) ทบทวน “มาตรการเปิดผับถึงตี 4” และ

3. การแก้ไขกฎหมายให้ชัดเจน ลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ และลดการใช้บังคับกฎหมายในทางที่ผิด มีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1) การแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการควบคุมโฆษณาให้ชัดเจน ลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

2) การเพิ่มกฎหมายควบคุมการโฆษณาบนสื่อออนไลน์

3) การแก้ไขมาตรการควบคุมฉลากตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และประกาศหลักเกณฑ์ว่าด้วยการควบคุมฉลากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามประกาศคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับฉลากของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 และ

4) การแก้ไขกฎหมายเพื่อลดการแสวงหาประโยชน์จากสินบนรางวัลของเจ้าหน้าที่

เรื่องที่สาม บทความวิจัย เรื่อง “นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่นคงด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่” เขียนโดย วสันต์ ปวนปันวัง²⁰ โดยมีสาระสำคัญคือ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ในประเด็นเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และประเด็นทางเศรษฐกิจผ่านนโยบายของรัฐ โดยมีการแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประการได้แก่ ประการแรก เพื่อให้ทราบถึงนโยบาย และมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ประการที่สอง เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ และประการที่สาม เพื่อให้ทราบถึงแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลสรุปจากการศึกษามี 3 ประการได้แก่ (1) นโยบายและมาตรการของรัฐด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ จากสถานการณ์การซื้อและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศชายและเป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ล้วนเห็นสมควรมีกฎหมายควบคุมรวมไปถึงควรมีกฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับการขายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการรับรู้ข้อมูลกฎหมายเกี่ยวกับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลการสำรวจปรากฏว่ามีผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทสุราและเบียร์มากที่สุด ซึ่งเหตุผลในการดื่มคือ เพื่อความสนุกสนาน คลายเครียด และเข้าสังคม ส่วนพื้นที่สถานบันเทิงบริเวณโดยรอบถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ถือเป็นสถานที่ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดจากนักท่องเที่ยว (2) ผลกระทบที่เกิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ก่อให้เกิดการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์หรือโครงการบ้านจัดสรรในพื้นที่ กลายเป็นย่านชุมชนแหล่งรวมสถานบันเทิงที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นสถานที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เป็นพื้นที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ ก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจ

²⁰ วสันต์ ปวนปันวัง, นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่นคงด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ <<https://cas.or.th/wp-content/uploads/2021/01/รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์.pdf>> สืบค้นเมื่อ 21 มิถุนายน 2567.

และเป็นรายได้สำคัญของรัฐจากการเก็บภาษีรายได้จากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการได้รับทั้งประโยชน์และผลกระทบจากนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในเรื่องของการจัดพื้นที่ (Zoning) ร้านค้า การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ ส่วนอุปสรรคของผู้ประกอบการมองว่า นโยบายหรือข้อบังคับบางอย่างทำให้ผู้ประกอบการร้านค้าเสียประโยชน์ เช่น การกำหนดเวลาปิดและเวลาเปิดสถานบริการ การกำหนดช่วงเวลาการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะนโยบายในช่วงสถานการณ์โควิด 19 ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจบนถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างมาก และ (3) แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แม้ว่าภาครัฐจะมีมาตรการในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ในความเป็นจริงการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในรัฐมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นเรื่องรายได้ของรัฐในการจัดเก็บภาษี ความเป็นอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยว โดยหากรัฐมีการบังคับใช้มาตรการนโยบายหรือข้อกฎหมายที่เคร่งครัดเกินไป ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อการจ้างงานที่ลดลงในอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้การใช้บังคับนโยบายออกกฎหมายและข้อบังคับจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น ความประนีประนอม และสรรหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐว่าด้วยเรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะเป็นการเอื้อให้กับกลุ่มธุรกิจผู้ประกอบการที่รู้และเข้าใจในข้อกฎหมายดำเนินธุรกิจเป็นไปโดยสะดวกและง่ายยิ่งขึ้น การผ่อนปรนให้ลูกค้าสามารถชำระเงินตั้งแต่เวลา 23.30 น. แต่ยังสามารถนั่งดื่มได้อยู่จนสถานบันเทิงปิดในเวลา 00.00 น. เป็นต้น

เรื่องที่สี่ บทความวิจัย เรื่อง “การกำหนดมาตรการกฎหมายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” เขียนโดย พลภัทร ศรีกุล และสุพัตรา แผนวิจิต²¹ โดยมีสาระสำคัญคือ เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยและต่างประเทศ สภาพปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อเสนอแนะแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในยุคปัจจุบัน ประเด็นที่หนึ่ง ทำการศึกษาถึงมาตรการควบคุมด้านวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ใช้บังคับอยู่ โดยมีความเห็นว่าไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน และผลกระทบที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันและเวลาที่แท้จริง มีความเห็นว่าเพื่อลด

²¹ พลภัทร ศรีกุล และสุพัตรา แผนวิจิต, ‘การกำหนดมาตรการกฎหมายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์’ 1 วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 115, 115-124.

อุบัติเหตุอันมีสาเหตุหลักมาจากการเมาแล้วขับ พบว่าในช่วงเทศกาลสงกรานต์และเทศกาลปีใหม่เป็นเทศกาลที่เกิดอุบัติเหตุและเสียชีวิตที่เกิดจากการเมาแล้วขับเป็นอันดับต้น ๆ โดยช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดอยู่ในช่วงเวลา 16.01 น. ถึง 20.00 น. เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศพบว่าประเทศออสเตรเลียและประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเทศกาลวันสำคัญ เช่น วัน Good Friday วัน Christmas และวันสงกรานต์เพื่อควบคุมการเกิดอุบัติเหตุในช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ ของประเทศนั้น ๆ ดังนั้น หากประเทศไทยมีการออกประกาศกำหนดให้เทศกาลสงกรานต์และเทศกาลปีใหม่เป็นวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะสามารถลดอุบัติเหตุอันมีสาเหตุหลักจากการเมาแล้วขับได้และควรกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้สอดคล้องกับช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุด้วย ประเด็นที่สอง บทบัญญัติกฎหมายเรื่องการโฆษณา มีการบัญญัติไม่ชัดเจนสามารถตีความได้หลายแนวทาง กล่าวคือ บทบัญญัติมาตรา 32 ที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 500,000 บาท นอกจากจะใช้บังคับกับผู้ผลิตและผู้นำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วยังใช้บังคับกับผู้ประกอบการร้านค้ารายย่อยรวมถึงบุคคลทั่วไปด้วย ทำให้ได้รับผลกระทบจากการใช้บังคับกฎหมายมาตรา 32 รวมถึงบทลงโทษของผู้ผลิตที่ทำการโฆษณาอย่างมีอัตราโทษที่ค่อนข้างต่ำ ดังนั้น จึงมีความเห็นว่าการกำหนดบทลงโทษสำหรับการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ควรมีการปรับแก้ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจให้ผู้ประกอบธุรกิจประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกิดความเกรงกลัวและไม่กระทำความผิด นอกจากนี้ ควรแบ่งแยกระดับอัตราโทษออกเป็นสองกลุ่มได้แก่ กลุ่มแรกคือกลุ่มผู้ผลิตและผู้นำเข้า และกลุ่มที่สองคือกลุ่มผู้ประกอบการร้านค้ารายย่อยและประชาชน และประเด็นที่สาม ส่วนของอำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ครอบคลุมถึงการรวบรวมพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องตามกฎหมาย บทบัญญัติมาตรา 34 ไม่ได้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการยึดหรืออายัดสิ่งอื่นใดได้นอกจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่านั้น จึงเห็นสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 34 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถยึดหรืออายัดสิ่งของหรือวัตถุอื่นใดในการรวบรวมพยานหลักฐานได้ รวมถึงสื่อโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีการฝ่าฝืนการโฆษณาตามมาตรา 32 ด้วย

เรื่องที่ห้า บทความวิจัย เรื่อง “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอิเล็กทรอนิกส์และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัล ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551” เขียนโดย คณินันท์ เลิศเดชธนพงศ์²² โดยมีสาระสำคัญคือ

²² คณินันท์ เลิศเดชธนพงศ์, ‘ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอิเล็กทรอนิกส์และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัล ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551’ <http://www.lawgrad.ru.ac.th/AbstractsFile/6124012604/16462942783e9f04a80a08d98fe30be10c27_0681c1_abstract.pdf> สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2566.

เพื่อศึกษาถึงความหมาย ประวัติความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องตี๋ม แอลกอฮอล์ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจ ถึงสาเหตุและเหตุผลที่มีการควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์และเพื่อให้ทราบถึงปัญหาเรื่องการควบคุม เครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในเรื่องอายุ กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดอายุขั้นต่ำในการจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภค โดยห้ามจำหน่ายแก่ บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ แต่ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีการวางหลัก กฎหมายห้ามจำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก โดยตามพระราชบัญญัติฉบับหลังนี้ได้ ให้นิยามหรือความหมายของคำว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับวันและเวลาพบความขัดข้องของกฎหมาย กล่าวคือ หากมีผู้ประกอบการจำหน่าย เครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางศาสนาและจำหน่ายในช่วงเวลาอื่นนอกจากเวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น. ควรถือเอากฎหมายฉบับใดเป็นหลักและใช้บังคับระหว่าง พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ประกอบกับประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ห้ามผู้ใดขายเครื่องตี๋ม แอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้น การขายเฉพาะร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ ถือเป็นกฎหมายที่ห้าม จำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ 24 ชั่วโมง กับกฎหมายห้ามจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ตาม พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ประกอบกับประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 โดยกำหนดเวลาห้ามจำหน่ายในช่วงเวลา อื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น. ซึ่งยังมี การตีความที่คลุมเครือ ไม่ชัดเจน มีความขัดข้อง และยังไม่สามารถควบคุมได้เท่าที่ควร รวมถึงเพื่อให้ ทราบถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมการขายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ ทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ออกประกาศตามความในมาตรา 4 และมาตรา 30 (6) แห่งพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายเครื่องตี๋ม แอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ในประกาศดังกล่าวนี้ ห้ามผู้ใดขายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์โดยวิธีการขายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์หรือบริการที่เกี่ยวข้องกับ การขายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อผู้บริโภคโดยตรง หรือเป็น การดำเนินการใด ๆ ในลักษณะการเชิญชวนให้ซื้อ การเสนอขาย หรือการขายสินค้าหรือบริการต่อ ผู้บริโภคโดยตรง

เรื่องที่หก บทความวิจัย เรื่อง “มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์: ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ” เขียนโดย ชนกิตา ศิริวัตร²³ โดยมีสาระสำคัญคือ ในปี พ.ศ. 2526 สมัชชาองค์การอนามัยโลก ครั้งที่ 36 ได้เสนอแนะให้ประเทศสมาชิกจัดทำนโยบาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติที่ชัดเจนและครบถ้วนทุกด้านที่ให้ความสำคัญด้านการป้องกันภายใต้ กรอบยุทธศาสตร์สุขภาพดีถ้วนหน้า และพัฒนานกวิธีและกิจกรรมในแผนงานโครงการที่ต่อเนื่องและ ระยะยาวเพื่อลดการบริโภคและแก้ไขปัญาที่เกิดขึ้นจาก “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ประเทศไทยเป็น หนึ่งในประเทศสมาชิก และกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ใช้บังคับอยู่ในประเทศไทยใน ช่วงเวลาดังกล่าวกระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็นต้น ซึ่งกฎหมายดังกล่าวไม่ได้มีวัตถุประสงค์ช่วยลดการ บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาทิ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอุบัติเหตุ ปัญหาครอบครัว ผลกระทบทางสุขภาพและเศรษฐกิจ จึงได้มี การตราพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ขึ้นมาเพื่อกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พระราชบัญญัตินี้ได้ตราขึ้นโดยมีเจตนารมณ์ที่ชัดเจนในการลด ปัญหาและผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในด้านสุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจ รวมถึงการคุ้มครองเด็กและเยาวชนไม่ให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย ภายใต้ พระราชบัญญัตินี้ มีการกำหนด “วันห้ามขาย” เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา 5 วัน ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออก พรรษา ซึ่งมีหลักการที่คล้ายคลึงกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ ที่ส่วนใหญ่อ้างอิงมาจากวันสำคัญทางคริสต์ศาสนา อาทิ วัน Good Friday หรือวันศุกร์ประเสริฐ วัน Christmas ในส่วนของการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็เป็นมาตรการที่กำหนดไว้ ในหลาย ๆ ประเทศเพียงแต่มีความแตกต่างกันไปตามกฎหมายของแต่ละประเทศ เช่น กำหนดเวลา ขายโดยแบ่งตามประเภทของใบอนุญาต หรือแบ่งตามประเภทของสถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำยุทธศาสตร์นโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติเพื่อสนับสนุน การควบคุมขนาดและความรุนแรงของปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย หนึ่งในมาตรการสำคัญคือ มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่กำหนดไว้ ในพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ยังมีความไม่เหมาะสมกับบริบทของสังคม

²³ ชนกิตา ศิริวัตร, ‘มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์: ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมาย ต่างประเทศ’ <[https://ddc.moph.go.th/uploads/ckeditor2/files/บทคัดย่อปรับ%20\(เผยแพร่\).pdf](https://ddc.moph.go.th/uploads/ckeditor2/files/บทคัดย่อปรับ%20(เผยแพร่).pdf)> สืบค้น เมื่อ 2 เมษายน 2568.

และสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้การใช้บังคับกฎหมายในเรื่องดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เห็นสมควรปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้มีความถูกต้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะ 4 ประการดังต่อไปนี้ (1) การปรับปรุงแก้ไขคำว่า “ท่าอากาศยานนานาชาติ” เนื่องจากพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 ไม่ได้มีการกำหนดนิยามคำนี้ไว้ ประกอบกับสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย ได้มีการออกประกาศเรื่อง รายชื่อสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ (International Airport) พ.ศ. 2566 กำหนดให้สนามบินจำนวน 10 แห่ง อาทิ สนามบินดอนเมือง สนามบินสุวรรณภูมิ สนามบินเชียงใหม่ และสนามบินภูเก็ต เป็นสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ ดังนั้น จึงควรมีการปรับเปลี่ยนคำว่า “ท่าอากาศยานนานาชาติ” เป็น “สนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ” (2) การกำหนดข้อยกเว้นเพิ่มเติมเกี่ยวกับมาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ยกเว้นให้การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม ทั้งนี้ เฉพาะกรณีที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ขายเท่านั้น หรือยกเว้นให้มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างมื้ออาหาร เป็นต้น (3) การกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยแบ่งตามประเภทของสถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาทิ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงแรม ในร้านขายของชำ ในร้านสะดวกซื้อ หรือในร้านอาหาร และ (4) การกระจายอำนาจให้คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัดสามารถออกประกาศกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างจากที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ และผ่านการกลั่นกรองจากคณะกรรมการระดับชาติ

เรื่องที่เจ็ด บทความวิจัย เรื่อง “การศึกษาผลกระทบด้านสุขภาพจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตจังหวัดแพร่” เขียนโดย สมบัติ สลักหาลาย และสมคิด จูหัวา²⁴ โดยมีสาระสำคัญคือ เพื่อศึกษาปัจจัยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบด้านสุขภาพจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตจังหวัดแพร่ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดแพร่ จำนวน 400 คน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำจากการศึกษาข้อมูลพื้นที่ในเขตจังหวัดแพร่มีกลุ่มผลิตสุรากลั่นชุมชนมากถึง 217 โรงงาน ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีความเสี่ยงเพิ่มสูงขึ้นจากมูลเหตุหลาย ๆ ปัจจัย เช่น

²⁴ สมบัติ สลักหาลาย และสมคิด จูหัวา, ‘การศึกษาผลกระทบด้านสุขภาพจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตจังหวัดแพร่’ การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10 <https://www.stou.ac.th/thai/grad_stdy/Masters/%E0%B8%9D%E0%B8%AA%E0%B8%AA/research/Proceedings_2563/FullPaper/HS/Oral/O-HS%20003%20นายสมบัติ%20สลักหาลาย.pdf> สืบค้นเมื่อ 21 พฤษภาคม 2568.

สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมที่สืบทอดกันมา เป็นต้น การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลต่อผู้ดื่มทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ครอบครัวยุทธศาสตร์ รวมทั้งภาวะเศรษฐกิจ อีกทั้งยังมีผลโดยตรงต่อการทำงานของตับ ทำให้เกิดการคั่งของไขมันในตับ ทำให้ตับอักเสบและตับแข็ง นอกจากนี้ยังทำให้บุคลิกภาพของผู้ดื่มเปลี่ยนแปลง อ่อนแอ เกียจคร้าน ไม่รับผิดชอบทั้งต่อตนเองและครอบครัว รวมถึงขาดประสิทธิภาพในการทำงาน ส่วนทางด้านจิตใจ พบว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ เกิดภาวะซึมเศร้า ฟุ้งซ่าน กังวล มึนงง ขาดความสุข ทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่น ขาดความสุขในครอบครัว ทำให้ได้กัมปัญหา ตลอดจนทำให้เกิดปัญหาทางด้านจริยธรรมและอาชญากรรมเพราะไม่มีเงินมาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการชิงทรัพย์ จี้ปล้น ลักขโมย รวมถึงการข่มขืนกระทำชำเรา และฆ่าคนตาย ทั้งนี้ จากผลการวิจัยที่สำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอาการเจ็บป่วยทางกายที่ไม่ใช่โรคประจำตัวร้อยละ 25.8 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วประสบอุบัติเหตุร้อยละ 17.7 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วทะเลาะวิวาทจนได้รับบาดเจ็บร้อยละ 8.8 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วน้ำหนักขึ้นร้อยละ 16.5 และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วเกิดอาการคลื่นไส้จนถูกควบคุมตัวร้อยละ 2.5 ผลกระทบทางจิตใจพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จนควบคุมตนเองไม่ได้ร้อยละ 2.5 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วรู้สึกเบื่อหน่ายร้อยละ 12.0 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วกระทำความรุนแรงต่อเด็กและสตรีร้อยละ 4.3 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วคิดฆ่าตัวตายร้อยละ 3.8 และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วรู้สึกเครียดร้อยละ 11.3 ผลกระทบทางสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วก่อความเสียหายต่อทรัพย์สินของสาธารณะร้อยละ 4.3 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วไม่ช่วยเหลือสังคมร้อยละ 36.5 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วขัดแย้งกับผู้อื่นร้อยละ 16.3 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วรู้สึกว่าตนมีอารมณ์รุนแรงร้อยละ 14.3 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นร้อยละ 8.8 ผลกระทบทางสติปัญญาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเมื่อดื่มสุราจะไม่เกิดความเชื่อมั่นในตนเองร้อยละ 51.7 กล้าแสดงออกร้อยละ 52.5 เกิดความหวังต่อตนเองร้อยละ 33.8 เกิดภาวะหลงลืมหรือความจำเสื่อมร้อยละ 32.8 และดื่มสุราแล้วไม่ยอมรับข้อบกพร่องของตนเองร้อยละ 54.5 ส่วนการเจ็บป่วยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีโรคประจำตัวร้อยละ 34.8 โรคประจำตัวที่พบ 3 อันดับแรกได้แก่ โรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 19.3 โรคกระเพาะอาหารร้อยละ 8.5 และโรคเบาหวานร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

แม้ว่าวรรณกรรมทั้ง 7 เรื่องดังกล่าวข้างต้นจะเกี่ยวข้องกับการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ แต่ยังไม่ปรากฏว่ามีวรรณกรรมเรื่องใดได้ทำการศึกษาในหัวข้อการวิจัย (Research Topic) เรื่อง “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ภายใต้คำถามการวิจัย (Research Question) ที่ว่า “การที่กฎหมายกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้มี

ความเหมาะสมหรือไม่ หากมีความไม่เหมาะสมจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไรเพื่อให้เกิดความเหมาะสม”
 ดังเช่นการค้นคว้าอิสระฉบับนี้

1.9 โครงสร้างของการค้นคว้าอิสระ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้มุ่งที่จะตอบคำถามสำคัญว่า “การที่กฎหมายกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้มีความเหมาะสมหรือไม่ หากมีความไม่เหมาะสมจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไรเพื่อให้เกิดความเหมาะสม” และเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบของคำถามดังกล่าว ผู้เขียนได้ดำเนินการศึกษา ทำการวิเคราะห์ หาข้อสรุป และนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะผ่านโครงสร้างของการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ มีรายละเอียดโดยสังเขปดังต่อไปนี้

บทที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บทนี้จะทำการศึกษา (1) แนวคิดเชิงสนับสนุนให้มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ (2) แนวคิดเชิงไม่สนับสนุนให้มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบไปด้วย (2.1) แนวคิดเชิงไม่สนับสนุนให้มีการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ (2.2) แนวคิดเชิงไม่สนับสนุนให้มีการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

บทที่ 3 การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย บทนี้จะทำการศึกษา (1) การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย ประกอบไปด้วย (1.1) ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย (1.2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย (1.3) กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย และ (1.4) ข้อพึงพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย และ (2) การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย ประกอบไปด้วย (2.1) ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย (2.2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย (2.3) กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย และ (2.4) ข้อพึงพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

บทที่ 4 การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ บทนี้จะทำการศึกษา (1) ตัวอย่างประเทศที่ไม่ได้มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ ประกอบไปด้วย (1.1) ประเทศญี่ปุ่น (1.2) ประเทศอังกฤษ (1.3) ประเทศเวลส์ และ (1.4) ประเทศสกอตแลนด์ และ (2) ตัวอย่างประเทศที่ได้มีการกำหนดวันและ/หรือเวลาห้ามขายเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ไว้ ประกอบไปด้วย (2.1) สาธารณรัฐสิงคโปร์ (2.2) ประเทศสหรัฐอเมริกา (2.3) ประเทศฝรั่งเศส และ (2.4) ประเทศซาอุดีอาระเบีย

บทที่ 5 บทวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย ภายหลังจากทำการศึกษาบทที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บทที่ 3 การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย และบทที่ 4 การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ แล้ว บทนี้จะนำผลที่ได้จากการศึกษาในสามบทดังกล่าวข้างต้นมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ “สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย” แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ (1) บทวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย (2) บทวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย (3) บทวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย และ (4) บทวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ บทนี้จะทำการสรุปผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ทั้งหมดในการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ รวมถึงนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีความเหมาะสมอันเป็นการตอบคำถามสำคัญของการค้นคว้าอิสระฉบับนี้

บทที่ 2

แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2.1 ความเบื้องต้น

เนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลกระทบต่อหลายด้านทั้งปัญหาสุขภาพ ปัญหาทางสังคม และปัญหาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อควบคุมและจำกัดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เหมาะสมกับระบบทางสังคม เพื่อส่งเสริมความสงบในสังคม ให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีและมีความปลอดภัยในการดำรงชีวิต

ปัจจุบันปัญหาที่ร้ายแรงอันดับต้น ๆ ของประเทศไทยและอีกหลาย ๆ ประเทศก็คือ ผลของการดื่มสุราหรือการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะเป็นวิสกี้ บรั่นดี เบียร์ หรือไวน์ก็ตาม ผู้ที่ดื่มในปริมาณมากอย่างสม่ำเสมอมีแนวโน้มที่จะดื่มในปริมาณที่เพิ่มขึ้นทุกวัน แม้จะอยู่ในภาวะที่มีเมามาสุราแล้วก็ตามก็ยังคงสามารถดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณเพิ่มสูงขึ้นได้อีก โดยผลจากการดื่มสุราส่งผลกระทบต่อระบบร่างกายหลาย ๆ ระบบ เช่น ผลต่อระบบสมอง ทำให้สมองเสื่อม ส่งผลต่อการตัดสินใจ ผลต่อระบบประสาท ความจำบกพร่อง ผลต่อระบบหัวใจ ทำให้ความดันโลหิตสูง ผลต่อกระเพาะอาหาร ทำให้กระเพาะอาหารอักเสบ เลือดออกในกระเพาะอาหาร และผลต่อดับ ทำให้ตับแข็ง ล้วนเป็นผลภัยจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งสิ้น นอกจากนี้แล้ว อาจก่อให้เกิดมะเร็งในช่องปาก ลำคอ กล่องเสียง และหลอดอาหารได้อีกด้วย²⁵

ตารางที่ 2.1 ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบ่งตามกระบวนการผลิต

ลำดับ	ประเภทหลัก	กระบวนการผลิต	ตัวอย่าง เครื่องดื่ม
(1)	สุราแช่ (Fermented Beverages)	ผลิตโดยการนำวัตถุดิบที่มีน้ำตาลมาหมักกับยีสต์ โดยตรง มีปริมาณแอลกอฮอล์โดยประมาณร้อยละ 3 ถึงร้อยละ 15	เบียร์ ไวน์ ซิดเดอร์ สาโท สาเก

²⁵ โรงพยาบาลกรุงเทพพัทยา, 'สุราผลร้ายต่อร่างกาย' <<https://bangkok.pattayahospital.com/th/health-articles-th/gastrointestinal-liver-th/effects-of-alcohol-th/>> สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2567.

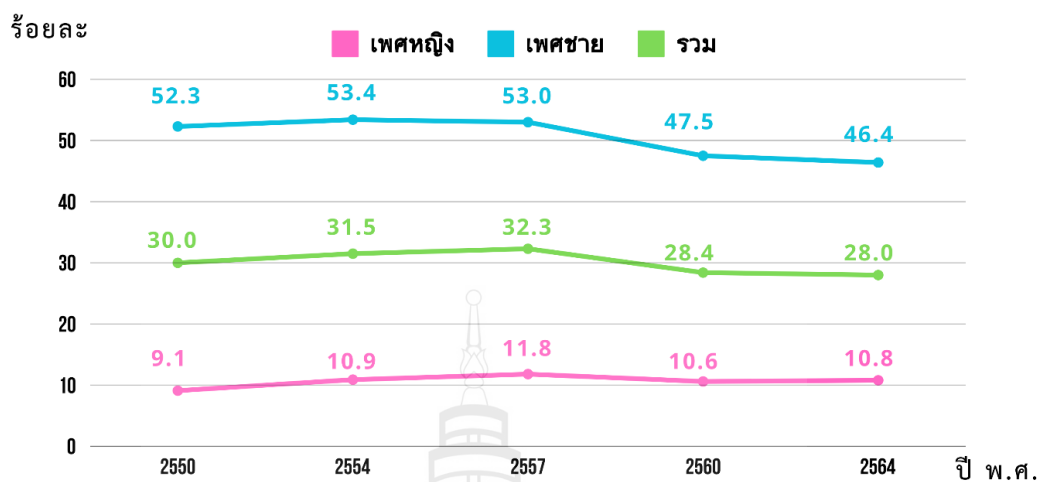
ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลำดับ	ประเภทหลัก	กระบวนการผลิต	ตัวอย่าง เครื่องดื่ม
(2)	สุรากลั่น (Distilled Spirits)	ผลิตจากการนำเครื่องดื่มหมักมาผ่านกระบวนการกลั่นเพื่อเพิ่มปริมาณแอลกอฮอล์ให้สูงขึ้น มีปริมาณแอลกอฮอล์สูงเกินกว่าร้อยละ 15 หรืออาจสูงถึงร้อยละ 45 หรือมากกว่า (Alcohol by Volume: ABV)	วิสกี้ วอดก้า จิน รัม เตกีลา บรั่นดี

ที่มา พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 4

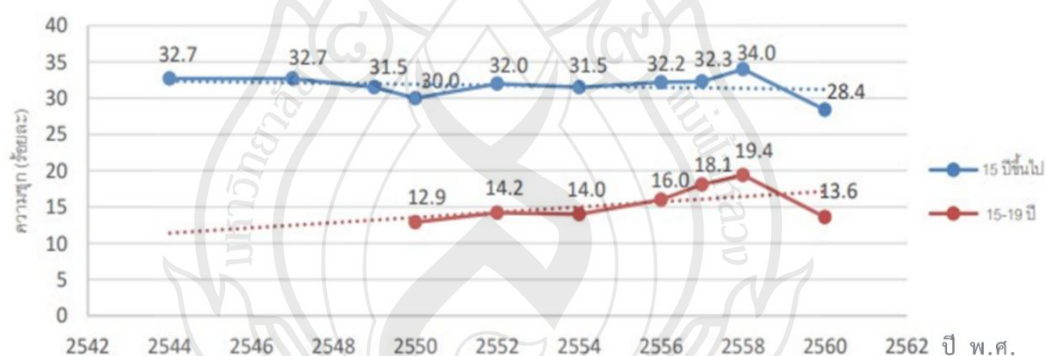
สำหรับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสังคมไทยนั้นพบว่า คนไทยมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาแต่อดีต โดยมีปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีการบริโภคมาจากความอยากรู้อยากลอง กลุ่มเพื่อน สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ กระแสสื่อโฆษณา และความเครียด จากข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2564 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติระหว่างปี พ.ศ. 2550-2564 พบว่า ภาพรวมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปในช่วง 14 ปีที่ผ่านมาค่อนข้างคงที่ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 30.0 ในปี พ.ศ. 2550 เป็นร้อยละ 31.5 ในปี พ.ศ. 2554 การบริโภคลดลงในปี พ.ศ. 2560 และในปี พ.ศ. 2564 เหลืออัตราร้อยละ 28.0 โดยเป็นนักดื่มชายมากกว่านักดื่มหญิงประมาณ 4.5 เท่า (ร้อยละ 46.4 และ 10.8 ตามลำดับ) หากจำแนกตามอายุ ช่วงอายุ 15 ปี ถึง 19 ปี พบว่าแนวโน้มความชุกของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลับมีทิศทางเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดจากร้อยละ 12.9 ในปี พ.ศ. 2550 เป็นร้อยละ 19.4 ในปี พ.ศ. 2558 และลดลงในปี พ.ศ. 2560 เช่นกัน อาจเป็นผลมาจากการที่รัฐบาลขอความร่วมมือให้งดจัดงานรื่นเริงต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนส่งเสริมทำกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา²⁶

²⁶ สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, ‘รายงานผลการดำเนินงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์’ <<https://ddc.moph.go.th/uploads/files/1438820200823062406.pdf>> สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2567.



ที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ภาพที่ 2.1 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับอันตราย คิดเป็นปริมาณแอลกอฮอล์ต่อหัวประชากร (อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป) ในจำนวนลิตรของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ภายในปีปฏิทิน

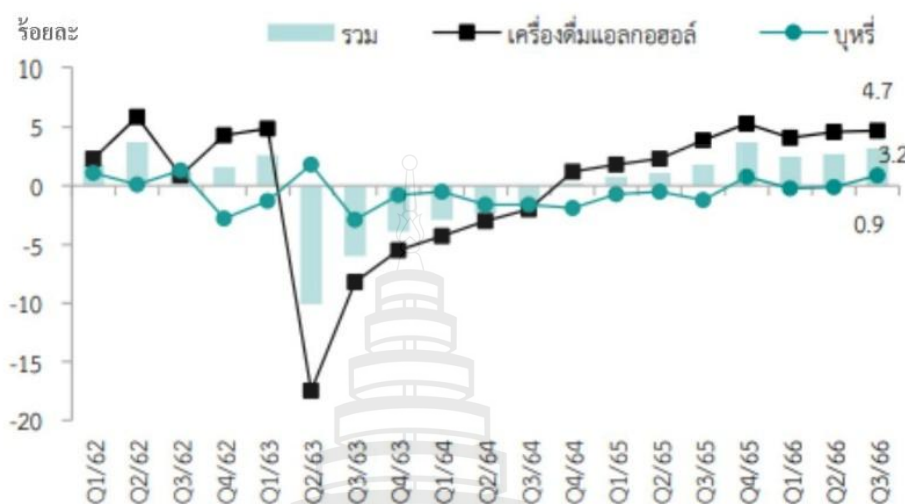


ที่มา ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ภาพที่ 2.2 ความชุกของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรปี พ.ศ. 2544-2560

ขณะที่ปี พ.ศ. 2566 การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไตรมาสสองเพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน และมีแนวโน้มว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวที่มีการจัดงานตามช่วงเทศกาลต่าง ๆ จึงทำให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการสังสรรค์มากขึ้น การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.7 โดยเป็นการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.6 ตามการฟื้นตัว

ของภาคการท่องเที่ยวประกอบกับในช่วงกลางเดือนเมษายน ปี พ.ศ. 2566 ที่ผ่านมามีการจัดกิจกรรมงานเทศกาลสงกรานต์ทำให้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อสังสรรค์เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก²⁷



ที่มา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพที่ 2.3 การเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือน หมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเบียร์ มูลค่าที่แท้จริง

ผลกระทบที่ตามมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือ การใช้ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งนับวันมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในปี พ.ศ. 2565 มีเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นจำนวน 2,347 ราย ถือเป็นสถิติความรุนแรงในครอบครัวสูงสุดในรอบ 7 ปี เมื่อพิจารณาปัจจัยกระตุ้นการใช้ความรุนแรงแล้วพบว่าร้อยละ 26.4 มีสาเหตุมาจากการเมาสุราและการเมาสุราร่วมกับการใช้ยาเสพติด²⁸

²⁷ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 'ภาวะสังคมไทยไตรมาสสามปี พ.ศ. 2566' <https://www.mhesi.go.th/images/THANWARAT/เอกสารเผยแพร่ภายนอก/article_20231127093115.pdf> สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2567.

²⁸ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 'ภาวะสังคมไทย ไตรมาสที่ 2 ปี 2566, กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม' <https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13633&filename=socialoutlook_report> สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2567.

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังถือเป็นเครื่องดื่มที่ก่อให้เกิดการเสพติด เป็นสาเหตุของการเกิดโรคต่าง ๆ และเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจราจร²⁹ เช่น เมมาแล้วขับ รวมทั้งก่อให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และปัญหาความยากจน ดังนั้น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงมีใช้สินค้าธรรมดาที่สามารถจำหน่ายได้เหมือนสินค้าทั่วไป จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมการจำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการเฉพาะ

ในบทนี้ผู้เขียนจะทำการศึกษา “แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ หัวข้อที่ 2.2 แนวคิดเชิงสนับสนุนให้มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และหัวข้อที่ 2.3 แนวคิดเชิงไม่สนับสนุนให้มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังจะได้อธิบายต่อไป

2.2 แนวคิดเชิงสนับสนุนให้มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีแนวคิดก่อเกิดมาจากการสร้างมาตรการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภาครัฐจึงได้บัญญัติเป็นกฎหมายที่ออกโดยรัฐบาลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะในบริเวณ ช่วงวัน และช่วงเวลาที่มีความเสี่ยงสูงในการเกิดปัญหาเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเกินไป มีการควบคุมในมิติต่าง ๆ ตลอดจนพิจารณาถึงปัญหาที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวมและพิจารณาว่าสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อสังคมในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสุขภาพ ครอบครัว การเกิดอุบัติเหตุ และอาชญากรรม รวมถึงมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ดังนั้น ภาครัฐจึงมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งมีการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ และช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนไม่ให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย

²⁹ อภิการ์ตน์ นิยมไทย, ‘เครื่องดื่มแอลกอฮอล์สินค้าที่ต้องได้รับการควบคุม’ วารสารจุลนิติ 131, 131-139.

ตัวอย่างปัญหาที่มีผลมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเรื่องสุขภาพสาธารณสุข

เนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณมากติดต่อกันส่งผลให้ผู้ดื่มมีปัญหาด้านสุขภาพ อาทิ การเกิดโรคตับ เช่น ไขมันสะสมในตับ ตับอักเสบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และตับแข็ง โรคหัวใจและหลอดเลือด เช่น ภาวะหัวใจเต้นผิดจังหวะ โรคกล้ามเนื้อหัวใจเสื่อมและความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และโรคมะเร็ง เป็นต้น การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวันและช่วงเวลาที่มีความเสี่ยงสูง เช่น วันหยุดยาว วันสำคัญทางศาสนา หรือช่วงเวลากลางคืน เป็นมาตรการที่มุ่งเน้นลดปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยรวมและการบริโภคในลักษณะที่ก่อให้เกิดความมึนเมาจนขาดสติ

2. ปัญหาอุบัติเหตุทางถนน

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปริมาณมากมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ซึ่งปัญหาการเสียชีวิตเพราะอุบัติเหตุดังกล่าวถือเป็นปัญหาลำดับต้น ๆ ของประเทศไทยที่ภาครัฐยังคงดำเนินการแก้ไข อาทิ ช่วงเทศกาลสงกรานต์ เทศกาลปีใหม่ ที่มักจะมีผู้เสียชีวิตเพราะอุบัติเหตุจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาแล้วซ้ำ ดังนั้น ภาครัฐจึงกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านอาหารและบาร์ในช่วงเวลาที่มักเกิดอุบัติเหตุนี้ เช่น ช่วงค่ำถึงเวลา 02.00 น. ของอีกวัน ซึ่งหากประชาชนสามารถดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอดทั้งวัน ก็มักจะดื่มต่อเนื่องไปจนถึงช่วงเย็นแล้วอาจเกิดอุบัติเหตุในช่วงดึก

ตามสถิติสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตในปี พ.ศ. 2565-2567 ช่วง 7 วันอันตรายของเทศกาลสงกรานต์ (ตั้งแต่วันที่ 11-17 เมษายนของทุกปี) อันดับ 1 คือ ขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด รองลงมาคือ ขับขี่รถขณะเมาสุรา การขับรถตัดหน้าอย่างกระชั้นชิด ทักษะไม่ดี และสภาพถนน ตามลำดับ

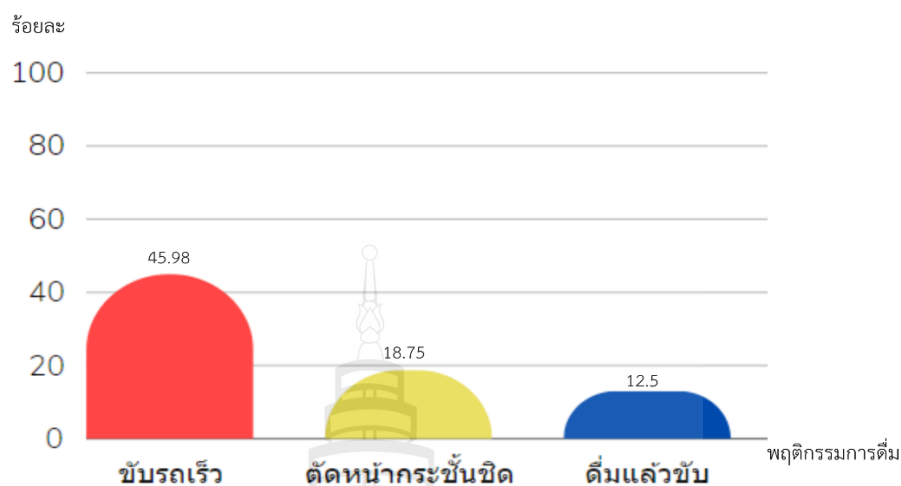
ตารางที่ 2.2 สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตในปี พ.ศ. 2565-2567 ช่วง 7 วันอันตราย
ของเทศกาลสงกรานต์ (ตั้งแต่วันที่ 11-17 เมษายนของทุกปี)

ปี พ.ศ. 2565 ³⁰	ปี พ.ศ. 2566 ³¹	ปี พ.ศ. 2567 ³²
(1) ขับรถเร็วเกินกำหนด (ร้อยละ 40.96)	(1) ขับรถเร็วเกินกำหนด (ร้อยละ 45.36)	(1) ขับรถเร็วเกินกำหนด (ร้อยละ 45.98)
(2) ดื่มแล้วขับ (ร้อยละ 21.81)	(2) ตัดหน้ากระชั้นชิด (ร้อยละ 16.94)	(2) ตัดหน้ากระชั้นชิด (ร้อยละ 18.75)
(3) ตัดหน้ากระชั้นชิด (ร้อยละ 17.02)	(3) ดื่มแล้วขับ (ร้อยละ 16.39)	(3) ดื่มแล้วขับ (ร้อยละ 12.50)
(4) ทักษะไม่ดี (ร้อยละ 14.36)	(4) ทักษะไม่ดี (ร้อยละ 10.93)	(4) ทักษะไม่ดี (ร้อยละ 13.89)
(5) สภาพถนน (ร้อยละ 5.32)	(5) สภาพถนน (ร้อยละ 4.92)	(5) สภาพถนน (ร้อยละ 6.76)

³⁰ ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, ‘สรุปรายงานผลการปฏิบัติงาน
ป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลสงกรานต์ พ.ศ. 2566’ <[https://backofficeminisite.disaster.go.th/apiv1/apps/minisite_roadsafety/192/sitedownload/7091/download?TypeMenu=MainMenu&fi](https://backofficeminisite.disaster.go.th/apiv1/apps/minisite_roadsafety/192/sitedownload/7091/download?TypeMenu=MainMenu&filename=d6d7babb957cc1fe1222012574e5d62d.pdf)
[lename=d6d7babb957cc1fe1222012574e5d62d.pdf](https://backofficeminisite.disaster.go.th/apiv1/apps/minisite_roadsafety/192/sitedownload/7091/download?TypeMenu=MainMenu&filename=d6d7babb957cc1fe1222012574e5d62d.pdf)> สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2567.

³¹ เพิ่งอ้าง.

³² เพิ่งอ้าง.



ที่มา ฝ่ายประเมินผลข้อมูลและสถิติ ศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลสงกรานต์ พ.ศ. 2567³³

ภาพที่ 2.4 สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุ 3 อันดับแรก ช่วง 7 วันอันตรายของเทศกาลสงกรานต์ 11-17 เมษายน พ.ศ. 2567

ส่วนช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุสามารถจำแนกจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุตามช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุพบว่า ลำดับแรกของช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดที่ทำให้ผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บคือ ช่วงเวลา 16.01 น. ถึง 17.00 น.³⁴

ตารางที่ 2.3 ช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนมากที่สุด

เสียชีวิตและ/หรือได้รับบาดเจ็บ	ร้อยละ
(1) ช่วงเวลา 16.01 น. ถึง 17.00 น.	7.09
(2) ช่วงเวลา 19.01 น. ถึง 20.00 น.	6.75
(3) ช่วงเวลา 18.01 น. ถึง 19.00 น.	6.60

³³ เพ็ญอึ้ง (เชิงอรรถ 30).

³⁴ TQM Insurance Broker, 'สรุปสถิติอุบัติเหตุทางถนน 7 วันอันตรายช่วงสงกรานต์ พ.ศ. 2567' <<https://www.tqm.co.th/articles/หมักรถ/7วันอันตรายช่วงสงกรานต์2567>> สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2567.

3. ปัญหาครอบครัว

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณมากจะไปยับยั้งการทำงานของสมองส่วนที่ควบคุมการตัดสินใจและการยับยั้งชั่งใจ (Inhibition Control) ทำให้ผู้ดื่มมีอาการที่พลุ่งพล่านและก้าวร้าวได้ง่ายขึ้น ซึ่งนำไปสู่การใช้ความรุนแรงต่อสมาชิกในครอบครัว เช่น การทำร้ายร่างกาย การทำร้ายจิตใจ และการคุกคามทางเพศ ความรุนแรงเหล่านี้สร้างบาดแผลทั้งทางกายและจิตใจให้กับเหยื่อ โดยเฉพาะเด็ก ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิตและการพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในระยะยาว

4. ปัญหาการเงิน

ปัญหาทางการเงินอันเนื่องมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีได้จำกัดอยู่เพียงค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มเท่านั้น หากแต่เป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบทั้งในระดับปัจเจกชน ครอบครัว และสังคมโดยรวม ประการแรก คือ ค่าใช้จ่ายโดยตรงจากการบริโภค ซึ่งผู้ดื่มต้องแบกรับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นการเบียดเบียนรายได้ที่อาจนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในด้านอื่น เช่น การออม การลงทุน หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิต ประการที่สอง คือ ผลกระทบทางอ้อมต่อรายได้และการจ้างงาน การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณมากหรือเป็นประจำอาจนำไปสู่การขาดงาน ความล่าช้า และประสิทธิภาพการทำงานที่ลดลง ส่งผลต่อวินัยในการทำงาน เช่น การถูกตักเตือน การลดตำแหน่ง รวมไปถึงการเลิกจ้าง ซึ่งล้วนทำให้ผู้ดื่มสูญเสียรายได้หลักของตนเอง และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัว และประการที่สาม คือ ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพและผลข้างเคียงอื่น ๆ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ก่อให้เกิดโรคเรื้อรัง อุบัติเหตุ และปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลในระยะยาว ทั้งในส่วนของผู้ดื่มเอง ครอบครัว และภาครัฐที่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขเพิ่มขึ้น

5. ปัญหาอาชญากรรม

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสารที่ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง การดื่มในปริมาณที่เกินความเหมาะสมจะส่งผลกระทบต่อสมองส่วนหน้า (Prefrontal Cortex) ซึ่งเป็นส่วนที่ทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรม เช่น ทำให้สูญเสียการยับยั้งชั่งใจ ทำให้ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมลดลง ผู้ดื่มจึงกล้าที่จะทำในสิ่งที่ปกติจะไม่ทำหรือไม่กล้าทำ บิดเบือนการตัดสินใจ ทำให้ความสามารถในการประเมินสถานการณ์ ความเสี่ยง และผลที่ตามมาของการกระทำลดลง ทำให้ตัดสินใจผิดพลาดได้ง่าย และเพิ่มความก้าวร้าว จึงกล่าวได้ว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาที่ทำให้คนที่มีแนวโน้มจะก่ออาชญากรรมมีโอกาสลงมือก่อเหตุได้ง่ายขึ้น และยังทำให้

คนที่ไม่เคยมีประวัติก่ออาชญากรรมกระทำผิดโดยไม่คาดคิดภายใต้ฤทธิ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การทะเลาะวิวาท การโจรกรรม หรือการล่องละเมิดทางเพศ³⁵

6. ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน

เนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจเป็นพื้นฐานหรือจุดเริ่มต้นที่จะนำเด็กหรือเยาวชนไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบน สมรรถนะของเยาวชนยังอยู่ในกระบวนการพัฒนา โดยเฉพาะสมองส่วน Prefrontal Cortex ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการควบคุมการตัดสินใจ การยับยั้งชั่งใจ และการประเมินความเสี่ยง ยังไม่พัฒนาเต็มที่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นถึงวัยรุ่นผู้ใหญ่ตอนต้น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวัยดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อกระบวนการทำงานของสมองส่วนนี้ ทำให้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล การควบคุมพฤติกรรม และการตัดสินใจอย่างรอบคอบลดลง เยาวชนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย เสี่ยงอันตราย หรือไม่เหมาะสมในระดับที่สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ดื่ม นอกจากนี้ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการใช้พฤติกรรมรุนแรงและการใช้สารเสพติดชนิดอื่นในภายหลัง

ในทางวิชาการได้ให้นิยามคำว่า “การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายถึง ความยากง่าย หรือความสะดวกในการได้มาซึ่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการแบ่งประเภทการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นทางกายภาพ ทางสังคม ทางเศรษฐศาสตร์ หรือทางกฎหมาย³⁶

การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางกายภาพ หมายถึง การที่สามารถหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้จากร้านขายเครื่องดื่มโดยสะดวกประเภทที่มีการนั่งดื่ม เช่น ผับ บาร์ ร้านอาหาร หรือร้านที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทร้านขายของชำ ร้านสะดวกซื้อ โดยไม่มีการจำกัดโอกาส เวลา หรือวันทำการ ทำให้โอกาสและความสะดวกซื้อสินค้าประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็จะมีเพิ่มสูงขึ้น³⁷

การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางสังคม หมายถึง การใช้ช่องทางสังคมเป็นช่องทางในการได้มาซึ่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะเป็นในงานเลี้ยงสังสรรค์หรือกิจกรรมใด ๆ ที่เจ้าภาพได้จัดเตรียมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ให้ผู้ร่วมงาน ยังรวมไปถึงการใช้เครือข่ายทางสังคมจากเพื่อนญาติพี่น้องคนรู้จักหรือคนแปลกหน้า ซึ่งถือเป็นช่องทางที่ทำให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย³⁸

³⁵ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, ‘แอลกอฮอล์กับสมอง’ <<https://www.thaihealth.or.th/wp-content/uploads/2023/12/Factsheet-แอลกอฮอล์กับสมอง.pdf>> สืบค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2568.

³⁶ วีรณัฐ ร่องวรรธนกุล, ‘การควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์: นโยบายสาธารณะที่มีประสิทธิผลและความคุ้มค่า’ 4 วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข 578, 578-580.

³⁷ เพิ่งอ้าง 578.

³⁸ เพิ่งอ้าง 579.

การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง การที่ผู้ดื่มมีกำลังซื้อพอที่จะซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ซึ่งก็หมายความว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีราคาไม่สูงจนเกินไป หรือไม่สูงเกินกว่าที่กลุ่มเป้าหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละชนิดจะซื้อได้³⁹

การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางกฎหมาย หมายถึง ข้อกำหนดทางกฎหมายที่ระบุว่าผู้ใดที่สามารถซื้อหรือครอบครองเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ และบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดที่ไม่สามารถทำได้ เช่น การห้ามขายหรือห้ามครอบครองเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศมุสลิมบางประเทศ การกำหนดอายุขั้นต่ำในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์⁴⁰

จากที่กล่าวมาข้างต้น การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางกฎหมายเป็นส่วนสำคัญในการควบคุมการบริโภคและรักษาความปลอดภัยของสังคม สำหรับสถานที่และบุคคลที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผู้บริโภค การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางกฎหมายช่วยให้สามารถควบคุมการบริโภคและสนับสนุนความปลอดภัยและสุขภาพของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีระเบียบ ภาครัฐยังมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงผลกระทบและพิษภัยที่ได้รับจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มากเกินไป การสร้างความตระหนักรู้ คือการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผู้ดื่มต้องมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งอาจมีผลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น การขับรถ หรือการทำงาน รวมถึงการอยู่ในสภาพมึนสติ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผู้ดื่มต้องอยู่ในสภาพมึนสติและความรับผิดชอบ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุและปัญหาที่เกิดจากการดื่มมากเกินไป

แนวคิดการจำกัดเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนมีกฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แม้ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดถึงแนวคิดในการตราบัญญัติจำกัดเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่จากการศึกษาค้นคว้าประกอบกับมีนักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่า สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากในยุคสมัยนั้นข้าราชการมักออกไปรับประทานอาหารช่วงเวลามื้อกลางวันและมีการดื่มสุราสังสรรค์ตามค่านิยมในยุคนั้นตั้งแต่มื้อกลางวัน มีการดื่มสุราพร้อมมื้ออาหารต่อเนื่องไปจนบ้ายคล้อยไม่กลับเข้ามาทำงานตามเวลาราชการ⁴¹ อีกทั้งผลจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและเกิดผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมอย่างมาก ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่ามีความเป็นไปได้ เนื่องจากหากพิจารณาช่วงเวลาที่สามารถขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ คือช่วงเวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. ถือเป็นช่วงพักเที่ยงรับประทานอาหารกลางวัน การที่รัฐบาลในยุคสมัยนั้นอนุญาตให้ขายและดื่มเครื่องดื่ม

³⁹ เพ็งอ้าง (เชิงอรรถ 38).

⁴⁰ เพ็งอ้าง (เชิงอรรถ 38).

⁴¹ สุราไทย, ‘ว่าด้วยเวลาห้ามขายเหล้า’ <<https://surathai.wordpress.com/2020/01/10/time-no-sell/>> สืบค้นเมื่อ 21 พฤศจิกายน 2567.

แอลกอฮอล์ในช่วงเวลาดังกล่าวได้อาจเป็นเพราะไม่ต้องการให้มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ จึงอนุญาตให้ขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในช่วงพักเที่ยงมีอาหารกลางวัน แต่ยังคงจำกัดเวลาขายและดื่มหลังจากเวลา 14.00 น. ต่อมาอนุญาตให้ขายและดื่มได้อีกครั้งในช่วงเวลา 17.00 น. ถึง 22.00 น. อันเป็นช่วงเวลาหลังเลิกงาน อาจด้วยเหตุผลว่าหากไม่มีการจำกัดเวลาขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ข้าราชการในยุคสมัยนั้นรวมไปถึงพนักงานผู้ใช้แรงงานมีแนวโน้มที่จะไม่กลับเข้าทำงานในช่วงบ่าย ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อรัฐ รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการธุรกิจ ดังนั้นนายกรัฐมนตรีในยุคสมัยนั้นคือ จอมพล แปลก พิบูลสงคราม จึงได้ตราพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 และได้ออกกฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นฉบับแรกคือ พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 โดยกำหนดห้ามขายสุราในเวลาอื่นนอกจาก ตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 22.00 น.⁴² เห็นสมควรควบคุมการจำหน่ายสินค้าโภคภัณฑ์ เพื่อสวัสดิภาพของประชาชนกับทั้งเพื่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ

ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2504 ยุคสมัยได้เปลี่ยนแปลงไป แนวคิดของรัฐบาลในยุคนั้นมีการปรับเปลี่ยนนโยบายเกี่ยวกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ เล็งเห็นว่าการกำหนดระยะเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่เหมาะสมต่อสภาพการณ์ จึงมีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504 แก้ไขช่วงเวลาการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยได้มีการขยายการจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากเดิมให้จำหน่ายในช่วงเวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 22.00 น. เป็นสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

⁴² พระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 มาตรา 4 “เมื่อมีความจำเป็นโดยสถานการณ์เพื่อสวัสดิภาพของประชาชน หรือมีความจำเป็นเกิดขึ้นเพื่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ ให้รัฐบาลมีอำนาจควบคุมโรคภัยได้”

มาตรา 5 “การควบคุมตามความในมาตรา 4 ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา เพื่อการดังต่อไปนี้

...

(4) กำหนดเวลา และสถานที่ และพฤติการณ์ในการจำหน่ายโรคภัย

...”

พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 มาตรา 4 “นอกจากเวลาตั้งแต่ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และ 17.00 นาฬิกา ถึง 22.00 นาฬิกา

(1) ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายสุรา จำหน่ายสุราทุกชนิด

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ในร้านจำหน่ายสุรา”.

ได้นับแต่เวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 02.00 น. ของวันถัดไป⁴³ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ ประโยชน์ของผู้ได้รับอนุญาตขายสุรา และความต้องการของประชาชนในขณะนั้น

จากนั้นในปี พ.ศ. 2515 เนื่องจากผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มสูงขึ้นมาก รัฐบาลมีแนวคิดที่ต้องการควบคุมการจำหน่ายและการบริโภคสุราเพื่อลดปัญหาที่เกี่ยวข้อง การปรับเปลี่ยนครั้งนี้ได้มีการลดเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกครั้ง โดยเปลี่ยนแปลงช่วงเวลา ที่จำหน่ายในแต่ละวัน จากเดิมที่ขายในช่วงเวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 02.00 น. ของวันถัดไป เปลี่ยนแปลงเวลาให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในช่วงเวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น.⁴⁴ เพื่อเป็นการประหยัดและรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน ป้องกันและลดอุบัติเหตุ ลดปัญหาและผลกระทบด้านสังคมและเศรษฐกิจอันเกิดจากการดื่มสุรา รักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และเพื่อป้องกันผู้บริโภค หน้าใหม่เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย โดยแนวคิดนี้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย ทางสาธารณสุขและความปลอดภัยที่มีเป้าหมายในการลดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคสุราใน ชุมชนและส่งเสริมสุขภาพและความปลอดภัยของประชาชน แนวคิดการจำกัดช่วงเวลาการขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามเวลาในครั้งนี้ส่งผลให้มีการจำกัดช่วงเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามเวลาดังกล่าวมาจนถึงปัจจุบัน

⁴³ พระราชกฤษฎีกาควบคุมโคกภณท์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504 มาตรา 3 “ให้ยกเลิกความในมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาควบคุมโคกภณท์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา 4 นอกจากเวลาตั้งแต่ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่ 17.00 นาฬิกา ถึง 02.00 นาฬิกา ของวันถัดไป

(1) ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือ บุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าว จำหน่ายสุราทุกชนิด

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุรา”.

⁴⁴ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 46 ลงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2515 ข้อ 1 “ให้ยกเลิกความในมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาควบคุมโคกภณท์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาควบคุมโคกภณท์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา 4 ในเวลาอื่นนอกจากเวลาตั้งแต่ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่ 17.00 นาฬิกา ถึง 24.00 นาฬิกา

(1) ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือ บุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าว จำหน่ายสุราทุกชนิด

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุรา

ทั้งนี้ เว้นแต่การขายสุราหรือการดื่มสุรานั้นกระทำในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ระหว่างเวลาที่กฎหมายอนุญาตให้สถานบริการนั้นเปิดทำการได้เกินเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรานี้”.

กระทั่งปี พ.ศ. 2558 แนวคิดในการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม รัฐบาลในขณะนั้นต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเฉพาะข้อยกเว้นการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยบัญญัติให้สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในเวลาที่กฎหมายกำหนดห้ามขาย ทั้งนี้ ได้บัญญัติข้อยกเว้นไว้ 2 กรณี ได้แก่ (1) การขายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ และ (2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ⁴⁵

ต่อมาเมื่อถึงปี พ.ศ. 2568 กฎหมายควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังคงเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาเดิม เพียงแต่แก้ไขเพิ่มเติมข้อยกเว้นให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เพิ่มเป็น 3 กรณี ได้แก่ (1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ (2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ และ (3) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม⁴⁶

ส่วนแนวคิดการกำหนดวันห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เกิดขึ้นจากการที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้เล็งเห็นถึงผลเสียจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเมาแล้วขับที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และมีแนวโน้มว่าความเสียหายในชีวิตและทรัพย์สิน รวมไปถึงความเสียหายต่อสังคมจะเพิ่มสูงขึ้นหากไม่มีการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใด ๆ ขึ้น ได้มีแนวคิดเห็นสมควรรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงโทษ พิษภัย และผลกระทบที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงได้ร่วมมือกับสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) เริ่มรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา กล่าวคือ รณรงค์

⁴⁵ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 ข้อ 1 “ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นการขายในกรณี ดังต่อไปนี้

(1) การขายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ

(2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ”

⁴⁶ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 ข้อ 3 “ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่นนอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกาถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นการขายในกรณี ดังต่อไปนี้

(1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ

(2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

(3) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม”.

ให้นับแต่วันเข้าพรรษาหรือปฐมาศรียา ในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 หรือถ้าหากปีใดมีเดือน 8 สองครั้ง ก็เลื่อนมาเป็นวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 หลัง ของทุกปี จนถึงวันออกพรรษา ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี นับเป็นเวลา 3 เดือน ที่ประชาชนควร “งด ลด ละ เลิก” การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยโครงการนี้มีเจตนารมณ์เพื่อเป็นพื้นฐานแก่บุคคลที่ตั้งใจจะเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างถาวร ซึ่งโครงการนี้ได้รับริเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงยุคปัจจุบัน ในนามโครงการ “งดเหล้าเข้าพรรษา”

ต่อมาปรากฏว่าโครงการ “งดเหล้าเข้าพรรษา” มีผู้เข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอีก และถือได้ว่าการรณรงค์ให้ประชาชนงด ลด ละ และเลิกการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงระยะเวลาเข้าพรรษา 3 เดือนนั้นประสบผลสำเร็จ หลาย ๆ หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นส่วนภูมิภาคหรือส่วนท้องถิ่น รวมไปถึงภาคีเครือข่ายองค์กรงดเหล้า จากการผลักดันโครงการดังกล่าวจึงนำไปสู่แนวคิดที่ว่าหากภาครัฐมีการกำหนดให้มีวันสำหรับงดดื่มสุราก็จะช่วยสนับสนุนให้ประชาชนสนใจอยากเข้าร่วมโครงการเลิกเหล้ามากยิ่งขึ้น

ในปี พ.ศ. 2551 ความพยายามผลักดันเจตนารมณ์ให้ประชาชนงดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประสบผลสำเร็จ ในวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 ได้มีมติของคณะรัฐมนตรีประกาศให้วันเข้าพรรษาของทุกปีเป็น “วันงดดื่มสุราแห่งชาติ” จากที่ปกติจะรณรงค์เพียง “งดเหล้าเข้าพรรษา” เท่านั้น เริ่มต้นใช้บังคับในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นวันเข้าพรรษาในปีนั้นเอง ด้วยเหตุผลที่ว่าเพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนงดดื่มเหล้าในช่วงเทศกาลเข้าพรรษาอันจะเป็นพื้นฐานในการที่จะเลิกดื่มเหล้าตลอดไป⁴⁷

ศาสนาพุทธมีอีกหลายวันที่มีความสำคัญทางศาสนา ซึ่งนอกจากวันเข้าพรรษาแล้ว ยังมีวันสำคัญทางศาสนาอีก ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา และวันอาสาฬหบูชา ทั้ง 4 วันนี้ล้วนเป็นวันพระใหญ่ (วันพระรัตนตรัย) ถือได้ว่าศาสนาพุทธได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยได้ถือเป็นประเพณีและวัฒนธรรมที่กำหนดให้ประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในทำนองคลองธรรม ทำบุญ ทำกิจกรรมทางศาสนา และรักษาศีล ซึ่งศีลข้อ 5 ได้แก่ การละเว้นจากการดื่มสุราเมรัย และเครื่องดองของมีเมาทุกชนิด พุทธศาสนากล่าวว่าสุรานั้นเป็นโทษ ประกอบกับภาครัฐได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา โดยเล็งเห็นว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้าที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ ส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นผลิตภัณฑ์ขัดต่อหลักศีลธรรมในพุทธศาสนา จึงประกาศกำหนดให้วันสำคัญทางศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา

⁴⁷ กองสาธารณสุขท้องถิ่น กลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ, ‘ขอความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมวันงดดื่มสุราแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2563’ <https://www.dla.go.th /upload/document/type2/2020/7/23817_1_1593957844069.pdf> สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2567.

วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา เป็นวันห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552⁴⁸

ต่อมาในปี พ.ศ. 2558 ตอกย้ำแนวคิดเรื่องหลักศีลธรรมในศาสนาพุทธ ได้มีการออกประกาศ กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่ม โดยมีการเพิ่ม “วันออกพรรษา” เป็นวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีก 1 วัน ประกาศฉบับนี้มีเนื้อหาสาระสำคัญคือ ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายเฉพาะร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ โดยออกเป็นประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558⁴⁹

กระทั่งปี พ.ศ. 2567 แนวคิดการควบคุมวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เปลี่ยนแปลงไป ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในยุคสมัยนั้น ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจที่จะลดตัวจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายผ่อนปรนการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญจากเดิมเป็น “ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ”⁵⁰

ต่อเนื่องมาในปัจจุบันปี พ.ศ. 2568 นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจยังคงใช้บังคับอย่างต่อเนื่อง มีการใช้มาตรการผ่อนปรนการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจจึงได้ขยายเพิ่มข้อยกเว้นมากขึ้นจากเดิมในกรณีดังต่อไปนี้

- 1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ
- 2) การขายในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- 3) การขายในสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่หรือบริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

⁴⁸ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ข้อ 1 “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา”

⁴⁹ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ข้อ 2 “ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายเฉพาะร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ”

⁵⁰ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2567 ข้อ 3 “ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ”

4) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม และ

5) การขายในสถานที่ซึ่งใช้จัดกิจกรรมพิเศษระดับชาติหรือนานาชาติ และมีคนจำนวนมากไปทำกิจกรรมร่วมกันตามรายชื่อสถานที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด โดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

อาจกล่าวได้ว่า เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจและนักท่องเที่ยวในขณะที่ยังคงเคารพหลักการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาอยู่⁵¹

2.3 แนวคิดเชิงไม่สนับสนุนให้มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย และการประกอบอาชีพ รวมถึงมีสิทธิที่จะได้รับการสนับสนุนในการประกอบอาชีพจากรัฐ ดังนั้น การที่รัฐออกนโยบายจำกัดและควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ย่อมถือเป็นการกระทำที่กระทบถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยตรง

อิสริภาพของประชาชนและสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เป็นที่ทราบกันดีว่า รัฐธรรมนูญถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ สิ่งหนึ่งที่แสดงความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญคือ กฎหมายใด ๆ ที่ใช้บังคับหรือจะใช้บังคับนั้นจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทมิได้ เรียกว่า หลักความชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งหลักการนี้ได้รับการรับรองไว้ตั้งแต่ในรัฐธรรมนูญฉบับแรกจนถึงฉบับปัจจุบัน โดยฉบับปัจจุบันได้บัญญัติไว้ในมาตรา 5 วรรคหนึ่งว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

นอกจากนี้ ตามหลักสิทธิและเสรีภาพ ความหมายของคำว่า สิทธิและเสรีภาพ คำว่า “สิทธิเสรีภาพ” ประกอบด้วยคำ 2 คำ คือคำว่า “สิทธิ” และคำว่า “เสรีภาพ” ซึ่งแต่ละคำมีความหมายเฉพาะของตัวเองกล่าวคือ “สิทธิ” หรือ “สิทธิ์” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม เช่น บุคคลมีสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ เขามีสิทธิในที่ดินแปลงนี้ รวมถึงอำนาจที่จะกระทำการใด ๆ ได้อย่างอิสระโดยไม่ได้รับการรับรองจากกฎหมาย ความหมายของ

⁵¹ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 ข้อ 3.

“สิทธิ” (Right) ในความหมายที่เข้าใจกันในระบบกฎหมายทั่วไป หมายถึง ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้หรืออำนาจที่จะกระทำการใด ๆ ได้อย่างอิสระโดยได้รับรองจากกฎหมาย⁵²

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้อธิบายว่า สิทธิเป็นการก่อให้เกิดหน้าที่แก่บุคคลอื่นในอันที่จะต้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ รวมถึงมีหน้าที่ที่จะไม่รบกวนต่อสิทธิหรือหน้าที่ที่จะกระทำการหรือดเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เป็นไปตามสิทธิ ดังนั้น นิยามของคำว่า “สิทธิ” คือ อำนาจที่กฎหมายให้เพื่อให้สำเร็จประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครอง⁵³

ส่วนคำว่า “เสรีภาพ” (Liberty) นั้น หมายถึง ความมีเสรีหรือสภาพที่ทำได้โดยปลอดอุปสรรค สภาพที่มีสิทธิที่จะทำหรือจะพูดได้โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น กล่าวขยายความได้ว่า เสรีภาพเป็นอำนาจอันชอบธรรมที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองแก่บุคคลที่จะกระทำการหรือไม่กระทำการใด ๆ ตามที่เขาต้องการได้โดยอิสระ หรือโดยปลอดจากอุปสรรคหรือการบังคับขัดขวาง เสรีภาพจึงก่อหน้าที่ตามกฎหมายให้รัฐและบุคคลอื่นจะต้องเคารพและไม่ไปรบกวนหรือขัดขวางการใช้เสรีภาพของเขา

ในทางกฎหมายนั้น เสรีภาพ หมายถึง สภาวะการณ์ของมนุษย์ที่ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของบุคคลอื่น หรือปราศจากการหน่วงเหนี่ยวขัดขวาง บุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมมีเสรีภาพอยู่เท่าที่บุคคลนั้นไม่ถูกบังคับให้ต้องกระทำในสิ่งที่ไม่ประสงค์จะกระทำ หรือไม่ถูกหน่วงเหนี่ยวขัดขวางไม่ให้กระทำในสิ่งที่บุคคลนั้นประสงค์ที่จะกระทำ โดยสรุปแล้ว “เสรีภาพ” คืออำนาจของบุคคลในอันที่จะกำหนดตนเอง โดยอำนาจนี้บุคคลย่อมเลือกวิถีชีวิตของตนเองได้ด้วยตนเองตามใจปรารถนา เสรีภาพจึงเป็นอำนาจที่บุคคลมีอยู่เหนือตนเอง⁵⁴

เสรีภาพในการประกอบอาชีพ หมายถึง สิทธิในการทำงานหรือประกอบอาชีพตามความประสงค์ของตนเองโดยไม่มีข้อจำกัดหรือกฎหมายที่ยับยั้งอิสรภาพในการเลือกอาชีพ หรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในกระบวนการทำงาน ถือเป็นหลักการสำคัญในระบบสังคมที่มนุษย์อาศัยอยู่ การจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพจะกระทำมิได้ แต่อย่างไรก็ดี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

⁵² พงษ์ธวัฒน์ บุญพิทักษ์, ‘สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560’ <https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1728> สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2567.

⁵³ สมยศ เชื้อไทย, *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 22, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2565) 171.

⁵⁴ อานันท์ เกียรติสารพิภพ, ‘รายการร้อยเรื่องเมืองไทย เรื่อง สิทธิและเสรีภาพ, สถาบันวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาและสำนักวิชาการ’ (มกราคม 2563) <<https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/works/academic%20office/radio%20scripts/pdf/2563-01/NALT-radioscript-rr2563-jan4.pdf>> สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2567.

พุทธศักราช 2560 ก็ยังคงบัญญัติให้มีข้อยกเว้นบางประการ ประการที่หนึ่ง อาศัยอำนาจแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค หรือการจัดระเบียบการประกอบอาชีพเพื่อยกเว้นที่จำเป็น การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา และประการที่สอง เพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

กล่าวโดยสรุปคือ การมีกฎหมายที่ควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจมีผลกระทบต่ออิสรภาพของประชาชนและสิทธิมนุษยชน และอาจเป็นวิธีที่ไม่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในหัวข้อนี้ผู้เขียนจะทำการศึกษา “แนวคิดเชิงไม่สนับสนุนให้มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 หัวข้อย่อย ได้แก่ หัวข้อที่ 2.3.1 แนวคิดเชิงไม่สนับสนุนให้มีการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และหัวข้อที่ 2.3.2 แนวคิดเชิงไม่สนับสนุนให้มีการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยแต่ละหัวข้อย่อยมีรายละเอียดดังจะได้อธิบายต่อไป

2.3.1 แนวคิดเชิงไม่สนับสนุนให้มีการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

แนวคิดนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม และ/หรือการเมืองเป็นหลัก เนื่องจากเห็นว่าการออกกฎหมายกำหนดวัน โดยกำหนดวันสำคัญทางศาสนาเป็นวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ผู้ประกอบการร้านค้าและร้านอาหารขาดรายได้จากการขายสุรา เบียร์ หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น ๆ และยังให้เหตุผลเพิ่มเติมอีกได้ว่า การขายสุรา เบียร์ หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น ๆ เป็นเรื่องทางเศรษฐกิจ และถือเป็นเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การจะเลือกดื่มวันใดก็ไม่เห็นควรห้ามโดยออกกฎหมายมาใช้บังคับประชาชน ซึ่งหากรัฐบาลต้องการเน้นให้คนมีศีลธรรมหรือต้องการให้ประชาชนเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนา เห็นควรรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงผลร้ายจากการละเมิดศีล 5 หรือเชิญชวนให้ประชาชนเข้าวัดทำบุญ มากกว่าการออกกฎหมายมาใช้บังคับกับประชาชน การออกกฎหมายมาใช้บังคับเกินกว่าความจำเป็นอาจเป็นการก่อให้เกิดผู้กระทำความผิดมากขึ้น ซึ่งกฎหมายที่ดีไม่ควรทำให้ประชาชนต้องตกเป็นอาชญากรโดยไม่รู้ตัว เพราะประเทศไทยยังมีบุคคลที่นับถือศาสนาอื่น ๆ และมีบุคคลที่ไม่มีศาสนาหรือไม่นับถือศาสนาโดยอยู่ร่วมกันในสังคมนี้ด้วย รวมไปถึงประเทศไทยเป็นรัฐฆราวาส มิใช่รัฐศาสนาจึงไม่สมควรนำหลักศาสนาออกมาออกเป็นกฎหมายเพื่อใช้บังคับกับบุคคลทุกกลุ่ม

ในการนี้ได้มีการทำแบบสำรวจ (Poll) รับฟังความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี-25 ปี จำนวน 412 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครและทุกภาคของประเทศ ว่ามีความเห็นสมควรยกเลิกข้อห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทาง

ศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา หรือไม่ โดยผลการสำรวจพบว่า บุคคลส่วนใหญ่ร้อยละ 53.2 หรือจำนวน 219 คน มีความเห็นสมควรยกเลิกข้อห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางศาสนาดังกล่าวข้างต้น⁵⁵

2.3.2 แนวคิดเชิงไม่สนับสนุนให้มีการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การที่มีกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาอื่นนอกจากเวลาตั้งแต่ 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น. ถือเป็นอุปสรรคและส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวเกินสมควรและการจำกัดช่วงเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง เนื่องจากการมีกฎหมายที่จำกัดเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจมีผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจท้องถิ่นได้ โดยเฉพาะหากนโยบายที่จำกัดนี้ไม่ได้รับการจัดการหรือการปรับปรุงที่เหมาะสมและต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

1. การจำกัดเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจทำให้ธุรกิจในการท่องเที่ยวที่พึ่งพารายได้จากการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีรายได้ลดลงในช่วงเวลาที่กำหนด นอกจากนี้ ยังทำให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ที่ไม่ประทับใจในการเข้าพักหรือเข้าร้านอาหารในช่วงเวลาที่มีข้อจำกัดนี้

2. การจำกัดเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจส่งผลให้ร้านค้าและผู้ประกอบการที่มีการขายสินค้าเหล่านี้ในช่วงเวลากลางวันมีรายได้ลดลงเนื่องจากไม่สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในเวลาที่ถูกจำกัด ซึ่งอาจส่งผลให้ธุรกิจท้องถิ่นลดขนาดหรือปิดตัวลงได้

3. เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพของประชาชนเกินความจำเป็น

4. ปัจจุบันมีการใช้บังคับกฎหมายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาที่กำหนดอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ยังมีร้านค้าหรือผู้ประกอบการร้านค้าท้องถิ่นรวมไปถึงร้านโชห่วยยังคงขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาต้องห้ามทั้งที่รู้และไม่รู้ว่ามีกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังเวลา 14.00 น. จนกระทั่งก่อนเวลา 17.00 น. อาจเป็นช่องว่างทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการใช้บังคับกฎหมายกับผู้ประกอบการร้านค้า

5. ประเทศไทยกำลังเข้าสู่ยุคการปรับตัวเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ การจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นกฎหมายที่ไม่จำเป็นและเป็นอุปสรรคต่อการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็นและยกเลิกหรือ

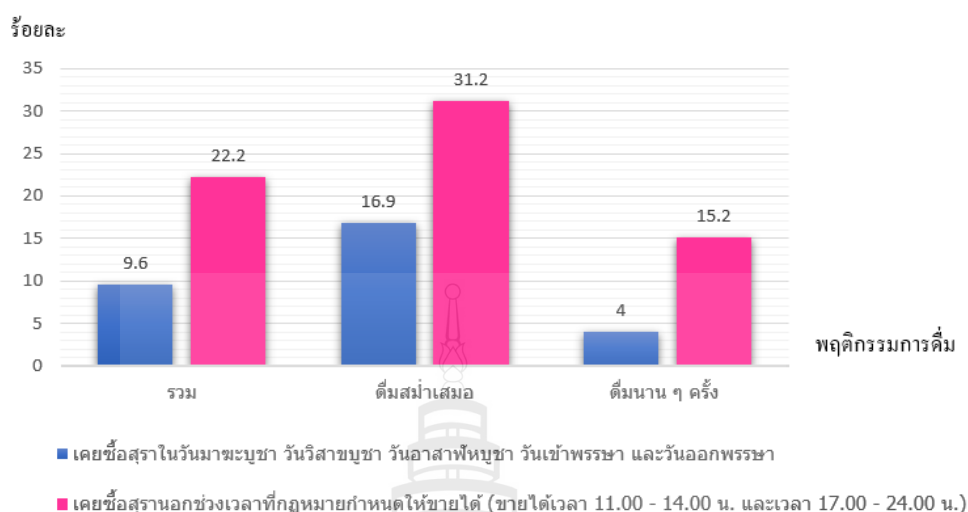
⁵⁵ อารังศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, ‘ท่านคิดว่าวันพระสำคัญของศาสนาพุทธ ควรยังต้องมีหรือควรยกเลิกข้อห้ามการขายเหล้าเบียร์ของประชาชนทั่วประเทศ’ <<https://m.facebook.com/photo/?fbid=731801765181480&set=a.183281713366824>> สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2567.

ปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้า เพื่อไม่ให้เป็นการกระทบประชาชน

ปัจจุบันเห็นได้ว่าแม้จะมีกฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามวันและเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ก็ยังมีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันและเวลาอื่นนอกจากเวลาที่กฎหมายกำหนดจำนวนมากทั้งที่รู้และไม่รู้ว่ามีกฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่นว่านี้ ดังตารางสถิติต่อไปนี้⁵⁶



⁵⁶ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 'การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2560' <https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2023/20230505110006_27129.pdf> สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2567.



ที่มา กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 2.5 ร้อยละของการเคยซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางศาสนาและ/หรือนอกเวลาที่กฎหมายกำหนด จำแนกตามพฤติกรรมการดื่ม พ.ศ. 2560

2.4 ความส่งท้าย

การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีจุดเริ่มต้นมาจากการพยายามลดผลกระทบที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อสวัสดิภาพและความสงบสุขของสังคม ในอดีตแม้ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดถึงแนวคิดในการตรากฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่สันนิษฐานได้ว่าเป็นผลมาจากความพยายามของรัฐในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันส่งผลกระทบต่อสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาอุบัติเหตุบนท้องถนน

นอกจากนี้ ผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การลดประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ดื่ม ความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากค่ารักษาพยาบาล และการใช้บังคับกฎหมายในเหตุอาชญากรรม ล้วนมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิดการควบคุมวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบทนี้ได้นำเสนอออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่

1. แนวคิดเชิงสนับสนุนให้มีกฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นมาตรการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการแบ่งการควบคุมออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

1) การควบคุมวันจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือการกำหนดวันห้ามจำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ลดผลกระทบด้าน สุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจ รวมถึงส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย แรกเริ่มมาจากโครงการงดเหล้า เข้าพรรษาในปี พ.ศ. 2546 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสำนักงาน เครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) ร่วมกันรณรงค์ให้ประชาชน “งด เลด ละ เลิก” การดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยลดอุบัติเหตุและความเสียหายที่เกิดจาก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อีกทั้งมุ่งหวังให้โครงการงดเหล้าเข้าพรรษาเป็นพื้นฐานให้ประชาชนเลิก ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างถาวร ต่อมาในปี พ.ศ. 2551 คณะรัฐมนตรีได้ประกาศกำหนดให้วัน เข้าพรรษาของทุกปีเป็น “วันงดดื่มสุราแห่งชาติ” เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนงดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในช่วงระยะเวลาเข้าพรรษา 3 เดือน อีกทั้งยังมุ่งหวังให้ช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นของ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างยั่งยืน นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ออก ประกาศกำหนดวันสำคัญทางศาสนาเป็นวันห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปี พ.ศ. 2552 ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา เป็นวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากนั้นในปี พ.ศ. 2558 ได้เพิ่มวันออกพรรษาเป็นวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีก 1 วัน โดยยกเว้นเฉพาะร้านค้าปลอดอากรในสนามบินนานาชาติ ต่อมาปี พ.ศ. 2567 รัฐบาลได้ปรับเปลี่ยน นโยบายการควบคุมวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อกระตุ้น เศรษฐกิจที่จะลดตัว โดยได้แก้ไขเพิ่มเติมข้อยกเว้นจากเดิมเป็นห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน สำคัญทางพุทธศาสนา ยกเว้นการขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการ เทียบบินระหว่างประเทศ ต่อเนื่องมาในปี พ.ศ. 2568 รัฐบาลได้ประกาศปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ข้อยกเว้นการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาอีกครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบท ทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเป็น 5 กรณีดังต่อไปนี้ (1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสาร ภายในสนามบินที่ให้บริการเทียบบินระหว่างประเทศ (2) การขายในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วย สถานบริการ (3) การขายในสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการที่ ตั้งอยู่ในพื้นที่หรือบริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (4) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม และ (5) การขายในสถานที่ซึ่งใช้จัดกิจกรรมพิเศษระดับชาติหรือนานาชาติ ซึ่งมีคนจำนวนมากไปทำกิจกรรมร่วมกันตามรายชื่อสถานที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

2) การควบคุมเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับ ช่วงเวลาการอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการเปลี่ยนแปลงช่วงเวลาหลายครั้งเพื่อรองรับทั้ง เศรษฐกิจและผลกระทบทางสังคม นับแต่ปี พ.ศ. 2495 รัฐบาลได้กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์เป็นครั้งแรก และมีการแบ่งเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกเป็นสองช่วงเวลาคือ ช่วงตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และช่วงเวลา 17.00 น. ถึง 22.00 น. มีนักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่าเพื่อป้องกันไม่ให้ข้าราชการและพนักงานผู้ใช้แรงงานดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาทำงาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานและภาพลักษณ์ขององค์กร ต่อมาปี พ.ศ. 2504 มีการขยายเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยได้เปลี่ยนแปลงเวลาเป็นห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่นนอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึง 02.00 น. ของวันถัดไป จากนั้นในปี พ.ศ. 2515 มีการเปลี่ยนแปลงเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกครั้ง โดยการปรับลดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่นนอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น. เพื่อลดผลกระทบทางสังคม ศีลธรรม อุบัติเหตุ และปัญหาสุขภาพของประชาชน แนวคิดการจำกัดช่วงเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามเวลาในครั้งนี้ส่งผลให้มีการจำกัดช่วงเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามเวลาดังกล่าวมาจนถึงปัจจุบัน แนวคิดการควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นความพยายามในการจัดการผลกระทบเชิงลบต่อสังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพควบคู่ไปกับการส่งเสริมความรับผิดชอบในหมู่ประชาชน ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัยเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และนโยบายของรัฐ

2. แนวคิดเชิงไม่สนับสนุนให้มีกฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องด้วยการที่มีกฎหมายควบคุมวันและเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นอาจกระทบต่อเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน มีนักวิชาการบางท่านได้ให้ความเห็นว่าสิ่งที่รัฐออกกฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจถือเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร ซึ่งหลักการสำคัญที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รับรองไว้ในฐานะเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้กำหนดไว้ว่า กฎหมายอื่นจะขัดหรือแย้งไม่ได้โดยเฉพาะสิทธิในชีวิต สิทธิในร่างกาย และสิทธิในการประกอบอาชีพ จึงมีการแบ่งการศึกษาแนวคิดดังกล่าวออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

1) แนวคิดเชิงไม่สนับสนุนให้มีการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แนวคิดนี้เน้นให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม และสิทธิส่วนบุคคล โดยมองว่าการออกกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนากระทบต่อรายได้ของผู้ประกอบการและเสรีภาพของประชาชน การขายและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องของเศรษฐกิจและสิทธิส่วนบุคคลที่ไม่ควรถูกจำกัดโดยกฎหมายที่เกินความจำเป็น รัฐบาลควรใช้การรณรงค์ส่งเสริมศีลธรรมและพระพุทธศาสนา เช่น การเชิญชวนให้ประชาชนเข้าวัดทำบุญหรือสร้างความตระหนักรู้ถึงผลร้ายจากการละเมิดศีลข้อ 5 มากกว่าการใช้บังคับกฎหมายเพราะประเทศไทยเป็นรัฐฆราวาสที่มีความหลากหลายทางศาสนา กฎหมายที่มีพื้นฐานจากหลักศาสนาจึงไม่ควรถูกนำมาใช้บังคับกับประชาชนทุกกลุ่ม

2) แนวคิดเชิงไม่สนับสนุนให้มีการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การมีกฎหมายจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาอื่นนอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และตั้งแต่ 17.00 น. ถึง 24.00 น. ถูกมองว่าเป็นอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะเมื่อไม่ได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสม ตัวอย่างเช่น ผลกระทบต่อธุรกิจในการพักการท่องเที่ยว เพราะเป็นธุรกิจที่พึ่งพารายได้จากการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาทิ ร้านอาหารหรือโรงแรม อาจสูญเสียรายได้และสร้างความไม่พอใจให้นักท่องเที่ยวที่ประสบข้อจำกัดนี้ ผลกระทบต่อร้านค้าและผู้ประกอบการที่ไม่สามารถขายสินค้าในช่วงเวลาที่จำกัด อาจทำให้มีรายได้ลดน้อยลง ส่งผลให้ธุรกิจต้องถดถอยหรือปิดกิจการ ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพของประชาชนเกินความจำเป็น ผลกระทบจากการใช้บังคับกฎหมายที่ไม่เท่าเทียม พบการละเมิดกฎหมายจากร้านค้าท้องถิ่นที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาที่ยกห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการใช้บังคับกฎหมาย และผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากกฎหมายการจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงเวลาที่ประเทศต้องการฟื้นฟูเศรษฐกิจในสภาวะการณ์ปัจจุบัน กฎหมายการจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจถือเป็นกฎหมายที่ล้าสมัยและขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 ที่ระบุให้รัฐยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็น

ในบทนี้เมื่อทราบถึงแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว ในบทที่ 3 ผู้เขียนจะกล่าวถึงการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยเป็นลำดับต่อไป

บทที่ 3

การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

3.1 ความเบื้องต้น

ประเทศไทยแม้จะไม่มีประกาศเป็นรัฐศาสนา แต่ความเป็นพุทธศาสนาก็มีอิทธิพลต่อวิถีดำเนินชีวิตของคนไทยหลายด้าน และคำสอนของพุทธศาสนาก็มีอิทธิพลแฝงอยู่ในกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เช่น เรื่องการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันพระ จึงถือได้ว่าการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันพระนั้นเป็นมาตรการที่สอดคล้องกับหลักธรรมของพุทธศาสนาที่ส่งเสริมความสามัคคีและการงดเว้นจากสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สงบภายในจิตใจ ซึ่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นเครื่องดื่มที่เมื่อได้บริโภคแล้วทำให้บุคคลมีพฤติกรรมหรือกระทำการที่ไม่เหมาะสมหรือขาดสติสัมปชัญญะ

นอกจากนี้ การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยเป็นไปตามนโยบายและกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์⁵⁷ ของรัฐบาลในแต่ละยุคสมัย โดยเล็งเห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปริมาณมากเกินไปจนเกินสมควร ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน รวมไปถึงก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคม และผลจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุทางจราจร ดังนั้น เพื่อป้องกันผลร้ายหรือผลกระทบที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รัฐบาลจึงได้ออกกฎหมายเพื่อควบคุมและจำกัดวันและเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มักจะเน้นไปที่ช่วงเวลาที่มีความเสี่ยงสูง ตัวอย่างเช่น การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาอื่นนอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น. โดยมีเหตุผลหลักในการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือ เพื่อความปลอดภัยและสวัสดิภาพของประชาชน

ในบทนี้ผู้เขียนจะทำการศึกษา “การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย” แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ หัวข้อที่ 3.2 การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย และหัวข้อที่ 3.3 การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย โดยแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังจะได้อธิบายต่อไปนี้

⁵⁷ นโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ ความพยายามดำเนินการใด ๆ หรือการตัดสินใจของผู้ที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบหรือมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งที่อยู่ในภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดและควบคุมปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหามาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกด้วย.

3.2 การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่มักจะเลือกวันที่เป็นวันสำคัญของประเทศ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันสวรรคต หรือวันสำคัญอื่น ๆ ตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ เช่น วันเลือกตั้ง วันจักรี หรือวันสำคัญทางศาสนา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและเพื่อความปลอดภัยของประชาชน การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญถือเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น อุบัติเหตุทางถนน การเสพสารเสพติด และปัญหาด้านสุขภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการต่าง ๆ เช่น การจำกัดเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือการจำกัดวันบางวันในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถือเป็นมาตรการที่มีเป้าหมายในการลดปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมให้ได้มากที่สุด รวมถึงเป็นการส่งเสริมสุขภาพและความปลอดภัยของประชาชนในทุก ๆ ช่วงเวลาในสถานการณ์ที่แตกต่างกันไป

ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา (ยกเว้นการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 5 กรณีดังต่อไปนี้ (1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบิน ที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ (2) การขายในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ (3) การขายในสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่หรือบริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (4) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม และ (5) การขายในสถานที่ซึ่งใช้จัดกิจกรรมพิเศษระดับชาติหรือนานาชาติ ซึ่งมีคนจำนวนมากไปทำกิจกรรมร่วมกันตามรายชื่อสถานที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา) ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 28 วรรคหนึ่ง ประกอบกับประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 ข้อ 3 ซึ่งถือเป็นกฎหมายควบคุมวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 24 ชั่วโมง ในวันต้องห้ามดังที่ได้กล่าวมาแล้ว กฎหมายควบคุมที่กล่าวมานี้เกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปัญหาและลดผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจผ่านการใช้บังคับกฎหมาย โดยให้ประชาชนตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย และให้มีการจัดบริการคัดกรองบำบัดรักษาฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้วยเหตุนี้ ภาครัฐจึงมีความพยายามควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งถือเป็นสินค้าบริโภคที่ขัดต่อหลักศีลธรรมในพุทธศาสนา และ

สามารถนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ในสังคมได้อีกมาก ดังนั้น ภาครัฐจึงเห็นสมควรออกกฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

นอกจากนี้ ยังมีหลายองค์กรให้การสนับสนุนกฎหมายฉบับดังกล่าวเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นองค์กรด้านศาสนา กลุ่มชุมชน เครือข่ายครอบครัว หรือกลุ่มส่งเสริมสุขภาพ ต่างเชื่อและชี้ถึงข้อดีนานาประการของการมีกฎหมายควบคุมวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภาครัฐในขณะนั้นเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะควบคุมถึงขั้นกำหนดเป็นนโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งได้แก่ มาตรการนโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ แบ่งได้เป็น 7 กลุ่มดังต่อไปนี้

1. มาตรการทางภาษีและราคา
2. การควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
3. การดัดแปลงสถานการณ์และบริบทของการดื่ม
4. การจัดการกับการขับขียนพาหนะขณะมีเมา
5. การควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
6. การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ
7. การบำบัดรักษาและการคัดกรองผู้มีปัญหา⁵⁸

ในหัวข้อนี้ผู้เขียนจะทำการศึกษา “การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย” แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 หัวข้อย่อย ได้แก่ หัวข้อที่ 3.2.1 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย หัวข้อที่ 3.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย หัวข้อที่ 3.2.3 กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย และหัวข้อที่ 3.2.4 ข้อพึงพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย โดยแต่ละหัวข้อจะมีรายละเอียดดังจะได้อธิบายต่อไปนี้

⁵⁸ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, ‘ยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ: มาตรการนโยบายแอลกอฮอล์ระดับชุมชน’ <<https://ddc.moph.go.th/uploads/files/f311f3228206e602d62905f4e5d5dc6f.pdf>> สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2567.

3.2.1 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

ก่อนที่ประเทศไทยจะมีกฎหมายควบคุมและจำกัดวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมและจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ก่อน ต่อมา มีการรณรงค์ร่วมกับกลุ่มต่อต้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเสนอข้อมูลที่ทำให้เห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลเสียมากกว่าผลดี ประกอบกับเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาทางสังคม รัฐบาลในสมัยพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ มีความเห็นพ้องกันกับคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงมีความเห็นสมควรส่งเสริมนโยบายควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมไปถึงการออกกฎหมายควบคุมและจำกัดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีข้อกำหนดเฉพาะในเรื่องของการจำกัดวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้นในปี พ.ศ. 2551 ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 28 วรรคหนึ่ง ได้กำหนดไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้” และวรรคสองได้กำหนดไว้ว่า “บทบัญญัติในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการขายของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา”

ต่อมาในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ออกประกาศควบคุมกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นฉบับแรก เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2552 โดยออกเป็นประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ข้อ 1 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา โดยกำหนดห้ามขายเริ่มนับตั้งแต่ 24.00 น. ของวันก่อนหน้าไปจนถึงเวลา 24.00 น. ของวันดังกล่าว⁵⁹

แต่ปรากฏว่า ในปีเดียวกันได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกำหนดข้อยกเว้นให้สามารถขายในวันต้องห้ามดังกล่าวได้ โดยให้ยกเว้นการขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรมตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552 ข้อ 1 ให้ยกเลิกความในข้อ 1 ของประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ลงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2552 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา ยกเว้นการขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม”

ในปี พ.ศ. 2558 รัฐบาลในสมัยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี มีความเห็นว่าการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังไม่เหมาะสม เห็นสมควรเพิ่มวันออกพรรษาเป็น

⁵⁹ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ข้อ 1.

วันต้องห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เพิ่มอีก 1 วัน ซึ่งเป็นไปตามนโยบายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข โดยเชื่อว่าวันออกพรรษาเป็นวันแห่งการมีน้ำใจหรือตี้มอย่างหนัก เพื่อแสดงถึงการสิ้นสุดระยะเวลาในการงดเหล้าเข้าพรรษาประกอบกับรัฐบาลมีเป้าหมายส่งเสริมค่านิยมให้เปลี่ยนมุมมองวันออกพรรษาให้เป็นเทศกาลแห่งการเข้าวัดทำบุญ “ออกพรรษาไม่หาน้ำเมา” และจากกระแสความตื่นตัวในหลาย ๆ พื้นที่ที่มีการจัดกิจกรรมในช่วงเข้าพรรษา “งดเหล้าเข้าพรรษา” หลายจังหวัดได้มีการจัดกิจกรรมและประเพณีท้องถิ่นส่งเสริมให้มีการปลอดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ภายในงาน ซึ่งเป็นนิมิตหมายอันดีที่จะทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักในโทษ พิษภัย และผลกระทบที่เกี่ยวข้องจากการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ เพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมและค่านิยมอันดีให้เกิดความต่อเนื่องและมีความยั่งยืน จึงได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 ให้ยกเลิกข้อความของรัฐบาลที่ออกโดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ สมัยเป็นนายกรัฐมนตรี ให้แทนที่ด้วย “ห้ามผู้ใดขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายเฉพาะร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ” เพื่อเพิ่มวันออกพรรษาเข้าไปอีก 1 วัน ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558⁶⁰

จากนั้นในปี พ.ศ. 2567 รัฐบาลสมัยนางสาวแพทองธาร ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เห็นสมควรปรับปรุงประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับเดิมจึงได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับใหม่คือ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2567 เพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว ได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในส่วนข้อยกเว้นการห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาที่กล่าวมาข้างต้น เป็นห้ามผู้ใดขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ⁶¹

กระทั่งในปีพ.ศ. 2568 รัฐบาลสมัยนางสาวแพทองธาร ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรียังคงมีนโยบายสนับสนุนด้านเศรษฐกิจของประเทศ จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายวันห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์อีกครั้งเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยเพิ่ม 5 กรณีให้สามารถขายเครื่องตี้ม

⁶⁰ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ข้อ 2.

⁶¹ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2567 ข้อ 3.

แอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษาได้ในกรณีต่อไปนี้ (1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ (2) การขายในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ (3) การขายในสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่หรือบริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (4) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม และ (5) การขายในสถานที่ซึ่งใช้จัดกิจกรรมพิเศษระดับชาติหรือนานาชาติ ซึ่งมีคนจำนวนมากไปทำกิจกรรมร่วมกัน ตามรายชื่อสถานที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา⁶²



⁶² ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 ข้อ 3.

ตารางที่ 3.1 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

ปี พ.ศ.	วันห้ามขาย เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์	ช้อยกเว้น	นายกรัฐมนตรี
2552	วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา	ไม่มีช้อยกเว้น	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
2552	วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา	ขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
2558	วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และ วันออกพรรษา	ขายได้เฉพาะร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่า อากาศยานนานาชาติ	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
2567	วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และ วันออกพรรษา	ขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายใน สนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ	นางสาวแพร ทงธาร ชินวัตร

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	วันห้ามขาย เครื่องมือ แอลกอฮอล์	ชื่อยกเว้น	นายกรัฐมนตรี
2568	วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และ วันออกพรรษา	(1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสาร ภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่าง ประเทศ (2) การขายในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วย สถานบริการ (3) การขายในสถานประกอบการที่เปิดให้บริการ ในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ หรือบริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศ กำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย (4) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม (5) การขายในสถานที่ซึ่งใช้จัดกิจกรรมพิเศษ ระดับชาติหรือนานาชาติ และมีคนจำนวนมากไป ทำกิจกรรมร่วมกันตามรายชื่อสถานที่ที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศ กำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	นางสาวแพร ทางธาร ชินวัตร

3.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องมือแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องมือแอลกอฮอล์ของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีทั้งหมด 6 ฉบับ ดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 33 ก หน้า 34 วันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป โดยมาตรา 28 ได้บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหรือเวลาที่รัฐมนตรี

ประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการขายของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา”

บทบัญญัติมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ชัดเจนไว้ว่าประกอบไปด้วยวันใดบ้าง แต่ได้กำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งก็คือ นายกรัฐมนตรี⁶³ ประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ⁶⁴ นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้ประกาศดังกล่าวสามารถที่จะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยได้ แต่อย่างไรก็ตามบทบัญญัติในวรรคหนึ่งนั้นมิให้ใช้บังคับกับการขายของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

พระราชบัญญัติฉบับนี้ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมและจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคและขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย เจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ได้มีการบัญญัติเพื่อป้องกันและลดผลกระทบทางสังคม รวมถึงปัญหาสุขภาพจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้

⁶³ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 4 “ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”.

⁶⁴ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 5 “ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า ‘คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ’ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการ

ให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นเลขานุการ และให้อธิบดีและผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นผู้ช่วยเลขานุการ” .

กล่าวอีกนัยคือ พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายแม่ที่ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีออกประกาศซึ่งเป็นกฎหมายลูกในการกำหนดวันห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั่นเอง

2. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้เป็นประกาศที่ออกมาใช้ประกอบกับพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 28 ซึ่งได้กล่าวไปแล้วก่อนหน้านี้ โดยอารัมภบทได้กำหนดไว้ว่า “อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 41 มาตรา 43 และมาตรา 45 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้” และข้อ 1 ของประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ได้กำหนดไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา”

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ถือเป็นกฎหมายฉบับแรกที่กำหนดวันห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้อย่างชัดเจนว่าประกอบไปด้วยวันใดบ้าง ถือเป็นกฎหมายลูกที่อาศัยอำนาจการออกประกาศจากกฎหมายแม่คือ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยได้ออกประกาศเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2552 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 ซึ่งมีข้อสังเกตว่าแรกเริ่มมีการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้เพียง 4 วันเท่านั้น ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา ส่วนวันออกพรรษาได้มีการกำหนดจำกัดควบคุมห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นในภายหลัง ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไปในภายหลัง

ส่วนกรณีบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืน เนื่องจากประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ไม่ได้กำหนดบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 กล่าวคือ การที่นายกรัฐมนตรีออกประกาศเป็นการอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา 28 ดังนั้น การฝ่าฝืนประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้จึงถือได้ว่าเป็นกรณีฝ่าฝืนมาตรา 28 และบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนมาตรา 28 นั้นได้บัญญัติไว้ในมาตรา 39 คือ ต้องต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2552

อารัมภบทในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ได้กำหนดไว้ว่า “โดยที่คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติได้มีมติเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 เห็นชอบให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ลงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2552 ซึ่งกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา โดยให้ยกเว้นกรณีการขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม เพื่อเป็นการส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวในประเทศไทยและกระตุ้นเศรษฐกิจของภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว” รัฐบาลเห็นสมควรจึงแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายบางประการให้เหมาะสม โดยได้แก้ไขเพิ่มเติมซึ่งข้อ 1 ได้กำหนดว่า “ให้ยกเลิกความในข้อ 1 ของประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ลงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2552 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา ยกเว้นการขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม”

สืบเนื่องจากนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นคือ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มีความเห็นว่าการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาโดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ส่งผลให้ไม่สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ใดได้ทุกกรณี อาจทำให้มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยการเพิ่มข้อยกเว้นให้จำหน่ายได้แต่เฉพาะในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรมเท่านั้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการท่องเที่ยวและกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ โดยประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ออกเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 ซึ่งมีข้อสังเกตว่าประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้มีผลใช้บังคับหลังจากประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับก่อนหน้าเป็นระยะเวลาเพียง 1 วันเท่านั้น

ส่วนกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ เนื่องจากประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ไม่ได้กำหนดบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนไว้เป็นการเฉพาะจึงต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา 28 และบทกำหนดโทษตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา 28 กล่าวคือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558

อารัมภบทในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ได้กำหนดไว้ว่า “อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 มาตรา 27 และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติจึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้” ข้อ 2 ของประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ได้กำหนดไว้ว่า “ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายเฉพาะร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ”

โดยประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ที่มาจากการใช้มาตรการตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มุ่งควบคุมการขายและการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย เพื่อส่งเสริมและรักษาสุขภาพประชาชน รวมถึงสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม การออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้อาศัยอำนาจตามมาตรา 4 มาตรา 27 และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ซึ่งให้อำนาจนายกรัฐมนตรีในการกำหนดวันห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมาย โดยเฉพาะการส่งเสริมความสงบเรียบร้อยและสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้มีเป้าหมายเพื่อให้การปฏิบัติตามกฎหมายเป็นไปอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพในการควบคุมการขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางศาสนา อนึ่ง ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ได้ออกประกาศเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมยกเว้นมาตรการควบคุมวันขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในขณะนั้น

ส่วนบทกำหนดโทษกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย เนื่องจากประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ได้แก้ไขเพิ่มเติมเฉพาะข้อยกเว้นการขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ โดยไม่ได้กำหนดบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น สำหรับบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนจึงต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยผู้ที่ฝ่าฝืนประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นกรณีฝ่าฝืนมาตรา 28 และบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนมาตรา 28 ได้บัญญัติไว้ตามมาตรา 39 คือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

5. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2567

อารัมภบทในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ได้กำหนดไว้ว่า “โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 เพื่อให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน”

รัฐบาลสมัยนางสาวแพรวทางธาร ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงกฎหมายเดิมให้สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตในสังคมปัจจุบัน ไม่ให้กระทบต่อกิจกรรมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว อีกทั้งยังคงหลักการในการควบคุมการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาในสังคม จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเฉพาะข้อยกเว้นการขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ซึ่งยังคงห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา

และวันออกพรรษา โดยยกเว้นเฉพาะการขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ

ส่วนบทกำหนดโทษกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย ยังคงอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยผู้ที่ฝ่าฝืนประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นกรณีฝ่าฝืนมาตรา 28 และบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนมาตรา 28 ได้บัญญัติไว้ตามมาตรา 39 คือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

6. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568

อารัมภบทในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ได้กำหนดไว้ว่า “โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2567 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน”

ต่อเนื่องมาในสมัยนางสาวแพรวทางธาร ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2568 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 วรรคหนึ่ง และมาตรา 28 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ตามคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์แห่งชาติ โดยข้อ 2 ให้ยกเลิกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2567 ลงวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2567 และข้อ 3 กำหนดห้ามผู้ใดขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา โดยกำหนดข้อยกเว้นการขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ได้ใน 5 กรณีดังต่อไปนี้ (1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ (2) การขายในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ (3) การขายในสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่หรือบริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (4) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม และ (5) การขายในสถานที่ซึ่งใช้จัดกิจกรรมพิเศษระดับชาติหรือนานาชาติ ซึ่งมีคนจำนวนมากไปทำกิจกรรมร่วมกันตามรายชื่อสถานที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา นอกจากนี้ยังได้กำหนดหน้าที่ของผู้ขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ตามข้อ 3 ไว้ในข้อ 4 โดยกำหนดให้ผู้ขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ตามข้อ 3 ต้องจัดให้มีการคัดกรองและมาตรการที่จำเป็นเพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ความปลอดภัยของประชาชน รวมถึงการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ของเด็กและเยาวชน การแก้ไขเพิ่มเติมข้อยกเว้นการขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการความสร้างสรรค์

ระหว่างนโยบายสาธารณะสุขกับการส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน อันเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในบางสถานที่ที่เหมาะสมเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ยังคงอยู่ในความควบคุมของรัฐบาล

ส่วนบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย ยังคงอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยผู้ที่ฝ่าฝืนประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นกรณีฝ่าฝืนมาตรา 28 และบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนมาตรา 28 ได้บัญญัติไว้ตามมาตรา 39 คือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตารางที่ 3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

ปี พ.ศ.	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การกำหนดวันห้ามขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	บทกำหนดความผิด	บทกำหนดโทษ
2551	พระราชบัญญัติควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551	มาตรา 28 วรรคหนึ่ง ห้ามมิให้ ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน วันหรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศ กำหนดโดยคำแนะนำของ คณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศ ดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือ ข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ ด้วยก็ได้	มาตรา 39 ผู้ใดขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา 28 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
2552	ประกาศสำนัก นายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552	ข้อ 1 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา	อาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 28 ประกอบ กับมาตรา 39 ผู้ฝ่าฝืนต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือ ปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้ง จำทั้งปรับ

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การกำหนดวันห้ามขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	บทกำหนดความผิด	บทกำหนดโทษ
2552	ประกาศสำนัก นายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552	ข้อ 1 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา ยกเว้นการ ขายในโรงแรมตามกฎหมายว่า ด้วยโรงแรม	อาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 28 ประกอบ กับมาตรา 39 ผู้ฝ่าฝืนต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือ ปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้ง จำทั้งปรับ
2558	ประกาศสำนัก นายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558	ข้อ 2 ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายเฉพาะร้านค้า ปลอดอากรภายในอาคารท่า อากาศยานนานาชาติ	อาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 28 ประกอบ กับมาตรา 39 ผู้ฝ่าฝืนต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือ ปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้ง จำทั้งปรับ
2567	ประกาศสำนัก นายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2567	ข้อ 3 ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายในอาคารที่ ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายใน สนามบินที่ให้บริการเที่ยวบิน ระหว่างประเทศ	อาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 28 ประกอบ กับมาตรา 39 ผู้ฝ่าฝืนต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือ ปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้ง จำทั้งปรับ

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การกำหนดวันห้ามขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	บทกำหนดความผิด	บทกำหนดโทษ
2568	ประกาศสำนัก นายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568	ข้อ 3 ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วัน อาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวัน ออกพรรษา ยกเว้นการขายในกรณี ดังต่อไปนี้ (1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการ เที่ยวบินระหว่างประเทศ (2) การขายในสถานบริการตาม กฎหมายว่าด้วยสถานบริการ (3) การขายในสถานประกอบการที่ เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับ สถานบริการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่หรือ บริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุขประกาศกำหนดโดย คำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย (4) การขายในโรงแรมตามกฎหมาย ว่าด้วยโรงแรม (5) การขายในสถานที่ซึ่งใช้จัด กิจกรรมพิเศษระดับชาติ หรือ นานาชาติ และมีคนจำนวนมากไปทำ กิจกรรมร่วมกันตามรายชื่อสถานที่ที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา	อา ศั ย อํ า น า จ แ ห่ ง พระราชบัญญัติควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 28 ประกอบ กับมาตรา 39 ผู้ฝ่าฝืนต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้ง ปรับ

3.2.3 กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

นอกจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยโดยตรงแล้ว จากการศึกษาค้นคว้าพบว่ามีกฎหมายเฉพาะอย่างน้อย 2 ฉบับที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย ดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561

มาตรา 147 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา 18.00 นาฬิกาของวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และวรรคสองได้บัญญัติไว้ว่า “บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่วันลงคะแนนตามมาตรา 106 และมาตรา 107 ด้วย” บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติห้ามร้านค้าหรือผู้ประกอบการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันก่อนวันเลือกตั้ง ซึ่งรวมถึงการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันก่อนการออกเสียงลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้งตามมาตรา 106 และมาตรา 107 ด้วย โดยวัตถุประสงค์ในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้คือ เพื่อให้การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560⁶⁵ และลดความเสี่ยงในการเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์จากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมไปถึงเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2561 และมีผลใช้บังคับเมื่อล่วงพ้นเวลา 90 วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉะนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2561 เป็นต้นไป

สำหรับบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา 147 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562

นอกจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 แล้ว พระราชบัญญัติฉบับนี้ถือเป็นกฎหมายเฉพาะอีกฉบับหนึ่งที่ได้นำมาตรการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาใช้บังคับ โดยได้บัญญัติไว้ในมาตรา 123 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ว่า “ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00

⁶⁵ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561.

นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา 18.00 นาฬิกาของวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” การนำมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาใช้บังคับในพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็เพื่อให้การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล รวมถึงเพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดังนั้น การกำหนดมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเลือกตั้งที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ เพราะทำให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีสติสัมปชัญญะ พิจารณาลงคะแนนเสียงอย่างมีสติ รวมถึงยังเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความวุ่นวายหรือปัญหาในวันเลือกตั้งอีกด้วย⁶⁶ อนึ่ง พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2562 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา

ส่วนบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา 123 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้คือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตารางที่ 3.3 กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

ปี พ.ศ.	กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	บทกำหนดความผิด	บทกำหนดโทษ
2561	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561	มาตรา 147 ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา 18.00 นาฬิกาของวันเลือกตั้ง	มาตรา 147 ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁶⁶ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562.

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กฎหมายเฉพาะที่ เกี่ยวข้องกับการ กำหนดวันห้ามขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	บทกำหนดความผิด	บทกำหนดโทษ
2562	พระราชบัญญัติการ เลือกตั้งสมาชิกสภา ท้องถิ่นหรือผู้บริหาร ท้องถิ่น พ.ศ. 2562	มาตรา 123 ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่าย แจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขต เลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึง เวลา 18.00 นาฬิกาของวันเลือกตั้ง	มาตรา 123 ผู้ฝ่าฝืนต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้ง ปรับ

3.2.4 ข้อพึงพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

ข้อพึงพิจารณา หมายถึง การวิเคราะห์ถึงข้อดีและข้อเสียของการมีกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยมีข้อดีและข้อเสียที่ควรพิจารณาดังต่อไปนี้

ข้อดีของการมีกฎหมายกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอย่างน้อย 6 ประการ ได้แก่

1. ส่งเสริมด้านสุขภาพ

การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีส่วนช่วยส่งเสริมสุขภาพของประชาชน โดยลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวันต้องห้ามที่กำหนด ซึ่งอาจลดความเสี่ยงต่อโรคต่าง ๆ เช่น โรคตับเรื้อรัง หรืออุบัติเหตุทางถนนที่เกิดจากการดื่มแล้วขับชียานพาหนะ

2. ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี

การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งเสริมการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นในสังคม รวมถึงมีการจัดงานกิจกรรมตามประเพณีของคนในชุมชนเพื่อรณรงค์งดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาทิ กิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา

3. ส่งเสริมการท่องเที่ยว

การจำกัดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบางวันส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวในสถานที่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ การเยี่ยมชมวัด พิพิธภัณฑ์ หรือการเข้าชมโบราณสถาน เป็นต้น

4. ส่งเสริมสถาบันครอบครัว

การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวและสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีทำให้สมาชิกในครอบครัวมีเวลาให้กับครอบครัวเพื่อทำกิจกรรมในวันหยุด เช่น การเข้าวัดเวียนเทียนในวันพระแทนการออกไปสังสรรค์กับเพื่อน หรือออกไปงานสังสรรค์นอกบ้าน

5. เพิ่มความสามารถในการตัดสินใจ

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถทำให้บุคคลสูญเสียสติสัมปชัญญะและการตัดสินใจที่ดีได้ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดหรือไม่รอบคอบในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงคะแนนเลือกตั้ง การมีสติสัมปชัญญะที่ดีช่วยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถพิจารณาข้อมูลทั้งหมดอย่างรอบคอบและทำการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างยุติธรรมและโปร่งใสมากขึ้น

6. ส่งเสริมความรับผิดชอบของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การมีกฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนวันเลือกตั้งจึงช่วยกระตุ้นให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าใจถึงความสำคัญของการเลือกตั้งและตระหนักถึงบทบาทของตนในระบอบประชาธิปไตย รวมถึงช่วยให้กระบวนการเลือกตั้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย อันจะนำไปสู่การมีสังคมที่เป็นธรรมและมีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนข้อเสียของการมีกฎหมายกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่

1. ผลกระทบต่อภาคธุรกิจ

การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลกระทบต่อธุรกิจร้านค้าส่งและร้านค้าปลีกที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากเป็นการจำกัดวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 24 ชั่วโมงในวันดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น การบริโภคในร้านอาหาร บาร์ หรือร้านค้าตามสถานที่ท่องเที่ยว

2. ผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยว

การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณที่มีร้านอาหารและบาร์เป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจทำให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ที่น้อยลงหรือไม่สนใจในการท่องเที่ยวในสถานที่นั้น

3. ผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ

การมีกฎหมายควบคุมวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา อาจเป็นการจำกัดสิทธิ

และเสรีภาพในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนเกินความจำเป็น รวมไปถึงเสรีภาพในการประกอบอาชีพของประชาชน

3.3 การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยมีที่มาจากการผลิตสุราพื้นบ้านหรือที่เรียกว่า “สุราแช่” (สุราที่เกิดจากการหมักผลิตผลทางการเกษตร) ส่วนใหญ่การทำสุราประเภทนี้เกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้าน การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงถือได้ว่าอยู่คู่กับคนไทยและสังคมไทยมาช้านาน เมื่อชาวบ้านสามารถทำสุราได้เองจึงมีการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กันจำนวนมาก และยังแพร่หลายในกลุ่มชาวบ้านทุกกลุ่ม ทุกชนชั้น และมีแนวโน้มว่าผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ รัฐบาลเล็งเห็นว่าหากปล่อยให้ประชาชนบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยไม่มีการควบคุมอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพของประชาชน และอาจก่อให้เกิดปัญหาในสังคมตามมา จึงเห็นสมควรออกกฎหมายควบคุมเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้น ซึ่งแต่ละยุคสมัยการควบคุมเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็จะมีการปรับเปลี่ยนไปตามนโยบายการบริหารประเทศ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในขณะนั้นว่ารัฐบาลจะเล็งเห็นความสำคัญในด้านใดเป็นหลัก การควบคุมเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็จะมีกฎหมายออกมาแก้ไขเพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวการณ์

ในหัวข้อนี้ผู้เขียนจะทำการศึกษา “การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย” แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 หัวข้อย่อย ได้แก่ หัวข้อที่ 3.3.1 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย 3.3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย 3.3.3 กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย และหัวข้อที่ 3.3.4 ข้อพึงพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย โดยแต่ละหัวข้อย่อยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

ตามประวัติศาสตร์การออกกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่รัฐบาลในปี พ.ศ. 2495 ในยุคสมัยจอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ออกกฎหมายควบคุมโภภณธ์ ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมโภภณธ์ พ.ศ. 2495 และในปีเดียวกันได้มีการควบคุมโภภณธ์ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้นเป็นครั้งแรกโดยการบัญญัติกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ตามพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 ซึ่งมาตรา 4 ได้กำหนดให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เฉพาะในเวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และ 17.00 น. ถึง 22.00 น.⁶⁷

ในปี พ.ศ. 2504 รัฐบาลในยุคสมัยนั้นเห็นว่าการกำหนดเวลาในการขายสุราและการดื่มสุราในร้านขายสุราที่ได้บัญญัติไว้ยังไม่เหมาะสม ทั้งมิได้กำหนดความรับผิดชอบของบุคคลซึ่งขายสุราเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับอนุญาตขายสุราไว้ จึงมีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504 แก้ไขช่วงเวลาการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยได้มีการขยายเวลาการขายและดื่มสุราจากเดิม 11.00 น. ถึง 14.00 น. และ 17.00 น. ถึง 22.00 น. เป็นเวลาใหม่ 11.00 น. ถึง 14.00 น. และ 17.00 น. จนถึง 02.00 น. ของวันถัดไป และกำหนดความรับผิดชอบของบุคคลซึ่งขายสุราเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับอนุญาตขายสุรา โดยประเด็นสำคัญในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพิ่มเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในยุคสมัยนั้น ซึ่งเป็นยุคสมัยที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี⁶⁸

ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 จอมพล ถนอม กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติเห็นว่าการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความไม่เหมาะสม โดยมีแนวคิดว่าการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลร้ายต่อสุขภาพของประชาชนเป็นอย่างมาก และเพื่อเป็นการประหยัด จึงเห็นสมควรกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใหม่ โดยประกาศให้ยกเลิกความในมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504 และได้ควบคุมเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใหม่เป็นสามารขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และตั้งแต่ 17.00 น. ถึง 24.00 น. ทั้งนี้ ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 46 ลงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2515⁶⁹

ในปีเดียวกัน คณะปฏิวัติได้มีการพิจารณาแล้วเห็นว่า ในขณะที่กฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลใช้บังคับการกำหนดเวลาจำหน่ายสุราและดื่มสุรา ณ สถานที่ขายสุราและกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนตามความในพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 ยังไม่เหมาะสมสมควรมีบทบัญญัติให้มีการอนุญาตให้จำหน่ายสุราและดื่มสุรา ณ สถานที่ขายสุราในเวลาที่ยกจำหน่ายสุราได้ในบางกรณี และกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนเสียใหม่ จึงได้ออกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 โดยกฎหมายที่ออกมานั้นมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ (1) เพื่อผ่อนผันเวลาขายสุรา กล่าวคือ ให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6

⁶⁷ พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 มาตรา 4.

⁶⁸ พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504 มาตรา 3.

⁶⁹ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 46 ลงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2515 ข้อ 1.

ซึ่งเป็นใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการขายสุราในสถานที่ต่าง ๆ สามารถจำหน่ายสุราได้ในเวลาห้ามขายสุราตามกฎหมายเดิม โดยให้สามารถจำหน่ายสุราได้ในช่วงหลังจากเวลา 24.00 น. จนถึงเวลาปิดทำการของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ แต่มีเงื่อนไขว่าต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติสำหรับกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น ถือเป็น การผ่อนปรนเงื่อนไขในการจำหน่ายสุราในช่วงเวลาต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนดได้ในบางกรณี และ (2) กำหนดเวลาดื่มสุราในสถานที่ขายสุรา กล่าวคือ ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุรา ณ สถานที่ขายสุรา นอกจากเวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น. หรือดื่มในสถานบริการ นอกเวลาปิดทำการของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ เว้นแต่สถานที่ขายสุรานั้น ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายได้⁷⁰

ในการนี้นอกจากจะมีการออกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 แล้ว ยังมีการออกกฎกระทรวง (พ.ศ. 2515) ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ด้วย โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้คือ เนื่องจากได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 กำหนดเวลาการจำหน่ายสุราและดื่มสุรา และประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวบัญญัติว่า “หลักเกณฑ์เงื่อนไข หรือวิธีการขออนุญาต การออกใบอนุญาต การแสดงใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การจำหน่ายสุราของผู้ได้รับใบอนุญาต และค่าธรรมเนียม

⁷⁰ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ข้อ 2 “ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุรา ประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าว จำหน่ายสุราทุกชนิดในเวลาอื่นนอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจสำหรับ นครหลวงกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น

ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุราในกำหนดเวลาห้ามจำหน่ายสุรา เว้นแต่สถานที่ขายสุรานั้นได้รับอนุญาตให้จำหน่ายได้ตามวรรคหนึ่ง

การจำหน่ายสุราและดื่มสุราในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ซึ่งกฎหมายอนุญาตให้เปิดทำการได้เกินเวลา 24.00 นาฬิกา ให้กระทำนอกเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองได้เฉพาะหลังจากเวลา 24.00 นาฬิกา จนถึงเวลาปิดทำการ

หลักเกณฑ์ เงื่อนไข หรือวิธีการเกี่ยวกับการขออนุญาต การอนุญาต การออกใบอนุญาต การแสดงใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การจำหน่ายสุราของผู้ได้รับใบอนุญาต และค่าธรรมเนียมการออกและการต่ออายุใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”.

การออกและการต่ออายุใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” ดังนั้น จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้เพื่อให้เป็นไปตามประกาศของคณะปฏิวัติ⁷¹

ต่อมาในปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลไทยในขณะนั้นให้ความสำคัญต่อการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นจากการตีเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ โดยเน้นไปที่ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพของประชาชน ครอบครัว และสังคมในระดับต่าง ๆ อีกทั้งยังพบว่าเด็กและเยาวชนมีโอกาสเข้าถึงเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ได้ง่าย และนักดื่มหน้าใหม่ส่วนใหญ่ล้วนเป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งมีแนวโน้มการบริโภคเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้รัฐบาลในสมัยนั้นต้องมีมาตรการในการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้มข้นขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวรัฐบาลในสมัยนั้นจึงได้ออกกฎหมายเพื่อควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องคือ มาตรา 28 วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้”

ในปี พ.ศ. 2558 สภาการณของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไป รัฐบาลในสมัยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี เห็นว่ากฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่เหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจของประเทศ จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 ดังนี้ ข้อ 1 ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่นนอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น. ยกเว้นการขายในกรณีดังต่อไปนี้ (1) การขายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ และ (2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

อนึ่ง มีข้อสังเกตว่า ในปี พ.ศ. 2561 ได้มีการนำกฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาใช้ในเรื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเฉพาะด้วย โดยมีการออกกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนวันเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 147 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา 18.00 นาฬิกาของวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

⁷¹ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515.

ราษฎรเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560⁷²

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2562 ยังมีการขยายมาตรการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไป ยังการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นอีกด้วย ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 โดยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องคือ มาตรา 123 ซึ่ง บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงเวลา 18.00 นาฬิกาของวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” โดยเหตุผลในการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพดังกล่าวนี้ เพื่อให้การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปตามหลัก ธรรมาภิบาล และเป็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริต⁷³

กระทั่งปี พ.ศ. 2568 นายกรัฐมนตรีนางสาวแพรทองธาร ชินวัตร ได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ กับนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ ทั้งนี้เนื่องมาจากบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะพฤติกรรมผู้บริโภคและรูปแบบการท่องเที่ยวของประชาชนที่แตกต่างไป จากอดีต เพื่อให้การบริหารจัดการปัญหาสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อรักษาสมดุล ระหว่างการส่งเสริมเศรษฐกิจควบคู่กับการป้องกันปัญหาสุขภาพของประชาชน รัฐบาลจึงได้แก้ไข เพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีความสอดคล้องกับ สภาพการณ์ในปัจจุบัน ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 ข้อ 3 โดยยังคงเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ดังเดิม กล่าวคือ ให้ขาย ได้เฉพาะในช่วงเวลาตั้งแต่ 11.00 น. ถึง 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น. ยกเว้นการขาย ใน 3 กรณีดังต่อไปนี้ (1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการ เทียบบินระหว่างประเทศ (2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถาน บริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ และ (3) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม⁷⁴

⁷² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561.

⁷³ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562.

⁷⁴ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568.

ตารางที่ 3.4 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

ปี พ.ศ.	ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	ชื่อยกเว้น	นายกรัฐมนตรี
ในเวลาอื่นนอกจากเวลา			
2495	ตั้งแต่ 11.00 น. ถึง 14.00 น. และ ตั้งแต่ 17.00 น. ถึง 22.00 น.	-	จอมพล แปลก พิบูลสงคราม
2504	ตั้งแต่ 11.00 น. ถึง 14.00 น. และ ตั้งแต่ 17.00 น. ถึง 02.00 น. ของ วันถัดไป	-	จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
2515	ตั้งแต่ 11.00 น. ถึง 14.00 น. และ ตั้งแต่ 17.00 น. ถึง 24.00 น.	-	จอมพล ถนอม กิตติขจร
2515	ตั้งแต่ 11.00 น. ถึง 14.00 น. และ ตั้งแต่ 17.00 น. ถึง 24.00 น.	เป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 สามารถ จำหน่ายสุราได้ในช่วงหลังจาก เวลา 24.00 น. จนถึงเวลาปิดทำ การของสถานบริการตาม กฎหมายว่าด้วยสถานบริการ และได้รับอนุญาตจากผู้ บัญชาการตำรวจแห่งชาติสำหรับ กรุงเทพมหานคร และผู้ว่า ราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น	จอมพล ถนอม กิตติขจร
2515	ตั้งแต่ 11.00 น. ถึง 14.00 น. และ ตั้งแต่ 17.00 น. ถึง 24.00 น.	เฉพาะที่เห็นว่ามีความจำเป็น ณ สถานที่ขายสุราสำหรับโรงแรม ท่า อากาศยาน สถานีรถไฟ สถานีขนส่ง ทางบก สถานีขนส่งทางน้ำ	จอมพล ถนอม กิตติขจร
2551	ตั้งแต่ 11.00 น. ถึง 14.00 น. และ ตั้งแต่ 17.00 น. ถึง 24.00 น.	-	พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	ช้อยกเว้น	นายกรัฐมนตรี
	ในเวลาอื่นนอกจากเวลา		
2568	ตั้งแต่ 11.00 น. ถึง 14.00 น. และ ตั้งแต่ 17.00 น. ถึง 24.00 น.	(1) การขายในอาคารที่ให้บริการ แก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ (2) การขายในสถานบริการซึ่ง เป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิด ของสถานบริการตามกฎหมายว่า ด้วยสถานบริการ (3) การขายในโรงแรมตาม กฎหมายว่าด้วยโรงแรม	นางสาวแพร ทองธาร ชิน วัตร

3.3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีด้วยกันทั้งหมด 9 ฉบับ ดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495

มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติว่า “เมื่อมีความจำเป็นโดยสถานการณ์เพื่อสวัสดิภาพของประชาชน หรือมีความจำเป็นเกิดขึ้นเพื่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ ให้รัฐบาลมีอำนาจควบคุมโรคภัยได้”

มาตรา 5 “การควบคุมตามความในมาตรา 4 ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา เพื่การดังต่อไปนี้ ...

4. กำหนดเวลา และสถานที่ และพฤติการณ์ในการจำหน่ายโรคภัย”

“โรคภัย” หมายความว่า เครื่องอุปโภคบริโภค และหมายความรวมถึงสิ่งของที่ระบุไว้ในกฎกระทรวงตามความในพระราชบัญญัติฉบับนี้⁷⁵

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495 โดยวัตถุประสงค์หลักของพระราชบัญญัติฉบับนี้คือ เพื่อให้รัฐสามารถควบคุมโรคภัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ อาหาร หรือเครื่องดื่ม ที่มีความจำเป็นในชีวิตประจำวัน

⁷⁵ พระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 มาตรา 3.

โดยเฉพาะในช่วงวิกฤติหรือเมื่อมีความจำเป็นเกิดขึ้น เช่น ภัยพิบัติ หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ และสังคม เพื่อสวัสดิภาพของประชาชน รวมถึงเพื่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในการควบคุมโรคภัยต่าง ๆ ดังตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น รวมถึงการกำหนดมาตรการควบคุม เช่น การจำกัดปริมาณการครอบครองหรือการจำหน่าย การกำหนดสถานที่และเวลาในการขาย รวมถึงการห้ามการขายหรือใช้โรคภัยบางประเภทที่อาจเกิดผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ

การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรการควบคุมในพระราชกฤษฎีกาที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และกรณีที่กระทำความผิดซ้ำ ให้ระวางโทษเป็นทวีคูณ สำหรับโรคภัยที่เกี่ยวข้องกับความผิดให้รับเสีย ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้

2. พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495

มาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้บัญญัติว่า “นอกจากเวลาตั้งแต่ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และ 17.00 นาฬิกา ถึง 22.00 นาฬิกา

(1) ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายสุรา จำหน่ายสุราทุกชนิด

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ในร้านจำหน่ายสุรา”

บทบัญญัติดังกล่าวตราขึ้นมาเนื่องด้วยรัฐบาลในยุคนั้นเห็นสมควรดำเนินการควบคุมโรคภัย เนื่องจากความจำเป็นโดยสถานการณ์ เพื่อสวัสดิภาพของประชาชนกับทั้งเพื่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีการตราพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ขึ้นมาเพื่อกำหนดเวลาในการขายสุราให้สามารถขายได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดเท่านั้น กล่าวคือ การขายสุราของผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ขายสุราประเภท 3 ถึงประเภท 6 สามารถขายสุราได้เฉพาะช่วงเวลา 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และช่วงเวลา 17.00 น. ถึงเวลา 22.00 น. เท่านั้น

พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้เป็นส่วนสำคัญในการควบคุมการขายสุราในประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นระเบียบและป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบทางสังคมหรือเศรษฐกิจจากการบริโภคสุราอย่างไม่เหมาะสม รวมถึงมีการกำหนดประเภทของใบอนุญาตให้ขายสุรา ซึ่งใบอนุญาตนั้นได้มีการแบ่งออกเป็น 7 ประเภท⁷⁶ ตามลักษณะและปริมาณของการขายสุราได้แก่

ประเภทที่ 1 สำหรับการขายสุราทุกชนิดครั้งหนึ่งเป็นจำนวนตั้งแต่ 10 ลิตรขึ้นไป

ประเภทที่ 2 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักรครั้งหนึ่งเป็นจำนวนตั้งแต่ 10 ลิตรขึ้นไป

⁷⁶ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 19.

ประเภทที่ 3 สำหรับการขายสุราทุกชนิดครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่า 10 ลิตร

ประเภทที่ 4 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักรครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่า 10 ลิตร

ประเภทที่ 5 สำหรับการขายสุราทุกชนิดครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่า 10 ลิตรเพื่อดื่ม ณ สถานที่ขายเป็นการชั่วคราวไม่เกิน 10 วัน

ประเภทที่ 6 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักรครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่า 10 ลิตรเพื่อดื่ม ณ สถานที่ขายเป็นการชั่วคราวไม่เกิน 10 วัน และ

ประเภทที่ 7 สำหรับการขายสุราครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่า 10 ลิตรเพื่อดื่มภายใน สมาคมหรือสโมสร

พึงสังเกตว่าพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้แม้จะมีการกำหนดเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้อย่างชัดเจน แต่ไม่ได้กำหนดโทษในกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น จึงต้องอาศัยบทบัญญัติมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่ที่ให้อำนาจในการออกพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ซึ่งเป็นกฎหมายลูก ลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ตามมาตรา 9 ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชกฤษฎีกาออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีที่กระทำความผิดซ้ำให้ระวางโทษเป็นทวีคูณ ซึ่งพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2495 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2495 เป็นต้นมา

3. พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504

มาตรา 3 แห่งพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้บัญญัติไว้ว่า “ให้ยกเลิกความในมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา 4 นอกจากเวลาตั้งแต่ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่ 17.00 นาฬิกา ถึง 02.00 นาฬิกา ของวันถัดไป

(1) ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุราหรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าวจำหน่ายสุราทุกชนิด

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุรา”

พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้เป็นกฎหมายควบคุมโรคภัยฉบับที่ 5 โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญคือ ช่วงระยะเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีการขยายระยะเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเดิมสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เฉพาะช่วงเวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และช่วงเวลา 17.00 น. ถึง 22.00 น. เท่านั้น โดยพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้กำหนดระยะเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใหม่เป็นสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่ช่วงเวลา

11.00 น. ถึง 14.00 น. และช่วงเวลา 17.00 น. ถึง 02.00 น. ของวันถัดไป กล่าวคือ ร้านค้าผู้ประกอบการที่มีใบอนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภท 3 ถึงประเภท 6 มีเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นนั่นเอง โดยรัฐบาลในขณะนั้นเล็งเห็นสมควรกระตุ้นเศรษฐกิจ และเห็นว่าการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เดิมยังไม่เหมาะสม ทั้งมิได้กำหนดความรับผิดชอบของบุคคลผู้ขายสุรา จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ ซึ่งมีผลทำให้มาตรา 4 เรื่องเวลาในการขายสุราตามพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 สิ้นสุดการใช้บังคับและเริ่มใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ตั้งแต่วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2504 แทน⁷⁷

สำหรับโทษที่จะลงแก่ผู้ฝ่าฝืนพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้นั้น เมื่อปรากฏว่าเป็นการอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 จึงลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ด้วยอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีที่กระทำความผิดซ้ำให้ระวางโทษเป็นทวีคูณ

4. ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 46 ลงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2515

ข้อ 1 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ได้กำหนดไว้ว่า “ให้ยกเลิกความในมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา 4 ในเวลาอื่นนอกจากเวลาตั้งแต่ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่ 17.00 นาฬิกา ถึง 24.00 นาฬิกา

(1) ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าวจำหน่ายสุราทุกชนิด

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุรา

ทั้งนี้เว้นแต่การขายสุราหรือการดื่มสุรานั้นกระทำในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการระหว่างเวลาที่กฎหมายอนุญาตให้สถานบริการนั้นเปิดทำการได้เกินเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรานี้”

ในปี พ.ศ. 2515 คณะปฏิวัติในขณะนั้นได้ใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการควบคุมโรคภัยเป็นกฎหมายที่ใช้ควบคุมการจำหน่ายสินค้าโรคภัย จากกรณีดังกล่าวคณะปฏิวัติเห็นว่าการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่กำหนดไว้ยังไม่เหมาะสม กล่าวคือ มีระยะเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยาวนานเกินความเหมาะสม โดยร้านค้าผู้ประกอบการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถขายเครื่องดื่ม

⁷⁷ พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504 มาตรา 3.

แอลกอฮอล์ได้ถึง 02.00 น. ของวันถัดไป ดังนั้น รัฐบาลเห็นว่าเพื่อเป็นการประหยัดและรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน จึงได้ลดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยได้กำหนดเวลาใหม่เป็นให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตขายสุราประเภท 3 ถึงประเภท 6 สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่วันที่ 11.00 น. ถึง 14.00 น. และตั้งแต่ 17.00 น. ถึง 24.00 น. การประกาศใช้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้เป็นการประกาศยกเลิกความในมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504 โดยให้ใช้บังคับกฎหมายเรื่องเวลาขายสุราตามความในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้แทนและให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515⁷⁸

แม้จะปรากฏตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ยกเลิกความในมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504 อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ก็ได้ไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทลงโทษที่จะลงแก่ผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวด้วย ดังนั้น ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้จึงไม่มีผลเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 บทกำหนดโทษจึงต้องใช้บังคับตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว กล่าวคือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีที่กระทำความผิดซ้ำให้ระวางโทษเป็นทวีคูณ

5. ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515

ข้อ 2 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ได้กำหนดไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าว จำหน่ายสุราทุกชนิดในเวลาอื่นนอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจสำหรับนครหลวงกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น

ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุราในกำหนดเวลาห้ามจำหน่ายสุรา เว้นแต่สถานที่ขายสุรานั้นได้รับอนุญาตให้จำหน่ายได้ตามวรรคหนึ่ง

การจำหน่ายสุราและดื่มสุราในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ซึ่งกฎหมายอนุญาตให้เปิดทำการได้เกินเวลา 24.00 นาฬิกา ให้กระทำนอกเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง และวรรคสองได้เฉพาะหลังจากเวลา 24.00 นาฬิกา จนถึงเวลาปิดทำการ”

⁷⁸ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 46 ลงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2515.

ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นมาเพื่อผ่อนผันเวลาการขายสุรากล่าวคือ ได้แก้ไขเพิ่มเติมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใหม่ โดยอนุญาตให้ผู้ที่มีใบอนุญาตจำหน่ายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในช่วงหลังเวลา 24.00 น. นอกจากนี้ประกาศฉบับนี้นี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจำหน่ายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 สามารถยื่นคำร้องขออนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกเวลาที่กฎหมายกำหนดได้ แต่เวลาที่ขออนุญาตจะต้องเป็นเวลาหลังจากเวลา 24.00 น. เท่านั้น นอกจากนี้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้จะได้ผ่อนผันเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วยังมีการกำหนดเพิ่มเติมเวลาดื่มสุราในสถานที่ขายสุรา โดยกำหนดให้ดื่มสุราในสถานที่ขายสุราได้เฉพาะในเวลาที่ยกกฎหมายกำหนด

นอกจากนี้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ยังได้กำหนดโทษไว้สำหรับผู้ฝ่าฝืนขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาต้องห้ามอีกด้วย โดยข้อ 4 ได้กำหนดไว้ว่า ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ 2 วรรคหนึ่งหรือจำหน่ายสุราในเวลาห้ามจำหน่าย ระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาตตามข้อ 3 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 4,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และข้อ 5 ได้กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุราในกำหนดเวลาห้ามจำหน่ายสุรา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อนึ่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515⁷⁹

มีข้อสังเกตว่าบทกำหนดโทษตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ได้กำหนดโทษจำคุกผู้ฝ่าฝืนจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาที่ยกกฎหมายกำหนดลดลงจากเดิมโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีที่กระทำความผิดซ้ำให้ระวางโทษเป็นทวีคูณ โดยเปลี่ยนเป็นโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 4,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

6. กฎกระทรวง (พ.ศ. 2515) ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515

ข้อ 1 แห่งกฎกระทรวงฉบับนี้ได้กำหนดว่า “การอนุญาตให้จำหน่ายสุรานอกเวลาที่กำหนดตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 จะอนุญาตให้จำหน่ายได้เฉพาะที่เห็นว่ามีคามจำเป็น ณ สถานที่ขายสุราสำหรับโรงแรม ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟ สถานีขนส่งทางบก สถานีขนส่งทางน้ำ”

กฎกระทรวงฉบับนี้ถือเป็นกฎหมายที่กล่าวถึงหลักเกณฑ์ที่ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 เป็นกฎเกณฑ์ที่บัญญัติขึ้นมาเกี่ยวกับรายละเอียดการขออนุญาตให้จำหน่ายสุรานอกเวลาที่กำหนด และสถานที่ขออนุญาตขายสุราได้ แต่เฉพาะในสถานที่ที่มีความจำเป็น ได้แก่ โรงแรม ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟ สถานีขนส่งทางบก

⁷⁹ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515.

และสถานีขนส่งทางน้ำ รวมไปถึงขั้นตอนและวิธีการยื่นคำขออนุญาตจำหน่ายสุราตามข้อ 1 โดยให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา ยื่นคำร้องขออนุญาตตามแบบ สร. 1 ต่อสารวัตรสถานีตำรวจนครบาลท้องที่สำหรับนครหลวงกรุงเทพธนบุรี หรือนายอำเภอท้องที่สำหรับจังหวัดอื่น นอกจากนี้ยังกำหนดขั้นตอนและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ตามกฎกระทรวงฉบับนี้ไม่ได้แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษใหม่ ดังนั้น การฝ่าฝืนจำหน่ายสุราในเวลาที่กฎหมายกำหนดห้ามจำหน่ายจึงต้องใช้บังคับกฎหมายตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ในข้อ 4 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 4,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

อนึ่ง มีข้อสังเกตว่า กฎกระทรวงฉบับนี้ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 โดยวันที่ลงนามในกฎกระทรวงฉบับนี้กับวันที่ลงนามในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวเป็นวันเดียวกันคือวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515

7. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

บทบัญญัติมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ชัดเจนไว้ว่าสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในช่วงเวลาใดบ้าง หรือห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาใด แต่ได้กำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งก็คือนายกรัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ประกาศดังกล่าวสามารถที่จะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นได้ด้วยได้⁸⁰

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อควบคุมและจำกัดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อส่งเสริมความสงบเรียบร้อยในสังคมและรักษาสุขภาพของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับการป้องกันปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะที่ไม่เหมาะสม เช่น ปัญหาอุบัติเหตุจากการขับขี่ยานยนต์หรือรถจักรยานยนต์ขณะเมาสุรา และปัญหาสุขภาพต่าง ๆ ที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงถือได้ว่ามีความสำคัญในการสร้างมาตรฐานในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังจะเห็นได้ว่าการคุมเข้มในทุกมิติไม่ว่าจะเป็นการห้ามขายให้แก่เยาวชน หรือห้ามขายในบางสถานที่ เช่น โรงเรียน วัด และสถานพยาบาล รวมทั้งการควบคุมสื่อโฆษณา ส่วนการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 28 นั้น พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดบทลงโทษไว้ในมาตรา 39 กล่าวคือ ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา 28 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อนึ่ง พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551

⁸⁰ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551.

มีข้อสังเกตว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการแก้ไขเพิ่มเติมปรับเปลี่ยนอัตราโทษผู้ที่ฝ่าฝืนจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาห้ามจำหน่ายอีกครั้งจากเดิมอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 4,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยเปลี่ยนแปลงอัตราโทษจำคุกและโทษปรับใหม่เป็นระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

8. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้เป็นกฎหมายลูกออกมาเพื่อกำหนดเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ชัดเจน โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยข้อ 1 กำหนดห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่นนอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นการขายในกรณี ดังต่อไปนี้

- 1) การขายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ และ
- 2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ⁸¹

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการควบคุมในภาพรวม แต่ก็มีข้อยกเว้นในบางกรณีหรือสถานที่ที่มีความจำเป็นในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกเวลาที่กำหนดไว้เป็นปกติ เพื่อไม่ให้เกิดการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นอุปสรรคต่อระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและสถานบริการที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ และในสถานบริการที่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ รวมถึงสถานบริการที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายสามารถดำเนินการได้ตามเวลาที่กำหนดในใบอนุญาต ซึ่งทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้โดยไม่กระทบต่อการควบคุมที่ไม่เหมาะสม จึงพอสรุปได้ว่าประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ประกาศใช้บังคับเพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและระบบเศรษฐกิจ

ส่วนบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาที่กฎหมายกำหนดเนื่องจากประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ผู้ที่ฝ่าฝืนประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้จึงเป็นผู้ฝ่าฝืนมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ซึ่งมาตรา 39 กำหนดบทลงโทษผู้ที่ฝ่า

⁸¹ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558.

พินมาตรา 28 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อนึ่ง ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา

9. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้เป็นกฎหมายฉบับล่าสุดที่ออกมาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติม และปรับปรุงหลักเกณฑ์การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน โดยยังคงหลักการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาที่กำหนดไว้คือ กำหนดห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่นนอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา เพื่อป้องกันปัญหาสังคม เช่น อุบัติเหตุ อาชญากรรม และการรบกวนความสงบเรียบร้อย อีกทั้งประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ได้อาศัยอำนาจตามกฎหมายแม่คือ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 4 และมาตรา 28 ซึ่งให้อำนาจนายกรัฐมนตรีออกประกาศกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมไปถึงถึงเงื่อนไขอื่นหรือข้อยกเว้นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ขณะเดียวกันก็ไม่เป็นอุปสรรคต่อระบบเศรษฐกิจ โดยประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ได้แก้ไขเพิ่มเติมข้อยกเว้นการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกช่วงเวลาที่ยกเว้นจากเดิมเป็น 3 กรณีดังต่อไปนี้

- 1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ
- 2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ และ
- 3) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม⁸²

กรณีหากมีการฝ่าฝืนกฎหมาย เช่น ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกช่วงเวลาที่กฎหมายกำหนดถือเป็นความผิดตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีบทกำหนดโทษดังนี้ “ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศที่ออกตามมาตรา 28 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” อนึ่ง ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ได้ประกาศออกมาเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2568 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2568 เป็นต้นมา⁸³

⁸² ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568.

⁸³ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568 โดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติให้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2515 และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 22/2558 เรื่อง มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหารถแข่งรถและรถจักรยานยนต์ในทาง

ตารางที่ 3.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

ปี	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ	บทกำหนดความผิด	บทกำหนดโทษ
พ.ศ.	การกำหนด เวลาห้ามขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์		
2495	พระราชบัญญัติควบคุม โรคภัย พ.ศ. 2495	มาตรา 9 ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่ง พระราชกฤษฎีกาออกตามความใน พระราชบัญญัตินี้มีความผิด	มาตรา 9 ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีที่กระทำความผิดซ้ำให้ ระวางโทษเป็นทวีคูณ
2495	พระราชกฤษฎีกา ควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495	มาตรา 4 นอกจากเวลาตั้งแต่ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และ 17.00 นาฬิกา ถึง 22.00 นาฬิกา (1) ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุรา ประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความ ในกฎหมายสุรา จำหน่ายสุราทุกชนิด (2) ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ใน ร้านจำหน่ายสุรา	อาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติ ควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 มาตรา 5 ประกอบกับมาตรา 9 ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีที่ กระทำความผิดซ้ำให้ระวางโทษเป็น ทวีคูณ

และการควบคุมสถานบริการหรือสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการ ลงวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ซึ่งแสดงให้เห็นเป็นสองนัยคือ นัยที่ 1 พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้อาศัยหลักกฎหมายทั่วไปในการยกเลิกกฎหมายเดิม หากแต่ประกาศยกเลิกโดยชัดแจ้ง กล่าวคือ เมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายใหม่ที่มีบทบัญญัติขัดหรือแย้งกับกฎหมายเดิม กฎหมายเดิมนั้นถือว่าถูกยกเลิกโดยปริยาย แต่ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ระบุชัดแจ้งว่า กฎหมายใดถูกยกเลิก และนัยที่ 2 การยกเลิกกฎหมายเดิมนั้นกระทำเมื่อกฎหมายใหม่มีศักดิ์เท่ากันหรือสูงกว่าตามหลักลำดับศักดิ์ของกฎหมาย ดังนั้น เมื่อประกาศของคณะปฏิวัติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติซึ่งมีฐานะเป็นกฎหมายที่มีผลเทียบเท่าพระราชบัญญัติ การที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 3 ให้ยกเลิกบทบัญญัติเก่าดังกล่าว จึงถือว่าเป็นการยกเลิกที่สอดคล้องกับหลักลำดับศักดิ์ของกฎหมาย และเป็นการใช้บังคับกฎหมายที่ชอบด้วยหลักนิติรัฐอย่างสมบูรณ์

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568 มาตรา 3 บัญญัติไว้ดังนี้ “ให้ยกเลิก

(1) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2515

(2) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 22/2558 เรื่อง มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแข่งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ในทางและการควบคุมสถานบริการหรือสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการ ลงวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 เฉพาะข้อ 6”.

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

ปี	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ	บทกำหนดความผิด	บทกำหนดโทษ
พ.ศ.	การกำหนด เวลาห้ามขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์		
2504	พระราชกฤษฎีกา ควบคุมโรคภัย (ฉบับ ที่ 5) พ.ศ. 2504	มาตรา 3...นอกจากเวลาตั้งแต่ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่ 17.00 นาฬิกา ถึง 02.00 นาฬิกา ของวัน ถัดไป (1) ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตาม ความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือ บุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าว จำหน่ายสุราทุกชนิด (2) ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุรา	อาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติ ควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 มาตรา 5 ประกอบกับมาตรา 9 ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และใน กรณีที่กระทำความผิดซ้ำให้ระวาง โทษเป็นทวีคูณ
2515	ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 46 ลงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2515	ข้อ 1...ในเวลาอื่นนอกจากเวลาตั้งแต่ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และ ตั้งแต่ 17.00 น. ถึง 24.00 น. (1) ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตาม ความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือ บุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าว จำหน่ายสุราทุกชนิด (2) ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุรา	อาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติ ควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 มาตรา 5 ประกอบกับมาตรา 9 ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และใน กรณีที่กระทำความผิดซ้ำให้ระวาง โทษเป็นทวีคูณ
2515	ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515	ข้อ 2 วรรคหนึ่ง ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาต ขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตาม ความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือบุคคล ใดซึ่งกระทำการ	ข้อ 4 ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ 2 วรรคหนึ่ง หรือจำหน่ายสุราในเวลาห้าม จำหน่าย ระหว่างถูกพักใช้ ใบอนุญาตตามข้อ 3 ต้องระวาง โทษ

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

ปี	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ	บทกำหนดความผิด	บทกำหนดโทษ
พ.ศ.	การกำหนด เวลาห้ามขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์		
		เพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาต ขายสุราดังกล่าว จำหน่ายสุราทุกชนิด ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และ ตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา เว้นแต่ได้รับใบอนุญาต จากอธิบดีกรมตำรวจสำหรับนคร หลวงกรุงเทพธนบุรี หรือผู้ว่าราชการ จังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น	จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 4,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
2515	กฎกระทรวง (พ.ศ. 2515) ลง วันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ออกตามความใน ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515	ข้อ 1 การอนุญาตให้จำหน่ายสุรานอก เวลาที่กำหนดตามประกาศของคณะ ปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 จะอนุญาตให้ จำหน่ายได้เฉพาะที่เห็นว่ามี ความ จำเป็น ณ สถานที่ขายสุราสำหรับ โรงแรม ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟ สถานีขนส่งทางบก สถานีขนส่งทางน้ำ	อาศัยอำนาจแห่งประกาศของ คณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ข้อ 2 ประกอบกับข้อ 4 ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ 2 วรรคหนึ่ง หรือจำหน่ายสุราใน เวลาห้ามจำหน่าย ระหว่างถูกพัก ใช้ใบอนุญาตตามข้อ 3 ต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่ เกิน 4,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
2551	พระราชบัญญัติควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551	มาตรา 28 วรรคหนึ่ง ห้ามมิให้ผู้ใด ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหรือ เวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดย คำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไข หรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ ด้วยก็ได้	มาตรา 39 ผู้ใดขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา 27 หรือมาตรา 28 ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่ เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้ง ปรับ

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

ปี	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ	บทกำหนดความผิด	บทกำหนดโทษ
พ.ศ.	การกำหนด เวลาห้ามขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์		
2558	ประกาศสำนัก นายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558	ข้อ 1 ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่ เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นการขาย ในกรณี ดังต่อไปนี้ (1) การขายในอาคารท่าอากาศยาน นานาชาติ (2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไป ตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถาน บริการตามกฎหมายว่าด้วยสถาน บริการ	อาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 28 ประกอบมาตรา 39 ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่ เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
2568	ประกาศสำนัก นายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568	ข้อ 3 ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่ เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นการขาย ในกรณี ดังต่อไปนี้ (1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการ เที่ยวบินระหว่างประเทศ (2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไป ตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถาน บริการตามกฎหมายว่าด้วยสถาน บริการ (3) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่า ด้วยโรงแรม	อาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 28 ประกอบมาตรา 39 ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่ เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3.3.3 กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

นอกจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยโดยตรงแล้ว จากการศึกษาค้นคว้าพบว่ามีกฎหมายเฉพาะอย่างน้อย 2 ฉบับที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย ดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561

มาตรา 147 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา 18.00 นาฬิกาของวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่วันลงคะแนนตามมาตรา 106 และมาตรา 107 ด้วย”

การตราพระราชบัญญัติฉบับนี้เพื่อให้การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา 147 มีการระบุข้อห้ามในการขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้งระหว่างช่วงเวลาที่กำหนด เพื่อให้การตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นไปอย่างมีสติสัมปชัญญะ มีสติในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเพื่อไม่ให้เกิดการชักจูงผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง รวมไปถึงเพื่อป้องกันผลกระทบจากการดื่มสุรา ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ถือเป็นกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกฉบับหนึ่งที่ออกมามีผลใช้บังคับเมื่อไม่นานมานี้ กล่าวคือ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2561 และมีการกำหนดบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁸⁴

2. พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562

มาตรา 123 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา 18.00 นาฬิกาของวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”⁸⁵

⁸⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561.

⁸⁵ พระราชบัญญัติฉบับนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก วันที่ 16 เมษายน 2562.

การตราพระราชบัญญัติฉบับนี้มีขึ้นด้วยเจตนารมณ์เพื่อให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งได้บัญญัติให้สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง และผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น หรือกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษจะมาโดยวิธีอื่นก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย โดยคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยเฉพาะมาตรา 123 ที่ระบุข้อห้ามเกี่ยวกับการขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในบริเวณเขตเลือกตั้งในช่วงเวลาที่กำหนด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเลือกตั้งได้รับผลกระทบจากการดื่มสุรา และรักษาความสุจริตในการเลือกตั้งให้แน่ใจว่าการเลือกตั้งเป็นไปอย่างถูกต้องและโปร่งใส เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำที่อาจทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างมีสติสัมปชัญญะ ถือเป็นกฎหมายที่ออกมาใช้บังคับตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกฉบับหนึ่ง และมีผลใช้บังคับภายหลังมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2562 นอกจากนี้ยังกำหนดโทษแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว ด้วยอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁸⁶

ตารางที่ 3.6 กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

ปี พ.ศ.	กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	บทกำหนดความผิด	บทกำหนดโทษ
2561	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561	มาตรา 147 ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา 18.00 นาฬิกาของวันเลือกตั้ง	มาตรา 147 ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁸⁶ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562.

ตารางที่ 3.6 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับ การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์	บทกำหนดความผิด	บทกำหนดโทษ
2562	พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร ท้องถิ่น พ.ศ. 2562	มาตรา 123 ผู้ใดขาย จำหน่าย แจกจ่าย หรือจัดเลี้ยงสุราทุก ชนิด ในเขตเลือกตั้งในระหว่าง เวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อน วันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา 18.00 นาฬิกาของวันเลือกตั้ง	มาตรา 123 ผู้ฝ่าฝืนต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้ง ปรับ

3.3.4 ข้อพึงพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยมีข้อดีและข้อเสียที่ควรพิจารณา ดังต่อไปนี้

ข้อดีของการมีกฎหมายกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอย่างน้อย 5 ประการ ได้แก่

1. ส่งเสริมด้านสุขภาพ

การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาที่กำหนด ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงต่อโรคต่าง ๆ เช่น โรคตับเรื้อรัง หรืออุบัติเหตุทางถนนที่เกิดจากการดื่มแล้วขับชี่ยานพาหนะ เป็นการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ให้เข้าถึงได้โดยง่าย

2. ส่งเสริมวัฒนธรรมการรับรู้

การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นมาตรการส่งเสริมการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินความเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมการบริโภคที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงช่วยลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาที่อาจนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงได้

3. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การจำกัดการขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในบางเวลาช่วยส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวในสถานที่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ เช่น สถานที่ที่ไม่จำเป็นต้องตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ หรือสถานที่ที่ต้องห้ามตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์อยู่แล้ว เช่น สถานที่ท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นศิลปวัฒนธรรม วัด เป็นต้น

4. ช่วยรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณพื้นที่การเลือกตั้ง

การควบคุมเวลาขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในวันเลือกตั้งสามารถช่วยรักษาความสงบเรียบร้อย ลดความเสี่ยงในการเกิดความรุนแรงหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ในวันเลือกตั้ง

5. สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การใช้สิทธิเลือกตั้ง

การใช้มาตรการควบคุมการขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในวันเลือกตั้งช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการใช้สิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนออกมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง นอกจากนี้ ยังเป็นการช่วยให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้อย่างมีสติสัมปชัญญะและปราศจากการรบกวน

ส่วนข้อเสียของการมีกฎหมายกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์มีอย่างน้อย 4 ประการได้แก่

1. ผลกระทบต่อธุรกิจ

การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์มีผลกระทบต่อธุรกิจร้านค้าส่งและร้านค้าปลีกที่ขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ เนื่องจากไม่สามารถขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด

2. ความไม่เท่าเทียม

การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์สร้างความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงสิทธิในการบริโภค ซึ่งบางกลุ่มผู้บริโภคอาจไม่สามารถเข้าถึงเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ที่ต้องการในเวลาที่กำหนดไว้ได้ แต่บางกลุ่มอาจใช้ช่องทางอื่นเข้าถึงเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แทน เช่น ช่องทางการสั่งซื้อออนไลน์ ซึ่งอาจทำให้การใช้บังคับกฎหมายไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

3. ผลกระทบต่อเสรีภาพ

การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เป็นการจำกัดเสรีภาพในการตัดสินใจในการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

4. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ กล่าวคือ ทำให้ภาครัฐขาดรายได้จากการจัดเก็บภาษีที่มีแหล่งเงินได้จากเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็น

แหล่งเงินได้สำคัญของรัฐบาล การลดรายได้จากภาษีนี้อาจส่งผลต่อการดำเนินการของรัฐบาลในการให้บริการสาธารณะและโครงการต่าง ๆ ในระยะยาว

3.4 ความส่งท้าย

ประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้นในปี พ.ศ. 2552 ถือเป็นกฎหมายควบคุมวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ฉบับแรก คือ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 28 ซึ่งข้อ 1 แห่งประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับดังกล่าวได้กำหนดไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา” โดยมีหลักการในการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากวันสำคัญทางพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา (แก้ไขเพิ่มเติมภายหลังตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558) แม้กฎหมายฉบับดังกล่าวจะมีข้อดีอยู่หลายประการ อาทิ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ส่งเสริมสุขภาพของประชาชน ส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่งเสริมสถาบันครอบครัว รวมไปถึงเพิ่มความสามารถในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอันเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย แต่อย่างไรก็ตาม แม้จะมีข้อดีแต่ก็มีข้อเสียจากมาตรการควบคุมวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันต้องห้ามดังที่กล่าวมาข้างต้นเช่นกันคือ มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยว กล่าวคือ ทำให้ผู้ประกอบการผู้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันต้องห้ามดังกล่าวได้ ซึ่งการจำกัดวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ข้างต้นอาจเป็นการจำกัดเสรีภาพส่วนบุคคลเกินสมควรอีกด้วย

ส่วนมาตรการควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น ประเทศไทยมีประวัติความเป็นมาของกฎหมายเรื่องการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีพัฒนาการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 กฎหมาย 2 ฉบับแรก ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 ประกอบกับพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 มีสาระสำคัญเพื่อควบคุมการขายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งกำหนดเวลาอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในช่วงเวลาระหว่าง 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 22.00 น. ต่อมาในปี พ.ศ. 2504 รัฐบาลได้ขยายเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 02.00 น. ของวันถัดไป เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศในช่วงเวลานั้น จากนั้นในปี พ.ศ. 2515 รัฐบาลได้มี

การแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกครั้งให้เวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงเหลือช่วงเวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น. โดยเห็นว่าการดื่มสุราส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2551 มีการออกกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกครั้ง ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เน้นการป้องกันปัญหาสุขภาพและลดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน แต่ยังคงเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ตามเดิม ในปี พ.ศ. 2558 มีการยกเว้นเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยรัฐบาลได้ออกประกาศห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาที่กำหนด แต่มีข้อยกเว้นสำหรับสถานที่เฉพาะ ได้แก่ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติและการขายในสถานบริการ ซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2568 รัฐบาลได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 ซึ่งมีสาระสำคัญในการแก้ไขเพิ่มเติมข้อยกเว้นการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในช่วงเวลาที่ต้องห้าม 3 กรณี ได้แก่ (1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ (2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ และ (3) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

อนึ่ง ยังมีกฎหมายเฉพาะอื่นได้นำเอามาตรการการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาใช้บังคับ เช่น ในการเลือกตั้งต่าง ๆ มีการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาก่อนวันเลือกตั้งและวันเลือกตั้งเพื่อรักษาความเป็นธรรมในการเลือกตั้งอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นได้เปลี่ยนไปตามสภาวการณ์เศรษฐกิจของประเทศและนโยบายของรัฐบาล อีกทั้งวิวัฒนาการของกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปก็เป็นไปตามนโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นการควบคุมและจำกัดการบริโภคและขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุ รวมถึงเพื่อลดปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการดื่มสุรา ตลอดจนลดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของสาธารณะทั้งชีวิตและทรัพย์สิน อนึ่ง นอกจากประเทศไทยแล้วปัญหาจากการขายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นปัญหาระดับโลก จะเห็นได้ว่าองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ได้ออกมารณรงค์ให้กลุ่มประเทศสมาชิกและพันธมิตรทั่วโลกพึงใช้บังคับมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อลดอัตราการบริโภคและผลกระทบที่เกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การเกิดอุบัติเหตุ การติดสิ่งเสพติด และปัญหาด้านสุขภาพต่าง ๆ ส่วนตัวอย่างการออกมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาทิ การจำกัดอายุการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การห้ามโฆษณา การกำหนดวันและเวลาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมไปถึงการกำหนดภาษี สามารถช่วยลดการบริโภคและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอันตรายจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้⁸⁷

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ นอกจากจะทำการศึกษาการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยแล้ว ผู้เขียนได้ทำการศึกษา “การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ” ด้วย ซึ่งรายละเอียดจะได้กล่าวในบทต่อไป



⁸⁷ The World Health Organization, ‘The World Health Organization (WHO) advises limiting alcohol availability and advertising as cost-effective measures to safeguard young individuals from alcohol-related risks’ (18 April 2024) <<https://www.who.int/thailand/news/detail/18-04-2024-who-advises-limiting-alcohol-availability-and-advertising>> accessed 20 October 2024.

บทที่ 4

การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ

4.1 ความเบื้องต้น

การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันไปตามนโยบายและกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งในบางประเทศแต่ละรัฐหรือท้องถิ่นสามารถมีกฎเกณฑ์เฉพาะที่แตกต่างกันได้แม้จะอยู่ภายใต้การปกครองประเทศเดียวกัน ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรม ส่งเสริมสุขภาพ หรือเพื่อควบคุมเศรษฐกิจทางการค้า นอกจากนี้ วันหยุดสำคัญหรือเทศกาลต่าง ๆ ก็อาจส่งผลต่อการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบางพื้นที่อีกด้วย การทำความเข้าใจกฎหมายในแต่ละพื้นที่จึงเป็นสิ่งสำคัญทั้งผู้บริโภคและผู้ประกอบการ

จากการศึกษาพบว่า ประเทศจำนวนไม่น้อยมีมาตรการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะของ “การจำกัดเวลา” เนื่องจากเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการลดการดื่มแบบเสี่ยงและปัญหาที่ตามมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น อุบัติเหตุ ความรุนแรง และอาชญากรรม โดยเฉพาะในช่วงเวลากลางคืนหรือวันหยุดยาว ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดปัญหาเหล่านี้สูงที่สุด การกำหนดมาตรการดังกล่าวมักดำเนินการควบคู่กับระบบการขอใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละประเภท ซึ่งใบอนุญาตจะแสดงรายละเอียดประเภทของผู้ประกอบการ ระยะเวลาที่สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ รวมถึงข้อกำหนดหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกด้วย ส่วนมาตรการ “จำกัดวันห้ามขาย” พบได้จํานวนน้อยกว่ามากและมักมีลักษณะเฉพาะตัวในบางประเทศหรือบางภูมิภาคเท่านั้น ส่วนใหญ่เลือกกำหนดเป็นวันสำคัญของประเทศ เช่น วันชาติ วันคริสต์มาส หรืออาจกำหนดเป็นวันอาทิตย์

ในบทนี้ผู้เขียนจะทำการศึกษา “การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ” แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ หัวข้อที่ 4.2 ตัวอย่างประเทศที่ไม่ได้มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ และหัวข้อที่ 4.3 ตัวอย่างประเทศที่ได้มีการกำหนดวันและ/หรือเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ โดยแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังจะได้ อธิบายต่อไปนี้

4.2 ตัวอย่างประเทศที่ไม่ได้มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บางประเทศไม่ได้มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างชัดเจนในกฎหมาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละประเทศหรือรัฐ ตัวอย่างประเทศที่ไม่ได้มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเฉพาะเจาะจง ซึ่งผู้เขียนได้ทำการศึกษา 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอังกฤษ ประเทศเวลส์ และประเทศสกอตแลนด์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ประเทศญี่ปุ่น

เป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศญี่ปุ่นมี “สาเก” เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานในวัฒนธรรมของญี่ปุ่น การผลิตสาเกของญี่ปุ่นนั้นไม่เหมือนกับสาเกจากที่อื่น เนื่องจากมีกระบวนการผลิตที่พิถีพิถันและใช้ข้าวหมักที่มีคุณภาพ สาเกแต่ละประเภทก็มีความแตกต่างกัน เช่น Junmai Ginjo และ Daiginjo แต่ละประเภทจะมีรสชาติและกลิ่นที่ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับวิธีการผลิตและชนิดของข้าวที่ใช้หมัก สิ่งเหล่านี้ทำให้สาเกญี่ปุ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งในด้านรสชาติและวัฒนธรรมการดื่มที่กลายเป็นสัญลักษณ์ของประเทศญี่ปุ่นอย่างแท้จริง⁸⁸ เพราะประเทศญี่ปุ่นมองว่าการดื่มสาเกหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้มีจุดประสงค์เพื่อผ่อนคลายหรือดื่มเพื่อสังสรรค์เท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมทางสังคมและธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบทอดกันมายาวนาน

ส่วนการดำเนินธุรกิจขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศญี่ปุ่น ผู้ประกอบการไม่ว่าจะเป็นค้าส่ง ค้าปลีก จำเป็นต้องมี “ใบอนุญาตขายสุรา” หากผู้ประกอบการร้านค้าขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยไม่ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง⁸⁹ จะถูกลงโทษตามมาตรา 56 (The Liquor Tax Law)⁹⁰ ซึ่งกำหนดว่า “บุคคลจะต้องระวางโทษจำคุกโดยการทำงานไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกิน

⁸⁸ Japan Sake and Shochu Makers Association, ‘ประวัติความเป็นมาของสาเก’ <<https://japansake.or.jp/sake/about-sake/history-of-sake/>> สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 2567

⁸⁹ The Liquor Tax Law Article 9 “Any person who wishes to engage in the sale of alcoholic beverages or the sale agent or intermediary business (hereinafter collectively referred to as “sales business”) must obtain a license (hereinafter referred to as a “sales business license”) from the director of the tax office having jurisdiction over the location of each sales point (meaning a place where sales business is conducted on a continuous basis; the same applies hereinafter) ...”

⁹⁰ The Liquor Tax Law Article 56 “Any person who falls under any of the following items shall be punished by imprisonment for not more than one year or a fine of not more than 500,000 yen.

One A person who sells alcoholic beverages without obtaining a sales license under the provisions of Article 9, Paragraph 1 ...”

ห้าแสนเยน” ส่วนระยะเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นประเทศญี่ปุ่นไม่ได้กำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ ดังนั้น จึงทำให้ผู้ประกอบการสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศญี่ปุ่นได้ตลอด 24 ชั่วโมงและสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอดทั้งปี แม้ว่าประเทศญี่ปุ่นจะให้เสรีในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยไม่จำกัดเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ แต่ก็มีการใช้บังคับกฎหมายอื่น ๆ อย่างเคร่งครัด อาทิ กฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับเยาวชน และบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วขับรถยนต์มีการกำหนดอัตราโทษที่สูง

สำหรับผู้ที่ต้องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศญี่ปุ่นสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายและสะดวกสบาย ทั้งร้านอาหาร คลับ บาร์เปิดให้บริการได้ตามเวลาที่ต้องการ รวมถึงการเสิร์ฟเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับลูกค้าสามารถทำได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาต เพียงต้องซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านค้าที่มีใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่านั้น นอกจากนี้ ผู้บริโภคยังสามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตามเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติและร้านสะดวกซื้อได้ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งมีให้บริการทั่วไปตามสถานที่สาธารณะโดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาจำหน่ายเหมือนดังเช่นในประเทศไทย⁹¹

4.2.2 ประเทศอังกฤษ

สหราชอาณาจักรประกอบด้วยดินแดน 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศเวลส์ ประเทศสกอตแลนด์ และประเทศไอร์แลนด์เหนือ แต่ในทางโครงสร้างการปกครองสหราชอาณาจักรถือเป็น “รัฐเดี่ยวหรือเอกรัฐ” (Unitary State) ไม่ใช่ “รัฐรวม” (Federal State) แบบประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมนี หรือประเทศออสเตรเลีย กล่าวคือ อำนาจอธิปไตยยังคงรวมอยู่ที่รัฐสภาแห่งสหราชอาณาจักร (The Parliament of the United Kingdom) ณ กรุงลอนดอน ซึ่งมีอำนาจสูงสุดในการออกกฎหมายและบริหารประเทศทั้งหมด อย่างไรก็ตาม สหราชอาณาจักรมี

การกระจายอำนาจภายในไปยังรัฐบาลและสภาท้องถิ่นของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะประเทศเวลส์ ประเทศสกอตแลนด์ และประเทศไอร์แลนด์เหนือ ทำให้แต่ละประเทศสามารถตรากฎหมายบางประเภทของตนเองได้ โดยเฉพาะในด้านนโยบายภายในประเทศ เช่น การศึกษา

การสาธารณสุข การวางผังเมือง และที่สำคัญคือ “นโยบายเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ โครงสร้างการปกครองของสหราชอาณาจักรเป็นแบบรัฐเดี่ยวที่มีการกระจายอำนาจ ดังนั้น จึงทำให้ทั้ง 4 ประเทศดังกล่าวข้างต้นมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คล้ายคลึงกัน แต่มีความแตกต่างกันในบางประการเนื่องจากแต่ละประเทศ

⁹¹ อนรรฆพร ลายวิเศษกุล, ‘ความรุ่มรวยของ ‘สุราชุมชน’ และ ‘วัฒนธรรมการดื่ม’ ของญี่ปุ่น’ <<https://urbancreature.co/beer-industry-japan/>> สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2567.

สามารถมีกฎหมายเฉพาะของตนเองได้ ตัวอย่างเช่น กฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่าย การบริโภค และการควบคุมราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ผู้เขียนทำการศึกษาเฉพาะ 3 ประเทศที่มีชื่อเสียงในสหราชอาณาจักร ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศเวลส์ และประเทศสกอตแลนด์ โดยจะศึกษาถึงนโยบายและกฎหมายที่ใช้ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละประเทศ รวมถึงเปรียบเทียบความแตกต่างที่อาจมีผลต่อการดำเนินการและการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละพื้นที่⁹² รายละเอียดของแต่ละประเทศมีดังต่อไปนี้

ปัจจุบันประเทศอังกฤษไม่มีกฎหมายจำกัดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะเจาะจง รัฐบาลของประเทศอังกฤษยินยอมให้มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง หมายความว่า ในหนึ่งวันสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาใดก็ได้ตลอด 24 ชั่วโมง แต่ต้องมีใบอนุญาตเพื่อทำการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงกล่าวได้ว่าการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศอังกฤษถูกควบคุมโดยกฎหมายการออกใบอนุญาต ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ และร้านค้าที่ได้รับใบอนุญาตหลายแห่งสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง เมื่อมีใบอนุญาตและได้รับอนุญาตให้เปิดทำการได้ 24 ชั่วโมง แต่ก่อนที่รัฐบาลของประเทศอังกฤษจะให้เสรีในเรื่องเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉกเช่นปัจจุบัน ประเทศอังกฤษเคยมีกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก่อน กฎหมายฉบับดังกล่าวคือ The Licensing Act 1964 ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ฉบับปัจจุบันคือ The Licensing Act 2003 วัตถุประสงค์หลักของการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือ การใช้ระบบใบอนุญาตขายสุราเพื่อป้องกันอาชญากรรม และลดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน นอกจากนี้ยังมุ่งหวังให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการปกป้องเยาวชนจากอันตรายที่อาจเกิดจากผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในประเทศขึ้นอยู่กับชั่วโมงที่ได้รับอนุญาต⁹³ ของผู้ประกอบการประกอบกับเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตแต่ละประเภท เช่น การจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทผับ (Pub) จะสามารถเปิดสถานประกอบการได้ตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึง 23.00 น. ขณะที่บาร์และคลับ (Bar and Club) สามารถขออนุญาตขยายเวลาเปิดทำการได้ถึง

⁹² อรณิชา รุ่งจิตปานนท์ รัฐสภาสหราชอาณาจักร: สภาสามัญ สภาขุนนาง หน่วยงานสนับสนุน (สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 2553) 7.

⁹³ Mitchell & Cooper ecommerce agency, 'UK drinking and alcohol laws guide: How to get an alcohol license' <<https://www.mitchellcooper.co.uk/uk-drinking-alcohol-laws-and-licence-guide#licensed-hours>> accessed 27 March 2025.

ช่วงเวลา 02.00 น. ถึง 05.00 น. ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการออกใบอนุญาตกำหนดให้มีการผ่อนผันระยะเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับร้านค้าประเภทต่าง ๆ เช่นกัน⁹⁴

ใบอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถจำแนกประเภทออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ใบอนุญาตสถานที่ (Premises Licence) คือ ใบอนุญาตที่ออกให้แก่สถานประกอบการ สถานบันเทิงที่มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ผับ บาร์ สถานบันเทิงยามราตรี หรือร้านค้าที่มีสถานที่นั่งดื่มให้ลูกค้า⁹⁵ ซึ่งสถานที่ดังกล่าวเปิดให้บริการหลัง 23.00 น. (Late Night Refreshment) ใบอนุญาตประเภทนี้จะกำหนดให้มีผู้ควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์⁹⁶ ในสถานที่ขาย (Designated Premises Supervisor: DPS) และรับผิดชอบเกี่ยวกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานประกอบการนั้น ๆ ซึ่งบุคคลดังกล่าวต้องได้รับใบอนุญาตส่วนบุคคล (Personal License) ด้วย

2. ใบอนุญาตส่วนบุคคล (Personal Licence)⁹⁷ คือ ใบอนุญาตที่ออกให้แก่บุคคลให้สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ เป็นประเภทใบอนุญาตที่ให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้แยก

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Licensing Act 2003 Section 11 “For the purposes of the Act, a premises licence is defined in the section as a licence which authorises the use of specified premises for the carrying on of one or more licensable activities (see sections 1 and 2).”

⁹⁶ ใน Licensing Act 2003 “ผู้ควบคุมสถานที่ที่ได้รับมอบหมาย” ที่เกี่ยวข้องกับใบอนุญาตสถานที่นั้น หมายถึงบุคคลในช่วงเวลาที่ระบุไว้ในใบอนุญาตนั้นในฐานะผู้ดูแลสถานที่ เป็นบุคคลผู้ได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

Licensing Act 2003 Section 19 “(1) Where a premises licence authorises the supply of alcohol, the licence must include the following conditions.

...

(3) The second condition is that every supply of alcohol under the premises licence must be made or authorised by a person who holds a personal licence.

...”

⁹⁷ Licensing Act 2003 Section 111 “(1) In this Act “personal licence” means a licence which—

(a) is granted by a licensing authority to an individual, and

(b) authorises that individual to supply alcohol, or authorise the supply of alcohol, in accordance with a premises licence.

(2) In subsection (1)(b) the reference to an individual supplying alcohol is to him—

(a) selling alcohol by retail, or

ต่างหากจากประเภท Permits Licence โดยบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตส่วนบุคคลแล้วจะสามารถทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลสถานที่สำหรับธุรกิจใด ๆ ที่ขายหรือจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้⁹⁸ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามใบอนุญาตดังกล่าวมีระยะเวลาการอนุญาตแบบตลอดชีพจึงไม่จำเป็นต้องต่ออายุใบอนุญาต การสิ้นสุดของใบอนุญาตประเภทนี้มีผลมาจากการถูกระงับหรือถูกเพิกถอนโดยหน่วยงานออกใบอนุญาตนั้น

3. ใบอนุญาตสำหรับสถานประกอบการประเภทคลับ⁹⁹ คือ ใบอนุญาตประเภทเฉพาะที่มีให้สำหรับสมาชิกของสโมสรเท่านั้นสามารถใช้เพื่อดำเนินกิจกรรมตามที่ได้รับอนุญาต ผู้ได้รับอนุญาตอาจเป็นบุคคลหรือองค์กรที่จัดกิจกรรมดังกล่าวก็ได้ สโมสรที่ได้รับอนุญาตเหล่านี้มักจะดำเนินการในลักษณะที่จำกัดมากกว่าสถานที่ที่ได้รับอนุญาตอื่น ๆ เนื่องจากใบอนุญาตประเภทนี้อุญาตให้การจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยสโมสรที่ได้รับอนุญาตดำเนินการเพื่อประโยชน์ของสมาชิกคลับและแขกของพวกเขาเท่านั้น¹⁰⁰ คล้ายกับใบอนุญาตสำหรับสถานประกอบการ เพราะเป็นใบอนุญาตที่ออกให้แก่สถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นเดียวกัน แตกต่างกันตรงที่สถานประกอบการนั้นเปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไป แต่กรณีของสถานประกอบการประเภทคลับนี้เป็นสถานที่ที่เปิดให้บริการสำหรับบุคคลที่เป็นสมาชิกของคลับ¹⁰¹

(b) supplying alcohol by or on behalf of a club to, or to the order of, a member of the club.”

⁹⁸ Licensing Act 2003 Part 6 “The personal licence is to relate only to the supply of alcohol (as defined in section 111(2)) and not to other activities covered by the Act such as regulated entertainment or the provision of late-night refreshment, for which no personal licence will be required. A personal licence does not authorise its holder to supply alcohol anywhere, but only from premises with a premises licence.”

⁹⁹ Licensing Act 2003 Part 5 “makes provision for a system that would allow individuals – “premises users” – to carry out licensable activities on a temporary basis (for a period not exceeding 96 hours), subject to various conditions and limits attaching to the number of events which may be permitted. Different limits apply depending on whether or not the person carrying out licensable activities holds a personal licence (see Part 6) and the frequency of use of the premises.”

¹⁰⁰ The Royal Borough of Kingston upon Thames, ‘Licensing Act 2003 Explained’ <www.kingston.gov.uk> accessed 15 July 2024.

¹⁰¹ Licensing Act 2003 Section 64 “This section sets out the three additional conditions that a club must satisfy if it is to be a qualifying club in relation to the supply of alcohol to members and their guests. These conditions are that the purchase and supply of alcohol should be managed by a committee, that nobody should receive at the expense of the club a commission or percentage

สาระสำคัญของระบบใบอนุญาต The Licensing Act 2003 คือ การกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับใบอนุญาตขายสุราไว้กรณีผู้ประกอบการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือบุคคลธรรมดาที่ต้องการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องได้รับใบอนุญาตหรือรับใบอนุญาตให้ดำเนินการจากผู้มีอำนาจอนุญาตตามกฎหมาย คือ สภาท้องถิ่น ซึ่งหน่วยงานนี้มีชื่อเรียกว่า “Local Authority”¹⁰² โดยผู้ที่ต้องการขอใบอนุญาตต้องยื่นคำร้องต่อสภาท้องถิ่นที่สถานประกอบการตั้งอยู่ สภาท้องถิ่นมีคณะกรรมการอนุญาต (Licensing Committee) ประกอบด้วยสมาชิกสภาที่ได้รับการเลือกตั้ง 10 คน ถึง 15 คน ทำหน้าที่พิจารณาและตัดสินใจเกี่ยวกับคำขอใบอนุญาตดังกล่าว วัตถุประสงค์ในการออกใบอนุญาตมี 4 ประการ¹⁰³ ได้แก่

1. การป้องกันอาชญากรรมและความวุ่นวาย
2. ความปลอดภัยสาธารณะ
3. การป้องกันความเดือดร้อนรำคาญในที่สาธารณะ และ
4. การปกป้องเด็กจากอันตราย

จากการศึกษาพบพัฒนาการทางกฎหมายว่าในอดีตมีการจำกัดระยะเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเปลี่ยนเป็นระบบใบอนุญาตขายสุราจึงไม่ได้เข้มงวดเรื่อง การจำกัดระยะเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังเดิม มีการอนุญาตให้ดื่มสุราในสถานที่ขายสุราประเภทผับได้จนกระทั่งเวลา 23.00 น. รวมถึงสถานที่ขายสุราประเภทไนต์คลับ รัฐยินยอมให้เปิดบริการได้นานเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้

ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ได้มีการทบทวนการจำกัดระยะเวลาการขายสุรา ซึ่งมีผลให้รัฐบาลอังกฤษประกาศยกเลิกการจำกัดระยะเวลาขายสุรา ส่งผลให้ปัจจุบันไม่มีการจำกัดระยะเวลาขายสุราในประเทศอังกฤษอีกต่อไป โดยยินยอมให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอด 24

deriving from purchase of alcohol, and that nobody should receive a pecuniary benefit from the supply of alcohol by the club to its members or their guests.”

¹⁰² สภาท้องถิ่น คือ องค์กรทางการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการบริการสาธารณะและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในพื้นที่ที่กำหนด โดยมีบทบาทสำคัญในการให้บริการแก่ประชาชนและธุรกิจในพื้นที่.

¹⁰³ The Licensing Act 2003 Section 4 “(2) The licensing objectives are

- (a) the prevention of crime and disorder;
- (b) public safety;
- (c) the prevention of public nuisance; and
- (d) the protection of children from harm”

ชั่วโมง ซึ่งหมายความว่า ในหนึ่งวันเปิดโอกาสให้สถานประกอบการสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง แต่การได้รับใบอนุญาตดังกล่าวขึ้นอยู่กับพิจารณาของสภาท้องถิ่น¹⁰⁴

ส่วนเหตุผลในการที่สภาแห่งรัฐมีการแก้ไขเพิ่มเติม The Licensing Act 2003 ด้วยเหตุมีการคาดการณ์ว่าอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีส่วนช่วยสร้างรายได้ระดับชาติเป็นเงินจำนวนถึง 46 พันล้านปอนด์ต่อปีและมีส่วนสนับสนุนการจ้างแรงงานประมาณร้อยละ 2.5 ของการจ้างงานทั้งหมดในสหราชอาณาจักร นอกจากนี้ในระดับท้องถิ่นเศรษฐกิจยามค่ำคืนที่มีชีวิตชีวามีส่วนช่วยผสมผสานส่งเสริมการท่องเที่ยว และส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอีกด้วย¹⁰⁵

4.2.3 ประเทศเวลส์

ในประเทศเวลส์แต่เดิมมีกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตาม The Sunday Closing (Wales) Act 1881 เป็นกฎหมายที่ใช้ในสหราชอาณาจักรในศตวรรษที่ 19 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจำกัดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศเวลส์ในวันอาทิตย์ นับเป็นกฎหมายที่มีผลต่อการทำธุรกิจและสังคมในพื้นที่นั้น ๆ โดยเฉพาะกับสถานที่ เช่น ผับและบาร์ที่มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บทบาทสำคัญของพระราชบัญญัติ นี้คือ การบังคับให้สถานที่ทั้งหมดที่ขายหรือจัดแสดงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศเวลส์ปิดร้านในวันอาทิตย์ทั้งวัน ซึ่งหมายถึง ไม่อนุญาตให้มีการขายหรือบริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวันและเวลาดังกล่าวนี เป็นกฎหมายที่เน้นการห้ามใช้สิทธิในการค้าและบริการในช่วงเวลาที่ถือว่าเป็นวันที่ถูกกำหนดเฉพาะเจาะจงทางศาสนาหรือสังคมในท้องถิ่นนั้น ๆ ที่เรียกว่า วันสะบาโต วันที่ถือเป็นสัญลักษณ์ของการพักผ่อนทั้งทางกายและจิตใจ เป็นวันบริสุทธิ์กำหนดห้ามทำกิจกรรมใด ๆ ให้ถือเป็นวันหยุดพักผ่อนสุดสัปดาห์ การประยุกต์ปรับใช้กฎหมายนี้เป็น การแสดงถึงการควบคุมการบริโภคและพฤติกรรมของคนในสังคมในสมัยนั้นที่มุ่งเน้นให้เกิดความสงบสุขในวันที่ถือเป็นวันสำคัญทางศาสนาของชุมชน¹⁰⁶

ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 กฎหมายห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ในประเทศเวลส์ถูกยกเลิก ส่งผลให้ประวัติศาสตร์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศเวลส์ยาวนานถึง 122 ปีเปลี่ยนแปลงไป การยกเลิกกฎหมายนี้หมายถึง การปลดปล่อยข้อจำกัดที่เคยมีในการขายและบริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ ทำให้สถานที่ต่าง ๆ ได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

¹⁰⁴ Local Government Association, 'Licensing Act 2003 Councilor's handbook (England and Wales)' <https://www.local.gov.uk/sites/default/files/documents/10%2036_Licensing_Act_2003_V04%203_1.pdf> accessed 4 July 2024.

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ BBC, '130th anniversary of the Sunday drinking ban in Wales' <https://www.bbc.co.uk/blogs/waleshistory/2011/08/sunday_drinking_ban_in_wales_130th_anniversary.html> accessed 3 July 2024.

ตลอดทั้งวัน¹⁰⁷ กฎหมายที่ใช้ควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ Licensing Act 2003 มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีวัตถุประสงค์ในการออกใบอนุญาต 4 ประการ ได้แก่ (1) การป้องกันอาชญากรรมและความไม่สงบ (2) ความปลอดภัยของสาธารณะ (3) การป้องกันความเดือดร้อนรำคาญในที่สาธารณะ และ (4) การปกป้องเด็กจากอันตราย¹⁰⁸

ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ใบอนุญาตสถานที่จำเป็นสำหรับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใบอนุญาตจะออกโดยหน่วยงานออกใบอนุญาตที่สถานที่นั้นตั้งอยู่ ซึ่งกฎหมายมีผลใช้บังคับเมื่อปลายเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 และพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีการยกเลิกการกำหนดเวลาในประเทศอังกฤษและประเทศเวลส์ ส่งผลให้ปัจจุบันประเทศเวลส์สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ 24 ชั่วโมง โดยเวลาทำการของสถานที่ที่ได้รับอนุญาตจะเป็นไปตามข้อกำหนดในท้องถิ่นของแต่ละท้องถิ่นตามเงื่อนไขของใบอนุญาตส่วนบุคคล ซึ่งประเทศเวลส์ใช้ Licensing Act 2003 ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นกฎหมายฉบับเดียวกันกับประเทศอังกฤษ ข้อกำหนดเกี่ยวกับวันและเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตแต่ละประเภท ร้านค้าส่วนใหญ่สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอดระยะเวลาที่เปิดทำการ หมายความว่า ร้านค้าสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง หากร้านค้านั้นได้รับใบอนุญาตเปิดทำการ 24 ชั่วโมง และนอกจากนี้แล้วการควบคุมในประเทศเวลส์ได้ใช้วิธีควบคุมราคาโดยขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีราคาขั้นต่ำที่แพงขึ้นอีกด้วย¹⁰⁹ ตามนโยบายแนะนำขององค์การอนามัยโลก ใช้มาตรการกำหนดราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Minimum Unit Pricing: MUP) ซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรการที่มีประสิทธิผลและคุ้มค่าที่สุดในการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอันตรายต่าง ๆ¹¹⁰

¹⁰⁷ Ibid.

¹⁰⁸ Local Government Association (n 104).

¹⁰⁹ กำหนดราคาขั้นต่ำ หมายถึง การกำหนดราคาต่อหน่วยขั้นต่ำ (Minimum Unit Pricing: MUP) กำหนดราคาพื้นฐานที่สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อหน่วยได้ MUP เป็นกฎหมายในประเทศสกอตแลนด์และประเทศเวลส์ โดยราคาขั้นต่ำของแต่ละหน่วยคือ 65 เพนนี และ 50 เพนนี ตามลำดับ

โดย MUP 65 เพนนี หมายถึง ไวน์ 1 ขวดที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ 10 หน่วยสามารถขายได้ในราคาไม่ต่ำกว่า 6.50 ปอนด์ และเบียร์ 1 โพน์ที่มีความเข้มข้นมาตรฐาน (2.5 หน่วย) ไม่สามารถขายได้ในราคาต่ำกว่า 1.63 ปอนด์

¹¹⁰ Alcohol Health Alliance, 'Minimum Unit Pricing' <<https://ahauk.org/what-we-do/our-priorities/minimum-unit-pricing/>> accessed 29 March 2025.

4.2.4 ประเทศสกอตแลนด์

ประเทศสกอตแลนด์มีกฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือ The Licensing (Scotland) Act 2005 เป็นกฎหมายหลักที่ควบคุมการขายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในประเทศ¹¹¹ พระราชบัญญัติดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ 5 ประการ ได้แก่¹¹²

1. การป้องกันอาชญากรรมและความวุ่นวาย
2. การรักษาความปลอดภัยสาธารณะ
3. การป้องกันการก่อความเดือดร้อนรำคาญสาธารณะ
4. การคุ้มครองและปรับปรุงสุขภาพของประชาชน และ
5. การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากอันตราย

สำหรับการจำกัดระยะเวลาขายสุราในประเทศสกอตแลนด์นั้นมีความแตกต่างกับประเทศอังกฤษและประเทศเวลส์ กล่าวคือ มีการกำหนดระยะเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในช่วงเวลา 10.00 น. ถึงเวลา 22.00 น. แต่ก็มีข้อยกเว้นที่จะขออนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 24 ชั่วโมงได้เช่นกัน ซึ่งนับแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา ผู้สามารถเปิดให้บริการได้ 24 ชั่วโมง ในช่วงการเฉลิมฉลองปีใหม่ หรือเหตุการณ์พิเศษ (Special Events & Occasions) เจ้าของสถานประกอบการสามารถยื่นขอ “Extended Hours” หรือ “Occasional License” เพื่อขยายเวลาให้บริการได้ หลักเกณฑ์ที่สำคัญคือ กำหนดให้ธุรกิจทุกประเภทที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องมี “ใบอนุญาตจำหน่ายสุรา” (Alcohol Licence) การกำหนดวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศสกอตแลนด์เข้มงวดมากกว่าในประเทศอังกฤษและประเทศเวลส์ ซึ่งกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาจะคำนึงถึงสถานการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจของพื้นที่ก่อนอนุมัติใบอนุญาต กล่าวคือ การอนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้นอยู่กับประเภทใบอนุญาตของร้านค้า ยังรวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะพิจารณาจากองค์ประกอบสถานการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจ

¹¹¹ Licensing (Scotland) Act 2005 “An Act of the Scottish Parliament to make provision for regulating the sale of alcohol, and for regulating licensed premises and other premises on which alcohol is sold; and for connected purposes.”

¹¹² Licensing (Scotland) Act 2005 Part 1 “The licensing objectives (1) For the purposes of this Act, the licensing objectives are—

- (a) preventing crime and disorder,
- (b) securing public safety,
- (c) preventing public nuisance,
- (d) protecting and improving public health, and
- (e) protecting children”

ในพื้นที่อย่างรอบคอบ ไม่ให้มีการกระจุกตัวของร้านค้าในพื้นที่มากเกินไป เพื่อให้การออกใบอนุญาตเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม แม้ว่าจะเข้มงวดกว่าประเทศอังกฤษและประเทศเวลส์ แต่โดยรวมแล้วโครงสร้างการควบคุมยังคงคล้ายคลึงกัน โดยมีความยืดหยุ่นขึ้นอยู่กับใบอนุญาตและข้อกำหนดเฉพาะพื้นที่¹¹³

ตารางที่ 4.1 วัตถุประสงค์ของการออกใบอนุญาตของประเทศอังกฤษ ประเทศเวลส์ และประเทศสกอตแลนด์

ประเทศอังกฤษและประเทศเวลส์	ประเทศสกอตแลนด์
(1) การป้องกันอาชญากรรมและความไม่สงบเรียบร้อย	(1) การป้องกันอาชญากรรมและความไม่สงบวุ่นวาย
(2) ความปลอดภัยสาธารณะ	(2) การรักษาความปลอดภัยสาธารณะ
(3) การป้องกันความเดือดร้อนรำคาญสาธารณะ	(3) การป้องกันการก่อความเดือดร้อนรำคาญสาธารณะ
(4) การคุ้มครองเด็กจากอันตราย	(4) การคุ้มครองและปรับปรุงสุขภาพของประชาชน
	(5) การปกป้องเด็กจากอันตราย

ปัจจุบันประเทศสกอตแลนด์ได้นำวิธีการกำหนดราคาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้สูงขึ้น โดยได้กำหนดราคาขั้นต่ำที่ 50 เพนนีต่อหน่วยแอลกอฮอล์ มาตรการนี้ถูกออกแบบมาเพื่อหวังที่จะลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีราคาถูกและมีปริมาณแอลกอฮอล์สูง พระราชบัญญัติการกำหนดราคาขั้นต่ำสำหรับแอลกอฮอล์ (Scotland) (Minimum Pricing) ค.ศ. 2012 ได้เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2018¹¹⁴

ส่วนมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมการจำหน่ายในร้านค้าและสถานบริการ The Licensing (Scotland) Act 2005 เป็นกฎหมายที่มีความคล้ายคลึงกับ The Licensing Act 2003 ของประเทศอังกฤษในหลายด้าน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างแนวทางและเงื่อนไขในการออกใบอนุญาตสำหรับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้สอดคล้องกับหลักการ “การรักษาและพัฒนาสุขภาพของประชาชน” กฎหมายนี้ได้กำหนดเงื่อนไขสำหรับใบอนุญาตประเภทหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าใบอนุญาตสถานที่ พร้อมทั้งแนะนำการออกใบอนุญาตส่วนบุคคลสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องในด้านการค้า การจัดการขายเครื่องดื่ม

¹¹³ มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, การทบทวนนโยบายและมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการส่งเสริมสมดุลด้านการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างยั่งยืน <final-report-review-of-alcohol-act-revised-20082024.pdf> สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2567.

¹¹⁴ Scottish government, ‘Alcohol and drugs’ <<https://www.gov.scot/policies/alcohol-and-drugs/alcohol/>> accessed 22March 2025.

แอลกอฮอล์ยังคงอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการออกใบอนุญาต แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายนี้ได้กำหนดให้มี “คณะกรรมการออกใบอนุญาต” ขึ้นใหม่เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากชุมชนพร้อมทั้งตั้ง “เจ้าหน้าที่มาตรฐานการออกใบอนุญาต” ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับข้อมูลการใกล้เคียงและมีบทบาทในการปฏิบัติตามมาตรฐาน¹¹⁵

4.3 ตัวอย่างประเทศที่ได้มีการกำหนดวันและ/หรือเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บางประเทศมีการกำหนดวันและ/หรือเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างชัดเจนในกฎหมาย โดยขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละประเทศหรือรัฐ ตัวอย่างประเทศที่มีการกำหนดวันและ/หรือเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษา 4 ประเทศตัวอย่าง ได้แก่ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส และประเทศซาอุดีอาระเบีย

4.3.1 สาธารณรัฐสิงคโปร์

เดิมสาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นประเทศที่ไม่มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงทำให้ประชาชนในสาธารณรัฐสิงคโปร์เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยสะดวก หาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย และมีอิสระเสรีภาพในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างไม่จำกัด แต่ภายหลังปรากฏเหตุการณ์จลาจลกลุ่มผู้ใช้แรงงานในพื้นที่เขตลิตเติลอินเดีย เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 การจลาจลในเขตลิตเติลอินเดีย เริ่มต้นจากการเสียชีวิตของชายชาวอินเดียวัย 33 ปีที่เมาสุราและถูกปฏิเสธไม่ให้ขึ้นรถโดยสารสาธารณะ เหตุการณ์ต่อมาเขาถูกรถบัสชนเสียชีวิตในเขตพื้นที่ลิตเติลอินเดีย เหตุการณ์นี้ทำให้กลุ่มแรงงานต่างด้าวซึ่งเป็นกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมถึงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตพื้นที่ที่มีการควบคุมต่ำ เริ่มมีความไม่พอใจและแสดงออกด้วยการจลาจล มีการจุดไฟเผารถตำรวจและรถพยาบาล ในการนี้รัฐบาลสิงคโปร์กล่าวอ้างว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการจลาจล และถือเป็นเหตุจลาจลที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมาก ในการตอบสนองต่อเหตุการณ์นี้รัฐบาลสิงคโปร์จึงได้ดำเนินการออกกฎหมายเพื่อควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเข้มงวดขึ้นในเขตที่มีความเสี่ยง เช่น เขตลิตเติลอินเดีย เขตเกล้ง โดยการจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเพิ่ม

¹¹⁵ Ibid.

บทลงโทษสำหรับการละเมิดกฎระเบียบดังกล่าว มาตรการเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงในอนาคต และเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน¹¹⁶

ในปี ค.ศ. 2015 มีการประกาศใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีชื่อเรียกว่า The Liquor Control (Supply and Consumption) Act 2015 เพื่อควบคุมการขายและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในประเทศ โดยมีเป้าหมายหลักคือ การรักษาความสงบภายในชุมชน และลดปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่สาธารณะ กฎหมายนี้กำหนดให้ผู้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องได้รับใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนจึงจะขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ เจ้าหน้าที่จะพิจารณาการออกใบอนุญาตโดยให้ความสำคัญกับประเภทของเครื่องดื่มและช่วงเวลาที่ขาย เช่น การขายเบียร์หรือสุราทั่วไป และช่วงเวลาที่ร้านอนุญาตให้เปิดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ยังมีข้อกำหนดเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเภทของสถานประกอบการ เช่น บาร์หรือร้านสะดวกซื้อ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถขายได้เฉพาะตามประเภทและเวลาที่ขออนุญาตเท่านั้น เครื่องดื่มที่จะถือเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ต้องมีเอทานอลมากกว่าร้อยละ 0.5 โดยมวลหรือปริมาตร¹¹⁷

การขออนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสาธารณรัฐสิงคโปร์ ผู้ประกอบการต้องพิจารณาหลายปัจจัยและทำการตัดสินใจก่อนที่จะยื่นขอใบอนุญาตว่าจะเป็นผู้ประกอบการประเภทใด เพราะแต่ละประเภทของสถานประกอบการมีข้อกำหนดในการขออนุญาตและข้อบังคับที่แตกต่างกัน ซึ่งต้องพิจารณาเลือกประเภทธุรกิจก่อนขอใบอนุญาตเพื่อให้เหมาะสมกับประเภทธุรกิจของผู้ประกอบการ โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญที่ต้องคำนึง ได้แก่¹¹⁸

1. ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การขออนุญาตผู้ประกอบการต้องเลือกประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ต้องการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทใด เช่น เบียร์ หรือสุราทั่วไป เนื่องจากแต่ละประเภทอาจมีข้อกำหนดและเงื่อนไขในการขออนุญาตที่แตกต่างกัน

¹¹⁶ The Economic Times, 'Singapore imposes alcohol ban in Little India after riot' <<https://economictimes.indiatimes.com/>> accessed 6 October 2024.

¹¹⁷ Liquor Control (Supply and Consumption) Act 2015 Part 1 “‘liquor’ means —

(a) a beverage containing more than 0.5% ethanol by mass or volume;

(b) a mixture of ethanol and some other substance or liquid (including water) and containing more than 0.5% ethanol by mass or volume; or

(c) any other substance (whether or not a beverage or liquid) that is prescribed by the regulations as liquor; ...”

¹¹⁸ Singapore Police Force, 'Liquor Licence' <<https://www.police.gov.sg/e-Services/Police-Licences/Liquor-Licence>> accessed 24 March 2025.

2. เวลาในการขาย การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่สามารถขายได้ 24 ชั่วโมง ดังนั้นผู้ประกอบการต้องเลือกช่วงเวลาตามประเภทธุรกิจว่าจะขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาใด เช่น ในช่วงกลางวันหรือกลางคืน ซึ่งในบางพื้นที่อาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลาการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามกฎหมาย

3. ประเภทของสถานประกอบการ การประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใบอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะเป็นตัวกำหนดว่าผู้ประกอบการสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทใด เวลาใดบ้าง นอกจากนี้แล้วผู้ประกอบการยังต้องตัดสินใจว่าจะเปิดสถานประกอบการประเภทใดอีกด้วย เช่น

- 1) บาร์หรือร้านที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ลูกค้าสามารถนั่งดื่มได้ในสถานที่
- 2) ร้านสะดวกซื้อที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้ลูกค้าซื้อไปดื่มนอกสถานที่ หรือ
- 3) ผู้ค้าส่งที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับร้านค้าหรือธุรกิจอื่น ๆ

ส่วนประเภทใบอนุญาตการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการแยกออกเป็น 5 ประเภท โดยกำหนดประเภทการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกเป็นสถานที่และเวลาการขายที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้¹¹⁹

1. ใบอนุญาตประเภท 1A สำหรับขายสุราในสถานที่ที่ได้รับอนุญาต และมีการระบุเวลาทำการซื้อขายทุกวันตั้งแต่ 06.00 น. ถึงก่อนเวลา 24.00 น. และใบอนุญาตประเภท 1B สำหรับขายสุราในสถานที่ที่ได้รับอนุญาต และมีการระบุเวลาทำการซื้อขายทุกวันตั้งแต่ 06.00 น. ถึงก่อนเวลา 22.00 น.

2. ใบอนุญาตประเภท 2A สำหรับขายเบียร์เฉพาะเพื่อการบริโภคในสถานที่ที่ได้รับใบอนุญาตตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาตจำหน่ายสุรา โดยใบอนุญาตมีการกำหนดเวลาการซื้อและการขายรายวันตั้งแต่เวลา 06.00 น. ถึงก่อนเวลา 24.00 น. และใบอนุญาตประเภท 2B สำหรับขายเบียร์ในสถานที่ที่ได้รับอนุญาต และมีการระบุชั่วโมงทำการซื้อขายรายวันในใบอนุญาต

3. ใบอนุญาตประเภท 3A สำหรับการขายปลีกสุราในสถานที่อื่นนอกเหนือจากสถานที่ที่ได้รับอนุญาต และมีการระบุชั่วโมงทำการซื้อขายทุกวันตั้งแต่ 07.00 น. ถึงก่อนเวลา 22.30 น. และใบอนุญาตประเภท 3B สำหรับการขายปลีกเบียร์ในสถานที่อื่นนอกเหนือจากสถานที่ที่ได้รับอนุญาต และมีการระบุชั่วโมงการซื้อและการขายทุกวันตั้งแต่ 07.00 น. ถึงก่อนเวลา 22.30 น.

4. ใบอนุญาตประเภท 4 สำหรับการขายส่งสุราในสถานที่อื่นนอกเหนือจากสถานที่อนุญาต และมีการระบุชั่วโมงการซื้อขายทุกวันตั้งแต่ 07.00 น. ถึงก่อนเวลา 22.30 น. และ

¹¹⁹ Ibid.

5. ใบอนุญาตประเภท 5 สำหรับใบอนุญาตชั่วคราว เป็นการใช้ใบอนุญาตในช่วงเวลาสั้น ๆ เช่น กิจกรรมที่จัดขึ้นครั้งเดียว หรือนิทรรศการ

ใบอนุญาตแต่ละประเภทมีอายุตามระยะเวลาที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น ซึ่งสูงสุดไม่เกิน 1 ปี เฉพาะบาร์และร้านอาหารที่มีใบอนุญาตเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จนถึงเที่ยงคืน ส่วนร้านค้าที่มีใบอนุญาตจำหน่ายสุราจะได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้จนถึงก่อนเวลา 22.30 น. ของทุกวันเท่านั้น ซึ่งรวมถึงร้านสะดวกซื้อและร้านค้าปลีก

ตารางที่ 4.2 ประเภทของใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสาธารณรัฐสิงคโปร์

ประเภท	ประเภทของสถานประกอบการ	เวลาจำหน่าย
1A	ขายสุราในสถานที่	ตั้งแต่ 06.00 น. ถึง 23.59 น.
1B	ขายสุราในสถานที่	ตั้งแต่ 06.00 น. ถึง 21.59 น.
2A	ขายเบียร์ในสถานที่	ตั้งแต่ 06.00 น. ถึง 23.59 น.
2B	ขายเบียร์ในสถานที่เฉพาะเวลาซื้อขายรายวันที่กำหนด (ตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาต)	
3A	จำหน่ายสุราเพื่อการบริโภคโดยขายปลีกในสถานที่อื่นนอกเหนือจากสถานที่ที่ได้รับอนุญาต	ตั้งแต่ 07.00 น. ถึง 22.30 น.
3B	จำหน่ายเบียร์เพื่อการบริโภคในสถานที่อื่นนอกเหนือจากสถานที่ที่ได้รับอนุญาต	ตั้งแต่ 07.00 น. ถึง 22.30 น.
4	ขายสุราเพื่อการบริโภคโดยขายส่งในสถานที่อื่นนอกเหนือจากสถานที่ที่ได้รับอนุญาต	ตั้งแต่ 07.00 น. ถึง 22.30 น.
5	ใบอนุญาตชั่วคราว	

นอกจากนี้ สาธารณรัฐสิงคโปร์ยังมีการกำหนดพื้นที่ควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉพาะ มีการวิเคราะห์พื้นที่จากความเสี่ยงที่จะเกิดความไม่สงบ ให้ถือเป็นเขตพื้นที่ควบคุมพิเศษอีกด้วย สำหรับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังตารางวันและเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตควบคุมพิเศษสำหรับสถานที่ที่มีใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภท 3A 3B หรือ 4 ดังต่อไปนี้¹²⁰

¹²⁰ Ibid.

ตารางที่ 4.3 ตารางวันและเวลาที่ได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตควบคุมพิเศษ

วันขายในเขตพื้นที่พิเศษ	เวลาขายในเขตพื้นที่พิเศษ
วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์	07.00 น. ถึง 22.30 น.
วันเสาร์และวันอาทิตย์	07.00 น. ถึง 19.00 น.
วันก่อนวันหยุดนักขัตฤกษ์	07.00 น. ถึง 19.00 น.
วันหยุดนักขัตฤกษ์	07.00 น. ถึง 19.00 น.

การควบคุมการขายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสาธารณรัฐสิงคโปร์ค่อนข้างเข้มงวด เน้นหนักการควบคุมไปในส่วนการควบคุมการขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในที่สาธารณะ พื้นที่ใด ๆ ในสาธารณรัฐสิงคโปร์มีความเสี่ยงอย่างมากที่จะเกิดความไม่สงบในที่สาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รัฐมนตรีอาจประกาศให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะเป็นการเกิดขึ้นโดยทั่วไป หรือในช่วงระยะเวลาหนึ่งโดยเฉพาะก็ได้ ซึ่งมีหลักเกณฑ์การพิจารณาหลายประเด็น ทั้งนี้การควบคุมการขายและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีจุดมุ่งหมายเพื่อความปลอดภัยและความสงบในพื้นที่สาธารณะ แม้ว่าสาธารณรัฐสิงคโปร์จะเข้มงวดในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในที่สาธารณะเป็นอย่างมาก และรัฐบาลประกาศห้ามประชาชนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในที่สาธารณะหลังเวลา 22.30 น. ถึง 07.00 น. ของวันถัดไป แต่ประชาชนก็ได้รับอนุญาตให้ดื่มที่บ้านในพื้นที่ส่วนตัวได้¹²¹

¹²¹ Liquor Control (Supply and Consumption) Act 2015 Part 1 “No-public drinking period 2. The no-public drinking periods for public places are as follows:

(a) where the public place is not in a Liquor Control Zone, beginning at 10.30 p.m. of one day and ending immediately before 7 a.m. of the next day;

(b) where the public place is in a Liquor Control Zone —

(i) beginning at 10.30 p.m. on any Monday, Tuesday, Wednesday or Thursday that is not the eve of a public holiday, and ending immediately before 7 a.m. the next day;

(ii) beginning at 10.30 p.m. on any Friday that is not the eve of a public holiday, and ending immediately before 7 a.m. the following Monday;

(iii) beginning at 7 p.m. on any Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday or Friday that is the eve of a public holiday and —

(A) ending immediately before 7 a.m. on the day immediately after the public holiday that is not itself a public holiday; or

สำหรับบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยไม่ได้รับใบอนุญาตจะต้องรับโทษปรับไม่เกิน 20,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ และซึ่งผู้กระทำความผิดซ้ำมีโทษปรับไม่เกิน 20,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ¹²²

4.3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นศูนย์กลางของโครงสร้างทางการเมืองและการบริหารประเทศภายใต้การปกครองแบบ “รัฐรวม” (Federal State) หรือที่เรียกว่า “ระบบสหพันธรัฐ” (Federal System of Government) ลักษณะสำคัญของระบบสหพันธรัฐคือ การแบ่งแยกและกระจายอำนาจอธิปไตยอย่างชัดเจนระหว่างรัฐบาลกลาง (Federal Government) กับรัฐบาลมลรัฐ (State Governments) โดยแต่ละมลรัฐมีสถานะทางกฎหมายที่ได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา อีกทั้งยังมีอำนาจด้านนิติบัญญัติ ด้านบริหาร และด้านตุลาการภายในเขตอำนาจของตน นอกจากนี้ ระบบสหพันธรัฐของสหรัฐอเมริกายังเปิดโอกาสให้แต่ละมลรัฐสามารถตรากฎหมายเพื่อควบคุมการผลิต การจำหน่าย และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตามบริบทของตนเอง¹²³ อย่างไรก็ตาม แม้แต่ในระบบที่ให้ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพและการกระจายอำนาจเช่นนี้ รัฐบาลกลางยังคงสามารถใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญในการตรากฎหมายที่มีผลใช้บังคับทั่วประเทศได้ในบางช่วงเวลา อาทิ ช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 แม้ว่าประชาชนจะได้รับเสรีภาพในหลายด้าน แต่รัฐบาลได้มีมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเข้มงวด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี พ.ศ. 2463 ภายใต้ “พระราชบัญญัติห้ามจำหน่ายสุรา (National Prohibition Act) หรือ Volstead Act” ซึ่งกำหนดข้อห้ามเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย และการขนส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์¹²⁴

(B) where the public holiday is, or ends on, a Friday or Saturday, ending immediately before 7 a.m. the following Monday.”

¹²² Liquor Control (Supply and Consumption) Act 2015 Part 2 Division 1 — Prohibitions relating to supply of liquor, etc., “(3) Subject to section 16, a person who contravenes subsection (1) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction —

(a) to a fine not exceeding \$20,000; and

(b) where the person is a repeat offender, to a fine not exceeding \$20,000 or to imprisonment for a term not exceeding 3 months or to both.”

¹²³ EBSCO, ‘Separation of powers (US government)’ <<https://www.ebsco.com/research-starters/law/separation-powers-us-government>> accessed 9 October 2025.

¹²⁴ ไทยโพสต์, ‘ย้อนรอย 100 ปี สหรัฐห้ามขายสุรา’ <<https://www.thaipost.net/main/detail/69241>> สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2567.

เมื่อพิจารณาอำนาจในการกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นอำนาจของแต่ละรัฐ ได้รับการรับรองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา (The Constitution of the United States) ในรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขครั้งที่ 21 (the 21st Amendment to the Constitution)¹²⁵ ซึ่งตราขึ้นเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับที่ 18 (the 18th Amendment to the Constitution) อันเป็นกฎหมายที่กำหนดให้มี “ยุคห้ามสุรา” (Prohibition) ในสหรัฐอเมริกา ภายใต้ยุคห้ามสุรา การผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งผิดกฎหมายทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม เมื่อการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับที่ 21 ได้รับการให้สัตยาบันข้อห้ามดังกล่าวจึงถูกยกเลิกส่งผลให้การจำหน่ายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลับมาเป็นสิ่งถูกกฎหมายอีกครั้ง¹²⁶

มาตรา 2 แห่งรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขครั้งที่ 21 ระบุว่า “การขนส่งหรือนำเข้าสุราที่มีแอลกอฮอล์ไปยังรัฐ ดินแดน หรืออาณานิคมของสหรัฐอเมริกาเพื่อส่งมอบหรือใช้ภายในพื้นที่ดังกล่าว อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายของพื้นที่นั้น เป็นสิ่งต้องห้าม”

บทบัญญัตินี้ให้อำนาจแก่แต่ละรัฐในการกำกับดูแลการจำหน่าย นำเข้า และบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในเขตอำนาจของตน โดยสามารถกำหนดเงื่อนไข ข้อจำกัด รวมถึงวันและเวลาที่อนุญาตหรือห้ามจำหน่ายได้ตามกฎหมายของรัฐนั้น ๆ อย่างไรก็ตามอำนาจของรัฐในการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังต้องอยู่ภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญกลาง และในบางกรณีอาจถูกลบล้างโดยกฎหมายของรัฐบาลกลางตามบทบัญญัติสูงสุดของรัฐธรรมนูญ (Supremacy Clause) โดยเฉพาะเมื่อข้อบังคับของรัฐขัดแย้งกับผลประโยชน์ของรัฐบาลกลาง เช่น การแข่งขันทางการค้า หรือสิทธิในการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับประเทศ¹²⁷

เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขครั้งที่ 21 กำหนดให้แต่ละรัฐมีอำนาจในการกำกับดูแลการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละรัฐภายในพื้นที่ของตนเองได้ตามมาตรา 2 ดังนั้น เพื่อให้เข้าใจมาตรการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างครบถ้วน จำเป็นต้องศึกษากลไกการควบคุม ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย และแนวทางการใช้บังคับกฎหมาย

¹²⁵ The 21st Amendment to the Constitution Section 2 “The transportation or importation into any State, Territory, or possession of the United States for delivery or use therein of intoxicating liquors, in violation of the laws thereof, is hereby prohibited.”

¹²⁶ Ron Petrarca, ‘The 21st Amendment: Definition, history & court cases’ <<https://study.com/academy/lesson/the-21st-amendment-definition-history-court-cases.html>> accessed 26 February 2025.

¹²⁷ Constitution Annotated Analysis and interpretation of the U.S. Constitution, ‘State and federal regulation of alcohol sales’ <https://constitution.congress.gov/browse/essay/amdt21-S2-10/ALDE_00013868/> accessed 26 February 2025.

ตลอดจนตัวอย่างการใช้บังคับกฎหมายในแต่ละรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีกลไกในการกำกับดูแลการผลิตและขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่าน 2 ระบบหลัก ได้แก่ “ระบบใบอนุญาต” (Licensing States) และ “ระบบควบคุม” (Control States) รัฐที่ใช้ระบบใบอนุญาตจะดำเนินการออกใบอนุญาตให้แก่หน่วยงานที่ผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ขณะที่รัฐที่ใช้ระบบควบคุมจะมีบทบาทโดยตรงในการจัดจำหน่าย และอาจมีการผูกขาดการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บางประเภททั้งในระดับค้าส่งและค้าปลีก¹²⁸

อนึ่ง ผู้เขียนได้ทำการศึกษารัฐที่ใช้ระบบใบอนุญาตจำนวน 2 รัฐ ได้แก่ รัฐแคลิฟอร์เนีย และรัฐนิวยอร์ก ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.3.2.1 รัฐแคลิฟอร์เนีย

ประมวลกฎหมายว่าด้วยธุรกิจและวิชาชีพแห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Business and Professions Code: BPC) คือ ประมวลกฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนียที่รวบรวมกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจและวิชาชีพต่าง ๆ ในรัฐ รวมไปถึงการกำกับดูแลการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์¹²⁹ ที่ระบุไว้ในภาค 9 (Division 9) ว่าด้วยเรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Alcoholic Beverage) ตั้งแต่มาตรา 23000 ถึงมาตรา 25762 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่รวบรวมมาจาก 2025 Alcoholic Beverage Control Act¹³⁰

เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับขอบเขตของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การศึกษาบทนิยามที่เกี่ยวข้องจึงเป็นสิ่งสำคัญตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งได้ถูกรวมอยู่ในประมวลกฎหมายธุรกิจและวิชาชีพแห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย ทั้งนี้ ประมวลกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดนิยามของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงคำนิยามอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ดังต่อไปนี้

1. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Alcoholic Beverage) หมายถึง แอลกอฮอล์ วิสกี้ สุรา ไวน์ เบียร์ และของเหลวหรือของแข็งทุกชนิดที่มีแอลกอฮอล์ตั้งแต่ร้อยละ 0.5 ขึ้นไปโดยปริมาตร และสามารถบริโภคได้ไม่ว่าจะในรูปแบบเดิมหรือเมื่อผสมกับสารอื่น¹³¹

¹²⁸ New York State, ‘Alcoholic Beverage Control Law’ <<https://sla.ny.gov/alcoholic-beverage-control-law>> accessed 2 March 2025.

¹²⁹ Simmrin Law Group, ‘California Business and Professions Code’ <<https://www.simmrinlawgroup.com/california-business-and-professions-code/>> accessed 27 February 2025.

¹³⁰ Theta Law Firm, ‘Alcoholic Beverage Control (ABC) law’ <<https://thetafirm.com/practiceareas/abclaw.html>> accessed 27 February 2025.

¹³¹ California Business and Professions Code Section 23004 “Alcoholic beverage includes alcohol, spirits, liquor, wine, beer, and every liquid or solid containing alcohol, spirits, wine, or beer, and which contains one-half of 1 percent or more of alcohol by volume and which is fit for beverage

2. แอลกอฮอล์ (Alcohol) หมายถึง เอทิลแอลกอฮอล์ (Ethyl Alcohol) หรือ แอลกอฮอล์ที่เกิดจากกระบวนการผลิตใด ๆ¹³²

3. สุรากลั่น (Distilled Spirits) หมายถึง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้จากกระบวนการกลั่น เช่น วิสกี้ รัม บรั่นดี และจิน รวมถึงการผสมและเจือจางของสุรากลั่น¹³³

4. เบียร์ (Beer) หมายถึง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้จากการหมักของข้าวบาร์เลย์มอลต์ ฮอปหรือวัตถุดิบอื่นที่คล้ายกัน รวมถึงเอล (Ale) พอร์เตอร์ (Porter) สเตาต์ (Stout) ลาเกอร์ (Lager) และเบียร์ประเภทอื่น อย่างไรก็ตาม ไม่รวมถึงสาเก (Sake)¹³⁴

5. ไวน์ (Wine) หมายถึง เครื่องดื่มที่ได้จากการหมักน้ำองุ่นหรือน้ำผลไม้อื่น ๆ โดยอาจมีการเติมน้ำตาลผลไม้หรือสุรากลั่นได้ไม่เกินร้อยละ 24 ของปริมาตรแอลกอฮอล์ ไวน์ยังรวมถึงเวอร์มูท (Vermouth) และสาเก (Sake)¹³⁵

purposes either alone or when diluted, mixed, or combined with other substances. “Alcoholic beverage” does not include “powdered alcohol,” as defined in Section 23003.1.”

¹³² California Business and Professions Code Section 23003 “Alcohol means ethyl alcohol, hydrated oxide of ethyl, or spirits of wine, from whatever source or by whatever process produced.”

¹³³ California Business and Professions Code Section 23005 “Distilled spirits means an alcoholic beverage obtained by the distillation of fermented agricultural products, and includes alcohol for beverage use, spirits of wine, whiskey, rum, brandy, and gin, including all dilutions and mixtures thereof. “Distilled spirits” does not include “powdered alcohol,” as defined in Section 23003.1.”

¹³⁴ California Business and Professions Code Section 23006 “Beer means any alcoholic beverage obtained by the fermentation of any infusion or decoction of barley, malt, hops, or any other similar product, or any combination thereof in water, and includes ale, porter, brown, stout, lager beer, small beer, and strong beer, but does not include sake, known as Japanese rice wine. Beer may be produced using the following materials as adjuncts in fermentation: honey, fruit, fruit juice, fruit concentrate, herbs, spices, and other food materials. Beer aged in an empty wooden barrel previously used to contain wine or distilled spirits shall be defined exclusively as “beer” and shall not be considered a dilution or mixture of any other alcoholic beverage.”

¹³⁵ California Business and Professions Code Section 23007 “Wine means the product obtained from normal alcoholic fermentation of the juice of sound ripe grapes or other agricultural products containing natural or added sugar or any such alcoholic beverage to which is added grape brandy, fruit brandy, or spirits of wine, which is distilled from the particular agricultural product or products of which the wine is made and other rectified wine products and by whatever name and which does not contain more than 15 percent added flavoring, coloring, and blending material and which

นอกจากประมวลกฎหมายธุรกิจและวิชาชีพแห่งรัฐแคลิฟอร์เนียจะกำหนดนิยามบรรดาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วยังได้กำหนดคำนิยามที่เกี่ยวข้องกับบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องต่อการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เอาไว้เช่นกัน ดังต่อไปนี้

1. บุคคล (Person) หมายถึง บุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วน สมาคม บริษัท มูลนิธิ หรือองค์กรที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล รวมถึงกลุ่มบุคคลที่ดำเนินกิจกรรมในนามขององค์กร¹³⁶

2. ผู้ได้รับใบอนุญาต (Licensee) หมายถึง บุคคลใดก็ตามที่ถือใบอนุญาตหรือใบรับรองที่ออกโดยกรมควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย¹³⁷

ข้อสังเกต จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดนิยามคำว่าบุคคลตามกฎหมายให้ครอบคลุมทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลซึ่งถูกครอบไว้ด้วยระบบใบอนุญาตอีกชั้น

ระบบใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามประมวลกฎหมายธุรกิจและวิชาชีพแห่งรัฐแคลิฟอร์เนียกำหนดให้การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในรัฐจำเป็นต้องได้รับใบอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด โดยมาตรา 23300 ระบุว่า “ห้ามมิให้บุคคลใดดำเนินการหรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นสิทธิของผู้ได้รับใบอนุญาต เว้นแต่บุคคลนั้นจะได้รับใบอนุญาตที่ออกโดยหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย”

การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิทธิที่สงวนไว้สำหรับผู้ได้รับใบอนุญาต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 23393 มาตรา 23393.5 มาตรา 23394 และมาตรา 23399 โดยมาตรา 23393 กำหนดให้ใบอนุญาตจำหน่ายเบียร์และไวน์เพื่อบริโภคนอกสถานที่ (Off-Sale Beer and Wine License) อนุญาตให้ผู้ได้รับใบอนุญาตจำหน่ายเบียร์และไวน์แก่ผู้บริโภคโดยตรงเพื่อการบริโภคภายนอกสถานที่ขายเท่านั้น¹³⁸ ส่วนมาตรา 23393.5 อนุญาตให้มีการขายไวน์ผ่านช่องทางออนไลน์

contains not more than 24 percent of alcohol by volume, and includes vermouth and sake, known as Japanese rice wine.

...”

¹³⁶ California Business and Professions Code Section 23008 “Person includes any individual, firm, co-partnership, joint adventure, association, corporation, estate, trust, business trust, receiver, syndicate, or any other group or combination acting as a unit, and the plural as well as the singular number.”

¹³⁷ California Business and Professions Code Section 23009 “Licensee means any person holding a license, a permit, a certification, or any other authorization issued by the department.”

¹³⁸ California Business and Professions Code Section 23393 “A retail package off-sale beer and wine license authorizes the sale, to consumers only and not for resale, of beer in containers, and wine

หรือส่งซื้อทางไปรษณีย์ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด¹³⁹ ขณะที่มาตรา 23394 กำหนดให้ใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั่วไปเพื่อบริโภคนอกสถานที่ (Off-Sale General License) รวมสิทธิในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ระบุไว้ในมาตรา 23393 และเพิ่มเติมสิทธิให้สามารถขายสุรากลั่นแก่ผู้บริโภคได้โดยตรงเพื่อการบริโภคภายนอกสถานที่จำหน่าย¹⁴⁰

นอกจากนี้ มาตรา 23399 กำหนดให้ใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อบริโภคในสถานที่ (On-Sale General License) อนุญาตให้ผู้ได้รับใบอนุญาตจำหน่ายเบียร์ ไวน์ และสุรากลั่นเพื่อการบริโภคภายในสถานที่ที่ได้รับอนุญาต¹⁴¹

in packages and in quantities of 52 gallons or less per sale, for consumption off the premises where sold.”

¹³⁹ California Business and Professions Code, Section 23393.5 “(a) The department may issue a limited off-sale retail wine license which authorizes the sale of wine by the licensee if all of the following conditions are met:

(1) Sales are restricted to those solicited and accepted via direct mail, telephone, or the internet.

(2) Sales are not conducted from a retail premises open to the public.

(3) The licensee takes possession of and title to all wine sold by the licensee.

(4) All wine sold by the licensee is delivered to the purchaser from the licensee’s licensed premises or from a licensed public warehouse.

(b) The sale of wine shall only be to consumers and not for resale, in packages or quantities of 52 gallons or less per sale, for consumption off the premises where sold.

(c) The licensee shall comply with Section 23985, but is exempted from Sections 23985.5 and 23986.

(d) The department may impose reasonable conditions upon the licensee as may be needed in the interest of public health, safety, and welfare.”

¹⁴⁰ California Business and Professions Code Section 23394 “An off-sale general license includes the privileges specified in Section 23393 and authorizes the sale, to consumers only and not for resale, except to holders of daily on-sale general licenses issued pursuant to Section 24045.1, of distilled spirits for consumption off the premises where sold. Standards of fill for distilled spirits authorized for sale pursuant to this section shall conform in all respects to the standards established pursuant to regulations issued under the Federal Alcohol Administration Act (27 U.S.C. Secs. 201 et seq.) and any amendments thereto.”

¹⁴¹ California Business and Professions Code Section 23399 “(a) An on-sale general license authorizes the sale of beer, wine, and distilled spirits for consumption on the premises where sold.

ข้อพึงสังเกต จากข้อกำหนดเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิทธิที่สงวนไว้สำหรับผู้ที่ได้รับใบอนุญาตเท่านั้น ดังนั้นบุคคลที่ไม่ได้รับใบอนุญาตไม่สามารถดำเนินการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 23300 ซึ่งห้ามมิให้บุคคลใดดำเนินการหรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นสิทธิของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตโดยมิได้รับอนุญาตจากทางการ

ในประเด็นข้อกำหนดวันและเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประมวลกฎหมายว่าด้วยธุรกิจและวิชาชีพแห่งรัฐแคลิฟอร์เนียได้กำหนดข้อจำกัดเกี่ยวกับวันและเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้อย่างชัดเจนเพื่อควบคุมการบริโภค ส่งเสริมความปลอดภัยของสาธารณะ และลดผลกระทบทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาที่มีความเสี่ยงสูง เช่น การขับรถขณะมึนเมาและอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์¹⁴² โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

มาตรา 25631 กำหนดว่า ห้ามผู้ได้รับใบอนุญาต ตัวแทนหรือพนักงานจำหน่าย ให้ หรือส่งมอบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงห้ามมิให้บุคคลใดซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตั้งแต่เวลา 02.00 น. ถึง 06.00 น. ของวันเดียวกัน การฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าวถือเป็นความผิดทางอาญาประเภทสุ่มสี่สุ่มห้า

Any licensee under an on-sale general license, an on-sale beer and wine license, a club license, or a veterans' club license may apply to the department for a caterer's permit. A caterer's permit under an on-sale general license shall authorize the sale of beer, wine, and distilled spirits for consumption at conventions, sporting events, trade exhibits, picnics, social gatherings, or similar events held any place in the state approved by the department. A caterer's permit under an on-sale beer and wine license shall authorize the sale of beer and wine for consumption at conventions, sporting events, trade exhibits, picnics, social gatherings, or similar events held any place in the state approved by the department. A caterer's permit under a club license or a veterans' club license shall authorize sales at these events only upon the licensed club premises.

(b) Any licensee under an on-sale general license or an on-sale beer and wine license may apply to the department for an event permit. An event permit under an on-sale general license or an on-sale beer and wine license shall authorize, at events held no more frequently than four days in any single calendar year, the sale of beer, wine, and distilled spirits only under an on-sale general license or beer and wine only under an on-sale beer and wine license for consumption on property adjacent to the licensed premises and owned or under the control of the licensee. This property shall be secured and controlled by the licensee and not visible to the general public.

...

¹⁴² Rubin Law Firm, 'Business & Professions Code § 25631 BPC - Selling Alcohol After Hours' <<https://rubinlawpc.com/criminal-laws/laws/25631-bpc/>> accessed 27 February 2025.

ทั้งนี้ การกำหนดช่วงเวลาห้ามจำหน่ายดังกล่าวใช้บังคับกับทั้งสถานที่ที่มีใบอนุญาตจำหน่ายเพื่อบริโภคในสถานที่ (On-sale License) และใบอนุญาตจำหน่ายเพื่อบริโภคนอกสถานที่ (Off-sale License)¹⁴³

สำหรับวันที่มีการเปลี่ยนแปลงเวลาในรัฐแคลิฟอร์เนียเกิดขึ้นปีละสองครั้ง ซึ่งชาวแคลิฟอร์เนียจะต้องปรับนาฬิกาให้เร็วขึ้น เป็นการปรับช่วงเวลากลางวันให้เร็วขึ้น 1 ชั่วโมง เนื่องจากการเริ่มต้นของเวลาออมแสง (Daylight Saving Time)¹⁴⁴ โดยเปลี่ยนจาก Pacific Standard Time (PST) เป็น Pacific Daylight Saving Time (PDT) ซึ่งเริ่มต้นในวันอาทิตย์ที่สองของเดือนมีนาคม เวลา 02:00 น. และเปลี่ยนกลับในวันอาทิตย์แรกของเดือนพฤศจิกายน เวลา 02:00 น. กฎหมายได้กำหนดวิธีการนับเวลาพิเศษเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของระบบเวลานั้น โดยกำหนดให้เวลาที่กำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะยังคงมีระยะเวลาเท่ากับสองชั่วโมงถัดจากเที่ยงคืนของวันก่อนหน้า เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของระบบเวลา¹⁴⁵

นอกจากนี้ มาตรา 25632 แห่งประมวลกฎหมายว่าด้วยธุรกิจและวิชาชีพแห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย ยังระบุว่า ห้ามผู้ที่ได้รับใบอนุญาตค้าปลีก อนุญาตให้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในสถานที่ของตนในช่วงเวลาที่กฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งหมายความว่าหากกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาใด การบริโภคภายในสถานที่ที่ได้รับใบอนุญาตในช่วงเวลาดังกล่าวก็ถือเป็นสิ่งต้องห้ามเช่นกัน¹⁴⁶

¹⁴³ Ibid.

¹⁴⁴ Timeanddate.com, 'Daylight Saving Time 2025 in California' <<https://www.timeanddate.com/time/change/usa/california>> accessed 26 February 2025.

¹⁴⁵ California Business and Professions Code Section 25631 "Any on- or off-sale licensee, or agent or employee of that licensee, who sells, gives, or delivers to any persons any alcoholic beverage or any person who knowingly purchases any alcoholic beverage between the hours of 2 o'clock a.m. and 6 o'clock a.m. of the same day, is guilty of a misdemeanor.

For the purposes of this section, on the day that a time change occurs from Pacific standard time to Pacific daylight saving time, or back again to Pacific standard time, "2 o'clock a.m." means two hours after midnight of the day preceding the day such change occurs."

¹⁴⁶ California Business and Professions Code Section 25632 "Any retail licensee, or agent or employee of such licensee, who permits any alcoholic beverage to be consumed by any person on the licensee's licensed premises during any hours in which it is unlawful to sell, give, or deliver any alcoholic beverage for consumption on the premises is guilty of a misdemeanor."

สำหรับในกรณีของการจัดส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาตรา 25633 ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ยังได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ผลิตไวน์ ผู้ผลิตสุรากลั่น ตัวแทนของผู้ผลิตสุรากลั่น ผู้ทำสุรากลั่นผสม และผู้ค้าส่ง ทำการส่งมอบหรือจัดส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้ได้รับใบอนุญาตจำหน่ายเพื่อบริโภคในสถานที่ (On-sale Licensee) หรือผู้ได้รับใบอนุญาตจำหน่ายเพื่อบริโภคนอกสถานที่ (Off-sale Licensee) ในวันอาทิตย์ หรือในช่วงเวลา 03.00 น. ถึง 20.00 น. ของวันอื่นที่ไม่ใช่วันอาทิตย์ อย่างไรก็ตาม การส่งมอบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากโรงงานผลิต ผู้ผลิต หรือคลังสินค้าสามารถทำได้ตลอดเวลา และกฎหมายไม่ได้ห้ามการขนส่งหรือขนย้ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างสถานที่ที่ได้รับอนุญาต¹⁴⁷

แต่ทั้งนี้มาตรา 25631.5 ได้บัญญัติข้อยกเว้นสำหรับสถานที่บางประเภท เช่น สนามกีฬาในร่มขนาดใหญ่ที่มีที่นั่งอย่างน้อย 18,000 ที่นั่ง ในเมืองอิงเลวูด (City of Inglewood) สามารถขออนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่วันที่ 02.00 น. ถึง 04.00 น. ได้ ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด เช่น การจำกัดพื้นที่การขายให้เป็นพื้นที่เฉพาะ การอนุญาตให้เข้าถึงได้เฉพาะสมาชิกคลับส่วนตัว การดำเนินการภายหลังจากกิจกรรมขนาดใหญ่ เช่น การแข่งขันกีฬา หรือคอนเสิร์ต และการกำหนดให้พนักงานทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องผ่านการอบรมด้าน Responsible Beverage Service (RBS)¹⁴⁸

¹⁴⁷ California Business and Professions Code Section 25633 “Except as otherwise provided in this section, no person licensed as a manufacturer, winegrower, distilled spirits manufacturer’s agent, rectifier, or wholesaler of any alcoholic beverage shall deliver or cause to be delivered any alcoholic beverage to or for any person holding an on-sale or off-sale license on Sunday or except between the hours of 3 a.m. and 8 p.m. of any day other than Sunday. Any alcoholic beverage may be delivered at the platform of the manufacturing, producing, or distributing plant at any time. Nothing contained in this section prohibits the transportation or the carriage and delivery in transit at any time of any alcoholic beverage between the premises of a manufacturer, winegrower, wholesaler, distiller, importer, or any of them. Every person violating the provisions of this section is guilty of a misdemeanor.”

¹⁴⁸ California Business and Professions Code Section 25631.5 “(a) Notwithstanding Section 25631, alcoholic beverage sales may occur between 2 a.m. and 4 a.m. upon the on-sale licensed premises operated in a fully enclosed arena with a seating capacity of at least 18,000 seats located in the City of Inglewood if all of the following conditions are met:

(1) The licensee files a request with the governing body of the City of Inglewood for adoption of an ordinance that would allow alcoholic beverage sales to occur between 2 a.m. and 4 a.m. upon the on-sale licensed premises operated in a fully enclosed arena with a seating

ในส่วนของหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรัฐแคลิฟอร์เนีย กรมควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Department of Alcoholic Beverage Control: ABC) เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีอำนาจในการออกใบอนุญาต ควบคุม และกำกับดูแลการผลิต การนำเข้า และการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งหมดในรัฐแคลิฟอร์เนีย ตามมาตรา 23050 แห่งประมวลกฎหมายธุรกิจและวิชาชีพแห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย หน่วยงาน ABC อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานด้านธุรกิจ บริการผู้บริโภค และการเคหะ (California Department of Business, Consumer Services and Housing Agency: BCSH) ดำเนินการโดยผู้อำนวยการกรมควบคุม

capacity of at least 18,000 seats located in the City of Inglewood, the governing body adopts such an ordinance, and the ordinance is submitted to the department.

(2) Within 30 consecutive days of filing the request pursuant to paragraph (1), the licensee notifies local law enforcement agencies of the request.

(3) The sales occur in an area in the arena no larger than 2,500 square feet, with a maximum capacity of 100 persons.

(4) The on-sale licensed premises are restricted between 2 a.m. and 4 a.m. only to patrons who are 21 years of age or older.

(5) The sales occur in a private area in the arena that is available only to members of a private club who are assessed dues in order to belong to the club and thereby gain access to the area, and guests of those members, when the member is in attendance.

(6) The sales occur in the hours immediately following a day on which a sporting event, concert, or other major event, or a private event not open to the public, has occurred in the arena.

(7) All persons engaged in the sale or service of alcoholic beverages between 2 a.m. and 4 a.m. have successfully completed a Responsible Beverage Service training course pursuant to Article 4 (commencing with Section 25680).

(8) The licensee has a permit issued by the department pursuant to Section 23398.7.

(b) The department may adopt rules as it determines to be necessary for the administration of this section.

(c) The City of Inglewood shall submit a report to the department on the impact of these provisions one year after any licensee is issued a permit from the department pursuant to Section 23398.7 and once annually thereafter. The report shall include information on any impact the additional service hours had on crime rates in the city, including arrests for driving under the influence, and related crimes.

(d) This section shall remain in effect only until January 1, 2030, and as of that date is repealed.”

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Director of Alcoholic Beverage Control) ซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานมีหน้าที่กำกับดูแลและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของกรมควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์¹⁴⁹

หน่วยงาน ABC มีหน้าที่ดูแลให้ผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาตดำเนินการเป็นไปตามกฎหมายของรัฐ รวมถึงมีอำนาจกำหนดเงื่อนไข ควบคุมการดำเนินงาน และใช้มาตรการทางปกครองกับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ รวมถึงการเพิกถอนหรือระงับใบอนุญาตของสถานประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด ตามหลักการในมาตรา 24200 (b) ซึ่งได้กำหนดให้ ABC มีอำนาจระงับหรือเพิกถอนใบอนุญาตในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ได้รับใบอนุญาตรายใดก็ตามที่ทำการละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติในภาค 9 นี้ รวมไปถึงกรณีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันและเวลาที่กฎหมายกำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์¹⁵⁰

จากการศึกษาพบว่า ABC ได้มีการจัดทำแนวทางการกำหนดโทษทางปกครอง (Disciplinary Guideline) เพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นในการพิจารณาลงโทษทางปกครองต่อผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติในภาค 9 นี้ ซึ่งพบว่าในกรณีการฝ่าฝืนต่อข้อห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันและเวลาที่กำหนดไว้ตามมาตรา 25631 และมาตรา 25632 ผู้กระทำผิดอาจถูกระงับใบอนุญาตระหว่าง 5 วัน ถึง 15 วัน แล้วแต่กรณี หรือหากมีเหตุเข้าเงื่อนไขการเพิ่มโทษ เช่น เคยได้รับหนังสือ

¹⁴⁹ California Business and Professions Code Section 23050 “There is in the state government, in the Business, Consumer Services, and Housing Agency, a Department of Alcoholic Beverage Control. The department shall be administered through a civil executive officer who shall be known as the Director of Alcoholic Beverage Control. The director shall be appointed and shall serve as provided in Section 22 of Article XX of the Constitution and shall receive an annual salary as provided for by Chapter 6 of Part 1 of Division 3 of Title 2 of the Government Code.”

¹⁵⁰ California Business and Professions Code Section 24200(b) “The following are the grounds that constitute a basis for the suspension or revocation of licenses:

...

(b) Except as limited by Chapter 12 (commencing with Section 25000), the violation or the causing or permitting of a violation by a licensee of this division, any rules of the board adopted pursuant to Part 14 (commencing with Section 32001) of Division 2 of the Revenue and Taxation Code, any rules of the department adopted pursuant to the provisions of this division, or any other penal provisions of law of this state prohibiting or regulating the sale, exposing for sale, use, possession, giving away, adulteration, dilution, misbranding, or mislabeling of alcoholic beverages or intoxicating liquors....”

เดือนมาก่อน หรือมีประวัติถูกลงโทษทางปกครองมาก่อนแล้ว ผู้กระทำความผิดอาจได้ถูกเพิ่มบทลงโทษมากกว่านั้น¹⁵¹

อนึ่ง มาตรา 24203 แห่งประมวลกฎหมายธุรกิจและวิชาชีพแห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้กำหนดซึ่งหลักการยื่นข้อกล่าวหาต่อผู้รับใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เอาไว้ โดยสภานิติบัญญัติท้องถิ่นหรือหัวหน้าตำรวจของเมืองที่สถานประกอบการแห่งนั้นตั้งอยู่เป็นผู้ยื่นข้อกล่าวหา หรือในกรณีที่สถานประกอบการอยู่ในเขตที่ไม่ได้รวมเป็นเทศบาล คณะกรรมการผู้ควบคุมมณฑลหรือนายอำเภอของมณฑลสามารถยื่นข้อกล่าวหาต่อ ABC เพื่อขอให้พักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตได้ เมื่อมีการยื่นข้อกล่าวหา ABC จะต้องจัดให้มีการไต่สวนสาธารณะในมณฑลที่สถานประกอบการตั้งอยู่เพื่อพิจารณาว่าควรเพิกถอนหรือพักใช้ใบอนุญาตหรือไม่ อย่างไรก็ดี หากผู้มีอำนาจยื่นข้อกล่าวหาพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความจำเป็นต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วเพื่อปกป้องประโยชน์สาธารณะ เช่น อาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัย สุขภาพ หรือสวัสดิภาพของสาธารณะ ABC จะต้องจัดการไต่สวนสาธารณะขึ้นภายใน 60 วันหลังจากยื่นข้อกล่าวหา¹⁵²

นอกจากนี้ ABC ยังรับผิดชอบในการใช้บังคับกฎหมายเกี่ยวกับข้อจำกัดในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การควบคุมช่วงเวลาที่ยกอนุญาตให้จำหน่าย เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐแคลิฟอร์เนียตามที่ได้กล่าวไปก่อนหน้านี้¹⁵³

¹⁵¹ California Department of Alcoholic Beverage Control, 'Penalty guidelines' <<https://www.abc.ca.gov/law-and-policy/penalty-guidelines/>> accessed 26 February 2025.

¹⁵² California Business and Professions Code Section 24203 "Accusations against any on-sale or off-sale licensee may be filed with the department by the legislative body, or chief of police, of any city in which the premises in question are located, or if the premises are in unincorporated territory, then by the board of supervisors, or the sheriff, of the county, requesting the suspension or revocation of any retail license. Upon the filing of the accusation, the department shall provide for a public hearing thereon within the county in which the premises are located and determine whether or not the license should be revoked or suspended. Whenever the local legislative body, the chief of police, or the sheriff, certifies that the public safety, health, or welfare requires an immediate hearing of the accusation, the public hearing shall be held within 60 days after the filing of the accusation with the department."

¹⁵³ Theta Law Firm, 'Alcoholic Beverage Control (ABC) law' <<https://thetafirm.com/practiceareas/abclaw.html>> accessed 27 February 2025.

4.3.2.2 รัฐนิวยอร์ก

รัฐนิวยอร์กมีกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้ชื่อ Alcoholic Beverage Control Law (ABC Law) เป็นกฎหมายที่ใช้สำหรับการกำกับดูแลและควบคุมการผลิต การจำหน่าย และการกระจายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายในรัฐนิวยอร์ก ABC Law ตราขึ้นในปี ค.ศ. 1934 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เหมาะสม รวมถึงเพื่อให้เกิดความเคารพและการปฏิบัติตามกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2558 รัฐนิวยอร์กได้แก้ไขวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ใหม่ โดยระบุเพิ่มเติมว่า “เท่าที่เป็นไปได้ ควรสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาอาชีพ และอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐ ตลอดจนภาคการท่องเที่ยว และสันติภาพของรัฐ รวมถึงการส่งเสริมการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ดินเกษตรกรรมของรัฐ โดยที่กิจกรรมเหล่านี้ต้องไม่ขัดต่อเป้าหมายหลักของ ABC Law”

กฎหมายฉบับนี้ถูกตราขึ้นเพื่อปกป้องสุขภาพ สวัสดิภาพ และความปลอดภัยของประชาชนในรัฐ มีการใช้บังคับกฎหมายฉบับนี้เป็นหลักในเรื่องการควบคุมการผลิตและการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดหรือบทบัญญัติใด ๆ ของกฎหมายท้องถิ่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว¹⁵⁴

ABC Law ได้กำหนดนิยามของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รวมถึงได้กำหนดนิยามคำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ในมาตรา 3 ดังต่อไปนี้

1. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือเครื่องดื่ม หมายถึง แอลกอฮอล์ สุรา ไวน์ เบียร์ โซดา และของเหลว ของแข็ง ผง หรือผลิตภัณฑ์ที่จัดสิทธิบัตรหรือไม่ก็ตาม ซึ่งมีส่วนประกอบของแอลกอฮอล์ สุรา ไวน์ หรือเบียร์ สามารถบริโภคได้ รวมถึงใบรับฝากสินค้า หนังสือรับรอง สัญญา หรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง

ยกเว้นขนมหวานที่มีแอลกอฮอล์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 200 วรรคสิบสอง แห่ง Agriculture & Markets Law อันเป็นกฎหมายว่าด้วยเกษตรกรรมและตลาด รวมทั้งไอศกรีมหรือของหวานแข็งแข็งอื่นที่ทำจากไวน์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 200 วรรคสิบห้า ของกฎหมายฉบับเดียวกัน ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจะไม่ถูกควบคุมในฐานะ “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หรือ “เครื่องดื่ม” ภายใต้บทบัญญัตินี้ หากการจำหน่าย ส่งมอบ หรือให้แก่บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป อย่างไรก็ตาม การจำหน่าย ส่งมอบ หรือให้ไอศกรีมที่ทำจากไวน์แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี อาจถูกดำเนินคดีทั้งทางปกครองและทางอาญาตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัตินี้

¹⁵⁴ New York State (n. 128).

2. แอลกอฮอล์ หมายถึง เอทิลแอลกอฮอล์ ไฮเดรตออกไซด์ของเอทิล หรือสปีรिटของไวน์ ไม่ว่าจะได้จากแหล่งใดหรือผ่านกระบวนการผลิตใดก็ตาม

3. เบียร์ หมายถึงและรวมถึงเครื่องดื่มที่ได้จากกระบวนการหมักทุกประเภทที่ผลิตจากมอลต์ทั้งหมดหรือบางส่วน หรือจากวัตถุดิบทดแทน

4. ไชเดอร์ หมายถึง น้ำแอปเปิลหรือผลไม้ชนิดอื่นที่ผ่านการหมักบางส่วนหรือสมบูรณ์ ซึ่งมีปริมาณแอลกอฮอล์ตั้งแต่ร้อยละ 3.2 แต่ไม่เกินร้อยละ 8.5 โดยปริมาตร และไม่เพิ่มแอลกอฮอล์โดยวิธีอื่น นอกจากนี้ ไชเดอร์อาจถูกทำให้หวานหรือแต่งกลิ่นด้วยน้ำผลไม้ น้ำเชื่อม น้ำผึ้งหรือเครื่องเทศต่าง ๆ

5. สุรา หมายถึง เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่ได้จากกระบวนการกลั่น เช่น บรั่นดี วิสกี้ รัม จิน และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเดียวกัน

6. ไวน์ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากกระบวนการหมักตามธรรมชาติของน้ำองุ่น หรือผลไม้หรือพืชชนิดอื่นที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกินร้อยละ 24 โดยปริมาตร¹⁵⁵

¹⁵⁵ New York Alcoholic Beverage Control Law Section 3 In this Act;

“(1) "Alcoholic beverage" or "beverage" mean and include alcohol, spirits, liquor, wine, beer, cider and every liquid, solid, powder or crystal, patented or not, containing alcohol, spirits, wine or beer and capable of being consumed by a human being, and any warehouse receipt, certificate, contract or other document pertaining thereto; except that confectionery containing alcohol as provided by subdivision twelve of section two hundred of the agriculture and markets law and ice cream and other frozen desserts made with liquor, wine, beer or cider as provided in subdivision fifteen of section two hundred of the agriculture and markets law shall not be regulated as an "alcoholic beverage" or "beverage" within the meaning of this section where the sale, delivery or giving away is to a person aged twenty-one years or older. The sale, delivery or giving away of ice cream or other frozen desserts made with liquor, wine, beer or cider to a person under the age of twenty-one years may be prosecuted administratively and/or criminally in accordance with the provisions of this chapter.

(2) "Alcohol" means ethyl alcohol, hydrated oxide of ethyl or spirit of wine from whatever source or by whatever processes produced.

(3) "Beer" means and includes any fermented beverages of any name or description manufactured from malt, wholly or in part, or from any substitute therefor.

...

7-b. (a) "Cider" means the partially or fully fermented juice of fresh, whole apples or other pome fruits, containing more than three and two-tenths per centum but not more than eight and

ข้อพึงสังเกต รัฐนิวยอร์กมีการกำหนดนิยามที่กว้างขวางเพื่อให้สามารถใช้กฎหมายควบคุมการผลิต การจำหน่าย และการบริโภคได้อย่างครอบคลุม ไม่จำกัดเพียงของเหลวที่บริโภคโดยตรงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสารประกอบแอลกอฮอล์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ผงแอลกอฮอล์หรือสินค้าที่มีใบรับรองการเป็นผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์ แม้นิยามนี้จะไม่รวมถึง (1) ขนมหวานที่มีแอลกอฮอล์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 200 วรรคสิบสอง และ (2) ไอศกรีมหรือของหวานแช่แข็งอื่นที่ทำจากไวน์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 200 วรรคสิบห้า แห่ง Agriculture & Markets Law แต่อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าบทนิยามสะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายในการควบคุมการจำหน่าย รวมถึง

one-half per centum alcohol by volume: (i) to which nothing has been added to increase the alcoholic content produced by natural fermentation; and (ii) with the usual cellar treatments and necessary additions to correct defects due to climate, saccharine levels and seasonal conditions. Nothing contained in this subdivision shall be deemed to preclude the use of such methods or materials as may be necessary to encourage a normal alcoholic fermentation and to make a product that is free of microbiological activity at the time of sale. Cider may be sweetened or flavored after fermentation with fruit juice, fruit juice concentrate, sugar, maple syrup, honey, spices or other agricultural products, separately or in combination. Cider may contain retained or added carbon dioxide.

(b) In the event that an alcoholic beverage meets the definition of both a cider, as defined in this subdivision, and a wine, as defined in subdivision thirty-six of this section, the brand or trade name label owner of such alcoholic beverage shall designate whether such alcoholic beverage shall be sold as a cider or a wine for all purposes under this chapter.

...

(19) "Liquor" means and includes any and all distilled or rectified spirits, brandy, whiskey, rum, gin, cordials or similar distilled alcoholic beverages, including all dilutions and mixtures of one or more of the foregoing.

...

(36) "Wine" means the product of the normal alcoholic fermentation of the juice of fresh, sound, ripe grapes, or other fruits or plants with the usual cellar treatment and necessary additions to correct defects due to climatic, saccharine and seasonal conditions, including champagne, sparkling and fortified wine of an alcoholic content not to exceed twenty-four per centum by volume. Wine produced from fruits or plants other than grapes shall include appropriate prefixes descriptive of the fruit or the product from which such wine was predominantly produced, and no other product shall be called "wine" unless designated as artificial or imitation wine.

..."

การมอบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี ถือเป็นสิ่งผิดกฎหมาย และมีการระบุโทษทางปกครองหรืออาญากรณีที่มีการฝ่าฝืน

การใช้บังคับระบบใบอนุญาตนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางของรัฐนิวยอร์กในการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการคุ้มครองสาธารณสุข ควบคุมมาตรฐานการผลิต และลดปัญหาการละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สำหรับข้อกำหนดการจำกัดวันและเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามกฎหมาย ABC Law ของรัฐนิวยอร์กก็มีมาตรการการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 105 และมาตรา 106 แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) การจำหน่ายเพื่อการบริโภคภายนอกสถานที่ (Off-Premises Sales) และ 2) การจำหน่ายเพื่อการบริโภคภายในสถานที่ (On-Premises Sales) ซึ่งแต่ละประเภทยังมีข้อกำหนดที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับการบริโภคภายนอกสถานที่ของผู้ได้รับใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ภายใต้ข้อกำหนดด้านวันและเวลา ดังนี้

1) วันจันทร์ - วันเสาร์ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่เวลา 08:00 น. ถึง 24:00 น.

2) วันอาทิตย์ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่เวลา 10:00 น. ถึง 22:00 น. ตามข้อกำหนดของรัฐ

3) ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกเหนือจากช่วงเวลาที่กำหนด

นอกจากนี้ กฎหมายยังมีข้อกำหนดเกี่ยวกับ “วันต้องห้าม” ในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งอาจเป็นไปตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด หรือในช่วงเวลาที่กฎหมายบัญญัติให้สถานที่จำหน่ายต้องปิดทำการ ทั้งนี้ กฎหมายท้องถิ่นในแต่ละมลรัฐอาจกำหนดข้อจำกัดเพิ่มเติมเกี่ยวกับวันและเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์¹⁵⁶

¹⁵⁶ New York Alcoholic Beverage Control Law Section 105 “ 14. (a) No premises licensed to sell liquor and/or wine for off-premises consumption shall be permitted to remain open: (i) On Sunday before ten o'clock ante meridian and after ten o'clock post meridian. (ii) On any day between midnight and eight o'clock antemeridian. In any community where daylight saving time is in effect, such time shall be deemed the standard time for the purpose of this subdivision. (b) This subdivision shall only be interpreted to prohibit the sale of liquor and/or wine for off-premises consumption when it is closed to the public, provided however, retail licensees may undertake all other activities allowed during the course of normal business operations including but not limited to: (i) placing orders with or taking deliveries from wholesalers; (ii) meeting with individuals who

2. การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับการบริโภคภายในสถานที่ผู้ได้รับใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถกระทำได้ตามเงื่อนไขต่อไปนี้

1) วันจันทร์ - วันเสาร์ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่เวลา 08:00 น. ถึง 04:00 น. ของวันถัดไป

2) วันอาทิตย์ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่เวลา 10:00 น. ถึง 04:00 น. ของวันถัดไป เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตพิเศษ

3) สำหรับสถานที่ในสนามบินนานาชาติที่ดำเนินการโดย Port Authority of New York and New Jersey อาจได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่เวลา 06:00 น. เป็นต้นไป แต่ยังคงต้องปฏิบัติตามข้อห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 03:00 น. ถึง 06:00 น.

เมื่อถึงเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว ผู้บริโภคต้องหยุดดื่มภายใน 30 นาที หลังจากเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลใช้บังคับ ทั้งนี้ ข้อกำหนดเหล่านี้อาจมีข้อยกเว้น สำหรับสถานที่บางประเภท เช่น สนามบิน โรงแรม หรือพื้นที่ที่ได้รับการยกเว้นตามข้อกำหนดของ กฎหมาย ซึ่งรายละเอียดเพิ่มเติมขึ้นอยู่กับนโยบายและการกำกับดูแลของหน่วยงานที่รับผิดชอบ¹⁵⁷

have valid solicitors permits issued by the liquor authority; (iii) stocking shelves; (iv) filling or building displays; and (v) rotating product on store shelves.”

¹⁵⁷ New York Alcoholic Beverage Control Law Section 106 “...

(5) No alcoholic beverages shall be sold, offered for sale or given away upon any premises licensed to sell alcoholic beverages at retail for on-premises consumption, during the following hours: (a) Except as provided in paragraph (c) of this subdivision, on Sunday, from four ante meridiem to ten o'clock a.m., except pursuant to a permit issued under section ninety-nine-h or subdivision five of section ninety-seven of this chapter.

(b) Except as provided in paragraph (c) of this subdivision, on any other day between four ante meridiem and eight ante meridiem.

(c) On any day between three ante meridian and six ante meridian, for a premises located within an international airport owned or operated by the Port Authority of New York and New Jersey. The provisions of this paragraph shall not be subject to change pursuant to subdivision eleven of section seventeen of this chapter.

Unless otherwise approved by the authority pursuant to subdivision eleven of section seventeen of this chapter, where any rule has been adopted in a county on or before April first, nineteen hundred ninety-five, further restricting the hours of sale for alcoholic beverages, such restricted hours shall be the hours, during which the sale of alcoholic beverages at retail for on-premises consumption shall not be permitted within such county. Nor shall any person be

ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนข้อกำหนดการจำกัดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตาม มาตรา 105 และมาตรา 106 ของ ABC Law ผู้กระทำผิดต้องรับโทษตามมาตรา 130 ซึ่งกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดฐานลหุโทษ (Misdemeanor) โดยผู้ฝ่าฝืนอาจถูกปรับไม่เกิน 200 ดอลลาร์สหรัฐ หรือจำคุกในเรือนจำจนทลหรือทัณฑสถานเป็นเวลาไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁵⁸

ข้อพึงสังเกต จากข้อกำหนดเกี่ยวกับวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรัฐนิวยอร์ก จะเห็นได้ว่ามาตรการดังกล่าวมีการกำหนดช่วงเวลาที่แตกต่างกันระหว่างการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการบริโภคภายนอกและภายในสถานที่ ซึ่งสะท้อนถึงแนวทางการควบคุมการบริโภคที่แตกต่างกัน การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการบริโภคภายในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการได้นานกว่าและยืดหยุ่นกว่า ในขณะที่การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการบริโภคภายนอกสถานที่ถูกจำกัดมากกว่า นอกจากนี้ กฎหมายยังมีข้อกำหนดพิเศษสำหรับสถานที่ที่อยู่ในสนามบินนานาชาติ รวมถึงข้อจำกัดที่อาจถูกเพิ่มเติมโดยกฎหมายท้องถิ่นในแต่ละมณฑล ซึ่งบ่งชี้ว่าการกำกับดูแลการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรัฐนิวยอร์กไม่ได้เป็นแบบเดียวกันทั่วทั้งรัฐ แต่ยังมีการปรับใช้ตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่

ส่วนหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการใช้บังคับกฎหมาย ABC Law อยู่ภายใต้การดูแลของแผนกควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Division of Alcoholic Beverage Control: ABC) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้ฝ่ายบริหารของรัฐ โดยมีคณะกรรมการควบคุมสุราแห่งรัฐ หรือ State Licensing Agency (SLA) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบตามกฎหมายฉบับนี้

SLA เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการกำกับดูแล การผลิต การจำหน่าย และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในรัฐตามมาตรา 10 แห่ง New York Alcoholic Beverage

permitted to consume any alcoholic beverages upon any such premises later than one-half hour after the start of the prohibited hours of sale provided for in this section

....”

¹⁵⁸ New York Alcoholic Beverage Control Law Section 130 “ Any violation by any person of the alcoholic beverage control law for which no punishment or penalty is otherwise provided shall be a misdemeanor, provided, however, that the provisions of this subdivision shall not apply to the prohibitions provided for in subdivision six-a of section one hundred six of this chapter.

....”

Control Law ซึ่งประกอบไปด้วยประธานและกรรมการอีกจำนวน 2 คน ซึ่งทั้งหมดต้องเป็นพลเมืองและผู้พำนักอาศัยอยู่ในรัฐนิวยอร์ก¹⁵⁹

สำหรับ SLA มีหน้าที่หลัก 2 ประการ ได้แก่ การออกใบอนุญาตและใบอนุญาตชั่วคราว รวมถึงการตรวจสอบให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในส่วนของการออกใบอนุญาต SLA มุ่งเน้นการดำเนินการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ขณะที่การใช้บังคับกฎหมายมุ่งเน้นการปกป้องสาธารณชนผ่านความร่วมมือกับหน่วยงานใช้บังคับกฎหมายในท้องถิ่น และชุมชนในการดำเนินคดีทางปกครองกับผู้ได้รับใบอนุญาตที่ละเมิด¹⁶⁰ ซึ่ง ABC Law ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของ SLA ไว้ในมาตรา 17 และมาตรา 18

ภายใต้มาตรา 17 SLA มีหน้าที่หลักในการออกหรือปฏิเสธการออกใบอนุญาตและหนังสืออนุญาต รวมถึงการจำกัดจำนวนใบอนุญาตในพื้นที่ที่กำหนด นอกจากนี้ SLA ยังมีอำนาจเพิกถอน ระบุ หรือยกเลิกใบอนุญาตเมื่อพบการละเมิด ABC Law ซึ่งกรณีนี้รวมถึงการละเมิดข้อกำหนดเรื่องวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามมาตรา 105 และมาตรา 106 รวมถึงยังสามารถกำหนดค่าปรับทางปกครองตามระดับความร้ายแรงของการกระทำผิด ออกกฎระเบียบเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตและการหมักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตรวจสอบสถานประกอบการออกหมายเรียกพยาน และใช้มาตรการฉุกเฉินห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงสถานการณ์วิกฤติ SLA ยังมีหน้าที่จัดทำรายงานประจำปีต่อผู้ว่าการรัฐและสภานิติบัญญัติ และมีอำนาจกำหนดโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับความตระหนักรู้ด้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์¹⁶¹

¹⁵⁹ New York Alcoholic Beverage Control Law Section 10 “State liquor authority. There shall continue to be in the executive department an alcoholic beverage control division, the head of which shall be the state liquor authority whose members shall consist of a chairman and two commissioners, all of whom shall be citizens and residents of the state. The terms "state alcoholic beverage control board", "state board", "liquor authority", or "authority", wherever occurring in any of the provisions of this chapter or of any other law, or in any official books, records, instruments, rules or papers, shall hereafter mean and refer to the state liquor authority provided for in this section.”

¹⁶⁰ New York State, ‘New York State Liquor Authority’ <<https://sla.ny.gov/about-new-york-state-liquor-authority>> accessed 2 March 2025.

¹⁶¹ New York Alcoholic Beverage Control Law Section 17 “Powers of the authority. The authority shall have the following functions, powers and duties:

...

3. To revoke, cancel or suspend for cause any license or permit issued under this chapter and/or to impose a civil penalty for cause against any holder of a license or permit issued pursuant

to this chapter. Any civil penalty so imposed shall not exceed the sum of ten thousand dollars as against the holder of any retail permit issued pursuant to sections ninety-five, ninety-seven, ninety-eight, ninety-nine-d, and paragraph f of subdivision one of section ninety-nine-b of this chapter, and as against the holder of any retail license issued pursuant to sections fifty-three-a, fifty-four, fifty-four-a, fifty-five, fifty-five-a, sixty-three, sixty-four, sixty-four-a, sixty-four-b, sixty-four-c, seventy-six-f, seventy-nine, eighty-one and eighty-one-a of this chapter, and the sum of thirty thousand dollars as against the holder of a license issued pursuant to sections thirty, thirty-one, fifty-three, sixty-one-a, sixty-one-b, seventy-six, seventy-six-a, and seventy-eight of this chapter, provided that the civil penalty against the holder of a wholesale license issued pursuant to section fifty-three of this chapter shall not exceed the sum of ten thousand dollars where that licensee violates provisions of this chapter during the course of the sale of beer at retail to a person for consumption at home, and the sum of one hundred thousand dollars as against the holder of any license issued pursuant to sections fifty-one, sixty-one, and sixty-two of this chapter. Any civil penalty so imposed shall be in addition to and separate and apart from the terms and provisions of the bond required pursuant to section one hundred twelve of this chapter. Provided that no appeal is pending on the imposition of such civil penalty, in the event such civil penalty imposed by the division remains unpaid, in whole or in part, more than forty-five days after written demand for payment has been sent by first class mail to the address of the licensed premises, a notice of impending default judgment shall be sent by first class mail to the licensed premises and by first class mail to the last known home address of the person who signed the most recent license application. The notice of impending default judgment shall advise the licensee:

- (a) that a civil penalty was imposed on the licensee;
- (b) the date the penalty was imposed;
- (c) the amount of the civil penalty;
- (d) the amount of the civil penalty that remains unpaid as of the date of the notice;
- (e) the violations for which the civil penalty was imposed; and

(f) that a judgment by default will be entered in the supreme court of the county in which the licensed premises are located, or other court of civil jurisdiction or any other place provided for the entry of civil judgments within the state of New York unless the division receives full payment of all civil penalties due within twenty days of the date of the notice of impending default judgment. If full payment shall not have been received by the division within thirty days of mailing of the notice of impending default judgment, the division shall proceed to enter with such court a statement of the default judgment containing the amount of the penalty or penalties remaining due and unpaid, along with proof of mailing of the notice of impending default judgment. The filing

ข้อพึงสังเกตมาตรา 10 แห่ง New York Alcoholic Beverage Control Law บุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใน SLA นอกจากต้องมีคุณสมบัติเป็นพลเมืองชาวนิวยอร์กแล้ว ยังต้องมีการพำนักอาศัยอยู่ภายในเมืองอีกด้วย มาตรการนี้จะช่วยให้คนในพื้นที่ซึ่งมีความเข้าใจต่อปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของชุมชนต่าง ๆ ในรัฐ เป็นผู้นำหน้าที่ควบคุมและกำหนดแนวทางที่สอดคล้องกับพื้นที่ ทำให้ผู้ที่พำนักในรัฐนิวยอร์กซึ่งมีความคุ้นเคยกับโครงสร้างการบริหารท้องถิ่น ทำงานร่วมกับหน่วยงานระดับเมือง มณฑล และองค์กรภาคประชาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลไกอำนาจของ SLA ต่อการกำกับเรื่องวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สามารถแยกได้เป็น 2 กลไกด้วยกันคือ (1) มาตรการลงโทษทางปกครองโดยอาศัยอำนาจการเพิกถอน หรือพักใบอนุญาตของผู้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามระบบใบอนุญาต และ (2) มาตรการกำหนดค่าปรับทางปกครอง นอกจากนี้ ตามมาตรา 130(1-a) แห่ง New York Alcoholic Beverage Control Law กำหนดหากผู้รับใบอนุญาตที่ถูกพักใช้ใบอนุญาตแล้ว ฝ่าฝืนขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงที่ถูกพักใช้ใบอนุญาต จะมีความผิดโทษและถูกปรับไม่เกิน 200 ดอลลาร์สหรัฐ หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ กลไกดังกล่าวทำให้ SLA สามารถควบคุมพฤติกรรมของผู้ประกอบการและลดการกระทำผิดซ้ำได้

นอกจากนี้ ประเทศสหรัฐอเมริกายังมีการกำหนดควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มเติมคือ ผู้ที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะร้านมีที่นั่งให้ดื่ม (On-Premises Sale) มีหน้าที่พึงระวังไม่ให้ลูกค้าดื่มจนเมามาย ถ้าลูกค้ารายนั้นมีอาการเมามาออกร้านแล้วขับขึ้นยานพาหนะจนสร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น ผู้ขายจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบความเสียหายนั้นด้วย ซึ่งข้อกำหนดนี้เรียกว่า “Commercial Host Liability หรือ Dram Shop Liability”¹⁶²

4.3.3 ประเทศฝรั่งเศส

of such judgment shall have the full force and effect of a default judgment duly docketed with such court pursuant to the civil practice law and rules and shall in all respects be governed by that chapter and may be enforced in the same manner and with the same effect as that provided by law in respect to execution issued against property upon judgments of a court of record. A judgment entered pursuant to this subdivision shall remain in full force and effect for eight years notwithstanding any other provision of law.

....”

¹⁶² ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, ‘รู้จักมาตรการความรับผิดชอบของร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับ ผศ.ดร.สมัย โกรทินธาคม’ <<https://cas.or.th/?p=11476>> สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2567.

เมื่อกล่าวถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับประเทศฝรั่งเศส “ไวน์” ถือเป็นเครื่องดื่มที่ขึ้นชื่อของประเทศฝรั่งเศส อาจเรียกได้ว่าการรับประทานอาหารคู่กับไวน์ถือเป็นเรื่องปกติจนถือเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของชาวฝรั่งเศส ซึ่งการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทไวน์นั้นชาวฝรั่งเศสเชื่อว่าช่วยเพิ่มอรรถรสในมื้ออาหารให้มีรสชาติอาหารที่ดีขึ้น แต่การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นกลับเป็นผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดที่เข้มงวดมาก ประเทศฝรั่งเศสไม่มีกฎหมายกำหนดช่วงเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นประเทศไทย การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศฝรั่งเศสถูกควบคุมโดยใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และระบบการออกใบอนุญาตของประเทศฝรั่งเศสนั้นเข้มงวดมาก กล่าวคือ ผู้ที่ประกอบการร้านค้า ร้านอาหารที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องยื่นขอใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการยื่นคำขอจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการแบ่งประเภทของการจำหน่าย แต่ละประเภทมีการกำหนดระยะเวลาอนุญาตให้ขายได้ เป็นกฎหมายที่ผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดเพราะหากฝ่าฝืนก็อาจถูกเพิกถอนใบอนุญาต หรือถูกสั่งปิดร้านได้ กฎข้อบังคับที่เข้มงวดเหล่านี้จัดทำขึ้นเพื่อจำกัดการขายและการบริโภค เมื่อปรากฏว่าผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามมาตรการเหล่านี้จะถูกลงโทษตามกฎหมาย ดังนั้น จึงเรียกได้ว่าการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศฝรั่งเศสถูกควบคุมการขายตามใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั่นเอง

นอกจากนี้ ประเทศฝรั่งเศสได้มีการแบ่งลักษณะการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกเป็น 2 ประเภท โดยลักษณะของใบอนุญาตนี้ขึ้นอยู่กับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผู้ขายต้องการขาย ได้แก่

1. การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบบริโภคในสถานที่ เช่น ร้านอาหาร บาร์ ผับ ไนต์คลับ โรงแรม ร้านอาหาร ห้องพัก
2. การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบส่งซื้อกลับบ้าน เช่น ร้านอาหารแบบซื้อกลับบ้าน ร้านสะดวกซื้อ ร้านขายของชำ ร้านขายไวน์ การขายทางไกลหรือทางอินเทอร์เน็ต

ส่วนสถานประกอบการดื่มชั่วคราว เช่น ระหว่างงานแสดงสินค้า นิทรรศการ ไม่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดด้านใบอนุญาต การจะได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้นั้นจำเป็นต้องได้รับใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชั่วคราว (Autorisation Temporaire de Débit de Boissons) จากนายกเทศมนตรี (Le Maire) ของเทศบาลที่สถานที่จัดงานนั้นตั้งอยู่ก่อน¹⁶³

ส่วนประเภทของใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

¹⁶³ Permis-de-exploitation.com, ‘Autorisation de vente d'alcool pour un débit temporaire’ <<https://www.permis-de-exploitation.com/494-l-autorisation-vente-alcool.html>> accessed 4 October 2024.

1. ใบอนุญาตประเภทที่ 3 สามารถขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 18 ดีกรี เช่น ไวน์ เบียร์ โซดาเพอร์รี่ น้ำผัก หรือผลไม้หมักที่มีแอลกอฮอล์ระหว่าง 1.2 ดีกรี ถึง 3 ดีกรี

2. ใบอนุญาตประเภทที่ 4 สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ทุกประเภท เป็นแอลกอฮอล์ประเภทกลั่นหรือหมัก เช่น เหล้ารัม จิน เตกีล่า หรือวิสกี

เมื่อกล่าวถึงใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นใบอนุญาตที่จำเป็นสำหรับสถานประกอบการที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งในร้านอาหาร บาร์ และร้านค้าทั่วไป การขอใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีขั้นตอนและเงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อให้มั่นใจว่าสถานประกอบการจะดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้การจะได้รับใบอนุญาตผู้ประกอบการยังต้องผ่านการอบรม ซึ่งการอบรมนี้ใช้เวลา 20 ชั่วโมง (6 ชั่วโมงในกรณีที่ต้องอายุใบอนุญาต) เมื่อผ่านการอบรมแล้วจึงจะได้ใบรับรอง วัตถุประสงค์ในการอบรมเพื่อแจ้งให้ผู้ประกอบการทราบและตระหนักถึงความเสี่ยงเกี่ยวกับการละเมิดสินค้าประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีเนื้อหาหลักในการอบรมคือ การป้องกันและต่อสู้กับโรคพิษสุราเรื้อรัง การคุ้มครองผู้เยาว์ การปราบปรามการเมาสุราในที่สาธารณะ กฎระเบียบเกี่ยวกับยาเสพติด การต่อสู้กับเสียงรบกวน และหลักการทั่วไปของความรับผิดชอบทางอาญาและทางปกครอง ซึ่งใบอนุญาตประกอบการมีอายุการใช้งาน 10 ปี เมื่อได้รับใบอนุญาตประกอบการแล้วจึงจะมีสิทธิยื่นคำขอออกใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อไป

การควบคุมเรื่องเวลาสำหรับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศฝรั่งเศส มีการกำหนดเวลาเปิด-ปิด สำหรับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกันไปตามสถานที่และประเภทของสถานประกอบการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น การที่สถานประกอบการต้องขอใบอนุญาตเฉพาะเพื่อขายในช่วงเวลากลางคืนตั้งแต่เวลา 22.00 น. ถึง 06.00 น. ของวันถัดไป หรือการกำหนดเวลาขายในพื้นที่ท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น ในพื้นที่เมืองลียงที่กำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพียงช่วงเวลา 06.00 น. ถึง 12.00 น. ของทุกวัน และห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ตลอด 24 ชั่วโมง เป็นการสร้างมาตรฐานที่ทำให้การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ซึ่งนอกจากจะช่วยลดผลกระทบด้านลบแล้วยังสามารถส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น¹⁶⁴

ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศฝรั่งเศส มาตรการที่เกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปัจจุบันอยู่ภายใต้ประมวล

¹⁶⁴ Lyon County Ordinances, ‘Commonwealth of Kentucky Lyon County Fiscal Court’ <https://abc.ky.gov/Documents/ABC_LyonCountyOrdinances.pdf> accessed 7 October 2024.

กฎหมายสาธารณสุข (Code de La Santé Publique) ในภาค 3 การต่อสู้กับโรคและภาวะเสพติด และบรรพ 3 การต่อสู้กับโรคพิษสุราเรื้อรัง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมสุขภาพสาธารณะและลดความเสี่ยงด้านสุขภาพและความปลอดภัยจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคม ภายใต้มาตรา L3311-1 แห่งประมวลกฎหมายสาธารณสุข ได้กำหนดไว้ซึ่งหน้าที่ของรัฐ โดยรัฐมีพันธกิจในการจัดการและประสานงานการป้องกันและการรักษาโรคพิษสุราเรื้อรัง ซึ่งรวมถึงมาตรการควบคุมการขายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อป้องกันผลกระทบเชิงลบต่อสุขภาพของประชาชนและลดความเสี่ยงด้านความปลอดภัยสาธารณะ

ตามมาตรา L3321-1 แห่งประมวลกฎหมายสาธารณสุข ได้แบ่งชนิดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกเป็น 4 กลุ่มหลักเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการควบคุมการผลิต การจำหน่าย และการบริโภคดังนี้¹⁶⁵

1. เครื่องดื่มกลุ่มที่ 1 เครื่องดื่มไม่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ (Non-alcoholic Beverages) ได้แก่ น้ำแร่หรือน้ำอัดลม น้ำผลไม้หรือน้ำผักที่ไม่ผ่านกระบวนการหมัก หรือมีปริมาณแอลกอฮอล์ที่เกิดจากกระบวนการหมักต่ำกว่า 1.2 ดีกรี เช่น น้ำมะนาว น้ำเชื่อม ชาสมุนไพร นม กาแฟ ชา และช็อกโกแลต

2. เครื่องดื่มกลุ่มที่ 3 เครื่องดื่มหมักที่ไม่ผ่านการกลั่น และไวน์หวานธรรมชาติ (Non-distilled Fermented Beverages and Natural Sweet Wines) ได้แก่ ไวน์ เปียร์ไซเดอร์ (Cider) เพอร์รี่ (Perry) และน้ำผึ้งหมัก (Mead) รวมถึงไวน์หวานธรรมชาติ (Natural Sweet Wines) ครี

¹⁶⁵ France Code de la santé publique Article L3321-1 “For the purposes of regulating their manufacture, offering for sale and consumption, beverages are divided into four groups:

1° Non-alcoholic beverages: mineral or carbonated waters, fruit or vegetable juices that are not fermented or do not contain, following the start of fermentation, traces of alcohol greater than 1.2 degrees, lemonades, syrups, infusions, milk, coffee, tea, chocolate;

2° (repealed)

3° Non-distilled fermented beverages and natural sweet wines: wine, beer, cider, perry, mead, to which are added natural sweet wines, as well as crèmes de cassis and fermented fruit or vegetable juices containing 1.2 to 3 degrees of alcohol, liqueur wines, wine-based aperitifs and strawberry, raspberry, blackcurrant or cherry liqueurs, not containing more than 18 degrees of pure alcohol;

4° Rums, tafias, alcohols resulting from the distillation of wines, ciders, perries or fruits, and not supporting any addition of essence as well as liqueurs sweetened by means of sugar, glucose or honey at a rate of 400 grams minimum per liter for aniseed liqueurs and 200 grams minimum per liter for other liqueurs and not containing more than half a gram of essence per liter;

5° All other alcoholic beverages.”

แบล็คเคอแรนท์ (Blackcurrant Creams) และน้ำผลไม้หมักที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ระหว่าง 1.2 ถึง 3 ดีกรี นอกจากนี้ยังรวมถึงไวน์เหล้า (Liqueur Wines) เครื่องดื่มเรียกน้ำย่อยที่มีส่วนผสมของไวน์ (Wine-Based Aperitifs) และเหล้าผลไม้ เช่น สตอร์เบอร์รี่ ราสเบอร์รี่ แบล็คเคอแรนท์ หรือเชอร์รี่ ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกิน 18 ดีกรี

3. เครื่องดื่มกลุ่มที่ 4 เหล้ารัม สุรากลั่น และเหล้าหวาน (Rums, Tafias, Spirits and Liqueurs) รวมถึงสุราที่ได้จากการกลั่นไวน์ ไชเดอร์ เพอร์รี่ หรือผลไม้ โดยไม่มีการเติมสารแต่งกลิ่น นอกจากนี้ยังรวมถึงเหล้าหวานที่มีการเติมน้ำตาล กลูโคส หรือน้ำผึ้งในอัตราขั้นต่ำ 400 กรัมต่อลิตร สำหรับเหล้าไปียัก และ 200 กรัมต่อลิตรสำหรับเหล้าประเภทอื่น ทั้งนี้ปริมาณสารระเหยในสุรากลุ่มนี้ต้องไม่เกิน 0.5 กรัมต่อลิตร

4. เครื่องดื่มกลุ่มที่ 5 เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อื่น ๆ (All Other Alcoholic Beverages) หมายถึง เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งไม่เข้าข่ายในกลุ่มที่กล่าวมาข้างต้น

ทั้งนี้ ในส่วนเครื่องดื่มกลุ่มที่ 2 นั้นเดิมประกอบด้วยเครื่องดื่มหมักที่ไม่ผ่านการกลั่น เช่น ไวน์ เบียร์ ไชเดอร์ เพอร์รี่ น้ำผึ้งหมัก รวมถึงไวน์หวานธรรมชาติและน้ำผลไม้หรือผักหมักที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ระหว่าง 1.2 ดีกรี ถึง 3 ดีกรี ถูกยกเลิกโดยคำสั่งที่ 2015-1682 ลงวันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ. 2015 และถูกรวมเข้าไว้ในกลุ่มที่ 3 ในฉบับปัจจุบัน ซึ่งกลุ่มที่ 3 นี้ครอบคลุมไวน์เหล้า (Liqueur Wines) เครื่องดื่มเรียกน้ำย่อยที่มีส่วนผสมของไวน์ (Wine-based Aperitifs) และเหล้าผลไม้ เช่น สตอร์เบอร์รี่ ราสเบอร์รี่ แบล็คเคอแรนท์ หรือเชอร์รี่ ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกิน 18 ดีกรี¹⁶⁶

ข้อพึงสังเกต แม้ว่ามาตรา L3321-1 แห่งประมวลกฎหมายสาธารณสุข จะไม่ได้ให้นิยามของคำว่า “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” แต่สามารถสรุปหลักเกณฑ์สำหรับการจำแนกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้จากการแบ่งกลุ่มเครื่องดื่มดังต่อไปนี้

1. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องเป็นของเหลวที่มีปริมาณแอลกอฮอล์เกิน 1.2 ดีกรี ตัวอย่างเช่น น้ำผลไม้หมักที่มีแอลกอฮอล์เล็กน้อยจะไม่ถูกจัดเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครอบคลุมทั้งเครื่องดื่มหมักและเครื่องดื่มกลั่น เป็นเครื่องดื่มที่เกิดจากกระบวนการหมักไม่ผ่านกระบวนการกลั่น เช่น ไวน์ เบียร์ ไชเดอร์ ถือเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงเครื่องดื่มที่เกิดจากการกลั่น เช่น เหล้ารัม สุรากลั่น ซึ่งถือเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นกัน

¹⁶⁶ Legifrance, ‘Code de la santé publique Article L3321-1 (version en vigueur au 22 juin 2000)’ <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000006687994/2000-06-22/> accessed 18 March 2025.

3. หากเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ (ซึ่งมีปริมาณแอลกอฮอล์เกิน 1.2 ดีกรี) แต่ไม่เข้าข่ายกลุ่มใดโดยเฉพาะให้จัดอยู่ในหมวด “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อื่น ๆ”

จะเห็นได้ว่า เกณฑ์ในการกำหนดว่าเครื่องดื่มชนิดใดเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศฝรั่งเศสหรือไม่ ขึ้นอยู่กับระดับหรือปริมาณของแอลกอฮอล์ในเครื่องดื่มนั้นเป็นหลัก โดยไม่คำนึงว่ากระบวนการทำของเครื่องดื่มจะใช้กระบวนการใด สามารถสรุปได้ว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หมายถึง “เครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์เกิน 1.2 ดีกรี ไม่ว่าจะเกิดจากกระบวนการหมักหรือกลั่น”

ส่วนการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องได้รับอนุญาตตามบทบัญญัติมาตรา L3331-1 ถึง มาตรา L3332-1-1 แห่งประมวลกฎหมายสาธารณสุข อยู่ภายใต้ระบบใบอนุญาต แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะของสถานประกอบการและประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จำหน่าย นอกจากนี้ ประเภทของใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่บทบัญญัติมาตรา L3331-1 และมาตรา L3331-2 กำหนดให้การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อบริโภคในสถานที่ต้องได้รับใบอนุญาตประเภทต่าง ๆ ตามกลุ่มประเภทของเครื่องดื่มที่จำหน่าย ดังนี้

1. ใบอนุญาตประเภทที่ 3 (3rd Category Licence หรือ Restricted Licence)

ใบอนุญาตประเภทนี้อุญาตให้จำหน่ายเฉพาะเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 3 ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา L3321-1 เหมาะสำหรับสถานประกอบการที่ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีระดับแอลกอฮอล์ต่ำ เช่น ไวน์และเบียร์

2. ใบอนุญาตประเภทที่ 4 (4th Category Licence หรือ Large Licence/Full-Function Licence)

ใบอนุญาตประเภทนี้อุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท รวมถึงเครื่องดื่มที่อยู่ในกลุ่มที่ 4 และกลุ่มที่ 5 เหมาะสำหรับสถานประกอบการที่ขายเครื่องดื่มที่มีระดับแอลกอฮอล์สูง เช่น บาร์หรือไนต์คลับ¹⁶⁷

3. ใบอนุญาตร้านอาหารขนาดเล็ก (Small Restaurant Licence)

¹⁶⁷ France Code de la santé publique Article L3331-1 “On-trade drinks outlets are divided into two categories according to the extent of the licence they hold:

1° (Repealed)

2° (Repealed)

3° The 3rd category licence, known as a “restricted licence”, includes authorisation to sell group one and three drinks for consumption on the premises;

4° The 4th category licence, known as a “grand licence” or “full licence”, includes authorisation to sell for consumption on the premises all drinks whose consumption indoors remains authorised, including those in the fourth and fifth groups.”

ใบอนุญาตประเภทนี้อนุญาตให้จำหน่ายเฉพาะเครื่องดื่มประเภทที่ 3 และต้องขายเฉพาะในช่วงมื้ออาหารหลัก

4. ใบอนุญาตร้านอาหาร (Restaurant Licence)

ใบอนุญาตประเภทนี้อนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มทุกประเภทที่ได้รับอนุญาต แต่ต้องจำหน่ายเฉพาะในช่วงมื้ออาหารหลักและเป็นส่วนหนึ่งของบริการอาหาร¹⁶⁸

นอกจากนี้ ตามมาตรา L3331-4 การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านตู้จำหน่ายอัตโนมัติ (Vending Machines) ซึ่งสามารถให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ทันที ถือเป็นการขายเพื่อบริโภคในสถานที่ และต้องได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง¹⁶⁹

ใบอนุญาตสำหรับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบนำกลับบ้าน ต้องมีใบอนุญาตประเภทใดประเภทหนึ่งตามมาตรา L3331-3 ได้แก่

1. ใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบนำกลับบ้านขนาดเล็ก (Small Take-away Licence) อนุญาตให้จำหน่ายเฉพาะเครื่องดื่มประเภทที่ 3

¹⁶⁸ France Code de la santé publique, Article L3331-2 “Restaurants that do not hold a licence to sell alcoholic beverages must have one of the following two categories of licence to sell alcoholic beverages:

1° The “small restaurant licence” which allows the sale of the drinks of the third group for consumption on the premises, but only on the occasion of the main meals and as accessories to the food;

2° The “restaurant licence” proper, which allows the sale for consumption on the premises of all the drinks whose consumption is authorised, but only on the occasion of the main meals and as accessories to food.

The establishments in question are not subject to the prohibitions mentioned in Articles L. 3332-1 and L. 3332-2, or to the regulations established pursuant to Articles L. 3335-1, L. 3335-2 and L. 3335-8.”

¹⁶⁹ France Code de la santé publique Article L3331-4 “The distribution of beverages by means of automatic machines allowing immediate consumption is considered to be a sale for consumption on the premises. In all businesses other than establishments selling beverages for consumption on the premises, any person who wishes to sell alcoholic beverages between 10 p.m. and 8 a.m. must first follow the training provided for in Article L. 3332-1-1.

Distance selling is considered a takeaway sale.”

2. ใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบนำกลับบ้าน (Take-away Licence) อนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทที่ได้รับอนุญาต¹⁷⁰

ส่วนข้อกำหนดเกี่ยวกับการอบรมและใบอนุญาตประกอบกิจการตามบทบัญญัติของมาตรา L3332-1-1 ในกรณีที่บุคคลประสงค์เปิดกิจการหรือโอนกรรมสิทธิ์ในสถานประกอบการที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะเป็นการขายเพื่อบริโภคในสถานที่หรือขายแบบนำกลับบ้านต้องผ่านการอบรมเฉพาะทางเพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนดทางกฎหมายและการบริหารจัดการกิจการที่สอดคล้องกับมาตรฐานด้านสาธารณสุข โดยมีสาระสำคัญในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

1. ผู้ที่ต้องเข้ารับการอบรม ได้แก่

1) บุคคลผู้มีความประสงค์ขออนุญาตเปิดสถานประกอบการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทที่ 3 และประเภทที่ 4

2) บุคคลที่แจ้งเปิดร้านอาหารที่ได้รับใบอนุญาต “Small Restaurant Licence” หรือ “Restaurant Licence”

3) บุคคลที่ประสงค์ดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์หรือโอนย้ายสถานประกอบการ

2. หัวข้อสำคัญที่ครอบคลุมการอบรม มีดังต่อไปนี้

1) กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุราเรื้อรัง

2) การคุ้มครองผู้เยาว์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3) การควบคุมความมึนเมาในที่สาธารณะ

4) กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดและการขายยาสูบ

5) ข้อกำหนดเกี่ยวกับมลพิษทางเสียงและการบริหารจัดการสถานประกอบการ

6) ข้อกำหนดที่อาจนำไปสู่การสั่งปิดกิจการ

7) หลักการทั่วไปเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางปกครองและอาญาของผู้ประกอบการ

8) ข้อบังคับเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติและสิทธิของผู้บริโภค

3. ใบอนุญาตประกอบกิจการ (Operating Permit)

¹⁷⁰ France Code de la santé publique Article L3331-3 “Establishments with a Consumption Licence or a Restaurant Licence may sell beverages corresponding to the category of their licence for take-out. Other take-away drinking establishments must, in order to sell alcoholic beverages, have one of the following two categories of licences:

1° The “small take-away licence” includes the authorisation to sell the drinks of the third group for take-away;

2° The “take-away licence” itself includes the authorisation to sell for take-away all the beverages whose sale is authorised.”

บุคคลที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะได้รับ “ใบอนุญาตประกอบกิจการ” (Operating Permit) ซึ่งเป็นเอกสารรับรองว่าผู้ถือใบอนุญาตมีความรู้และเข้าใจในข้อบังคับทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงมาตรการด้านความปลอดภัยและความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ ใบอนุญาตดังกล่าวมีอายุ 10 ปี และเมื่อครบกำหนดผู้ถือใบอนุญาตจะต้องเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมเพื่อทบทวนและปรับปรุงความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและแนวทางปฏิบัติล่าสุดที่เกี่ยวข้องกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้การอบรมเพื่อต่ออายุใบอนุญาตเป็นข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายตลอดระยะเวลาการดำเนินกิจการ

4. หน่วยงานที่รับผิดชอบการอบรม

องค์กรที่มีหน้าที่ดำเนินการอบรมเกี่ยวกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องได้รับการรับรองจากหน่วยงานปกครองของรัฐเพื่อให้แน่ใจว่าหลักสูตรการอบรมนั้นเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดและครอบคลุมเนื้อหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานประกอบการที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สำหรับผู้ที่ดำเนินการจัดอบรมจากประเทศอื่นในสหภาพยุโรปหากต้องการจัดการอบรมในประเทศฝรั่งเศส จะต้องแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับข้อกำหนดทางกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสซึ่งหมายความว่าหลักสูตรดังกล่าวต้องครอบคลุมหัวข้อสำคัญที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น การควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การคุ้มครองผู้เยาว์และบทลงโทษทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ หน่วยงานในประเทศฝรั่งเศสที่มีอำนาจอาจดำเนินการตรวจสอบและรับรองหลักสูตรการอบรมที่จัดทำโดยองค์กรจากต่างประเทศเป็นรายกรณี¹⁷¹

¹⁷¹ France Code de la santé publique Article L3332-1-1 “Any person declaring the opening, transfer, transfer or transfer of a third and fourth category drinking establishment for consumption on the premises or any person declaring an establishment with a “small restaurant licence” or a “restaurant licence” must follow specific training on the rights and obligations attached to the operation of a drinking establishment or an establishment with a “small restaurant licence” or a “restaurant licence”

Any person referred to in Article L. 3331-4 must follow specific training on the rights and obligations attached to the take-away sale of alcoholic beverages between 10 p.m. and 8 a.m.

At the end of this training, the persons referred to in the previous paragraph must have knowledge of the provisions of this Code relating to the prevention and fight against alcoholism, the protection of minors and the repression of public drunkenness, as well as the legislation on narcotics, the resale of tobacco, the fight against noise, etc. the facts likely to lead to an

ข้อพึงสังเกต การกำหนดระบบใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศฝรั่งเศส สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการควบคุมที่สอดคล้องกับระดับความเข้มข้นของปริมาณแอลกอฮอล์และลักษณะของการบริโภค โดยกฎหมายกำหนดให้เครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์สูงขึ้นต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดที่เข้มงวดมากขึ้น เช่น เครื่องดื่มกลั่นในกลุ่มที่ 4 และกลุ่มที่ 5 สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เฉพาะในสถานที่ที่ได้รับใบอนุญาตประเภทที่ 4 เท่านั้น ขณะที่เครื่องดื่มหมักอย่างไวน์และเบียร์ซึ่งอยู่ในกลุ่มที่ 3 สามารถขายได้ในสถานที่ที่มีใบอนุญาตประเภทที่ 3 หรือร้านอาหาร แม้แต่การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบนำกลับบ้าน หรือการขายผ่านช่องทางออนไลน์ก็ต้องได้รับใบอนุญาตเฉพาะเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานด้านสาธารณสุขและความปลอดภัยสังคม นอกจากนี้ การใช้บังคับกฎหมายยังคำนึงถึงรูปแบบการดำเนินธุรกิจและพฤติกรรมการบริโภคของประชาชน โดยร้านอาหารได้รับสิทธิขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เฉพาะช่วงมื้ออาหารหลักเพื่อจำกัดการบริโภคที่เกินพอดี ขณะที่การขายผ่านตู้จำหน่ายอัตโนมัติถูกกำหนดให้เป็นการขายเพื่อบริโภคในสถานที่ทำให้ต้องได้รับใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องเพื่อปิดช่องว่างทางกฎหมายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศฝรั่งเศส

administrative closure, the general principles of civil and criminal liability of natural and legal persons and the fight against discrimination.

However, for the persons mentioned in Article L. 324-4 of the Tourism Code, the training provided for in this article shall be adapted to the specific conditions of the activity of these persons.

Any training organisation established on the national territory which provides the training referred to in the preceding paragraphs must be approved by order of the administrative authority.

Training bodies legally established in another Member State of the European Community or in another State party to the

Agreement on the European Economic Area wishing to provide such training on a temporary and occasional basis on national territory shall be presumed to hold such approval provided that the programme of the training they provide complies with this Article.

This training is compulsory.

It gives rise to the issuance of an operating permit valid for ten years. At the end of this period, participation in a refresher course allows the validity of the operating permit to be extended for a further period of ten years.

The procedures for the application of this article shall be determined by decree of the Council of State.”

อนึ่ง การกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องผ่านการอบรมก่อนเปิดหรือดำเนินกิจการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นมาตรการเชิงป้องกันที่ช่วยให้ผู้ขายมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย มาตรการควบคุมด้านสาธารณสุขและข้อกำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการดำเนินกิจการโดยเฉพาะการควบคุมการจำหน่ายในช่วงเวลาที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ระหว่างเวลา 22:00 น. ถึง 08:00 น. ของวันถัดไป ซึ่งต้องมีการอบรมเพิ่มเติมก่อนจึงจะสามารถขายได้ การอบรมนี้ยังช่วยลดความเสี่ยงจากการบริโภคเกินสมควร ป้องกันอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และควบคุมการเข้าถึงของผู้เยาว์อีกด้วย

นอกจากนี้ยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมและสาธารณสุขของการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปตามกรอบกฎหมายเพื่อลดโอกาสในการถูกเพิกถอนใบอนุญาต หรือถูกลงโทษทางปกครอง

การควบคุมวันและเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศฝรั่งเศสถูกกำหนดผ่านกลไก 3 ประการ ได้แก่

1. กลไกระบบใบอนุญาต การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศฝรั่งเศสอยู่ภายใต้ระบบใบอนุญาต กำหนดโดยประมวลกฎหมายสาธารณสุข มาตรา L3331-4 และมาตรา L3332-1-1 เพื่อให้ผู้ประกอบการที่ประสงค์จะขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ทั้งนี้ ข้อจำกัดด้านเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถูกกำหนดโดยพิจารณาจากลักษณะของสถานประกอบการและช่องทางการจำหน่าย โดยแบ่งออกเป็นการขายเพื่อบริโภคในสถานที่ และการขายแบบนำกลับบ้าน ซึ่งกลไกของระบบใบอนุญาตถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมการขายในช่วงเวลาต่าง ๆ ได้แก่ (ก) ร้านค้าทั่วไปที่ไม่มีใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มเพื่อบริโภคในสถานที่ เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ หรือร้านขายของชำที่ไม่มีใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อบริโภคในสถานที่ ถูกห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 22:00 น. ถึง 08:00 น. ของวันถัดไป ตามมาตรา L3331-4 หากต้องการขายในช่วงเวลาดังกล่าว ผู้ขายจะต้องผ่านการอบรมตามมาตรา L3332-1-1¹⁷² และ (ข) การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบนำกลับบ้าน และการขายทางไกล

¹⁷² France Code de la santé publique Article L3332-1-1 “Any person declaring the opening, transfer, transfer or transfer of a third and fourth category drinking establishment for consumption on the premises or any person declaring an establishment with a “small restaurant licence” or a “restaurant licence” must follow specific training on the rights and obligations attached to the operation of a drinking establishment or an establishment with a “small restaurant licence” or a restaurant licence”

(Take-away และ Distance Selling) ตามมาตรา L3331-4¹⁷³ ถูกกำหนดให้เป็นรูปแบบการขายที่อยู่ภายใต้การควบคุมผ่านกลไกใบอนุญาต โดยห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 22:00 น. ถึง 08:00 น. ของวันถัดไป หากต้องการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 22:00 น. ถึง 08:00 น. ผู้ขายต้องมีใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องและผ่านการอบรมเฉพาะทางตามมาตรา L3332-1-1¹⁷⁴

¹⁷³ France Code de la santé publique Article L3331-4 “The distribution of beverages by means of automatic machines allowing immediate consumption is considered to be a sale for consumption on the premises.

In all businesses other than establishments selling beverages for consumption on the premises, any person who wishes to sell alcoholic beverages between 10 p.m. and 8 a.m. must first follow the training provided for in Article L. 3332-1-1.

Distance selling is considered a takeaway sale.”

¹⁷⁴ France Code de la santé publique Article L3332-1-1 “Any person declaring the opening, transfer, transfer or transfer of a third and fourth category drinking establishment for consumption on the premises or any person declaring an establishment with a “small restaurant licence” or a “restaurant licence” must follow specific training on the rights and obligations attached to the operation of a drinking establishment or an establishment with a “small restaurant licence” or a “restaurant licence”

Any person referred to in Article L. 3331-4 must follow specific training on the rights and obligations attached to the take-away sale of alcoholic beverages between 10 p.m. and 8 a.m.

At the end of this training, the persons referred to in the previous paragraph must have knowledge of the provisions of this Code relating to the prevention and fight against alcoholism, the protection of minors and the repression of public drunkenness, as well as the legislation on narcotics, the resale of tobacco, the fight against noise, etc. the facts likely to lead to an administrative closure, the general principles of civil and criminal liability of natural and legal persons and the fight against discrimination.

However, for the persons mentioned in Article L. 324-4 of the Tourism Code, the training provided for in this article shall be adapted to the specific conditions of the activity of these persons.

Any training organisation established on the national territory which provides the training referred to in the preceding paragraphs must be approved by order of the administrative authority.

Training bodies legally established in another Member State of the European Community or in another State party to the Agreement on the European Economic Area wishing to provide

การใช้ข้อจำกัดด้านเวลาดังกล่าว นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วยังทำให้ผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งช่วยให้หน่วยงานภาครัฐเก็บฐานข้อมูลผู้ประกอบการที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสามารถกำกับดูแลกิจกรรมการขายได้อย่างเป็นระบบรวมถึงสามารถใช้บังคับมาตรการทางกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. กลไกการควบคุมสถานที่ นอกเหนือจากการควบคุมผ่านประเภทใบอนุญาตและลักษณะของการจำหน่ายแล้ว กฎหมายฝรั่งเศสยังกำหนดข้อจำกัดในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามลักษณะของสถานที่ที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยสาธารณะ ซึ่งหนึ่งในสถานที่ที่ถูกกำหนดให้มีข้อจำกัดที่เข้มงวดกว่าร้านค้าทั่วไปคือ สถานบริการน้ำมัน ตามบทบัญญัติมาตรา L3322-9 แห่งประมวลกฎหมายสาธารณสุข กำหนดให้สถานบริการน้ำมัน (ปั้มน้ำมัน) ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 18:00 น. ถึง 08:00 น. ของวันถัดไป ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่เข้มงวดกว่าร้านค้าทั่วไปที่ห้ามขายตั้งแต่เวลา 22:00 น. ถึง 08:00 น. ของวันถัดไป¹⁷⁵

such training on a temporary and occasional basis on national territory shall be presumed to hold such approval provided that the programme of the training they provide complies with this Article.

This training is compulsory.

It gives rise to the issuance of an operating permit valid for ten years. At the end of this period, participation in a refresher course allows the validity of the operating permit to be extended for a further period of ten years.

The procedures for the application of this article shall be determined by decree of the Council of State.”

¹⁷⁵ France Code de la santé publique Article L3322-9 “It is forbidden to sell at retail on credit, either by the glass or in bottles, beverages from the third, fourth and fifth groups for consumption on the premises or for take-out.

It is forbidden to sell at retail on credit, either by the glass or in bottles, beverages from the second group to be consumed on the premises.

Except in the context of declared traditional festivals and fairs, or new ones authorised by the representative of the State in the department under conditions defined by decree of the Council of State, or in the case of tastings with a view to sale within the meaning of Article 1587 of the Civil Code, it is forbidden to offer alcoholic beverages free of charge at will for commercial purposes or to sell them as a principal activity for a lump sum.

It is forbidden to sell alcoholic beverages to take away between 6 p.m. and 8 a.m. in fuel outlets.

3. กลไกอำนาจทางปกครองของหน่วยงานท้องถิ่น นอกเหนือจากข้อจำกัดด้านเวลาที่กำหนดโดยกฎหมายระดับชาติตามมาตรา L3332-13 ให้อำนาจนายกเทศมนตรี (Maire) ในการออกคำสั่งทางปกครอง (Arrêté) เพื่อห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบนำกลับบ้านในช่วงเวลาที่กำหนดภายในเขตเทศบาล โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญดังต่อไปนี้ (1) นายกเทศมนตรีสามารถออกคำสั่งกำหนดช่วงเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบนำกลับบ้านในเขตเทศบาลของตนได้ แต่ต้องอยู่ระหว่างเวลา 20:00 น. ถึง 08:00 น. ของวันถัดไป ซึ่งหมายความว่า ไม่สามารถออกคำสั่งที่ขยายระยะเวลาห้ามขายเกินกว่าขอบเขตดังกล่าว มาตรานี้ถือเป็นอำนาจพิเศษที่มอบให้แก่นายกเทศมนตรี นายกเทศมนตรีสามารถใช้อำนาจนี้ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากรัฐ แต่ต้องมีเหตุผลที่ชัดเจนเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน¹⁷⁶ ทั้งนี้ อำนาจดังกล่าวเป็นกลไกที่ใช้เพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชนและความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงต่อปัญหาทางสังคมจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลากลางคืน ขอบเขตของอำนาจตามมาตรา L3332-13 ใช้ควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบนำกลับบ้าน (Take-away) และการขายทางไกล (Distance Selling) เท่านั้น มีหมายความว่า คำสั่งของนายกเทศมนตรีไม่มีผลใช้บังคับกับสถานประกอบการที่มีใบอนุญาตขายเพื่อบริโภคในสถานที่ เช่น บาร์ ร้านอาหาร หรือคาเฟ่ ที่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา L3331-1 และ L3331-2 นอกจากนี้ คำสั่งของนายกเทศมนตรีอาจใช้เป็นมาตรการชั่วคราวหรือเป็นมาตรการถาวรภายในเขตเทศบาลได้ โดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะของแต่ละพื้นที่หากมีเหตุผลด้านความสงบเรียบร้อยของสาธารณะหรือมีหลักฐานสนับสนุนว่าการขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในช่วงเวลาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยวัตถุประสงค์ของมาตรการนี้เพื่อให้เห็นถึงบทบาทของหน่วยงานท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ของตนเอง เพื่อควบคุมปัญหาสังคมและความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน ลดพฤติกรรมมึนเมาในพื้นที่สาธารณะที่อาจนำไปสู่ปัญหาการทะเลาะวิวาทและเหตุอาชญากรรม ลดผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลากลางคืนที่อาจสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อยู่อาศัยรวมถึงเพื่อป้องกันความเสี่ยงด้านความปลอดภัยสาธารณะ นอกจากนี้ ยังถือเป็นการควบคุมการบริโภค

It is prohibited to sell refrigerated alcoholic beverages at fuel outlets.

An action for payment of beverages sold in violation of the provisions of this article shall not be admissible.”

¹⁷⁶ Etienne Colson, ‘Alcoolisme nocturne: les épiciers trinquent ! Village de la Justice’ <<https://www.village-justice.com/articles/alcoolisme-nocturne-les-epiciers-trinquent,44401.html>> accessed 15 February 2025.

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลากลางคืนที่อาจเพิ่มความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุทางถนน ลดปัญหาสุขภาพ ตลอดจนลดโอกาสในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนและบุคคลที่มีความเสี่ยง¹⁷⁷

4.3.4 ประเทศซาอุดีอาระเบีย

ประเทศที่มีความเคร่งครัดทางศาสนาหลายประเทศได้นำหลักศาสนามาเป็นฐานในการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยส่วนใหญ่จะเป็นประเทศที่มีประชากรนับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งกฎหมายอิสลาม (Sharia Law) ห้ามดื่มและห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงอาจกล่าวได้ว่าประเทศที่นำเอาหลักศาสนาเป็นพื้นฐานของกฎหมายนั้นเป็น “รัฐศาสนา”

รัฐศาสนา หรือ Theocracy คือ ระบบการปกครองที่ใช้หลักศาสนาเป็นพื้นฐานของกฎหมายและการบริหารประเทศ โดยมีผู้นำศาสนาเป็นผู้ปกครองสูงสุด หรือใช้คัมภีร์ทางศาสนาเป็นแนวทางหลักในการออกกฎหมาย¹⁷⁸ ซึ่งหนึ่งในประเทศตัวอย่างที่มีลักษณะเช่นนี้คือ ประเทศซาอุดีอาระเบีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมพฤติกรรมของประชาชนตามหลักความเชื่อทางศาสนา

ประเทศซาอุดีอาระเบียเป็นรัฐอิสลาม ซึ่งหมายความว่า ระบบการปกครองและกฎหมายของประเทศยึดตามหลักศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะกฎหมายอิสลามหรือชารีอะห์¹⁷⁹ ที่ถูกใช้ทั้งในคดีอาญาและคดีแพ่ง อีกทั้งมีการใช้หลักชารีอะห์เป็นพื้นฐานของกฎหมายทั้งหมด ระบบกฎหมายของประเทศอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของพระมหากษัตริย์ พระมหากษัตริย์ของประเทศซาอุดีอาระเบียทรงมีอำนาจสูงสุดในการกำหนด ทบพวน อนุมัติ และควบคุมทิศทางการบริหารกฎหมายทั้งหมดในประเทศ รวมถึงการแต่งตั้งผู้พิพากษา การออกกฎหมายใหม่ และการใช้อำนาจอภัยโทษแก่ผู้กระทำความผิดได้ตามดุลพินิจ¹⁸⁰

กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศซาอุดีอาระเบียถือเป็นกฎหมายที่เข้มงวดที่สุดประเทศหนึ่งในโลก การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งต้องห้ามตามหลักศาสนาอิสลามถูกใช้บังคับเป็นกฎหมายของรัฐมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1952 หลังเกิดเหตุการณ์ที่เจ้าชายองค์หนึ่งยังนักการทูต

¹⁷⁷ France Code de la santé publique Article L3332-13 “Without prejudice to his general police power, the mayor may set by decree a time slot, which may not begin before 8 p.m. and which may not end after 8 a.m., during which the take-away sale of alcoholic beverages on the territory of the municipality is prohibited.”

¹⁷⁸ Judiciaries Worldwide, ‘Islamic Legal Systems’ <<https://judiciaries.worldwide.fjc.gov/islamic-legal-systems>> accessed 25 March 2025.

¹⁷⁹ ชารีอะห์ (Shariah) หมายถึง กฎหมายอิสลามที่ได้มาจากคัมภีร์อัลกุรอาน หรือซุนนะห์ เป็นหลัก โดยใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการปกครองในประเทศที่ใช้ศาสนาอิสลาม เช่น ประเทศซาอุดีอาระเบีย

¹⁸⁰ The Embassy of The Kingdom of Saudi Arabia, ‘Legal and Judicial Structure’ <<https://www.saudiembassy.net/legal-and-judicial-structure-0>> accessed 24 March 2025.

อังกฤษเสียชีวิตขณะมีเมา¹⁸¹ นับแต่นั้น การผลิต การนำเข้า การจำหน่าย หรือการครอบครอง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในประเทศถูกห้ามทั้งหมดตามคำสั่งของพระมหากษัตริย์อับดุลอะซีซ อิบน์ อับดุลเราะห์มาน อัล-ซะอูด (Abdulaziz ibn Abdul Rahman Al Saud) ผู้ก่อตั้งประเทศ¹⁸² ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา “ข้อห้ามเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ได้กลายเป็นกฎหมายของแผ่นดิน โดยผู้ฝ่าฝืน ไม่ว่าจะเป็นพลเมืองหรือชาวต่างชาติ ต้องรับโทษรุนแรง เช่น ปรับ จำคุก โปยในที่สาธารณะ และสำหรับชาวต่างชาติอาจถูกเนรเทศออกจากประเทศซาอุดีอาระเบีย¹⁸³

ปัจจุบันประชาชนทั่วไปในประเทศซาอุดีอาระเบีย รวมถึงชาวต่างชาติที่พำนักอาศัยไม่มีช่องทางถูกกฎหมายใด ๆ ในการดื่มหรือซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในประเทศ นอกจากการลักลอบซื้อขายในตลาดมืดหรือการนำเข้าจากการส่งพัสดุทางการทูต (Diplomatic Parcel Delivery) หรือ “กระเป๋าทูต” (Diplomatic Pouch) ซึ่งเป็นการนำเข้าพัสดุของสถานทูตต่างประเทศที่ไม่สามารถตรวจสอบหรือเปิดโดยเจ้าหน้าที่ของประเทศซาอุดีอาระเบียได้¹⁸⁴

สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศซาอุดีอาระเบีย กฎหมายหลักที่ใช้ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศนี้ออกโดยพระมหากษัตริย์อับดุลอะซีซ อิบน์ อับดุลเราะห์มาน อัล-ซะอูด ในปี ค.ศ. 1952 ในรูปแบบของ “พระราชกฤษฎีกา” หรือคำสั่งของพระมหากษัตริย์ ที่มีคำสั่งห้ามเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดทั่วราชอาณาจักร ชื่อเรียกอย่างเป็นทางการของกฎหมายฉบับนี้อาจไม่ปรากฏเป็นชื่อเฉพาะ (เนื่องจากการออกคำสั่งโดยตรงจากพระมหากษัตริย์ ไม่ใช่การตรากฎหมายโดยรัฐสภา) แต่สามารถอ้างถึงได้ว่าเป็นพระราชกฤษฎีกาปี ค.ศ. 1952 เรื่องการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศซาอุดีอาระเบีย ในเอกสารทางการมีการระบุว่าเป็น “คำสั่ง/หนังสือเวียนของกษัตริย์อับดุลอะซีซ ปี 1372 ฮ.ศ. (อิหฺเราะห์ศักราช)/ค.ศ. 1952” เกี่ยวกับการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื้อหาหลักของพระราชกฤษฎีกาปี ค.ศ. 1952 นี้ คือ การห้ามเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดอย่างเด็ดขาดทั่วประเทศซาอุดีอาระเบีย ไม่ว่าจะเป็นอยู่

¹⁸¹ BBC News, ‘Saudi Arabia to get first alcohol shop in more than 70 years’ <<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68085190>> accessed 18 March 2025.

¹⁸² L’Orient-Le Jour, ‘Saudi to open store selling alcohol to non-Muslim diplomats’ <<https://today.lorientlejour.com/article/1365666/saudi-to-open-store-selling-alcohol-to-non-muslim-diplomats-wrap.html>> accessed 18 March 2025.

¹⁸³ Agence France-Presse (AFP), ‘Saudi to open alcohol store for diplomats. Kuwait Times’ <<https://kuwaittimes.com/article/10551/world/middle-east/saudi-to-open-alcohol-store-for-diplomats/>> accessed 18 March 2025.

¹⁸⁴ Maeil Business Newspaper, ‘Saudi Arabia will open its first liquor store in 72 years. The country is a “no-drinking state” that..’ <https://www.mk.co.kr/en/world/1_0929031> accessed 18 March 2025.

ในรูปแบบใดหรือชื่อเรียกใดก็ตาม หมายความว่า การผลิต การนำเข้า การจำหน่าย หรือการครอบครอง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเครื่องดื่มมีเมาทุกประเภทกลายเป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมายตั้งแต่ปี ค.ศ. 1952 เป็นต้นมา กฎหมายระบุห้ามนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในราชอาณาจักรโดยเด็ดขาดเพื่อ สกัดกั้นการนำเข้าและโดยนัยเดียวกันก็ห้ามการผลิตหรือจำหน่ายภายในประเทศด้วยโดยไม่มี ข้อยกเว้นให้แก่ผู้ใด แม้แต่ชาวต่างชาติที่นับถือศาสนาอื่นหรือผู้พำนักในประเทศก็ไม่ได้รับอนุญาตให้มี หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นกัน นอกจากนี้ พระมหากษัตริย์อับดุลอะซีซ อิบน์ อับดุลเราะห์มาน อัล-ซะอูด ได้กำชับให้ลงโทษอย่างรุนแรงต่อผู้ฝ่าฝืนพระราชกฤษฎีกานี้ อีกทั้งยังระบุ ว่า ความละเลยที่เคยมีต่อชาวต่างชาติในเรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้นำไปสู่ความเสื่อมเสียอย่างใหญ่ หลวจากการแพร่หลายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงให้สั่งห้ามอย่างเด็ดขาดและให้มีบทลงโทษขั้น สูงสุดต่อผู้ที่ลักลอบนำสุราเข้ามาหรือกระทำการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นมุสลิมและไม่ใช่มุสลิม กล่าวคือ ผู้ใดฝ่าฝืน เช่น ลักลอบนำเข้า ขาย หรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องได้รับโทษสถานหนัก ตามกฎหมายที่กำหนดไว้ ต่อมาได้ครอบคลุมถึงการปรับ จำคุก และเขียนประจานต่อสาธารณะ สำหรับคนต่างชาติจะถูกขับออกนอกประเทศด้วย¹⁸⁵

กฎหมายห้ามเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปี ค.ศ. 1952 ยังคงมีผลใช้บังคับอย่างเข้มงวดตลอด 7 ทศวรรษที่ผ่านมาโดยไม่มีการยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมหลักการสำคัญของกฎหมายนี้โดยตรง กล่าวคือ ประเทศซาอุดีอาระเบียยังคงเป็นประเทศมุสลิมที่เคร่งครัดเรื่องการห้ามดื่มและห้ามขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ทุกชนิดอย่างเด็ดขาดทั่วประเทศจนถึงปัจจุบัน¹⁸⁶ ในทางปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลง รายละเอียดการใช้บังคับกฎหมายบางประการตามยุคสมัย เช่น โทษเขียนประจานต่อสาธารณะ ซึ่งเคยใช้ลงโทษผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้รับการยกเลิกไปเมื่อไม่นานมานี้ และแทนที่ด้วยโทษ จำคุกตามแนวทางปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมของประเทศ¹⁸⁷ แต่การลงโทษอื่นอย่างการปรับเงินหรือ จำคุกยังคงมีอยู่ และคนต่างชาติที่ฝ่าฝืนก็ยังคงถูกเนรเทศอยู่เช่นเดิม¹⁸⁸

¹⁸⁵ Akhbaar24, 'A rare photo of King Abdulaziz's decree banning alcohol entry for Muslims and non-Muslims 60 years ago' <<https://www.akhbaar24.com/article/detail/292088>> accessed 18 March 2025.

¹⁸⁶ The Times of India, 'Why Saudi Arabia banned alcohol: Was it Islam or...' <<https://timesofindia.indiatimes.com/world/middle-east/why-saudi-arabia-banned-alcohol-was-it-islam-or/articleshow/107121476.cms>> accessed 18 March 2025.

¹⁸⁷ Saudia 365, 'After 70 years of its ban in the Kingdom... The Saudi Foreign Ministry clarifies the truth about the opening of the first liquor store' <<https://saudia-365.net/news10719.html>> accessed 18 March 2025.

¹⁸⁸ The Times of India (n. 186).

การเปลี่ยนแปลงล่าสุดภายใต้นโยบาย Vision 2030 ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ภายใต้โครงการปฏิรูป Vision 2030 ที่นำโดยมกุฎราชกุมารโมฮัมเหม็ด บิน ซัลมาน (Mohammed bin Salman Al Saud) ประเทศซาอุดีอาระเบียได้ผ่อนคลายกฎหมายทางสังคมหลายด้านเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจ เช่น การเปิดโรงภาพยนตร์ อนุญาตให้มีการจัดคอนเสิร์ต อนุญาตให้ผู้หญิงขับรถได้ เป็นต้น¹⁸⁹ อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่สุดประการหนึ่งเพราะขัดกับหลักศาสนาอิสลามโดยตรง ประเทศซาอุดีอาระเบียจึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างระมัดระวังเป็นขั้นเป็นตอนในการทบทวนกฎหมายเพื่อหลีกเลี่ยงการทำให้กลุ่มอนุรักษ์นิยมภายในประเทศเกิดความไม่พอใจ¹⁹⁰ ความเคลื่อนไหวครั้งสำคัญภายใต้นโยบาย Vision 2030 เกิดขึ้นในเดือนมกราคม ค.ศ. 2024 เมื่อรัฐบาลซาอุดีอาระเบียประกาศปรับกรอบข้อบังคับใหม่เกี่ยวกับการนำเข้าและขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับงานการทูตโดยอ้างว่าเพื่อควบคุมปัญหาการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผิดกฎหมายในหมู่คณะทูตต่างประเทศให้เป็นระบบมากขึ้น¹⁹¹ ภายใต้กรอบใหม่นี้ร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งแรกในรอบกว่า 70 ปี ได้รับอนุญาตให้เปิดดำเนินการ ณ ย่านการทูตกรุงริยาด ซึ่งเป็นเขตที่ตั้งของสถานเอกอัครราชทูตและที่พักนักการทูต¹⁹² นับเป็นร้านค้าเชิงพาณิชย์แห่งแรกที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างถูกกฎหมายในราชอาณาจักรตั้งแต่มีคำสั่งห้ามตามกฎหมายห้ามเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปี ค.ศ. 1952¹⁹³ จากการสืบค้นพบว่า การอนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าวเป็นการอนุญาตตามกรอบกฎหมายและระเบียบข้อบังคับใหม่ที่รัฐบาลซาอุดีอาระเบียจัดทำขึ้นโดยเฉพาะเพื่อควบคุมการค้าผิดกฎหมายของสินค้าที่เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยให้สิทธิและ

¹⁸⁹ Firstpost, 'Saudi Arabia to open first alcohol store: How Crown Prince Mohammed bin Salman is reforming the kingdom' <<https://www.firstpost.com/explainers/saudi-arabia-to-open-first-alcohol-store-how-crown-prince-mohammed-bin-salman-is-reforming-the-kingdom-3653062.html>> accessed 18 March 2025.

¹⁹⁰ Economist Intelligence Unit (EIU), 'Saudi Arabia takes first step towards relaxing alcohol laws' <<https://www.eiu.com/n/saudi-arabia-takes-first-step-towards-relaxing-alcohol-laws/>> accessed 18 March 2025.

¹⁹¹ Kuwait Times, 'Saudi to open alcohol store for diplomats'. <<https://kuwaittimes.com/article/10551/world/middle-east/saudi-to-open-alcohol-store-for-diplomats/>> accessed 18 March 2025.

¹⁹² KIM Jekwan, 'Saudi Arabia will open its first liquor store in 72 years. The country is a "no-drinking state" that...' (Maeil Business Newspaper, 25 January 2024) <<https://www.mk.co.kr/en/world/10929031>> accessed 18 March 2025.

¹⁹³ Economist Intelligence Unit (EIU) (n. 190).

รับรองว่าคณะทูตจากสถานทูตที่ไม่ใช่มุสลิมทุกแห่งสามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด¹⁹⁴ ศูนย์การสื่อสารระหว่างประเทศ (Center for International Communication: CIC) ของรัฐบาลซาอุดีอาระเบียได้ยืนยันผ่านแถลงการณ์ว่า “กรอบการกำกับดูแลใหม่” ถูกนำมาใช้ เพื่อ “จัดสรรปริมาณสินค้าประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่กำหนดไว้เมื่อนำเข้าประเทศ” และ “ยุติแนวทางที่ไร้การควบคุมก่อนหน้านี้ซึ่งทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างไร้ การควบคุมในราชอาณาจักร”¹⁹⁵ กล่าวคือ ทางการต้องการควบคุมการนำเข้าและใช้เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ภายในคณะทูตต่างชาติให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดแทนที่จะปล่อยให้แต่ละสถานทูต นำเข้าเองอย่างอิสระ ซึ่งที่ผ่านมาบางแห่งอาจมีการถ่ายเทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปสู่ตลาดมืด¹⁹⁶

เงื่อนไขและข้อจำกัดในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตาม Vision 2030 ร้านขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ที่ได้รับอนุญาตในกรุงริยาดจะต้องดำเนินการภายใต้ข้อจำกัดที่เข้มงวดหลายประการ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและศาสนาของประเทศ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อกำหนดกลุ่มลูกค้า ตามระเบียบดังกล่าวระบุเฉพาะนักการทูตต่างชาติที่ไม่ใช่ชาว มุสลิมเท่านั้นที่มีสิทธิเข้าใช้บริการร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นี้ โดยผู้ที่เข้าใช้บริการได้ต้องแสดง บัตรประจำตัวทางการทูตเพื่อยืนยันสถานะ ในส่วนของพลเมืองหรือผู้พักอาศัยทั่วไปรวมถึง ชาวต่างชาติที่ไม่มีสถานะการทูต ยังไม่ได้รับอนุญาตให้ซื้อหรือครอบครองเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใด ๆ ตามมาตรการนี้¹⁹⁷

2. การลงทะเบียนล่วงหน้า ผู้ที่จะเข้าใช้บริการได้ต้องแสดงบัตรประจำตัวทางการทูต เพื่อยืนยันสถานะ และพลเมืองหรือผู้พักอาศัยทั่วไป รวมถึงชาวต่างชาติที่ไม่มีสถานะการทูตจะไม่ได้ รับอนุญาตให้ซื้อหรือครอบครองเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใด ๆ ตามมาตรการนี้¹⁹⁸ ระบบนี้ช่วยให้รัฐบาล สามารถตรวจสอบและติดตามการซื้อได้อย่างใกล้ชิดและป้องกันบุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาตไม่ให้เข้าถึงร้าน เข้าไปใช้บริการ

¹⁹⁴ Courthouse News, ‘Saudi to allow alcohol sales to non-Muslim diplomats’ <<https://www.courthousenews.com/saudi-to-allow-alcohol-sales-to-non-muslim-diplomats-sources/>> accessed 18 March 2025.

¹⁹⁵ Kuwait Times (n. 191).

¹⁹⁶ Economist Intelligence Unit (EIU) (n. 190).

¹⁹⁷ L’Orient-Le Jour (n. 182)

¹⁹⁸ Reuters, ‘Saudi Arabia prepares to open first alcohol store for diplomats’ <<https://www.reuters.com/world/middle-east/saudi-arabia-prepares-open-first-alcohol-store-diplomats-2024-01-24/>> accessed 18 March 2025.

3. การจำกัดการซื้อรายเดือน ภายใต้ระเบียบดังกล่าว ได้กำหนดปริมาณการซื้อสูงสุดเป็นรายเดือนโดยใช้อัตราส่วนเป็น “คะแนน (Points)” เพื่อควบคุมไม่ให้เกิดการกักตุนหรือนำออกขายต่อเอง ลูกค้านี้แต่ละคนถูกจำกัดไว้ที่ 240 คะแนนต่อเดือน ซึ่งเทียบเท่าปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 40 ลิตร ทั้งนี้ 1 ลิตรของสุรากลั่น จะถูกนับเป็น 6 คะแนน 1 ลิตรของไวน์จะถูกนับเป็น 3 คะแนน และเบียร์ 1 ลิตร จะถูกนับเป็น 1 คะแนน¹⁹⁹

4. ข้อห้ามตามหลักศีลธรรมและความปลอดภัย รัฐบาลซาอุดีอาระเบียได้กำหนดให้ผู้ที่จะเข้าร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องมีอายุขั้นต่ำ 21 ปีบริบูรณ์ โดยห้ามเยาวชนอายุต่ำกว่า 21 ปีบริบูรณ์เข้ามาในร้านอย่างเด็ดขาด²⁰⁰ นอกจากนี้ลูกค้าต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อย (Proper Attire) ในการเข้าใช้บริการเพื่อรักษาบรรยากาศที่ให้เกิดเกียรติยศสถานที่และไม่กระทบความรู้สึกของผู้อื่น การส่งตัวแทนหรือบุคคลอื่นมาซื้อแทนก็ไม่ได้รับอนุญาต ลูกค้าจะต้องมาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยตนเอง ห้ามส่งผู้ช่วย คนขับรถ หรือเพื่อนร่วมงานเข้ามาซื้อแทน อนึ่ง ห้ามใช้อุปกรณ์สื่อสารหรือถ่ายภาพภายในร้านโดยจะมีการเก็บโทรศัพท์มือถือไว้ในช่องพิเศษขณะอยู่ในร้าน²⁰¹

สถานที่และการควบคุมการเข้าถึงร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าวถูกกำหนดให้ตั้งอยู่ในเขตปิดของย่านการทูตซึ่งมีการรักษาความปลอดภัยเข้มงวดและเข้าถึงได้เฉพาะบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้เข้าเขตนี้เท่านั้น โดยบุคคลทั่วไปไม่สามารถเข้าถึงสถานที่ตั้งร้านนี้ได้โดยเสรี²⁰² มาตรการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้ Vision 2030 ของประเทศซาอุดีอาระเบียสะท้อนถึงความพยายามในการเปิดเสรีอย่างจำกัด โดยยังคงรักษาบริบททางศาสนาและสังคมของประเทศผ่านข้อกำหนดที่เข้มงวด ร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าวนี้ถูกจำกัดให้บริการเฉพาะนักการทูตต่างชาติที่ไม่ใช่มุสลิมเท่านั้น และต้องผ่านการลงทะเบียนล่วงหน้ากับกระทรวงการต่างประเทศเพื่อป้องกันการเข้าถึงโดยบุคคลทั่วไป อย่างไรก็ตาม การอนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่กลุ่มนักการทูตที่ไม่ใช่มุสลิมภายใต้เงื่อนไขที่เข้มงวดนี้อาจถือเป็นก้าวแรกของการเปิดช่องให้มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นหนึ่งในรัฐที่เคร่งครัดทางศาสนาที่สุดในโลก แม้ว่ามาตรการปัจจุบันจะถูกจำกัดอยู่ในวงแคบ และยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงสำหรับประชาชนทั่วไป แต่การกำหนดระบบควบคุมที่เป็นทางการแทนการพึ่งพาตลาดมืดหรือช่องทางทางการทูตสะท้อนให้

¹⁹⁹ Firstpost (n. 189).

²⁰⁰ Ibid.

²⁰¹ The Economic Times, ‘Saudi Arabia opens its first liquor store: Strict rules you have to follow’ <<https://economictimes.indiatimes.com/news/international/saudi-arabia/saudi-arabia-opens-its-first-liquor-store-strict-rules-you-have-to-follow/no-muslim-age-bar-and-more/slideshow/107147137.cms>> accessed 18 March 2025.

²⁰² L’Orient-Le Jour (n. 182).

เห็นถึงแนวโน้มของรัฐบาลที่อาจค่อย ๆ ปรับกฎระเบียบเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ยืดหยุ่นขึ้น ในอนาคต แผน Vision 2030 ของมกุฎราชกุมารโมฮัมเหม็ด บิน ซัลมาน มุ่งเน้นการปฏิรูปเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งรวมถึงการเปิดกว้างต่อวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น และดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ จึงเป็นไปได้ว่าการริเริ่มจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบางลักษณะอาจนำไปสู่การอนุญาตให้ขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มเติมได้ในพื้นที่พิเศษ อาทิ แหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติในอนาคต

อย่างไรก็ตาม มุมมองจากสื่อและการวิเคราะห์ของนักวิชาการ รายงานว่าการเปิดร้านขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในย่านการทูตถือเป็นจุดสำคัญในความพยายามของมกุฎราชกุมารโมฮัมเหม็ด บิน ซัลมาน ที่จะเปิดประเทศให้เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวและนักลงทุนต่างชาติ เนื่องจากที่ผ่านมา ประเทศซาอุดีอาระเบียปิดกั้นเรื่องนี้มานานหลายทศวรรษ นักวิชาการบางท่านยังได้ตั้งข้อสังเกตอีก ว่า ทางกรยังไม่ระบุแน่ชัดว่าจะอนุญาตให้ชาวต่างชาติที่ไม่ใช่นักการทูต (เช่น ชาวตะวันตกที่มา ทำงานในประเทศ) ใช้บริการได้หรือไม่ โดยชี้ว่าคำถามนี้ยังไม่ชัดเจน ในช่วงแรกของนโยบายยังมีการเน้นย้ำถึงโทษตามกฎหมายเดิมว่าก่อนหน้าการดื่มหรือครอบครองเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจถูก โขยหลายร้อยครั้ง ปรับ หรือจำคุก ซึ่งเป็นบทลงโทษที่รุนแรง ต่อมาช่วงหลังรัฐบาลได้ยกเลิก บทลงโทษการโขยไป (แทนที่ด้วยโทษจำคุก) เพื่อมนุษยธรรมในการปฏิรูปกฎหมายอาญาโดยรวม²⁰³

ส่วนสำนักข่าว The Guardian ได้นำเสนอประเด็นนี้ในเชิงว่าแม้เป็นก้าวเล็ก ๆ แต่ก็ “สร้างความเห็นต่าง” ในสังคมประเทศซาอุดีอาระเบีย ฝ่ายที่สนับสนุนมองว่าเป็นการปรับตัวเชิงบวกเพื่ ดึงดูดธุรกิจและการท่องเที่ยว ขณะที่ฝ่ายอนุรักษ์นิยมกังวลว่าจะเป็นการเปิดช่องให้แนวคิดผิดหลัก ศาสนาแทรกซึมในที่สุด (กลัวว่าจะเป็น “ก้าวแรก” ก่อนจะขยายสู่การอนุญาตที่กว้างขวางขึ้น) อย่างไรก็ตาม จนถึงขณะนี้รัฐบาลซาอุดีอาระเบียยังคงยืนยันจุดยืนว่าการผ่อนปรนจะทำอย่าง ระมัดระวังและจำกัดเฉพาะกรณีพิเศษเท่านั้น เพื่อไม่ให้กระทบความศรัทธาของประชาชนส่วนใหญ่ที่ ยึดถือหลักอิสลามอย่างเคร่งครัด²⁰⁴

จึงกล่าวสรุปได้ว่า ปัจจุบันประเทศซาอุดีอาระเบียยังคงเป็นประเทศที่มีการควบคุมการบริโภค และขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเข้มงวด แต่ก็มีข้อยกเว้นอยู่บางกรณี ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนแปลง เล็ก ๆ ที่ประเทศซาอุดีอาระเบียมองเห็นว่า การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสิ้นเชิงมีผลเสีย มากกว่าผลดี และเมื่อต้องการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ มาตรการควบคุมการบริโภคและขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาที่ไม่อาจมองข้ามไปได้

²⁰³ Reuters (n. 198).

²⁰⁴ The Guardian, ‘Saudi Arabia to allow first alcohol sales in 72 years, dividing opinion’ <<https://www.theguardian.com/world/2024/jan/25/saudi-arabia-to-allow-first-alcohol-sales-in-72-years-dividing-opinion>> accessed 18 March 2025.

4.4 ความส่งท้าย

กฎหมายควบคุมวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐหรือกฎเกณฑ์ในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อป้องกันอาชญากรรม ส่งเสริมสุขภาพ และควบคุมเศรษฐกิจการค้า บางประเทศกำหนดวันห้ามขายในโอกาสสำคัญ เช่น วันชาติ หรือวันอาทิตย์ ขณะที่บางประเทศไม่มีข้อจำกัดด้านวันและเวลาแต่ควบคุมผ่านระบบใบอนุญาต

ตัวอย่างประเทศที่ไม่ได้มีการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ ได้ทำการศึกษาประเทศตัวอย่างจำนวน 4 ประเทศ ได้แก่

1. ประเทศญี่ปุ่น การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศญี่ปุ่นไม่มีการจำกัดวันและเวลาอย่างเช่นประเทศไทย ผู้ประกอบการสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง แต่มีเงื่อนไขว่าต้องมีใบอนุญาตขายสุรานั้น กฎหมายมีการใช้บังคับเพื่อป้องกันการขายให้เยาวชนและมีโทษหนักสำหรับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วขับรถยนต์
2. ประเทศอังกฤษ การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการยกเลิกการจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปี พ.ศ. 2548 ปัจจุบันอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ใช้คือ The Licensing Act 2003 ซึ่งกำหนดการออกใบอนุญาตขายสุราและเน้นการป้องกันอาชญากรรม ความปลอดภัยของสาธารณะ และการปกป้องเยาวชน
3. ประเทศเวลส์ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศเวลส์มีการควบคุมตามกฎหมาย The Licensing Act 2003 เช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ ปัจจุบันได้ยกเลิกการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ จึงทำให้ประเทศเวลส์สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง
4. ประเทศสกอตแลนด์ ปัจจุบันได้มีการบังคับใช้กฎหมาย The Licensing (Scotland) Act 2005 ถึงแม้ว่ากฎหมายนี้จะมีความใกล้เคียงกับที่ใช้ในประเทศอังกฤษและประเทศเวลส์ แต่ข้อกำหนดในประเทศสกอตแลนด์นั้นมีความเข้มงวดมากกว่า 2 ประเทศที่ได้กล่าวถึง มีการอนุญาตให้มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 10.00 น. ถึง 22.00 น. และมีข้อยกเว้นให้สามารถขายเวลาออกไปได้ นอกจากนี้ ยังมีการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยการกำหนดราคาขั้นต่ำอยู่ที่ 50 เพนนิตต่อหน่วยแอลกอฮอล์ เพื่อให้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ราคาถูกที่มีปริมาณแอลกอฮอล์สูงลดลง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนอย่างจริงจัง มีการจัดตั้ง

คณะกรรมการที่รับผิดชอบในการออกใบอนุญาต พร้อมทั้งมีเจ้าหน้าที่ที่ดูแลการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ตัวอย่างประเทศที่ได้มีการกำหนดวันและ/หรือเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ได้
ทำการศึกษา 4 ประเทศ ได้แก่

1. สาธารณรัฐสิงคโปร์ ในประเด็นการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นประเทศที่มีการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเข้มงวดภายหลังจากเกิดเหตุจลาจลในปี พ.ศ. 2556 รัฐบาลได้ออกกฎหมาย The Liquor Control (Supply and Consumption) Act 2015 กำหนดให้ผู้ขายต้องมีใบอนุญาตและปฏิบัติตามเวลาที่กำหนดในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเคร่งครัด

2. ประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ กฎหมายการควบคุมมีทั้งในรูปแบบควบคุมโดยรัฐและในรูปแบบใบอนุญาต แต่ละรัฐสามารถกำหนดเวลาและเงื่อนไขการขายได้เอง เช่น บางรัฐอาจห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาที่กำหนด อาจกำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์หรือวันหยุดอื่น ๆ ผู้เขียนได้ทำการศึกษา 2 รัฐ ได้แก่

1) รัฐแคลิฟอร์เนีย กฎหมายแคลิฟอร์เนียกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการบริโภคและขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเข้มงวด โดยมี California Department of Alcoholic Beverage Control: ABC เป็นหน่วยงานหลักที่ควบคุมระบบใบอนุญาต การกำหนดช่วงเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการดำเนินมาตรการทางปกครองเพื่อป้องกันการละเมิดกฎหมายและส่งเสริมความปลอดภัยสาธารณะ ภายใต้กฎหมายว่าด้วยธุรกิจและวิชาชีพแห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Business and Professions Code: BPC) และ

2) รัฐนิวยอร์ก กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งรัฐนิวยอร์ก (Alcoholic Beverage Control Law: ABC Law) เป็นกฎหมายที่ควบคุมการผลิต การจำหน่าย และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรัฐนิวยอร์ก ตรารึ้นในปี พ.ศ. 2477 เพื่อส่งเสริมการบริโภคอย่างเหมาะสม และแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2558 เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมแอลกอฮอล์ภายในรัฐ ส่วนข้อจำกัดวันและเวลาในการขายเพื่อการบริโภคภายนอกสถานที่ (Off-premises Sales) สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่วันจันทร์ - เสาร์ เวลา 08:00 น. ถึง 24:00 น. และวันอาทิตย์ เวลา 10:00 น. ถึง 22:00 น. รวมถึงเวลาขายเพื่อการบริโภคภายในสถานที่ (On-premises Sales) สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่วันจันทร์ - วันเสาร์ เวลา 08:00 น. ถึง 04:00 น. ของวันถัดไป และวันอาทิตย์ เวลา 10:00 น. ถึง 04:00 น. ของวันถัดไป ยกเว้นสถานที่ในท่าอากาศยาน อาจขายได้ตั้งแต่เวลา 06:00 น.

3. ประเทศฝรั่งเศส การควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้ประมวลกฎหมายสาธารณสุข (Code de La Santé Publique) เพื่อส่งเสริมสุขภาพและลดผลกระทบจากการดื่ม

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะถูกแบ่งตามปริมาณแอลกอฮอล์ในเครื่องดื่ม การควบคุมการขายถูกกำหนดให้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องขอใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนประกอบกิจการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใบอนุญาตจะมีข้อกำหนดเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ที่สามารถขายได้ เช่น สถานประกอบการอาจถูกกำหนดให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เฉพาะบริเวณในสถานที่ เช่น ร้านอาหาร บาร์ หรือใบอนุญาตประเภทซื้อกลับบ้าน การควบคุมเรื่องเวลาสำหรับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นมีการกำหนดเวลาเปิด-ปิด สำหรับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกันไปตามสถานที่และประเภทของสถานประกอบการ รวมถึงยังมีข้อกำหนดให้ผู้ประกอบการร้านที่ต้องการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ารับการอบรมก่อนรับใบอนุญาต และผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และ

4. ประเทศซาอุดีอาระเบีย เป็นประเทศตัวอย่างของรัฐศาสนา (Theocracy) ที่ใช้หลักศาสนาอิสลาม (กฎหมายชารีอะห์) เป็นกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเคร่งครัด มีกฎหมายกำหนดห้ามการผลิต นำเข้า จำหน่าย และครอบครองเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กฎหมายนี้ถูกใช้บังคับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 ภายใต้คำสั่งของพระมหากษัตริย์อับดุลอะซีซ อิบน์ อับดุลเราะห์มาน อัล-ซะอูด (Abdulaziz Ibn Abdul Rahman Al Saud) ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายต้องได้รับโทษหนัก เช่น ปรบ จำคุก ฆีเยน หรือเนรเทศออกจากประเทศสำหรับชาวต่างชาติ ปัจจุบันประเทศซาอุดีอาระเบียยังคงใช้บังคับกฎหมายห้ามเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเข้มงวด อย่างไรก็ตาม ภายใต้นโยบาย Vision 2030 ซึ่งนำโดยมกุฎราชกุมารโมฮัมเหม็ด บิน ซัลมาน (Mohammed bin Salman Al Saud) มีการปรับปรุงกฎหมายบางส่วนเพื่อควบคุมการนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่ชนต่างชาติ และในปี พ.ศ. 2567 มีการเปิดร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งแรกในรอบกว่า 70 ปี ในย่านการทูตของกรุงริยาดห์ เพื่อจำหน่ายให้แก่คณะทูตที่ไม่ใช่มุสลิมโดยเฉพาะ แต่ยังคงมีมาตรการควบคุมที่เข้มงวด เช่น การลงทะเบียนล่วงหน้า ระบบจำกัดการซื้อ นอกจากนี้แล้วยังมีข้อจำกัดด้านศีลธรรมและความปลอดภัยอีกด้วย แม้ว่าจะมีการเปิดเสรีบางส่วน แต่โดยรวมแล้วประเทศซาอุดีอาระเบียยังคงรักษากฎหมายห้ามเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้อย่างเข้มงวดสำหรับประชาชนทั่วไป อนึ่ง การเปลี่ยนแปลงนี้อาจเป็นก้าวแรกสู่การเปลี่ยนแปลงกฎหมายอันเข้มงวดที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศซาอุดีอาระเบีย และยังสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามเปิดเสรีอย่างจำกัดให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ปัจจุบันของโลก เพื่อต้องการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศและขยายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงนี้อาจนำไปสู่การผ่อนปรนข้อจำกัดเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่เฉพาะ เช่น แหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติในอนาคต

จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศพบว่า ในต่างประเทศการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับที่เป็นอันตรายหรือ Harmful Use of Alcohol และการคุ้มครอง

เด็กหรือเยาวชนไม่ให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยไม่ได้มุ่งเน้นเป็นการเฉพาะเจาะจง แต่เป็นการควบคุมแบบกว้างขวางไม่ว่าจะเป็นการควบคุมทั้งสถานที่หรือบริเวณการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ควบคุมบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ควบคุมวิธีการหรือลักษณะการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงควบคุมด้านโฆษณาอีกด้วย

ดังนั้น การค้นคว้าอิสระฉบับนี้จึงได้ทำการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ เพื่อนำข้อมูลมาสรุปเป็นแนวทางการวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย ซึ่งจะได้กล่าวรายละเอียดในบทต่อไป



บทที่ 5

บทวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลา ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

5.1 ความเบื้องต้น

การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยแม้ว่าจะมีข้อดีอยู่หลายประการ แต่ยังคงมีข้อเสียซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในภาคเศรษฐกิจ สังคม และการใช้บังคับกฎหมาย การวิเคราะห์ปัญหาเหล่านี้ถือเป็นประโยชน์ในการพัฒนานโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบางวันหรือในช่วงเวลาที่เฉพาะเจาะจง เช่น การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา และการห้ามขายในช่วงหลังเวลา 14.00 น. ถึงก่อนเวลา 17.00 น. ย่อมส่งผลกระทบต่อรายได้ของธุรกิจภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ เช่น ร้านอาหาร หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ การจำกัดควบคุมวันและเวลาอาจส่งผลให้ยอดขายลดลงในช่วงวันที่ต้องห้ามหรือช่วงเวลากลางวันดังที่กล่าวข้างต้น เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่มีผู้คนออกมาจับจ่ายใช้สอยหรือเดินทางท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังส่งผลทำให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่สามารถเติบโตได้อย่างเต็มที่

เมื่อปรากฏว่า การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังนั้น การวิเคราะห์สภาพปัญหาไปจนถึงการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหามีเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย จึงจำเป็นต้องสร้างสมดุลระหว่างการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการส่งเสริมเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การดำเนินการเหล่านี้จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์และติดตามผลกระทบในระยะยาว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนานโยบายสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ²⁰⁵ เช่น การพัฒนาโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การส่งเสริมกิจกรรมทดแทนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการสนับสนุนธุรกิจการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีความรับผิดชอบ เป็นต้น

²⁰⁵ นโยบายสาธารณะ หมายถึง แนวทางหรือการตัดสินใจของรัฐบาลในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อจัดการกับปัญหาหรือความต้องการในสังคม โดยครอบคลุมทั้งกิจกรรมที่ทำเป็นประจำและกิจกรรมเฉพาะที่เกิดขึ้นในสังคม นโยบายเหล่านี้สะท้อนถึงการจัดสรรทรัพยากรและคุณค่าทางสังคมที่รัฐบาลให้ความสำคัญ โดยมุ่งหมายให้ประชาชนถือปฏิบัติตามแนวทางที่รัฐบาลกำหนด.

ในบทนี้ผู้เขียนจะทำการ “วิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหายุ่งเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย” แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ หัวข้อที่ 5.2 บทวิเคราะห์สภาพปัญหายูงเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย หัวข้อที่ 5.3 บทวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหายูงเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย หัวข้อที่ 5.4 บทวิเคราะห์สภาพปัญหายูงเกี่ยวกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย และหัวข้อที่ 5.5 บทวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหายูงเกี่ยวกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย โดยแต่ละหัวข้อมียรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.2 บทวิเคราะห์สภาพปัญหายูงเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยแล้ว ประเทศไทยได้กำหนดให้วันสำคัญทางพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา เป็นวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยบทบัญญัติดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมศีลธรรมอันดีของประชาชนและเคารพในความสำคัญของวันทางพุทธศาสนา การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าวได้ถูกตราขึ้นและใช้บังคับตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 ข้อ 3 ความว่า “ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ
- (2) การขายในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- (3) การขายในสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่หรือบริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- (4) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

(5) การขายในสถานที่ซึ่งใช้จัดกิจกรรมพิเศษระดับชาติหรือนานาชาติ และมีคนจำนวนมากไปทำกิจกรรมร่วมกันตามรายชื่อสถานที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา”

บทบัญญัติดังกล่าวเป็นกฎหมายฉบับล่าสุดและเป็นกฎหมายลำดับรองที่ออกโดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีผลใช้บังคับต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แม้จะมีข้อยกเว้นอยู่บางกรณี แต่อาจสร้างความกระด้างกระเดื่องต่อกลุ่มบุคคลที่ไม่ได้นับถือพุทธศาสนาด้วย แนวคิดในการออกกฎหมายที่มีรากฐานมาจากหลักศีลธรรมแบบดั้งเดิมยังคงฝังแน่นอยู่ในระบบกฎหมายของประเทศไทย กล่าวคือ การออกกฎหมายโดยอาศัยหลักศีลธรรม ส่งผลให้เกิดการละเมิดกฎหมายตามมาอีกหลายประการ เนื่องจากไม่มีการควบคุมที่เข้มงวดหรือควบคุมอย่างไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้น จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้เขียนได้วิเคราะห์ตามความคิดเห็นดังต่อไปนี้

1. ผลกระทบต่อภาคธุรกิจ

การควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามวันที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ถือเป็นการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหยุดพักผ่อน หรืออาจเป็นช่วงวันหยุดยาว มักจะมีปริมาณนักท่องเที่ยวออกเดินทางและพักผ่อนในช่วงวันหยุดดังกล่าวจำนวนมาก การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริบทของการท่องเที่ยวจึงเป็นกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงกัน ทั้งในแง่ของวัฒนธรรม การบริการ และประสบการณ์ของผู้บริโภค การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอด 24 ชั่วโมงในวันเหล่านี้จึงอาจส่งผลกระทบเชิงลบต่อระบบเศรษฐกิจรวมไปถึงลดโอกาสในการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ ย่อมเกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ไม่สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และขาดรายได้ในวันดังกล่าว เช่น ร้านอาหาร ในดัลลัส ผับ เป็นต้น

ตามสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อน ตามผลประมาณการเศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. 2567 ขยายตัวที่ร้อยละ 2.7 ต่อปี สูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2566 ที่ขยายตัวที่ร้อยละ 1.9 ต่อปีโดยได้รับแรงสนับสนุนจากภาคบริการและการท่องเที่ยวที่ขยายตัวต่อเนื่องเป็นสำคัญ²⁰⁶

²⁰⁶ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง, ‘ผลประมาณการเศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. 2567’ <<https://mof.go.th/th/view/attachment/file/3139353439/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%2071-2567%20%28ผลประมาณการเศรษฐกิจไทยปี%202567%29.pdf>> สืบค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2567.

✈ จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ (ล้านคน)

ปี	2565	2566	2567f
	11.1	28.2	36.0
	(2,486.1%)	(154.4%)	(27.9%)

ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

ภาพที่ 5.1 จำนวนของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย



รายได้จากการท่องเที่ยวของ นักท่องเที่ยวต่างประเทศ (ล้านล้านบาท)

ปี	2565	2566	2567f
	0.36	1.23	1.69
	(868.5%)	(243.0%)	(37.4%)

ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

ภาพที่ 5.2 รายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทย



ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อทริป ของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ (บาท/คน/ทริป)

ปี	2565*	2566	2567f
	32,627	43,743	47,000
	(-62.8%)	(34.8%)	(7.4%)

ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

ภาพที่ 5.3 ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อการท่องเที่ยว 1 ครั้งของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

ตามสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวในประเทศไทยแสดงให้เห็นว่า มีปริมาณนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นจำนวนมากจากปีก่อนหน้า ถือเป็นแรงกระตุ้นเศรษฐกิจไปในทิศทางที่ดี แต่กลับถูกจำกัดด้วยข้อจำกัดบางประการในวันพักผ่อน เช่น ไม่สามารถหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาได้เพราะถือเป็นเรื่องผิดกฎหมาย อาจส่งผลต่อ

รายได้ของธุรกิจในการบริการไปจนถึงส่งผลกระทบต่อภาระต้นทุนเศรษฐกิจอันถือเป็นนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐอันจะทำให้การบริหารตามนโยบายไม่มีประสิทธิภาพหรือเติบโตได้เท่าที่ควร เพราะมีข้อจำกัดบางประการ

2. ก่อให้เกิดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผิดกฎหมาย

การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันต้องห้ามที่กฎหมายกำหนดอาจเป็นการก่อให้เกิดการกระทำความผิดเกิดขึ้น กล่าวคือ อาจทำให้ผู้ประกอบการที่ต้องการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลักลอบแอบขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันดังกล่าว รวมไปถึงผู้บริโภคที่มีความต้องการบริโภคในวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจมีส่วนสนับสนุนพฤติกรรมการค้าฝ่าฝืนกฎหมายไม่ว่าจะกระทำไปโดยมีเจตนาหรือไม่ก็ตาม ถือเป็น การสนับสนุนให้เกิดการละเมิดกฎหมายโดยทางอ้อม พฤติกรรมนี้ส่งผลให้ผู้ค้ารายย่อยมีแรงจูงใจในการลักลอบแอบขายมากยิ่งขึ้น ส่วนการควบคุมที่เข้มงวดเราอาจเห็นได้เฉพาะห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อที่มีป้ายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา เท่านั้น แต่ร้านค้าและร้านอาหารขนาดเล็ก หรือร้านโชห่วยจะไม่มีป้ายจำกัดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าว และยังคงขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามปกติโดยที่ผู้ขายอาจรู้หรือไม่รู้ว่ามีกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นว่านี้ การกระทำดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความไม่ใส่ใจว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดทางอาญา อาจทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายและส่งผลให้การใช้บังคับกฎหมายไม่สอดคล้องและไม่มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่แท้จริง

3. ก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร

กฎหมายถูกออกแบบมาเพื่อควบคุมความสงบเรียบร้อยในสังคม และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ในหลายมาตรา ในบรรดาบทบัญญัติต่าง ๆ อาทิ มาตรา 25 บัญญัติเรื่องสิทธิและเสรีภาพว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น” แต่อย่างไรก็ตามสิทธิและเสรีภาพยังมีข้อจำกัดยกเว้นบางกรณี โดยมีเจตนารมณ์เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม รัฐบาลมีอำนาจที่จะตรากฎหมายเช่นว่านั้นได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเช่นกัน ตามรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมาตรา 26 ได้บัญญัติไว้ว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่

เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง”

ดังนั้น จึงต้องพิจารณาว่าการตรากฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา เป็นการตรากฎหมายที่เพิ่มภาระจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุหรือไม่ เมื่อพิจารณาตามหลักความพอสมควรแก่เหตุอันเป็นหลักที่มีขึ้นเพื่อจำกัดการใช้อำนาจอรัฐไม่ให้เกินไปโดยอำเภอใจ ถือเป็นหลักรัฐธรรมนูญทั่วไปที่มีค่าบังคับเท่ากันกับบทบัญญัติอื่นแห่งรัฐธรรมนูญ องค์กรณีบัญญัติ แม้ว่าโดยสภาพสถานการณ์บัญญัติไม่ได้เป็นองค์การที่ใช้อำนาจปกครองล่วงล้ำสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยตรง แต่องค์กรณีบัญญัติก็อาจใช้อำนาจรัฐตรากฎหมายซึ่งมีผลกระทบต่อนิติสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้เช่นกัน ด้วยเหตุดังกล่าวเมื่อองค์กรณีบัญญัติจะตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนกฎหมายนั้นจึงต้องสอดคล้องกับ “หลักความสมควรแก่เหตุ”²⁰⁷ และการจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการประกอบอาชีพจะกระทำมิได้

4. การแก้ไขปัญหามีสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีจุดมุ่งหมายในการลดปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งส่งเสริมสุขภาพของประชาชน โดยเน้นให้มีความตระหนักถึงอันตรายและผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างไรก็ตาม วิธีการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางศาสนาอาจไม่ใช่วิธีที่ให้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด กล่าวคือ หลักการของพระราชบัญญัตินี้คือ ลดพฤติกรรมการเสี่ยงจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ควบคุมการโฆษณา การขาย และการส่งเสริมการตลาดบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ใช้วิธีการควบคุมโดยการ “ห้ามขาย” ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เป็นมาตรการที่มุ่งลดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวันสำคัญ หากผู้ประกอบการฝ่าฝืนมีโทษทางอาญา (จำคุกหรือปรับ) จึงเห็นได้ว่า การจำกัดการขายในวันสำคัญทางพุทธศาสนานั้นมีเป้าหมายเพื่อป้องกันการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่กลับไม่มีการควบคุมหรือห้ามการบริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ล่วงหน้าเพื่อนำไปบริโภคในวันต้องห้ามดังกล่าว และการทำเช่นนี้ถือได้ว่าไม่เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ในขณะที่ผู้ประกอบการและร้านค้าที่ขายเครื่องดื่ม

²⁰⁷ ชนาพร จิตติเตโช, ‘หลักเกณฑ์การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลและคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560’ <https://cdc.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2542> สืบค้นเมื่อ 4 พฤศจิกายน 2567.

แอลกอฮอล์ถูกบังคับให้มีข้อจำกัดในการดำเนินการ รวมทั้งอาจมีโทษทางอาญาหากฝ่าฝืนกฎหมาย ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันต้องห้าม ในทางตรงกันข้ามผู้บริโภคกลับไม่ได้รับผลกระทบจากการถูกลดโทษในเรื่องดังกล่าว จึงกล่าวได้ว่า การแก้ปัญหาที่ไม่สอดคล้องกับหลักการของพระราชบัญญัติฉบับนี้คือ 1) การควบคุมไม่ครอบคลุมผู้บริโภค แม้จะห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ไม่มีการห้ามหรือควบคุมการบริโภคโดยตรง 2) ภาระตกแก่ผู้ประกอบการฝ่ายเดียวเป็นเหตุให้ร้านค้า ร้านอาหาร หรือสถานประกอบการต้องแบกรับความเสี่ยงทางกฎหมาย ไม่สามารถจำหน่ายได้แม้ในบางกรณีที่ไม่มียุติกรรมเสี่ยง เช่น ขายในร้านอาหารที่มีการกำกับดูแล และ 3) ขาดการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคล กล่าวคือ ระบบกฎหมายควบคุมเฉพาะ “การขาย” ไม่ใช่ “การบริโภคอย่างมีความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคล”

5.3 บทวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยถือเป็นมาตรการควบคุมพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่รัฐใช้มาเป็นเวลานาน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อป้องกันปัญหาทางสังคม อุบัติเหตุ และอาชญากรรม รวมถึงการส่งเสริมคุณธรรมทางศาสนา อย่างไรก็ตาม การใช้บังคับมาตรการดังกล่าวกลับสร้างข้อถกเถียงในสังคมทั้งในด้านความชอบด้วยกฎหมาย ประสิทธิภาพของการใช้บังคับกฎหมาย ตลอดจนผลกระทบต่อเศรษฐกิจ รวมถึงกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยเริ่มเผชิญกับแรงกดดันทั้งจากภาคธุรกิจและภาคประชาชนที่เรียกร้องให้มีการทบทวนและปรับปรุงมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีความเหมาะสม ทันสมัย และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในบริบทของเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว ตลอดจนคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพในสังคมประชาธิปไตย

ในบทวิเคราะห์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย โดยตั้งอยู่บนฐานของความสมดุลระหว่างการคุ้มครองสุขภาพและความสงบเรียบร้อยของสังคมกับการเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย

ผู้เขียนมีความเห็นว่า สมควรยกเลิกกฎหมายห้ามการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ทั้งนี้ โดยยังคงให้มีการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันก่อนการเลือกตั้งตามเดิม เพื่อไม่ให้กระทบต่อกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนตระหนักดีว่าการยกเลิกข้อห้ามดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในเชิงกฎหมายและสังคมหากไม่มีมาตรการ

รองรับที่เหมาะสม จึงจำเป็นต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ โดยพิจารณาถึงผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมที่อาจเกิดขึ้นจากการยกเลิกข้อห้ามดังกล่าว จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องผู้เขียนพบว่า การยกเลิกกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา อาจก่อให้เกิดปัญหาหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านสุขภาพ

กรณีที่มีการยกเลิกกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ย่อมส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการบริโภคของประชาชน เนื่องจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้สะดวกยิ่งขึ้น และอาจนำไปสู่การบริโภคที่เพิ่มขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มสูงขึ้นดังกล่าว เป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพหลายประการไม่ว่าจะเป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบตับ ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และโรคทางจิตเวช เช่น ภาวะซึมเศร้าและโรคติดสุราเรื้อรัง ตลอดจนเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดพฤติกรรมรุนแรงทั้งในระดับบุคคลและครอบครัว นอกจากนี้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังเป็นปัจจัยหลักที่สัมพันธ์กับอุบัติเหตุทางถนนโดยเฉพาะในช่วงเทศกาลหรือวันหยุดยาว ซึ่งอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังคงอยู่ในระดับสูงมาโดยตลอด การยกเลิกวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าวจึงอาจนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของสถิติอุบัติเหตุจากเมาแล้วขับและเป็นภาระต่อระบบสาธารณสุขของรัฐ

2. การลดทอนค่านิยมทางวัฒนธรรมไทย

สังคมไทยมีรากฐานทางวัฒนธรรมที่ผูกพันอย่างลึกซึ้งกับพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะหลักธรรมคำสอนว่าด้วยการละเว้นอบายมุข “การไม่ดื่มสุรา” ถือเป็นหนึ่งในหลักศีล 5 ที่ประชาชนจำนวนมากยึดถือเป็นแนวปฏิบัติทั้งในระดับครอบครัว สถานศึกษา และพื้นที่สื่อสาธารณะ วัฒนธรรมการละเว้นจึงมีสถานะไม่เพียงในเชิงศาสนา แต่ยังทำหน้าที่เป็นกลไกทางสังคมในการควบคุมพฤติกรรมและส่งเสริมคุณธรรม อย่างไรก็ตาม การยกเลิกข้อกำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา อาจถือเป็นการลดทอนความศักดิ์สิทธิ์ของวันดังกล่าวในทางสังคมโดยปริยายส่งผลให้คุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรมที่เคยทำหน้าที่ส่งเสริมการละเว้นถูกลดระดับลง และถูกแทนที่ด้วยแนวคิดทางเศรษฐกิจและเสรีภาพในการบริโภค การเปลี่ยนแปลงนี้สะท้อนให้เห็นถึงการลดบทบาทของค่านิยมดั้งเดิมของสังคมไทย และการรุกรืบของค่านิยมบริโภคนิยม (Consumerism) ที่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการของปัจเจกชนมากกว่าการรักษาระเบียบทางศีลธรรมในระยะยาวสถานการณ์ดังกล่าวอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในด้านคุณค่าของสังคมไทย โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่เติบโตมาในบริบทที่ไม่มี “วันละวัน” เป็นกลไกขัดเกลาเหมือนในอดีต

3. การเพิ่มพฤติกรรมเสี่ยงของนักท่องเที่ยว

การยกเลิกวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการเพิ่มพฤติกรรมเสี่ยงในพื้นที่วัฒนธรรม แม้การยกเลิกวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะช่วยเพิ่มเสรีภาพในการบริโภคและสนับสนุนภาคธุรกิจบริการในพื้นที่ท่องเที่ยวโดยตรง แต่ขณะเดียวกันกลับเพิ่มโอกาสในการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงในหมู่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในบริเวณที่มีลักษณะเป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและศาสนา เช่น วัด โบราณสถาน หรือชุมชนวัฒนธรรม วันที่กำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ทำหน้าที่เป็น “กลไกควบคุมเชิงสัญลักษณ์” ที่ย้ำเตือนให้ผู้คนเคารพสถานที่และกาลเทศะโดยงดเว้นการดื่มหรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แต่เมื่อข้อห้ามดังกล่าวถูกยกเลิกความรู้สึกจำกัดในทางศีลธรรมของสาธารณะย่อมลดลงทำให้มีแนวโน้มเกิดพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เช่น การถือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าไปในบริเวณวัด หรือเดินผ่านพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ขณะมีเมา การส่งเสียงดังหรือแสดงพฤติกรรมไม่สุภาพในพื้นที่ประวัติศาสตร์หรือชุมชนวัฒนธรรม การถ่ายภาพหรือแสดงออกในลักษณะล้อเลียนทางศาสนา ซึ่งอาจเป็นการละเมิดค่านิยมของท้องถิ่น พฤติกรรมเหล่านี้ไม่เพียงกระทบต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวไทยในระดับสากล แต่ยังบั่นทอนความรู้สึกร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่เคยมีต่อวัฒนธรรมของตนเองอีกด้วย

4. การลดบทบาทของสถาบันครอบครัว

วันสำคัญทางศาสนาในสังคมไทย เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ไม่ได้เป็นเพียงวันหยุดราชการเท่านั้น แต่ยังเป็นช่วงเวลาสำคัญที่ครอบครัวใช้ในการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การตักบาตร ฟังธรรม เวียนเทียน และงดเว้นอบายมุข โดยเฉพาะการงดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งสอดคล้องกับหลักคำสอนทางพุทธศาสนา เมื่อมีการยกเลิกข้อห้ามการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันดังกล่าว ย่อมส่งผลให้วันแห่งการร่วมกิจกรรมเชิงศีลธรรมของครอบครัวถูกลดความสำคัญลงทั้งในเชิงพฤติกรรมและเชิงสัญลักษณ์ การที่สมาชิกในครอบครัวสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในวันดังกล่าวข้างต้นอาจนำไปสู่การเลือกใช้เวลาในเชิงสังสรรค์มากกว่าการทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว เช่น เลือกไปสังสรรค์กับเพื่อนแทนการใช้เวลาอยู่บ้านหรือไปวัดกับครอบครัว ส่งผลให้ครอบครัวขาดโอกาสในการใช้เวลาร่วมกันอย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการปลูกฝังค่านิยม ศีลธรรม และความอบอุ่นในครอบครัว

5. การลดระดับความมีสติและวิจารณญาณในการตัดสินใจ

ในบริบทของประเทศไทย วันสำคัญทางพุทธศาสนาทำหน้าที่เป็นตัวกรองพฤติกรรมสังคม กล่าวคือ เป็นช่วงเวลา que ประชาชนในสังคมตั้งใจปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของศีลธรรม เช่น การงดเว้นจากอบายมุข การทำบุญ หรือร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา มีบทบาทในการส่งเสริมการสำรวมจิตใจและ

จริยธรรมสาธารณะ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาอาจทำให้ผู้ดื่มมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับสิ่งกระตุ้นเฉพาะหน้ามากกว่าการคิดไตร่ตรองอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ยังอาจเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในพื้นที่สาธารณะ หรือสถานที่ประกอบศาสนกิจ เช่น การส่งเสียงดัง การทะเลาะวิวาท การใช้เวลาไม่สุภาพ หรือการแสดงออกปฏิกิริยาไม่สำรวม ซึ่งล้วนขัดต่อบรรยากาศที่ควรเป็นในวันแห่งความสงบ

การยกเลิกกฎหมายห้ามการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา อาจมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจและลดข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจ แต่ในขณะเดียวกัน การดำเนินนโยบายดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อโดยตรงและโดยอ้อมในอีกหลาย ๆ มิติ ทั้งด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และความเสี่ยงจากแรงต้านทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีความเคร่งครัดทางวัฒนธรรมและศาสนา เพื่อให้การดำเนินนโยบายเป็นไปอย่างรอบคอบและสามารถลดผลกระทบต่อภาคธุรกิจได้อย่างสมดุล ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างสิทธิในการประกอบธุรกิจกับความรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมและจริยธรรมของสังคมไทย ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการรับมือกับปัญหาด้านสุขภาพ

การเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ย่อมมีความสัมพันธ์โดยตรงกับปริมาณการบริโภคที่สูงขึ้น ซึ่งนำไปสู่ความเสี่ยงและปัญหาด้านสุขภาพ ดังนั้น เพื่อเตรียมความพร้อมและบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจึงจำเป็นต้องมีแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพอย่างเป็นระบบ และใช้บังคับกฎหมายรวมถึงกำกับดูแลอย่างเข้มงวดดังต่อไปนี้

1) มาตรการยกระดับความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในสังคมและลดความเสี่ยงจากผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รัฐควรพิจารณากระดับความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะในประเด็นการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลที่มีอาการเมเอนจนครองสติไม่ได้ ซึ่งเป็นข้อห้ามตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้แล้วตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 29 อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติมาตรการดังกล่าวยังไม่สามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การควบคุมมีผลเป็นรูปธรรมมากขึ้นควรกำหนดให้ผู้ประกอบการร่วมรับผิดชอบต่อทางแพ่งในกรณีที่เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอกจากการกระทำของผู้บริโภคที่อยู่ในอาการเมเอนและได้ดื่มจากสถานบริการของตน โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้ประกอบการยังคงขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภคอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้แล้ว เช่น กรณีเมเอนแล้วขับหรือก่อเหตุทะเลาะวิวาท โดยแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับหลักกฎหมายที่ใช้ในหลายรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเรียกว่า “Dram Shop Liability” หรือ “ความรับผิดของผู้จำหน่าย” (Seller’s Liability) โดยหลักการนี้ถือว่าผู้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีส่วนร่วมในความเสียหาย หาก

ขายให้แก่ผู้ที่มีอาการเมินเมาจนอาจก่ออันตรายแก่ผู้อื่น แนวทางนี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในประเทศที่ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ได้รับผลกระทบ และอาจเป็นต้นแบบที่ประเทศไทยสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนานโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2) มาตรการทางภาษีและราคา (Tax and Price Measures) กล่าวได้ว่าเป็นมาตรการขึ้นภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีราคาสูงขึ้นเพื่อป้องกันการเข้าถึง กลไกนี้จะส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนและผู้ที่มีรายได้น้อย ซึ่งเป็นกลุ่มที่อ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของราคามากที่สุด



ทิมา ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา

ภาพที่ 5.4 มาตรการทางภาษีและราคาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค

ดังตัวอย่างมาตรการกำหนดราคาขั้นต่ำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศสกอตแลนด์ ซึ่งเป็นตัวอย่างที่น่าสนใจในการใช้มาตรการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านกลไกราคา โดยได้ใช้มาตรการที่เรียกว่า Minimum Unit Pricing: (MUP) หรือการกำหนดราคาขั้นต่ำต่อหน่วยแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นนโยบายที่รัฐกำหนดให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องมีราคาขายไม่ต่ำกว่าราคาที่กำหนดไว้ต่อหนึ่งหน่วยของแอลกอฮอล์มาตรฐาน (Standard Unit of Alcohol) วัตถุประสงค์ของมาตรการนี้คือ เพื่อยับยั้งการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในราคาที่ต่ำเกินไป โดยเฉพาะเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์สูงและมีราคาถูก ซึ่งมักเป็นตัวเลือกหลักของกลุ่มผู้บริโภคที่ดื่มหนักหรือติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้วยการกำหนดราคาขั้นต่ำจะส่งผลให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีความเข้มข้นสูง

ต้องมีราคาขายที่สูงขึ้นตามไปด้วย ในกรณีของประเทศสกอตแลนด์รัฐบาลได้กำหนดราคาขั้นต่ำไว้ที่ 50 เพนนี (0.50 ปอนด์) ต่อหน่วยแอลกอฮอล์มาตรฐาน มาตรการนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2018 และมีงานวิจัยหลายฉบับยืนยันถึงผลเชิงบวกของนโยบาย เช่น การลดปริมาณการบริโภคของผู้ดื่มหนัก การลดจำนวนผู้ป่วยในโรงพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และผลกระทบต่อการเสียชีวิตจากโรคที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์²⁰⁸ มาตรการ Minimum Unit Pricing จึงถือเป็นเครื่องมือเชิงนโยบายสาธารณสุขที่มุ่งเน้นการลดอันตรายจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเป็นต้นแบบที่ประเทศอื่น ๆ รวมถึงประเทศไทยอาจพิจารณานำมาปรับใช้ให้เหมาะสมภายใต้บริบทของตนเอง

3) มาตรการด้านสาธารณสุขและการแพทย์ ภาครัฐควรจัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการดื่มแอลกอฮอล์อย่างครอบคลุมและต่อเนื่องเพื่อลดผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นต่อสังคมและสุขภาพของประชาชน ประการสำคัญคือ การเสริมสร้างบริการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างจริงจัง ควบคู่ไปกับการรณรงค์ให้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ดังต่อไปนี้

ก. การรณรงค์และให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างครอบคลุมและต่อเนื่องถือเป็นหัวใจสำคัญของการป้องกันปัญหา ภาครัฐควรดำเนินการอย่างจริงจังและใช้กลยุทธ์ที่หลากหลาย อาทิ จัดกิจกรรมระดับชาติที่เข้าถึงทุกกลุ่ม ตัวอย่างเช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมที่เน้นสุขภาพการดูแลร่างกาย สร้างค่านิยมให้วัยรุ่นสร้างร่างกายที่สวยงาม แข็งแรง เพราะกลุ่มนี้ถือเป็นกลุ่มที่ไม่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปริมาณน้อย

ข. ให้ข้อมูลเนื้อหาที่ตรงจุด สร้างสรรค์เนื้อหาที่เน้นย้ำถึงผลกระทบเชิงลบของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างชัดเจน ทั้งปัญหาต่อสุขภาพกาย เช่น โรคตับแข็ง มะเร็ง ความดันโลหิตสูง ปัญหาสุขภาพจิต เช่น ภาวะซึมเศร้า วิดกกังวล และผลกระทบทางสังคม เช่น อุบัติเหตุบนท้องถนน ความรุนแรงในครอบครัว และปัญหาอาชญากรรม

ค. ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ ควรใช้ภาษาที่เข้าถึงง่าย ไม่ซับซ้อน และสร้างสรรค์รูปแบบการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน เช่น การใช้ภาพอินโฟกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว วิดีโอสั้น หรือเรื่องราวจากประสบการณ์จริง

ง. ออกแบบกิจกรรมการรณรงค์เฉพาะกลุ่มเพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเสี่ยง เช่น กลุ่มเยาวชน เน้นผลต่อพัฒนาการสมองและการเรียนรู้ กลุ่มสตรีมีครรภ์

²⁰⁸ ResearchGate, 'Impact of minimum unit pricing on alcohol-related hospital outcomes: systematic review' <https://www.researchgate.net/publication/_Impact_of_minimum_unit_pricing_on_alcohol-related_hospital_outcomes_systematic_review> accessed 20 July 2025.

เน้นผลต่อทารกในครรภ์ และผลข้างเคียงจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มผู้ขับขีรถยนต์ เพิ่มความรู้ในเนื้อหาอบรมก่อนออกใบอนุญาตขับขี่ เน้นอันตรายของการดื่มแล้วขับ รวมถึงค่าเสียหาย ค่าสินไหมทดแทนที่ต้องชดเชยให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายไปจนถึงโทษทางอาญา และกลุ่มผู้ที่มีโรคประจำตัว ส่งเสริมร่วมกับโรงพยาบาลให้ความรู้และแจ้งภาวะแทรกซ้อนกรณีทานยา ร่วมกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จ. ให้ภาครัฐร่วมกับภาคเอกชนรณรงค์ส่งเสริมให้มีกิจกรรมเฝ้าระวังผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้และคำแนะนำ จัดกิจกรรมเดินรณรงค์ งานเสวนา หรือนิทรรศการที่ให้ความรู้และเปิดโอกาสให้ผู้ที่เคยผ่านประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ออกมาแบ่งปันเรื่องราวเพื่อสร้างความเข้าใจและลดการตีตราทางสังคมต่อผู้ป่วย นอกจากนี้ภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์บำบัดและฟื้นฟูผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีมาตรฐานมีผู้เชี่ยวชาญหลากหลายสาขา เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และผู้ให้คำปรึกษาด้านการติดสารเสพติด เพื่อให้มีการดูแล แนะนำ และให้คำปรึกษาได้โดยสะดวกและเข้าถึงได้ง่าย เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยรักษาสภาวะการเลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างยั่งยืน

2. แนวทางการรับมือกับปัญหาด้านการลดทอนค่านิยมทางวัฒนธรรมไทย

โดยพื้นฐานแล้วการนับถือศาสนาใดหรือไร้ซึ่งศาสนาเป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล ทุกคนมีสิทธิที่จะเลือกศรัทธาในหลักคำสอนใดหรือจะไม่มีความเชื่อทางศาสนาเลยก็ได้ สิ่งนี้เป็นรากฐานของความหลากหลายทางความเชื่อในสังคม แม้จะเป็นเรื่องส่วนบุคคลแต่ศาสนาก็มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมวัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมร่วมกันในสังคม การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การเฉลิมฉลองวันสำคัญทางศาสนา หรือการปฏิบัติตามหลักคำสอนบางอย่างล้วนเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อภาพรวมของสังคม ยกตัวอย่างเช่น วันสำคัญทางพุทธศาสนาในประเทศไทยที่กำหนดให้เป็นวันงดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา เป็นการสะท้อนถึงค่านิยมและหลักปฏิบัติร่วมกันของคนส่วนใหญ่ในสังคม แม้บุคคลบางคนอาจไม่ได้นับถือศาสนาพุทธหรือไม่ต้องการปฏิบัติตาม แต่การงดจำหน่ายก็เป็นมาตรการทางสังคมที่พิจารณาจากภาพรวมของค่านิยมในสังคมนั้น แต่อย่างไรก็ตาม การเลือกที่จะดื่มหรือไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นความชอบส่วนบุคคลตราบดีที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือละเมิดกฎหมาย การบริโภคในปริมาณที่เหมาะสมและในเวลาที่เหมาะสมเป็นสิทธิของแต่ละบุคคล การหาจุดสมดุลระหว่างเสรีภาพส่วนบุคคลกับการรักษาสมดุลทางสังคมและวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญ การผ่อนปรนกฎหมายให้สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในวันสำคัญทางศาสนาอาจจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลกระทบต่อค่านิยมดั้งเดิมและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม โดยอาจต้องมีมาตรการเสริมในการส่งเสริมความตระหนักรู้และกิจกรรมเชิงบวกเพื่อให้สังคม

ยังคงรักษามิติทางจิตวิญญาณและวัฒนธรรมไว้ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นสมควรเน้นหนักไปในทางส่งเสริมกิจกรรมเชิงบวก สนับสนุนและประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น การทำบุญ การฟังเทศน์ การปฏิบัติธรรม การจัดงานประเพณีท้องถิ่นที่เน้นการไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้มีทางเลือกและกิจกรรมที่เหมาะสมกับบรรยากาศของวันสำคัญดังกล่าว ตัวอย่างเช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและศาสนา ดังต่อไปนี้

1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม โดยเน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนและประเพณีที่งดงาม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจและให้ความสำคัญกับมิติทางวัฒนธรรม

2) สร้างทางเลือกให้การท่องเที่ยว สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวทางเลือกที่ไม่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือกที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการ

3. แนวทางการรับมือกับปัญหาด้านพฤติกรรมเสี่ยงของนักท่องเที่ยว

การบริหารจัดการความเสี่ยงจากการยกเลิกกฎหมายควบคุมวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยความสมดุล การวางแผนที่รัดกุมและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้ประเทศไทยได้ประโยชน์สูงสุดจากการท่องเที่ยว โดยไม่ทิ้งผลกระทบด้านลบที่อาจบ่อนทำลายสังคมในระยะยาว ดังนั้นจึงมีมาตรการเบื้องต้นดังต่อไปนี้

1) การรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น พื้นที่ท่องเที่ยวแหล่งวัฒนธรรม มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ด้านพฤติกรรมสำรวมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยจัดทำประกาศภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นหลัก รวมถึงภาษาจีน ภาษาเกาหลี หรือภาษาญี่ปุ่นในพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมาก เนื้อหาควรเน้นภาพประกอบที่ชัดเจนและข้อความกระชับ “งดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณศาสนสถาน” พร้อมภาพประกอบ สำหรับช่องทางการเผยแพร่ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ตัวอย่างเช่น

ก. สนามบินและด่านตรวจคนเข้าเมืองโดยการติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่ จอแสดงผลวิดีโอ รวมถึงจัดให้มีจุดแจกแผ่นพับหรือสื่อข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงสาระสำคัญได้ตั้งแต่แรกเริ่มที่เดินทางเข้าสู่ประเทศ มาตรการดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในข้อปฏิบัติที่เหมาะสม และเป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดข้อมูลเชิงนโยบายของรัฐสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

ข. โรงแรมและที่พัก หน่วยงานภาครัฐควรดำเนินการประสานความร่วมมือกับโรงแรมและผู้ประกอบการที่พัก เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสนับสนุนให้นำสื่อประชาสัมพันธ์ดังกล่าวไปจัดวางในห้องพักหรือบริเวณห้องรับรองของสถานประกอบการ เพื่อให้สามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก พร้อมกันนี้ควรมีการจัดอบรมให้แก่พนักงานที่ปฏิบัติงานในโรงแรมและที่พัก เพื่อให้สามารถถ่ายทอดข้อมูลและให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมอันจะส่งผลให้การสื่อสารเชิงนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐเป็นไปอย่างทั่วถึงและเกิดประสิทธิผลในทางปฏิบัติ

ค. บริษัททัวร์และไกด์นำเที่ยว ควรมีการประสานงานกับบริษัทนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดข้อมูลและเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะการให้คำแนะนำและย้ำเตือนถึงข้อพึงปฏิบัติในระหว่างการเดินทางตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของทัวร์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและลดโอกาสในการกระทำที่อาจขัดต่อกฎหมาย วัฒนธรรม หรือจารีตประเพณีของพื้นที่ท่องเที่ยววันนั้น ๆ อันจะส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวในระดับประเทศและความยั่งยืนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยรวม

ง. เว็บไซต์และแอปพลิเคชันท่องเที่ยว โดยการเผยแพร่ข้อมูลผ่านช่องทางดิจิทัลควรได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะผ่านเว็บไซต์ด้านการท่องเที่ยวที่เป็นทางการของประเทศ เช่น เว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) รวมถึงแอปพลิเคชันท่องเที่ยวยอดนิยมอย่าง Facebook, Instagram, X, TikTok และ Weibo สร้างกิจกรรมร่วมกับการรณรงค์โดยใช้เนื้อหาที่จดจำง่ายทั้งในระดับประเทศและระดับสากล เพื่อให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม ข้อควรรู้ และข้อจำกัดทางกฎหมายสามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้อย่างกว้างขวาง รวดเร็ว และสะดวกสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งานของนักท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล อันจะช่วยส่งเสริมการรับรู้และการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตลอดระยะเวลาการเดินทางในประเทศไทย

2) ส่งเสริมบทบาทชุมชน กระตุ้นให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งวัฒนธรรม และช่วยเป็นผู้สังเกตการณ์พฤติกรรมนักท่องเที่ยว เนื่องจากชุมชนท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับแหล่งวัฒนธรรมในพื้นที่ของตนมากที่สุด พวกเขาคือผู้ที่เข้าใจประวัติศาสตร์ ความสำคัญ และคุณค่าของสถานที่เหล่านั้นอย่างลึกซึ้ง การที่คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและความหวงแหน ซึ่งเป็นพลังขับเคลื่อนที่ยั่งยืนกว่าการพึ่งพาหน่วยงานรัฐเพียงอย่างเดียว ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมบทบาทชุมชนเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพควรมีกลไกสนับสนุนดังต่อไปนี้

ก. สร้างความรู้ความเข้าใจ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ชุมชนท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในมิติด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับการเน้นย้ำถึงบทบาทของชุมชนในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก และเป็นกลไกสำคัญในการร่วมพัฒนาและกำหนดทิศทางของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม มาตรการดังกล่าวจะ

ช่วยให้ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนในระยะยาว

ข. อบรมและพัฒนาศักยภาพ ควรดำเนินการอบรมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรในพื้นที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ ทักษะการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว การให้ข้อมูลที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและบริบททางกฎหมาย ความสามารถในการสังเกตพฤติกรรมที่อาจเข้าข่ายผิดปกติดลอดจนขั้นตอนที่เหมาะสมในการรายงานหรือแจ้งเหตุไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรสามารถทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการท่องเที่ยวที่ปลอดภัย ถูกต้อง และยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

การส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยวมิได้เป็นเพียงการอนุรักษ์และธำรงไว้ซึ่งคุณค่าทางวัฒนธรรมเท่านั้น หากแต่ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนเจ้าบ้านอันนำไปสู่ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนการเคารพในวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ทั้งนี้ ความร่วมมือดังกล่าวจะมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในมิติทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

3) มาตรการใช้บังคับกฎหมายอย่างเคร่งครัด

มาตรการนี้ถือเป็นบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนอย่างจริงจังทั้งโทษทางอาญาและโทษทางปกครอง การใช้บังคับกฎหมายอย่างเคร่งครัดและลงโทษผู้ฝ่าฝืนอย่างจริงจังเป็นเสาหลักที่สำคัญที่สุดในการควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการผ่อนปรนกฎระเบียบในบางด้าน เช่น การอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา มาตรการนี้จะช่วยสร้างความเกรงกลัวและเป็นแบบอย่างให้กับสังคมโดยรวม เพื่อให้มั่นใจว่าเสรีภาพที่ได้รับมานั้นจะอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อสังคมในระยะยาว

กำหนดบทลงโทษที่เหมาะสม กรณีโทษปรับ กำหนดอัตราโทษปรับที่สูงขึ้นสำหรับความผิดที่เกี่ยวข้องกับการขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างผิดกฎหมาย เช่น การกระทำความผิดที่เกิดจากการเมเมา ส่งผลถึงก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ เหตุทะเลาะวิวาทอันเนื่องมาจากการดื่มสุรา โดยพิจารณาปรับให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสถานการณ์ปัจจุบัน กรณีโทษทางอาญาอื่น สำหรับความผิดที่ร้ายแรงกว่า เช่น การขับขี่ยานพาหนะเป็นเหตุให้เกิดอุบัติเหตุหรือทรัพย์สินเสียหาย บาดเจ็บ เสียชีวิต หรือการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกาย ควรมีบทลงโทษทางอาญาที่เข้มงวด เช่น การจำคุกโดยไม่มีรอการกำหนดโทษ และรอการลงโทษ

การลงโทษโดยไม่เลือกปฏิบัติหรือปฏิบัติโดยไม่มีข้อยกเว้น ไม่มีการละเว้น ใช้บังคับกฎหมายกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติหรือคนไทย ไม่ว่าจะเป็นผู้มีอิทธิพลหรือบุคคลทั่วไป เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระบบยุติธรรม

4. แนวทางการรับมือกับปัญหาด้านการลดบทบาทของสถาบันครอบครัว

แนวทางการรับมือต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมืออย่างต่อเนื่องระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันศาสนา ชุมชน และตัวครอบครัวเอง เพื่อให้สามารถรักษาสอดคล้องระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการธำรงรักษาคุณค่าอันดีงามของสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นรากฐานของสังคมไทยไว้ได้อย่างมั่นคง โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของครอบครัวในการเป็นหน่วยบ่มเพาะสมาชิก มุ่งเน้นส่งเสริมการณรงศ์บทบาทของพ่อแม่และผู้ปกครอง การเป็นแบบอย่างที่ดีในการควบคุม การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันสำคัญทางพุทธศาสนา และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในที่สาธารณะให้ถือเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม รวมถึงการปลูกฝังคุณธรรมให้สถาบันครอบครัวตระหนักถึงบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามแก่บุตรหลานอย่างต่อเนื่อง โดยไม่จำเป็นต้องอิงกับข้อห้ามทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ให้เกิดจากความเข้าใจในคุณค่าของวันสำคัญทางพุทธศาสนา นอกจากนี้ ภาครัฐควรจัดทำโครงการส่งเสริมการใช้เวลาร่วมกัน ไม่เพียงแต่ใช้เวลาเฉพาะในวันสำคัญทางพุทธศาสนาเท่านั้น ซึ่งอาจกำหนดให้วันอาทิตย์เป็นวันครอบครัว จัดทำโครงการส่งเสริมให้ครอบครัวใช้เวลาว่างร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เช่น สวนสาธารณะที่เอื้อต่อกิจกรรมครอบครัว หรือโครงการพัฒนาความรู้สำหรับครอบครัว เป็นต้น

5. แนวทางการรับมือกับปัญหาด้านความสามารถในการตัดสินใจ

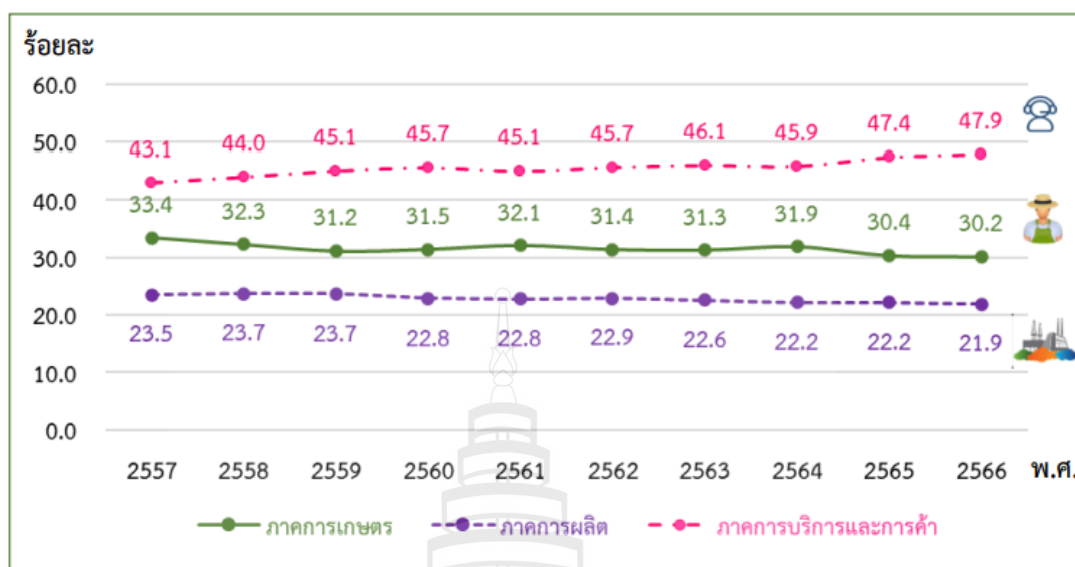
แนวทางการรับมือกับผลกระทบด้านความสามารถในการตัดสินใจจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรใช้มาตรการที่ครอบคลุม ทั้งในด้านการสร้างความตระหนักรู้ และการใช้มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม เพื่อลดผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชน โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

1) การให้ความรู้และการณรงศ์ ภาครัฐควรจัดกิจกรรมณรงศ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความตระหนักรู้ โดยให้ข้อมูลที่ถูกต้องว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลกระทบต่อการทำงานของสมองอย่างไร ทำให้การประเมินสถานการณ์ และการตัดสินใจลดลง การณรงศ์นี้ควรเน้นย้ำความสำคัญของการมีสติในทุกเรื่องสำคัญของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สิทธิ และหน้าที่พลเมือง เช่น การลงคะแนนเลือกตั้ง

2) การใช้มาตรการทางกฎหมาย ควรมีการพิจารณาใช้บังคับมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม เพื่อควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญ เช่น วันเลือกตั้ง การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันดังกล่าว ช่วยให้ประชาชนอยู่ในสภาพที่พร้อมสำหรับการตัดสินใจ ซึ่งจะส่งผลให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างยุติธรรม และสะท้อนเจตนารมณ์ที่แท้จริงของประชาชน

จากการที่ผู้เขียนได้วิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยมาดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนมีความเห็นสมควรเปิดเสรีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา เพื่อแก้ไขปัญหามหาเศรษฐิกิจ กล่าวคือ การเปิดเสรีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันดังกล่าวช่วยเพิ่มรายได้ให้กับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ร้านอาหาร ผับ บาร์ และธุรกิจท่องเที่ยว รวมไปถึงเป็นการกระตุ้นการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี พ.ศ. 2566 อุตสาหกรรม โรงแรม และภัตตาคารจ้างแรงงานกว่า 1.2 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 3 ของแรงงานทั้งหมด การห้ามขายในบางวันส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดวันและ/หรือเวลาทำงาน รายได้ของแรงงานรายวัน และรายได้จากงานบริการ (ทิป) หรือค่าตอบแทนที่ผู้ขายหรือพนักงานได้รับจากการขายสินค้าหรือบริการ (ค่าคอมมิชชั่น) ดังนั้น การเปิดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เสรีในวันสำคัญทางพุทธศาสนา นอกจากจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจแล้วยังช่วยให้ประชาชนที่ใช้แรงงานรับจ้างรายวันมีรายได้จากการทำงานดังเช่นสถานประกอบการประเภทผับบาร์ ร้านคาราโอเกะ หรือสถานบันเทิง²⁰⁹ ส่วนภาคการท่องเที่ยวถือเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางอ้อม เนื่องจากนักท่องเที่ยวต่างชาติอาจได้รับความสะดวกมากขึ้นในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อีกทั้งช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในเมืองท่องเที่ยว เช่น กรุงเทพมหานคร ภูเก็ต พัทยา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีผลประโยชน์ต่อภาครัฐในการเพิ่มรายได้จากภาษี การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ภาษีสรรพสามิตที่เก็บจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มสูงขึ้น รัฐอาจนำรายได้ส่วนนี้ไปพัฒนาโครงการทางสังคมหรือทางสาธารณสุข

²⁰⁹ กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 'ตัวชี้วัดแรงงาน พ.ศ. 2566' <https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2024/20240607094902_63653.pdf> สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2568.



ที่มา กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ภาพที่ 5.5 ร้อยละของผู้มีงานทำจำแนกตามภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2557-2566

5.4 บทวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้าที่มีผลกระทบเชิงลบต่อสังคมในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม และความปลอดภัย การบริโภคที่มากเกินไปหรือขาดการควบคุมที่เหมาะสมสามารถนำไปสู่ปัญหาหลายประการ เช่น อุบัติเหตุบนท้องถนน อาชญากรรม ความรุนแรงในครอบครัว และปัญหาสุขภาพเรื้อรัง ดังนั้น รัฐบาลของหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย จึงได้มีการออกกฎหมายและมาตรการควบคุมการขายและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเข้มงวด โดยหนึ่งในมาตรการสำคัญที่ถูกนำมาใช้และเป็นประเด็นที่ถกเถียงกันมาอย่างยาวนานคือ “การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ในประเทศไทย การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้เป็นเพียงประเด็นทางกฎหมายเท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการรักษาสมดุลระหว่างเสรีภาพส่วนบุคคลในการเลือกบริโภคกับผลประโยชน์สาธารณะในการควบคุมผลกระทบเชิงลบจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แม้ว่าเจตนารมณ์หลักของมาตรการนี้คือการลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เกินความเหมาะสม แต่ในทางปฏิบัติการใช้บังคับกฎหมายและการรับรู้ถึงประสิทธิภาพของกฎหมายยังคงเป็นที่ถกเถียงและก่อให้เกิดคำถามมากมาย ทั้งในส่วนของผู้ประกอบการ ประชาชนผู้บริโภค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บทวิเคราะห์นี้จึงมุ่งศึกษาและทำความเข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด “เวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ในประเทศไทย โดยจะพิจารณาทั้งในแง่ของข้อกฎหมาย ประสิทธิภาพในการใช้บังคับกฎหมาย ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนมุมมองและความคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อนำเสนอภาพรวมของปัญหาที่ซับซ้อนนี้ และเป็นฐานข้อมูลสำหรับการพิจารณาแนวทางแก้ไขหรือปรับปรุงนโยบายที่เกี่ยวข้องต่อไปในอนาคต โดยสภาพปัญหาแบ่งพิจารณาออกได้ดังต่อไปนี้

1. ผลกระทบต่อรายได้ของผู้ประกอบการ

การจำกัดเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการในหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นร้านค้าปลีก ร้านสะดวกซื้อ ร้านอาหาร บาร์ หรือสถานบันเทิงต่าง ๆ ถือเป็น การสูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจในช่วงเวลาที่มีความต้องการสูง เนื่องจากช่วงเวลาที่ถูกห้ามขายมัก ตรงกับช่วงเวลาที่มีความต้องการสูงของผู้บริโภค การเปิดเสรีในเรื่องนี้จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วย พื้นฟูและกระตุ้นเศรษฐกิจในหลายระดับ สำหรับผู้ประกอบการขนาดเล็ก เช่น ร้านค้าปลีกหรือร้านสะดวกซื้อ การเปิดเสรีจะเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ ลดข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจ และส่งเสริม การแข่งขันที่เป็นธรรม ขณะเดียวกัน ธุรกิจในอุตสาหกรรมบริการ เช่น ร้านอาหารและบาร์ จะสามารถ ให้บริการได้เต็มรูปแบบ รองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวและลูกค้าทั้งในและต่างประเทศได้มากขึ้น

ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น. ส่งผลกระทบต่อรายได้ ของผู้ประกอบการโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มธุรกิจที่พึ่งพาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นหลักหรือ เป็นส่วนสำคัญของรายได้ นอกจากนี้ การจำกัดเวลาในช่วงเวลาดังกล่าวยังส่งผลให้รัฐขาดรายได้จาก การจัดเก็บภาษีโดยตรงจากภาษีสรรพสามิต และทางอ้อมจากภาษีมูลค่าเพิ่ม รวมถึงภาษีเงินได้ของ ผู้ประกอบการ

2. ผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

การจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในหลายมิติ ทั้งในด้านเสรีภาพส่วนบุคคลและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ รายละเอียดดังนี้

1) เสรีภาพในการเลือกซื้อและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง สิทธิของบุคคล ในการตัดสินใจเลือกซื้อและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยปราศจากการแทรกแซงที่ไม่สมเหตุสมผล จากรัฐตราใดที่การบริโภคดีดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมหรือบุคคลอื่น เนื่องจากการเลือก ซื้อและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ไม่ควรจำกัดสิทธิของประชาชน จนเกินความจำเป็น

2) กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ หมายถึง สิทธิของบุคคลในการเลือก ประกอบอาชีพหรือดำเนินธุรกิจโดยปราศจากการแทรกแซงที่ไม่สมเหตุสมผลจากรัฐ ตราใดที่ไม่ขัด

ต่อกฎหมายและศีลธรรมของสังคม การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่นนอกจาก 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น. ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวข้อง เช่น ร้านค้าและร้านสะดวกซื้อที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สูญเสียโอกาสทางธุรกิจจากการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาที่ถูกห้าม รวมถึงร้านอาหารและสถานบันเทิง เป็นธุรกิจที่ได้รับผลกระทบโดยตรง เนื่องจากลูกค้าส่วนใหญ่นิยมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาที่ถูกจำกัด

3. ผลกระทบต่อประสิทธิภาพของมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณที่ไม่เหมาะสม ลดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคม และป้องกันอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การมีกฎหมายที่จำกัดเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลังเวลา 14.00 น. ถึงก่อนเวลา 17.00 น. ถูกกำหนดขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุในช่วงเย็นซึ่งมักเป็นเวลาที่เกิดอุบัติเหตุทางถนนมากที่สุด อย่างไรก็ตามจากการสำรวจกลับชี้ให้เห็นว่าอุบัติเหตุส่วนใหญ่เกิดจากความประมาทเป็นอันดับแรก ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามาตรการจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาที่กำหนดนั้นไม่สามารถควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แม้ว่ากฎหมายจะมีมาตรการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่สาธารณะ และกำหนดช่วงเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลังเวลา 14.00 น. ถึงก่อนเวลา 17.00 น. และหลังเวลา 24.00 น. ถึง ก่อนเวลา 11.00 น. แต่ก็ไม่ได้กำหนดบทบัญญัติที่ห้ามการบริโภคในที่สาธารณะโดยตรง ซึ่งอาจทำให้ยังคงมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มในพื้นที่สาธารณะ เช่น การก่อความรำคาญหรือเหตุทะเลาะวิวาท

5.5 บทวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

การกำหนด “เวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ในประเทศไทย เป็นนโยบายสาธารณะที่มีเป้าหมายเพื่อควบคุมพฤติกรรมการบริโภค ลดอุบัติเหตุ และป้องกันปัญหาสังคมอันเกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยกำหนดช่วงเวลาที่สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้คือ 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น. ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 ซึ่งอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อย่างไรก็ตาม แม้เจตนารมณ์ของมาตรการนี้จะมีพื้นฐานจากความห่วงใยใน

ด้านสาธารณสุขและความปลอดภัยของสังคม แต่ในทางปฏิบัติกลับพบข้อจำกัดหลายประการส่งผลให้ทางปฏิบัติไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย อาทิ การไม่สามารถตอบสนองต่อพฤติกรรม การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้บริโภคยุคใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างจากอดีตอย่างชัดเจน ทั้งในด้านรูปแบบการดำรงชีวิต เวลาการทำงาน การท่องเที่ยว และการพบปะสังสรรค์ ซึ่งมักเกิดขึ้นนอกเหนือช่วงเวลาที่ยกกฎหมายกำหนดให้สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ รวมถึงการใช้บังคับกฎหมายที่ไม่เท่าเทียมระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการ ตลอดจนผลกระทบเชิงลบต่อภาคธุรกิจและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในพื้นที่เศรษฐกิจหลักหรือพื้นที่เขตสถานที่ท่องเที่ยว ปัญหาเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า มาตรการควบคุมเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำเป็นต้องได้รับการทบทวนและปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยยังคงคำนึงถึงเป้าหมายด้านสาธารณสุขควบคู่กันไป

บทวิเคราะห์นี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหที่เกิดจากการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยพิจารณาประกอบกับหลักการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ หลักการทางนโยบายสาธารณะ และความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เพื่อเสนอทางเลือกเชิงนโยบายที่สามารถสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับความรับผิดชอบต่อสังคมได้อย่างยั่งยืน

จากข้อมูลเชิงประจักษ์ผู้เขียนเห็นว่า การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลังช่วงเวลา 24.00 น. ถึงก่อนเวลา 11.00 น. และหลังเวลา 14.00 ถึงก่อนเวลา 17.00 น. ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการบริโภคจริงของประชาชน และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยไม่จำเป็น ผู้เขียนจึงมีความเห็นสมควรปรับปรุงข้อจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยมีสาระสำคัญคือ แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงหลังเวลา 08.00 น. ถึงก่อนเวลา 11.00 น. และหลังเวลา 14.00 ถึงก่อนเวลา 17.00 น. ให้สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในช่วงเวลาใหม่ กล่าวคือ ให้สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่เวลา 08.00 น. ถึง 24.00 น. ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นสมควรให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อ 3 ของประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 จากเดิมเป็นดังต่อไปนี้

“ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงหลังเวลา 24.00 น. ถึงก่อนเวลา 08.00 น. เว้นแต่ในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตเฉพาะตามที่กฎหมายกำหนด”

การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อจำกัดเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามที่กฎหมายกำหนดถือเป็นแนวทางหนึ่งที่มีมุ่งส่งเสริมการขายตัวทางเศรษฐกิจและลดอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคบริการและการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม การดำเนินนโยบายในลักษณะนี้ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมในหลากหลายมิติ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการวิเคราะห์และบริหารจัดการอย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการขับเคลื่อนเศรษฐกิจกับการธำรงไว้ซึ่งสุขภาพและค่านิยมทางสังคม จากการศึกษาและพิจารณาอย่างรอบด้าน ผู้เขียนได้ประเมินว่า

การแก้ไขเพิ่มเติมข้อจำกัดเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามที่กฎหมายกำหนด อาจก่อให้เกิดผลกระทบที่สำคัญตามมาดังต่อไปนี้

1. ผลกระทบต่อปัญหาสาธารณสุขและสุขภาพของประชาชน

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้นจากการขยายช่วงเวลาการจำหน่ายอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของประชาชน ตลอดจนเพิ่มความเสี่ยงของอุบัติเหตุและเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์อื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การบริโภคที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ การขยายเวลาการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจนำไปสู่การบริโภคที่เพิ่มขึ้นทั้งในด้านปริมาณและความถี่ โดยเฉพาะในกลุ่มที่เคยมีข้อจำกัดด้านเวลา ทำให้เกิดการดื่มต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานขึ้นในแต่ละวัน ตามมาด้วยปัญหาสุขภาพที่มีผลมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากการดื่มในปริมาณมากอย่างต่อเนื่องอาจนำไปสู่ปัญหาสุขภาพต่าง ๆ เช่น โรคตับแข็ง โรคตับอักเสบ โรคหัวใจ โรคหลอดเลือด และโรคความดันโลหิตสูง รวมถึงปัญหาสุขภาพจิต เช่น ภาวะซึมเศร้า วิดกกังวล และการติดสุราเรื้อรัง ซึ่งจะเพิ่มภาระแก่ระบบสาธารณสุขของประเทศ

2) อุบัติเหตุจากการเมาแล้วขับ การดื่มที่มากขึ้นอาจเพิ่มความเสี่ยงของอุบัติเหตุบนท้องถนนจากการเมาแล้วขับ การบาดเจ็บจากการทะเลาะวิวาท และภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

2. ผลกระทบต่อวัฒนธรรมการรับรู้

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เป็นเพียงพฤติกรรมส่วนบุคคลเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมการรับรู้ของสังคมที่มีต่อ “ความเหมาะสม” และ “ขอบเขต” ของการดื่ม การปรับเปลี่ยนข้อจำกัดด้านเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในเชิงรับรู้ โดยเฉพาะการมองว่าการดื่มเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวันมากขึ้น เมื่อสังคมเปิดกว้างต่อการดื่มมากขึ้น ภาพลักษณ์ของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสื่อ โฆษณา หรือกิจกรรมทางสังคมอาจถูกตีความเชิงบวกมากขึ้น เช่น มองว่าเป็นสัญลักษณ์ของการพักผ่อน การเข้าสังคม หรือความทันสมัย ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนค่านิยมโดยไม่รู้ตัวจาก “การดื่มในโอกาสเฉพาะ” ไปสู่ “การดื่มได้ทุกเวลา” ผลกระทบที่สำคัญจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลักดังต่อไปนี้

1) การเปลี่ยนแปลงค่านิยม การแก้ไขเพิ่มเติมข้อจำกัดเวลาอาจถูกตีความว่าเป็นการส่งเสริมหรือยอมรับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวงกว้างมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อค่านิยมและทัศนคติของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนที่อาจมองว่าการดื่มเป็นเรื่องปกติและสามารถทำได้ตลอดเวลา

2) ผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน การที่เด็กและเยาวชนเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายขึ้นและมีบรรยากาศการบริโภคที่เปิดกว้าง อาจนำไปสู่การเริ่มต้นดื่มเร็วขึ้นและพัฒนาพฤติกรรมการดื่มที่ไม่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการพัฒนาการ การศึกษา และสุขภาพของเยาวชนในระยะยาว

3. ผลกระทบต่อปัญหาอาชญากรรมและความสงบเรียบร้อยของสังคม

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับระดับอาชญากรรมและความสงบเรียบร้อยของสังคม เนื่องจากปริมาณหรือความถี่ของการดื่มสามารถเป็นปัจจัยเสริมที่เพิ่มความเสี่ยงของพฤติกรรมก้าวร้าว การทะเลาะวิวาท และการละเมิดกฎหมาย อาทิ การขับขี่ยานพาหนะขณะมีเมเมา (เมาแล้วขับ) การก่อเหตุรุนแรงในที่สาธารณะ หรือการล่งละเมิดทรัพย์สินของผู้อื่น การพิจารณาผลกระทบด้านนี้จึงถือเป็นมิติสำคัญในการประเมินการปรับเปลี่ยนนโยบายการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อให้มั่นใจได้ว่ามาตรการกำกับดูแลที่เหมาะสมจะถูกนำมาใช้เพื่อลดความเสี่ยงของพฤติกรรมผิดกฎหมาย และรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบหลักของผลกระทบด้านความสงบเรียบร้อยของสังคมมีอย่างน้อย 3 ประการดังต่อไปนี้

1) ความรุนแรงและอาชญากรรม มีงานวิจัยจำนวนมากที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้นกับการก่ออาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกาย ความรุนแรงในครอบครัว และการกระทำความผิดทางเพศ การเปิดเวลาขายที่ยาวนานขึ้นอาจเพิ่มโอกาสในการเกิดเหตุการณ์เหล่านี้

2) ความไม่สงบในชุมชน เสียงดังรบกวน การรวมตัวกันของคนจำนวนมากในยามวิกาล หรือการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้ที่มีเมเมา อาจสร้างความเดือดร้อนและความไม่สงบแก่ชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงสถานประกอบการ

3) ภาระงานของเจ้าหน้าที่ใช้บังคับกฎหมาย การเพิ่มขึ้นของปัญหาอาชญากรรมและเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการเพิ่มภาระงานและต้นทุนในการดูแลความสงบเรียบร้อยแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว

การที่ครอบครัวมีสมาชิกซึ่งดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ อาจก่อให้เกิดผลกระทบในหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านจิตสังคมและเศรษฐกิจภายในครัวเรือน บุคคลที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณมากหรืออย่างสม่ำเสมอมีแนวโน้มที่จะขาดความสามารถในการควบคุมตนเองทั้งในด้านสติสัมปชัญญะและการจัดการอารมณ์ ซึ่งอาจนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าว เช่น การทะเลาะเบาะแว้ง การใช้คำพูดรุนแรง หรือแม้กระทั่งการใช้ความรุนแรงทางกายภายในครอบครัว พฤติกรรมดังกล่าวไม่เพียงส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว แต่ยังบั่นทอนความรู้สึก

มั่นคงและปลอดภัยในบ้าน ซึ่งควรเป็นพื้นที่แห่งความรัก ความไว้วางใจ และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน การขาดเสถียรภาพทางอารมณ์และความรุนแรงภายในครอบครัวอาจนำไปสู่การแตกแยก และลดทอนบทบาทของครอบครัวในฐานะสถาบันพื้นฐานของสังคม

นอกจากนี้ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังสร้างภาระทางการเงินต่อครอบครัว ทั้งในรูปของค่าใช้จ่ายโดยตรง เช่น ค่าซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และค่าใช้จ่ายทางอ้อม เช่น ค่ารักษาพยาบาลจากปัญหาสุขภาพอันเนื่องมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือค่าใช้จ่ายอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากอุบัติเหตุและเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่เกิดจากการขาดสติ ค่าใช้จ่ายเหล่านี้อาจเบียดเบียนงบประมาณที่ควรจัดสรรให้กับความจำเป็นขั้นพื้นฐานอื่น ๆ เช่น ค่าอาหาร ค่าเล่าเรียนของบุตรหลาน หรือค่าใช้จ่ายประจำวัน ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของสมาชิกในครอบครัวลดลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

5. ลดทอนค่านิยมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การขยายเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลากลางวัน แม้อาจถูกมองว่าเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมเศรษฐกิจและกระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว แต่ในอีกด้านหนึ่งนโยบายดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อค่านิยมด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีฐานทางวัฒนธรรมและศาสนาเข้มแข็ง การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) มีจุดเด่นอยู่ที่การส่งเสริมให้ผู้มาเยือนเรียนรู้ เคารพ มีส่วนร่วมในวิถีชีวิต ประเพณี และคุณค่าทางจิตวิญญาณของชุมชนท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม บรรยากาศของการท่องเที่ยวที่แวดล้อมไปด้วยการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเสรีในช่วงเวลากลางวัน หรือใกล้พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น วัด โบราณสถาน หรือชุมชนวัฒนธรรม อาจบั่นทอนภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว และลดความศักดิ์สิทธิ์ หรือคุณค่าทางสัญลักษณ์ที่ควรได้รับการเคารพจนอาจส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบางแห่งกลายเป็นพื้นที่ของการท่องเที่ยวแบบมุ่งเน้นความบันเทิง

การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อขยายระยะเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเดิมที่จำกัดช่วงเวลาให้สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่เวลา 08.00 น. ถึง 24.00 น. นั้น แม้จะเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมเศรษฐกิจและเสรีภาพในการประกอบธุรกิจ แต่ในอีกด้านหนึ่งย่อมก่อให้เกิดความท้าทายใหม่ ๆ ต่อสังคมไทยในหลายมิติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นด้านสุขภาพของประชาชน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทางการรับมือกับสถานการณ์ปัญหาที่อาจตามมาภายหลังการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายขยายระยะเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการรับมือกับผลกระทบต่อปัญหาสาธารณสุขและสุขภาพของประชาชน

เพื่อลดผลกระทบเชิงลบจากการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้นจำเป็นต้องมีการยกระดับการกำกับดูแลและใช้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง ตัวอย่างเช่น

1) มาตรการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่เยาวชนเพื่อควบคุมและป้องกันการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรการที่สำคัญคือการเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบอายุผู้ซื้อ โดยกำหนดให้ผู้ขายต้องตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ซื้อทุกครั้งที่เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับอายุเพื่อให้แน่ใจว่าผู้ซื้อที่มีอายุถึงเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดคือ 20 ปีบริบูรณ์

นอกจากการตรวจสอบที่เข้มงวดแล้วสิ่งสำคัญคือการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงและชัดเจนสำหรับผู้ประกอบการที่ฝ่าฝืนขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ซึ่งรวมถึงการพิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการเพื่อให้ผู้ประกอบการตระหนักถึงความรับผิดชอบและผลกระทบที่ร้ายแรงจากการกระทำผิด และสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่เข้มงวดมากขึ้น

2) การจำกัดพื้นที่จำหน่ายและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อลดผลกระทบเชิงลบจากการเข้าถึงและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะต่อกลุ่มเปราะบางจำเป็นต้องมีการใช้บังคับกฎหมายกำหนดเขตปลอดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเคร่งครัดในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา ศาสนสถาน โรงพยาบาล และสถานที่ราชการ การดำเนินการนี้จะช่วยลดโอกาสที่กลุ่มเสี่ยง เช่น เด็กและเยาวชนจะเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้บังคับกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยและลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการบริโภคในที่สาธารณะ ผู้เขียนเห็นควรมีการบัญญัติกฎหมายเพิ่มข้อกำหนดห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในที่สาธารณะ มาตรการนี้จะช่วยควบคุมพฤติกรรมที่ดื่มที่ไม่เหมาะสม และลดเหตุการณ์ความรุนแรงหรือความเดือดร้อนที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนทั่วไป

3) ยกระดับมาตรการป้องปรามการขับขี้นขณะมีเมามา (เมาแล้วขับ) เพื่อลดอุบัติเหตุบนท้องถนนและผลกระทบเชิงลบจากการขับขี้นขณะมีเมามา จำเป็นต้องมีการยกระดับมาตรการป้องปรามอย่างเป็นระบบโดยมีแนวทางสำคัญ 2 ประการ ประการแรก เพิ่มความถี่และความเข้มงวดของการตั้งจุดตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในร่างกาย การดำเนินการเช่นนี้จะช่วยเพิ่มโอกาสในการตรวจจับผู้กระทำผิดทำให้ผู้ขับขี้นเกิดความตระหนักและเกรงกลัวต่อการถูกจับกุม ซึ่งจะส่งผลให้พฤติกรรม การขับขี้นขณะมีเมาลดลงในภาพรวม และ ประการที่สอง พิจารณาทบทวนโทษที่หนักขึ้นสำหรับผู้กระทำผิด การกำหนดบทลงโทษทางกฎหมายที่รุนแรงและเด็ดขาดไม่ว่าจะเป็นโทษปรับ โทษจำคุก การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี้น การกำหนดบทลงโทษที่ “เหมาะสมและได้สัดส่วน (Proportionality) ไม่เพียงแต่มีเป้าหมายเพื่อการลงทัณฑ์เท่านั้น แต่ยังมิบทบาทในเชิงป้องกัน (Deterrence) และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำผิด (Rehabilitation) อย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังเป็นการส่งสัญญาณทางสังคมถึงการไม่ยอมรับต่อพฤติกรรมอันเป็นภัยต่อสาธารณะดังกล่าว

2. แนวทางการรับมือกับวัฒนธรรมการรับรู้

การสร้าง ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโทษพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมพฤติกรรมการบริโภคอย่างรับผิดชอบ ข้อมูลที่น่าเสนอควรอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อถือได้เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและส่งเสริมให้ผู้รับรู้ข้อมูลสามารถประเมินความเสี่ยงได้อย่างแม่นยำ ประกอบกับการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องควรเริ่มต้นตั้งแต่ในกลุ่มเยาวชนและวัยรุ่นผ่านหลักสูตรการศึกษาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเหมาะสม โดยเน้นการสร้างภูมิคุ้มกัน การพัฒนาทักษะการปฏิเสธ และการส่งเสริมการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ การให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการและผู้ดูแลก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้พวกเขาสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีและให้คำแนะนำที่ถูกต้องแก่บุตรหลานได้ ท้ายที่สุดภาครัฐและภาคสังคมควรมีบทบาทในการสนับสนุนการเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้อง เข้าถึงได้ง่ายและทั่วถึง ทั้งในรูปแบบของการสื่อสารสาธารณะ การรณรงค์ในชุมชน และการใช้ระบบบริหารจัดการข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรม เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3. แนวทางการรับมือกับผลกระทบต่อปัญหาอาชญากรรมและความสงบเรียบร้อยของสังคม

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับที่มากเกินไปจนความเหมาะสมนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมและการบั่นทอนความสงบเรียบร้อยของสังคมทั้งในรูปแบบของพฤติกรรมรุนแรง ความขัดแย้งในครอบครัว และอาชญากรรมในพื้นที่สาธารณะ เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน ผู้เขียนเห็นสมควรมีแนวทางการรับมือที่ครอบคลุมและหลากหลายมิติดังต่อไปนี้

1) การใช้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง การใช้บังคับกฎหมายเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย การใช้ความรุนแรงในครอบครัว และการก่อความวุ่นวายอย่างเคร่งครัด จะช่วยป้องปรามการกระทำผิดที่เกิดจากการมึนเมา

2) การสร้างความตระหนักและให้ความรู้แก่ประชาชน การให้ข้อมูลที่ถูกต้องและสร้างความเข้าใจถึงผลกระทบเชิงลบของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งจำเป็น รวมถึงการส่งเสริมพฤติกรรมการบริโภคอย่างรับผิดชอบ รณรงค์ให้ดื่มอย่างพอประมาณ หรือหลีกเลี่ยงการดื่มในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง เช่น ก่อนขับขี หรือในสถานที่ที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง

4. แนวทางการรับมือกับผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว

ปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่องและไม่เหมาะสมในบริบทของสถาบันครอบครัว ไม่เพียงส่งผลต่อสุขภาพกายและจิตใจของผู้ดื่ม แต่ยังแผ่ขยายผลกระทบไปสู่สมาชิกในครัวเรือนทั้งในรูปของความรุนแรงในครอบครัว ความขัดแย้งทางอารมณ์ การขาดเสถียรภาพทางการเงินในครัวเรือน ตลอดจนการสื่อสารและความสัมพันธ์ที่ถูกบั่นทอนอย่างรุนแรง

ด้วยเหตุนี้ การวางแผนทางรับมือกับปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยระบบสนับสนุนที่รอบด้านและยืดหยุ่น หลัก “การฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว” เป็นศูนย์กลางดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ภาครัฐควรสร้างและขยายเครือข่ายศูนย์บำบัดผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเน้นการให้บริการที่เข้าถึงง่าย ครอบคลุมทั้งมิติสุขภาพกาย สุขภาพจิต และการบำบัดพฤติกรรม เพื่อให้ผู้มีปัญหาสามารถเข้ารับการรักษาได้โดยไม่รู้สึกลำบากหรือถูกตีตรา พร้อมทั้งสร้างระบบส่งต่อและติดตามหลังการบำบัดเพื่อให้ผู้ที่รับการรักษากลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพและเป็นการแก้ไขปัญหายั่งยืน

2) ภาครัฐควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางสังคม ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬา หรือ กิจกรรมจิตอาสา ที่ปราศจากแอลกอฮอล์ เพื่อสร้างพื้นที่ของการรวมกลุ่มและการพักผ่อนที่ส่งเสริมสุขภาวะทางสังคม โดยเฉพาะในวันหยุดหรือเทศกาล ซึ่งมักเป็นช่วงเวลาที่มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูง

5. แนวทางการรับมือกับการลดค่านิยมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และพฤติกรรมของผู้บริโภคอาจส่งผลให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) ซึ่งเคยเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม โดยเฉพาะในประเทศที่มีมรดกทางประวัติศาสตร์และประเพณีอันเข้มแข็งอย่างประเทศไทย เผชิญกับภาวะ “ลดความนิยม” โดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ที่เน้นความรวดเร็วและความบันเทิง ดังนั้น แนวทางการรับมือและฟื้นฟูค่านิยมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่

1) ปรับเปลี่ยนวิธีการสื่อสารให้เข้ากับยุคสมัย โดยการเผยแพร่ผ่านอิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อถ่ายทอดคุณค่าของวัฒนธรรมในรูปแบบที่ทันสมัย เข้าใจง่าย และมีความน่าสนใจ เช่น คลิปวิดีโอสั้น การรีวิวผ่านผู้มีอิทธิพลทางความคิด (Influencers) นำเสนอเรื่องราวในลักษณะ “เล่าเรื่อง” (Storytelling) เพื่อให้ผู้ชมรู้สึกเชื่อมโยงกับมิติทางวัฒนธรรมอย่างมีอารมณ์ร่วม

2) ภาครัฐควรสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเชิงนโยบาย ส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมเข้ากับยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยววัฒนธรรม เช่น ค่ายเยาวชนเชิงวัฒนธรรม หรือโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในประเทศ

การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีความยั่งยืนจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่กับการยกระดับศักยภาพของบุคลากรในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรที่มีบทบาทในการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น และวัฒนธรรมประจำถิ่น เช่น มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ผู้ประกอบการท้องถิ่น และผู้นำชุมชน ดังนั้น ภาครัฐจึงต้องให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่รัฐอบรมให้ความรู้ในด้านวัฒนธรรมแก่บุคลากรในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนบทบาทของบุคลากรท้องถิ่นในการเป็นผู้แทนของชุมชนในด้านวัฒนธรรมยังช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจ

ในอัตลักษณ์ของท้องถิ่น และยังถือเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรวัฒนธรรมให้กลายเป็นทุนทางสังคมและเศรษฐกิจในระยะยาวได้อย่างยั่งยืน

การนำแนวทางเหล่านี้ไปปฏิบัติประกอบกับพิจารณาข้อเสนอแนะอย่างรอบด้านจะช่วยให้ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายในการส่งเสริมเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการรักษาสาธารณสุขและความสงบเรียบร้อยของสังคมได้อย่างยั่งยืน

5.6 ความส่งท้าย

ประเทศไทยมีการใช้บังคับกฎหมายที่เข้มงวดในการควบคุมการขายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนด “วันและเวลาห้ามขายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์” ซึ่งกำหนดเป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา นอกจากนี้ยังมีการจำกัดช่วงเวลาการขายในแต่ละวันให้สามารถขายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ได้เพียงช่วงเวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และ 17.00 น. ถึง 24.00 น. การกำหนดมาตรการดังกล่าวนี้มีทั้งมิติเชิงบวกและเชิงลบที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ การพิจารณานโยบายควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์จึงต้องสร้างสมดุลระหว่างการปกป้องสังคมและส่งเสริมศีลธรรม กับการส่งเสริมเศรษฐกิจและการเคารพสิทธิส่วนบุคคล การวิเคราะห์ผลกระทบในระยะยาวและพิจารณามาตรการเสริม เช่น การให้ความรู้เรื่องการบริโภคอย่างรับผิดชอบ หรือการส่งเสริมกิจกรรมทางเลือกที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ จะช่วยให้สามารถจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน จากการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์หลักของการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์คือการส่งเสริมศีลธรรมอันดีงามของประชาชน ลดพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่ปัญหาทางสังคม เช่น การทะเลาะวิวาท อาชญากรรม และอุบัติเหตุบนท้องถนน โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลหรือวันหยุดยาว การควบคุมนี้สะท้อนถึงค่านิยมทางวัฒนธรรมและศาสนาที่ต้องการให้ประชาชนได้มีโอกาสสำรวมตนและร่วมกิจกรรมทางศาสนาอย่างสงบสุข การลดการเข้าถึงเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในบางช่วงเวลาอาจช่วยลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในระยะยาว และลดภาระของระบบสาธารณสุขในการดูแลผู้ป่วยที่เกี่ยวข้องกับเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ แม้จะปรากฏข้อดีของการมีข้อจำกัดวันและเวลาขายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ แต่ก็ยังคงมีข้อเสียและผลกระทบเชิงลบหลายประการที่ต้องพิจารณาอย่างรอบด้าน ดังนั้น การค้นคว้าอิสระฉบับนี้จึงได้จัดทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย โดยแบ่งการวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

1. บทวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย จากการวิเคราะห์พบปัญหาจากการมีข้อจำกัดดังกล่าวอย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่ (1) ผลกระทบต่อภาคธุรกิจ (2) ก่อให้เกิดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผิดกฎหมาย (3) ก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร และ (4) การแก้ไขปัญหาไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย พร้อมบทวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งผู้เขียนเสนอให้มีการยกเลิกกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา โดยยังคงห้ามขายในวันก่อนการเลือกตั้งเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการตัดสินใจของประชาชน

อย่างไรก็ตาม การยกเลิกนี้อาจก่อให้เกิดผลกระทบที่ต้องพิจารณาและมีมาตรการรองรับดังต่อไปนี้ (1) แนวทางการรับมือกับปัญหาด้านสุขภาพ (2) แนวทางการรับมือกับปัญหาด้านการลดทอนค่านิยมทางวัฒนธรรมไทย (3) แนวทางการรับมือกับปัญหาด้านพฤติกรรมเสี่ยงของนักท่องเที่ยว (4) แนวทางการรับมือกับปัญหาด้านการลดบทบาทการร่วมทำกิจกรรมในครอบครัว และ (5) แนวทางการรับมือกับปัญหาด้านการลดระดับความมีสติและวิจารณญาณในการตัดสินใจ

2. บทวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย จากการวิเคราะห์พบปัญหาจากการมีข้อจำกัดดังกล่าวอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ (1) ผลกระทบต่อรายได้ของผู้ประกอบการ (2) ผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และ (3) ผลกระทบต่อประสิทธิภาพของมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งผู้เขียนเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงหลังเวลา 24.00 น. ถึงก่อนเวลา 11.00 น. และหลังเวลา 14.00 ถึงก่อนเวลา 17.00 น. ให้สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในช่วงเวลา 08.00 ถึง 24.00 น. ของทุกวัน หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมขยายระยะเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้เขียนพบว่า มีผลกระทบที่ต้องพิจารณาและมีมาตรการรองรับดังต่อไปนี้ (1) แนวทางการรับมือกับผลกระทบต่อนโยบายสาธารณสุขและสุขภาพของประชาชน (2) แนวทางการรับมือกับผลกระทบต่อนโยบายการรับรู้ (3) แนวทางการรับมือกับผลกระทบต่อนโยบายอาชญากรรมและความสงบเรียบร้อยของสังคม (4) แนวทางการรับมือกับผลกระทบต่อนโยบายครอบครัว และ (5) แนวทางการรับมือกับการลดทอนค่านิยมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งนี้ เพื่อให้มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยมีประสิทธิภาพสูงสุด การประยุกต์ใช้แนวทางเชิงนโยบายดังกล่าวอย่างรอบด้านและสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย จะมีส่วนสำคัญในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ควบคู่กับการดูแลสุขภาพของประชาชนและความสงบเรียบร้อยของสังคมในระยะยาว

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

การกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยมีจุดเริ่มต้นจากความพยายามของรัฐในการลดผลกระทบที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณที่ไม่เหมาะสม ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาในมิติต่าง ๆ ทั้งทางสุขภาพ ความรุนแรงในครอบครัว อาชญากรรม และอุบัติเหตุทางถนน ตลอดจนผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวม โดยแนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 มุมมองหลัก ได้แก่

1. แนวคิดเชิงสนับสนุนให้มีการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การควบคุมมุ่งเน้นการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อลดผลกระทบเชิงลบผ่านมาตรการจำกัดวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การกำหนดวันสำคัญทางพุทธศาสนาเป็นวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากการรณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษา” ในปี พ.ศ. 2546 และพัฒนามาเป็นนโยบายของรัฐที่มีการกำหนดข้อยกเว้นตามบริบททางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี พ.ศ. 2567 - 2568 ขณะที่การจำกัดเวลาขายได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมช่วงเวลาขายหลายครั้งเพื่อลดผลกระทบทางสังคม ควบคู่กับการกระตุ้นเศรษฐกิจในบางช่วงเวลา และ

2. แนวคิดเชิงไม่สนับสนุนให้มีการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

แนวคิดนี้กล่าวได้ว่า ให้ความสำคัญกับเสรีภาพของประชาชนและสิทธิในการประกอบอาชีพ โดยเห็นว่าการจำกัดวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจละเมิดสิทธิและเสรีภาพเกินสมควร ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และอาจส่งผลกระทบด้านลบต่อเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว รายได้ของผู้ประกอบการ รวมถึงการใช้บังคับกฎหมายที่ไม่เท่าเทียมและเกิดความเหลื่อมล้ำ โดยเสนอให้ใช้แนวทางส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรม และการสร้างความตระหนักรู้แทนการออกกฎหมายควบคุม

ประเทศไทยเริ่มมีการออกกฎหมายควบคุมวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2552 ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดให้วันสำคัญทางพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วิสาขบูชา

อาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา เป็นวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมวันออกพรรษาในปี พ.ศ. 2558 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับล่าสุดในปี พ.ศ. 2568 โดยยังคงห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันดังกล่าวเพียงแต่แก้ไขเพิ่มเติมข้อยกเว้นให้อนุญาตขายได้ในบางสถานที่ ได้แก่ (1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ (2) การขายในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ (3) การขายในสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่หรือบริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (4) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม และ (5) การขายในสถานที่ซึ่งใช้จัดกิจกรรมพิเศษระดับชาติหรือนานาชาติ และมีคนจำนวนมากไปทำกิจกรรมร่วมกันตามรายชื่อสถานที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ส่วนการควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยเริ่มใช้มาตรการนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 ตามพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมช่วงเวลาอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น การขยายเวลาในปี พ.ศ. 2504 เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ และการลดเวลาในปี พ.ศ. 2515 เพื่อควบคุมผลกระทบด้านสุขภาพและสังคม จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2551 ได้มีการตราพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ซึ่งยังคงหลักการควบคุมเวลาขายไว้เช่นเดิม และแก้ไขเพิ่มเติมข้อยกเว้นในปี พ.ศ. 2558 และ 2568 โดยอนุญาตให้ขายได้ในบางสถานที่ ได้แก่ (1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ (2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ และ (3) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายเฉพาะที่นำมาตราการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาปรับใช้ เช่น การห้ามจำหน่ายในวันก่อนและวันเลือกตั้ง เพื่อป้องกันการซื้อเสียงหรือความไม่เป็นธรรมทางการเมือง

ในส่วนของการควบคุมวันและเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศพบว่า มีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ โดยขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละประเทศ ลักษณะทางวัฒนธรรม และแนวทางการควบคุมสังคมในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ ประเทศต่าง ๆ มีเป้าหมายร่วมกันคือ การลดอาชญากรรม ส่งเสริมสุขภาพ และควบคุมพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้อยู่ในขอบเขตที่ปลอดภัยซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ประเทศที่ไม่มีการจำกัดวันและเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตัวอย่างเช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอังกฤษ ประเทศเวลส์ และประเทศสกอตแลนด์ กล่าวคือ ประเทศญี่ปุ่นและประเทศอังกฤษเปิดให้เสรีในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอด 24 ชั่วโมง ภายใต้ระบบใบอนุญาต

และการควบคุมการขายให้เยาวชน ส่วนประเทศสกอตแลนด์แม้จะให้เสรีภาพมากขึ้น แต่มีมาตรการควบคุมเฉพาะ เช่น กำหนดเวลาขายระหว่าง 10.00 น. ถึง 22.00 น. และมีระบบ Minimum Unit Pricing (MUP) เพื่อควบคุมปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2. ประเทศที่มีการจำกัดวันและ/หรือเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตัวอย่างเช่น สาธารณรัฐสิงคโปร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส และประเทศซาอุดีอาระเบีย โดยในกรณีของสาธารณรัฐสิงคโปร์ รัฐบาลได้ออกกฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายหลังเกิดเหตุความไม่สงบในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งมีการกำหนดเวลาขายและใบอนุญาตอย่างเข้มงวด ประเทศสหรัฐอเมริกาให้แต่ละรัฐออกกฎหมายควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ด้วยตนเอง เช่น รัฐนิวยอร์กและรัฐแคลิฟอร์เนียมีการกำหนดช่วงเวลาอย่างเฉพาะเจาะจง ประเทศฝรั่งเศสดำเนินการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบใบอนุญาต ควบคู่กับการอบรมผู้ประกอบการและผู้ขาย อีกทั้งยังมีการจำแนกประเภทของเครื่องดื่มตามระดับปริมาณแอลกอฮอล์ ส่วนประเทศซาอุดีอาระเบียเป็นประเทศที่ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเด็ดขาดตามหลักศาสนาอิสลาม แต่กลับพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2567 รัฐบาลได้เริ่มผ่อนปรนข้อห้ามบางส่วน โดยอนุญาตให้มีการขายในพื้นที่การทูตภายใต้นโยบาย Vision 2030 เพื่อรองรับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและส่งเสริมภาพลักษณ์การเปิดประเทศ

จากการศึกษากลุ่มประเทศที่มีมาตรการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประเทศส่วนใหญ่เน้นการควบคุม “พฤติกรรมบริโภคที่เป็นอันตราย” (Harmful Use of Alcohol) และมุ่งเน้นการปกป้องเยาวชนจากการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้กลไก เช่น ระบบใบอนุญาต การกำหนดอายุขั้นต่ำ การควบคุมการโฆษณา และการจัดเก็บภาษี ตรงกันข้ามกับประเทศไทยที่ยังใช้แนวทางการควบคุมแบบครอบคลุมในระดับกว้าง ไม่เพียงเฉพาะผู้มีพฤติกรรมเสี่ยงหรือกลุ่มเป้าหมายที่เปราะบาง แต่ยังรวมถึงการควบคุมวัน เวลา สถานที่ บุคคลผู้ขายและผู้บริโภค วิธีการขาย และลักษณะการโฆษณา ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อเสรีภาพของผู้ประกอบการและผู้บริโภค รวมถึงสร้างข้อถกเถียงในแง่ของความชอบธรรมในการใช้กฎหมายที่มีลักษณะครอบงำพฤติกรรมของประชาชนทั่วไป

ประเทศไทยมีการใช้บังคับกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเข้มงวด โดยเฉพาะในด้านการกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา และจำกัดช่วงเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้เฉพาะเวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และ 17.00 น. ถึง 24.00 น. แม้มาตรการดังกล่าวมีเป้าหมายในการส่งเสริมศีลธรรมอันดี ลดพฤติกรรมเสี่ยง และสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย แต่ยังคงส่งผลกระทบต่อเสรีภาพส่วนบุคคล รายได้ของผู้ประกอบการ และการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว ทั้งยังเกิดคำถามถึงความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ

กฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 การค้นคว้าอิสระฉบับนี้จึงได้วิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา 2 กรณีหลักดังต่อไปนี้

1. การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า ปัญหาที่เกิดจากการกำหนดวันห้ามขายดังกล่าวมีดังต่อไปนี้ (1) ผลกระทบต่อภาคธุรกิจ (2) ก่อให้เกิดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผิดกฎหมาย (3) ก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร และ (4) การแก้ไขปัญหามีสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งผู้เขียนมีข้อเสนอแนะให้มีการยกเลิกกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา แต่ยังคงห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันก่อนการเลือกตั้งไว้ โดยมีแนวทางรองรับผลกระทบ 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสุขภาพ (2) ด้านการลดทอนค่านิยมทางวัฒนธรรมไทย (3) ด้านการเพิ่มพฤติกรรมเสี่ยงของนักท่องเที่ยว (4) ด้านการลดบทบาทของสถาบันครอบครัว และ (5) ด้านความสามารถในการตัดสินใจ

2. การกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า ปัญหาที่เกิดจากการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีดังต่อไปนี้ (1) ผลกระทบต่อรายได้ของผู้ประกอบการ (2) ผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และ (3) ผลกระทบต่อประสิทธิภาพของมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งผู้เขียนมีข้อเสนอแนะขยายเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่เวลา 08.00 น. ถึง 24.00 น. โดยแก้ไขเพิ่มเติมข้อจำกัดเดิมที่ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงหลังเวลา 24.00 น. ถึงก่อนเวลา 11.00 น. และหลังเวลา 14.00 น. ถึงก่อนเวลา 17.00 น. พร้อมด้วยเสนอแนวทางรองรับผลกระทบ 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสาธารณสุขและสุขภาพของประชาชน (2) ด้านวัฒนธรรมการรับรู้ (3) ด้านอาชญากรรมและความสงบเรียบร้อยของสังคม (4) ด้านสถาบันครอบครัว และ (5) ด้านค่านิยมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการรับมือกับผลกระทบข้างต้น ผู้เขียนจึงเห็นสมควรเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในหัวข้อถัดไป เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างแท้จริง

6.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยมีความสมดุลระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สุขภาพ สิทธิ เสรีภาพ และการใช้บังคับกฎหมายที่ได้สัดส่วน ผู้เขียนได้พิจารณาทางเลือก โดยสามารถจำแนกแนวทางได้เป็น 3 ทางเลือกหลัก ได้แก่ ทางเลือกที่ 1 คือ

คงมาตรการควบคุมไว้ตามเดิมโดยไม่เปลี่ยนแปลง²¹⁰ ทางเลือกที่ 2 คือ แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายบางส่วน²¹¹ และทางเลือกที่ 3 คือ ยกเลิกกฎหมาย²¹²

จากการวิเคราะห์ตามประเด็นปัญหาวิจัยที่ได้ทำการศึกษามาข้างต้น ในกรณีกฎหมายกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้เขียนได้เลือกทางเลือกที่ 3 คือ การยกเลิกกฎหมาย พร้อมเสนอแนะให้เปิดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เสรีในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา โดยการยกเลิกกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 อาจกล่าวได้ว่าเป็นการส่งเสริมประโยชน์ทางเศรษฐกิจและเพิ่มรายได้ภาคบริการและการท่องเที่ยว อนึ่ง ข้อเสนอแนะนี้แม้จะมีข้อดีในเชิงเศรษฐกิจ แต่ก็เป็นการก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในมิติทางวัฒนธรรม จริยธรรม สังคม และสุขภาพ เพื่อให้การดำเนินนโยบายดังกล่าวบรรลุเป้าหมายเชิง

²¹⁰ การคงมาตรการควบคุมไว้ตามเดิมโดยไม่เปลี่ยนแปลง มีข้อพึงพิจารณาดังต่อไปนี้

ข้อดีคือ เป็นแนวทางที่ไม่ต้องปรับปรุงกฎหมายใหม่ ลดความสับสนและความขัดแย้งในสังคม อีกทั้งยังคงรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมและศีลธรรมที่สังคมไทยยึดถือ รวมถึงลดภาระการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหรือจัดทำกฎหมายใหม่

ข้อจำกัดคือ ไม่สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในพื้นที่ท่องเที่ยวและเขตเศรษฐกิจสำคัญ ซึ่งต้องการความยืดหยุ่นด้านเวลาเพื่อรองรับการให้บริการและการท่องเที่ยวในเวลากลางวัน การขาดความยืดหยุ่นดังกล่าว ส่งผลกระทบท่อรายได้ของผู้ประกอบการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

²¹¹ การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายบางส่วน มีข้อพึงพิจารณาดังต่อไปนี้

ข้อดีคือ ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างการคุ้มครองสุขภาพและการส่งเสริมเศรษฐกิจ ลดแรงกดดันจากผู้ประกอบการรายย่อย และเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้บังคับกฎหมาย รวมถึงเป็นการส่งเสริมการเติบโตของเศรษฐกิจท้องถิ่น

ข้อจำกัดคือ ต้องอาศัยระบบอนุญาตที่โปร่งใสและกลไกกำกับดูแลที่เข้มแข็ง เพื่อป้องกันการใช้ดุลพินิจที่ไม่เป็นธรรม หรือเกิดการใช้บังคับกฎหมายที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างพื้นที่ อีกทั้งยังอาจสร้างความสับสนในช่วงแรกของการเปลี่ยนแปลง หากไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน

²¹² การยกเลิกกฎหมาย มีข้อพึงพิจารณาดังต่อไปนี้

ข้อดีคือ การยกเลิกกฎหมายย่อมทำให้บทบัญญัติที่เคยห้ามหรือกำหนดโทษไม่เป็นการกระทำความผิดอีกต่อไป ส่งผลให้ระบบกฎหมายมีความยืดหยุ่นและทันสมัยมากขึ้น สามารถตอบสนองต่อสภาพการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

ข้อจำกัดคือ มีความเสี่ยงต่อประสิทธิภาพในการใช้บังคับกฎหมายในช่วงเวลาเปลี่ยนผ่านหากกลไกกำกับดูแลยังไม่พร้อม

เศรษฐกิจโดยไม่ละเลยพันธกิจด้านสาธารณสุขและค่านิยมทางสังคม จึงมีความจำเป็นต้องมีแนวทางเสริมเพื่อบริหารจัดการผลกระทบอย่างรอบด้านและสมดุล โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังต่อไปนี้

1. ด้านสุขภาพ

การเปิดเสรีร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำเป็นต้องมาพร้อมมาตรการด้านสุขภาพที่เข้มแข็งและยั่งยืน เพื่อป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน มาตรการที่ควรดำเนินการควบคู่กัน ได้แก่

1) เพิ่มข้อกำหนดความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยนำ “Dram Shop Law” ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่ใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้สถานประกอบการที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น บาร์ ร้านอาหาร ร้านเหล้า ต้องร่วมรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากลูกค้าที่มีเมามากหลังจากออกจากร้านไปมาปรับใช้ในกฎหมายไทยเพื่อให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายหากขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้ที่มีเมามากอย่างเห็นได้ชัด แล้วไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลที่สาม กฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsible Serving) และเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่สามสามารถเรียกค่าเสียหายจากแหล่งทุนที่มีความมั่นคงทางการเงินมากกว่าตัวผู้กระทำละเมิดโดยตรง

หลักการนี้แตกต่างจากการพิจารณาความรับผิดชอบทางแพ่งทั่วไปที่มุ่งเน้นไปที่ตัวผู้กระทำละเมิดโดยตรง คือ ผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดย Dram Shop Law ได้ขยายขอบเขตความรับผิดชอบไปยังผู้ขายด้วย การนำหลักกฎหมายละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 มาฟ้องผู้ขายยังคงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากในทางปฏิบัติของศาลในประเทศไทยยังไม่มีบรรทัดฐานที่ชัดเจนในการพิสูจน์ว่า การขายนั้นเป็นเหตุใกล้ชัด ดังนั้น จึงเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หมวด 1 ว่าด้วยเรื่องความรับผิดชอบเพื่อละเมิด เพื่อนำหลัก Dram Shop Law มาปรับใช้ โดยเพิ่มบทบัญญัติมาตรา 430/1 ดังต่อไปนี้

“ผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้กระทำละเมิดในความเสียหายที่เกิดแก่บุคคลภายนอก หากความเสียหายนั้นเป็นผลโดยตรงมาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ประกอบการหรือลูกจ้างได้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลนั้นในขณะที่มีอาการมีเมามากอย่างเห็นได้ชัด”

2) มาตรการทางภาษีและราคา เช่น การใช้ Minimum Unit Pricing (MUP) ทำนองเดียวกันกับประเทศสกอตแลนด์ เพื่อลดการบริโภคในกลุ่มเปราะบาง และป้องกันเยาวชนเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย โดยที่ราคาจะผูกติดโดยตรงกับปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ที่มีอยู่ในเครื่องดื่มประเภทนั้น ๆ ยิ่งเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์สูง ราคา ก็จะยิ่งสูงขึ้นตามไปด้วย มาตรการดังกล่าวควรนำมาปรับใช้กับพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 เนื่องด้วยพระราชบัญญัติ

ฉบับนี้เป็นเครื่องมือหลักในการกำกับดูแลด้านราคา ภาษีของสินค้าฟุ่มเฟือย และสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ โดยมีแนวทางปรับใช้ MUP ดังนี้

ก. การกำหนดราคาขายขั้นต่ำต่อหน่วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (MUP) ถือเป็นกลไกทางราคาเพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นอำนาจที่สามารถบัญญัติเพิ่มเติมในหมวดที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดราคาหรือการควบคุมการจำหน่าย

ข. การกำหนดราคาควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติให้กรมสรรพสามิตมีอำนาจในการกำหนดราคาขายปลีกขั้นต่ำ (Minimum Retail Price) หรือราคาอ้างอิงขั้นต่ำ (Minimum Reference Price) สำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละประเภท โดยอิงตามปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ในหนึ่งหน่วย (Unit of Alcohol)

จุดมุ่งหมายของการกำหนดราคาขั้นต่ำ เพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีราคาถูกและมีปริมาณแอลกอฮอล์สูงเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นสินค้าที่กลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้มีรายได้น้อยและเยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย การใช้บังคับมาตรการ MUP จึงช่วยลดการบริโภคแบบอันตราย (Harmful Drinking) ในกลุ่มดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ค. มาตรการด้านสาธารณสุขและการแพทย์ ภาครัฐควรจัดกิจกรรมรณรงค์เชิงสุขภาพอย่างต่อเนื่อง รวมถึงจัดตั้งศูนย์บำบัดและฟื้นฟูผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชุมชน เพื่อให้ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

2. ด้านการลดทอนค่านิยมทางวัฒนธรรมไทย

การบริหารจัดการผลกระทบจากการเปิดเสรีวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำเป็นต้องคำนึงถึงมิติทางวัฒนธรรมและการรับรู้ของสังคม เนื่องจากทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมของประชาชน โดยเฉพาะในสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับศีลธรรม ประเพณี และการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข แนวทางที่ควรดำเนินการ ได้แก่

1) ส่งเสริมกิจกรรมเชิงบวกในวันสำคัญทางศาสนา เช่น ทำบุญ เวียนเทียน ฟังเทศน์ ร่วมกับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมถึงการส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้เป็น “ฐานวัฒนธรรมแห่งความรับผิดชอบ” เป็นแนวทางสำคัญในการลดค่านิยมการดื่มในสังคมไทย โดยเน้นให้ครอบครัวเป็นทั้งแบบอย่างและกลไกเฝ้าระวังทางสังคมที่ช่วยเหลือหลอมทัศนคติของเด็กและเยาวชนให้เติบโตขึ้นอย่างมีสติและมีภูมิคุ้มกันทางพฤติกรรม อาทิ รัฐบาลควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมในชุมชน ทั้งการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม กีฬา ดนตรี หรืออาสาสมัคร ที่เปิดโอกาสให้ครอบครัวใช้เวลาร่วมกันโดยไม่พึ่งพาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมไปถึงส่งเสริมบทบาทของบุคคลต้นแบบ การเชิญชวนบุคคลที่ประสบความสำเร็จหรือเป็นที่ยอมรับในสังคมมาร่วมรณรงค์และเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตที่ปราศจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและทัศนคติเชิงบวก

2) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสร้างภาพลักษณ์วันสำคัญทางพุทธศาสนาให้มีความร่วมสมัยและเข้าถึงง่าย อาทิ ส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของเยาวชนและชุมชนท้องถิ่น โดยการพัฒนา “เทศกาลชุมชนร่วมสมัย” ที่ผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นกับกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เช่น งานเดินตลาดวัฒนธรรม การแสดงศิลปะพื้นบ้านร่วมกับศิลปะร่วมสมัย เพื่อให้เยาวชนเป็นผู้ร่วมสืบสานไม่ใช่เป็นเพียงแต่ผู้รับสาร

3. ด้านพฤติกรรมเสี่ยงของนักท่องเที่ยว

การส่งเสริมการท่องเที่ยวควบคู่กับการเปิดเสรีในวันสำคัญทางพุทธศาสนาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำเป็นต้องคำนึงถึงพฤติกรรมการดื่มของนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและต่างชาติ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัย ภาพลักษณ์ และความสงบเรียบร้อยของพื้นที่ท่องเที่ยว หากขาดมาตรการบริหารจัดการที่เหมาะสม การดื่มในที่สาธารณะหรือสถานที่ที่ไม่เหมาะสม เช่น ศาสนสถาน หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อาจกระทบต่อค่านิยมของสังคมไทยและสร้างความขัดแย้งกับชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรมีแนวนโยบายเชิงป้องกันและสื่อสารอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดื่มอย่างมีความรับผิดชอบในบริบทของการท่องเที่ยว โดยสามารถดำเนินการผ่านมาตรการดังต่อไปนี้

1) จัดทำระบบสื่อสารเชิงนโยบายผ่านช่องทางบริการในสนามบิน โรงแรม เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน และบริษัทนำเที่ยว โดยเน้นข้อความประชาสัมพันธ์ที่ตรงประเด็น เช่น “งดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในศาสนสถาน”

2) สร้างบทบาทชุมชนเป็นแนวร่วมดูแลแหล่งท่องเที่ยวผ่านการอบรม พัฒนา ศักยภาพ และมีช่องทางแจ้งเหตุ

4. ด้านการลดบทบาทของสถาบันครอบครัว

สถาบันครอบครัวถือเป็นหน่วยพื้นฐานของสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของสมาชิก โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเปิดเสรีขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาอาจทำให้บรรยากาศในสังคมมีความเปิดกว้างต่อการดื่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้บทบาทของครอบครัวในการควบคุม กำกับ หรือให้คำแนะนำแก่สมาชิก โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนลดลงโดยปริยาย เด็กและเยาวชนอาจรับแบบอย่างพฤติกรรม การดื่มจากผู้ใหญ่โดยไม่รู้ตัว ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้เชิงเลียนแบบและมองว่าการดื่มเป็นเรื่องปกติ ทั้งนี้ หากครอบครัวขาดความรู้ ความเข้าใจ หรือทักษะในการพูดคุยเรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเหมาะสม ก็อาจไม่สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการฟื้นฟูบทบาทของครอบครัวในฐานะพื้นที่แห่งการเรียนรู้และการสร้างแบบอย่างที่ดีผ่านมาตรการ เช่น

1) ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว อาทิ กำหนดให้วันอาทิตย์เป็นวันครอบครัว ซึ่งเป็นวันที่สมาชิกในครอบครัวได้ใช้เวลาด้วยกันอย่างมีคุณภาพ โดยอาจมีการจัดกิจกรรมสันทนาการ การออกกำลังกาย หรือการทำกิจกรรมจิตอาสาร่วมกัน เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความอบอุ่น ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของทุกคนในครอบครัว ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายสัมพันธ์และลดแรงจูงใจในการดื่มเพื่อเข้าสู่สังคมภายนอก

2) ภาครัฐควรส่งเสริมวิถีชีวิตครอบครัวที่มุ่งเน้นการปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยเน้นการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัว ผ่านโครงการอบรมและณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในครอบครัว การเลี้ยงดูเชิงบวก และการจัดการพฤติกรรมเสี่ยงในเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ควรมีการเผยแพร่สื่อสาธารณะ เช่น สื่อประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ หรือสื่อออนไลน์ ที่นำเสนอภาพลักษณ์ของครอบครัวที่เข้มแข็ง มีความรัก ความเข้าใจ และสามารถใช้เวลาด้วยกันโดยปราศจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อสร้างค่านิยมใหม่ที่ให้ความสำคัญกับ “ครอบครัวปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ในสังคมไทย

5. ด้านการใช้บังคับกฎหมาย

การปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายและการใช้บังคับถือเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมและลดผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อจำกัดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการดื่มขยายตัวมากขึ้น หากการใช้บังคับกฎหมายไม่เข้มแข็งเพียงพอ อาจนำไปสู่ปัญหาการละเมิดกฎหมาย การขายเกินเวลา หรือการจำหน่ายให้กับกลุ่มที่ห้ามจำหน่าย เช่น เด็กและเยาวชน ดังนั้น การเสริมสร้างระบบการใช้บังคับกฎหมายที่มีประสิทธิภาพจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการเปิดเสรีและการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ แนวทางเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการมีดังต่อไปนี้

1) ใช้มาตรการทางกฎหมายควบคู่กับมาตรการทางสังคมและการณรงค์เชิงสร้างสรรค์ (Soft Measures) กล่าวคือ ใช้ “การสร้างความเข้าใจ” และ “ความร่วมมือจากสังคม” เป็นเครื่องมือหลัก แนวทางการดำเนินการสามารถทำได้ดังนี้

ก. จัดทำแผนการสื่อสารสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนและผู้ประกอบการเข้าใจเจตนารมณ์ของกฎหมายว่ามีเป้าหมายเพื่อ “คุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยของสังคม” มากกว่าการจำกัดสิทธิในการดำเนินธุรกิจ โดยเน้นการให้ข้อมูลอย่างโปร่งใส เข้าใจง่าย และสื่อสารอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ ป้ายประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมภาคสนาม

ข. ส่งเสริมความร่วมมือจากภาคสังคม เช่น ชุมชน องค์กรเอกชน และสื่อมวลชน ให้เข้ามามีบทบาทในการเฝ้าระวังและรณรงค์ลดการดื่มอย่างไม่เหมาะสม เพื่อให้เกิด “วัฒนธรรมทางสังคม” ที่ร่วมกันเคารพกฎหมาย

ค. จัดอบรมหรือกิจกรรมสำหรับผู้ประกอบการ ร้านค้า และสถานบริการ เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างรับผิดชอบ และแนวทางป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน

ง. พัฒนาระบบรางวัลหรือการรับรอง (Incentive System) สำหรับสถานประกอบการ ที่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เช่น “ผู้ประกอบการดีเด่นด้านความรับผิดชอบต่อสังคม” เพื่อสร้างแรงจูงใจเชิงบวก

2) เพิ่มโทษทางอาญาและโทษทางปกครองแก่ผู้ที่ก่อเหตุร้ายแรงจากการเมาแล้วขับ หรือความเสียหายที่มีผลมาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อยกระดับมาตรการป้องกันและลดอุบัติเหตุบนท้องถนนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยให้ยึดหลักตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43 (2) ซึ่งบัญญัติห้ามมิให้ผู้ขับขี่ “ขับรถในขณะที่เมาสุรา” และมาตรา 160 ตรี ที่กำหนดบทลงโทษทางอาญาไว้แล้ว แต่ยังไม่เพียงพอต่อการยับยั้งพฤติกรรมเสี่ยงของผู้กระทำความผิด แนวทางการปรับปรุงและเพิ่มโทษ สามารถดำเนินการได้ดังนี้

ก. เพิ่มระดับโทษทางอาญาในกรณีที่มีผลร้ายแรง เช่น การขับรถในขณะที่เมาสุรา แล้วก่อให้เกิดการบาดเจ็บสาหัสหรือเสียชีวิต อาจพิจารณาเพิ่มอัตราโทษจำคุกสูงสุด หรือปรับฐานความผิดให้มีลักษณะเป็น “การกระทำโดยประมาทอย่างร้ายแรง” เพื่อให้สอดคล้องกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง รวมถึงเพิ่มโทษกระทำความผิดซ้ำสำหรับผู้กระทำผิดครั้งหลังภายในระยะเวลาที่กำหนด

ข. เพิ่มบทลงโทษทางปกครองควบคู่กับโทษทางอาญา เช่น การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่โดยทันทีในกรณีที่ตรวจพบระดับแอลกอฮอล์ในเลือดเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือในกรณีที่ผู้กระทำผิดได้กระทำความผิดซ้ำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการขนส่งทางบกดำเนินมาตรการ “คุมประพฤติด้านการขับขี่” เช่น การอบรมภาคบังคับ การทำกิจกรรมบริการสังคมในโรงพยาบาล หรือศูนย์ฟื้นฟูผู้ติดสุรา เพื่อสร้างการเรียนรู้และตระหนักถึงผลกระทบของการดื่มแล้วขับ

ค. กำหนดมาตรการฟื้นฟูควบคู่การลงโทษ เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้รับโอกาสในการแก้ไขพฤติกรรม เช่น การเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูผู้มีปัญหาการดื่ม หรือการบังคับให้ติดตั้งอุปกรณ์ตรวจวัดแอลกอฮอล์ในรถยนต์สำหรับผู้ที่เคยมีประวัติเมาแล้วขับ

3) เพิ่มอำนาจเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบสถานประกอบการที่ฝ่าฝืนและใช้บังคับกฎหมายอย่างเป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยมีแนวทางการดำเนินการ ได้แก่

ก. ขยายอำนาจตรวจสอบเชิงปฏิบัติการ ให้เจ้าหน้าที่ที่สามารถตรวจสอบสถานประกอบการได้ตามเวลาจริง ทั้งการขายเกินเวลา การขายให้ผู้ที่ไม่เหมาะสม เช่น เด็กและเยาวชน หรือการละเมิดข้อกำหนดอื่น ๆ ของกฎหมาย โดยมีอำนาจในการบันทึกหลักฐานและสั่งให้ปรับปรุงแก้ไขได้ทันที

ข. จัดทำแนวทางการใช้บังคับอย่างเป็นมาตรฐาน เพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติระหว่างสถานประกอบการ เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องปฏิบัติตามแนวทางเดียวกัน เช่น ระดับโทษ การแจ้งเตือน การตรวจซ้ำ และกระบวนการลงโทษ

ค. เสริมสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบ โดยจัดทำรายงานสรุปผลการตรวจสอบและมาตรการใช้บังคับกฎหมายเผยแพร่สาธารณะ ทั้งนี้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนและผู้ประกอบการว่า การใช้กฎหมายเป็นไปอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

กล่าวโดยสรุป การเพิ่มโทษทางอาญาและทางปกครองภายใต้กรอบของพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ควรมุ่งเน้น “การลงโทษเชิงป้องกัน” ควบคู่กับ “การฟื้นฟูพฤติกรรม” เพื่อให้มาตรการทางกฎหมายมีทั้งความเข้มแข็งและความยั่งยืนในเชิงสังคม ลดการกระทำความผิดซ้ำ และยกระดับความปลอดภัยบนท้องถนนอย่างเป็นรูปธรรม

6. ด้านสิทธิและเสรีภาพ

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นกิจกรรมที่อยู่ภายใต้ขอบเขตของสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งได้รับการรับรองในหลักสิทธิมนุษยชนสากลและในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยเฉพาะสิทธิในความเสมอภาค เสรีภาพในการดำเนินชีวิต และเสรีภาพในการประกอบอาชีพ มาตรการเสริมในการแก้ไขปัญหาควรมุ่งเน้นไปที่การใช้มาตรการทางสังคมและการณรงค์เชิงสร้างสรรค์ (Soft Measures) แทนการใช้กฎหมายบังคับ กล่าวคือ ภาครัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น การเวียนเทียน การฟังธรรม การปฏิบัติธรรม และการบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ผ่านกลไกของการสื่อสารสาธารณะ สื่อมวลชน การมีส่วนร่วมของชุมชน และภาคศาสนา เพื่อกระตุ้นให้เกิดการตระหนักรู้และความร่วมมือโดยสมัครใจ มากกว่าการบังคับ นอกจากนี้ ควรมีการพิจารณาปรับมาตรการควบคุมให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับหลักสิทธิและเสรีภาพ เช่น การยกเว้นบางพื้นที่ที่เป็นเขตเศรษฐกิจหรือแหล่งท่องเที่ยว การอนุญาตเฉพาะสถานที่ที่มีระบบควบคุมการขายที่รัดกุม เช่น สถานบริการตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงมหาดไทยหรือหน่วยงานท้องถิ่น และมีระบบบริหารจัดการภายในที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างการเคารพในค่านิยมทางวัฒนธรรมกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล การสร้างสังคมที่เคารพต่อความหลากหลายควรตั้งอยู่บนฐานของการให้ทางเลือก การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างเคารพด้านทางศาสนาและวัฒนธรรม

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยควรปรับกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความได้สัดส่วนของมาตรการต่าง ๆ ตามมาตรา 25 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ และได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายบัญญัติ มาตรา

27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม มาตรา 40 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ และมาตรา 77 ในการตรากฎหมายต้องคำนึงถึงความจำเป็นและไม่สร้างภาระแก่ประชาชนหรือผู้ประกอบการเกินสมควรและต้องจัดให้มีกลไกทบทวนกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ

7. ด้านการบริหารจัดการตามพื้นที่และระบบใบอนุญาต

แนวทางการกำกับดูแลการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้ระบบ “Local Licensing Authority” ทำนองเดียวกันกับประเทศอังกฤษ กล่าวคือ การขออนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะในพื้นที่เศรษฐกิจและพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เช่น กรุงเทพมหานคร จังหวัดภูเก็ต จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดระยอง จังหวัดพังงา และเมืองพัทยา เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีความจำเป็นในการส่งเสริมเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ภายใต้ระบบการกำกับดูแลที่เข้มงวดและสอดคล้องกับบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ โดยมอบอำนาจให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาอนุญาตและกำหนดเงื่อนไขการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งในรูปแบบ On-licence (การจำหน่ายเพื่อบริโภคในสถานที่ เช่น ผับ บาร์ หรือร้านอาหาร) และ Off-licence (การจำหน่ายเพื่อนำกลับไปบริโภคภายนอก เช่น ร้านสะดวกซื้อ หรือร้านค้าปลีก)

การกำหนดประเภทใบอนุญาตดังกล่าวข้างต้นมีลักษณะคล้ายกับระบบของประเทศอังกฤษ ซึ่งให้อำนาจแก่หน่วยงานส่วนท้องถิ่นในการกำหนดรายละเอียด เงื่อนไข เวลา และสถานที่ในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเฉพาะเจาะจง เพื่อให้การควบคุมสอดคล้องกับลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ ทั้งนี้ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดในใบอนุญาตอย่างเคร่งครัด โดยผู้ฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษทางกฎหมายในลักษณะที่เข้มงวด รวมถึงมีการกำหนดอัตราโทษปรับในระดับสูง เพื่อเป็นมาตรการเชิงป้องกันและสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมถึงจัดให้ท้องถิ่นเป็นผู้ควบคุมใบอนุญาต และประเมินผลต่ออายุใบอนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเข้มงวด โดยควรกำหนดให้กรมสรรพสามิตทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกำกับและตรวจสอบมาตรฐานการออกใบอนุญาตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเดียวกันทั่วประเทศ และรักษาความโปร่งใสในการบริหารจัดการรายได้จากภาษีสรรพสามิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันจะช่วยให้เกิดระบบกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ

การออกใบอนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ควรกำหนดระยะเวลาในการอนุญาตให้เหมาะสม โดยอาจมีอายุระหว่าง 1 ปี ถึง 3 ปี ทั้งนี้ ก่อนการต่ออายุใบอนุญาต ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการอย่างรอบด้าน เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินการเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนหรือสังคม ส่วนเกณฑ์การประเมิน

ควรรวมถึงการตรวจสอบประวัติการปฏิบัติตามเงื่อนไขของใบอนุญาตในรอบปีที่ผ่านมา เช่น การพิจารณาว่าผู้ประกอบการเคยฝ่าฝืนข้อกำหนดของใบอนุญาตหรือไม่ มีกรณีร้องเรียนจากประชาชนเกี่ยวกับปัญหาเสียงรบกวนหรือความไม่สงบเรียบร้อยหรือไม่ รวมถึงมีมาตรการในการตรวจสอบอายุผู้บริโภคก่อนขายเครื่องตีแอลกอฮอล์อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด การประเมินดังกล่าวจะช่วยให้การต่ออายุใบอนุญาตเป็นไปอย่างมีมาตรฐาน โปร่งใส และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบ ต่อสังคมมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ควรกำหนดบทลงโทษสูงสุดแก่ผู้ขายที่ฝ่าฝืน เช่น ปรับสูงสุดถึง 500,000 บาท และเพิกถอนใบอนุญาต ใช้เทคโนโลยีช่วยตรวจสอบ เช่น กล้องวงจรปิด ควบคุมการขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ทำนองเดียวกันกับประเทศสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐสิงคโปร์ ในการตรวจสอบอายุผู้ซื้อ เครื่องตีแอลกอฮอล์อย่างเข้มงวด และความรับผิดชอบร่วมของทั้งผู้ขายและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 29 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568 มาตรา 21 ความว่า ห้ามมิให้ผู้ใด ขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์หรือผู้ซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง ประกอบมาตรา 40 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 29 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และเพิกถอนใบอนุญาต

ส่วนการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ประเทศไทยกำหนดเวลา ห้ามขายเครื่องตีแอลกอฮอล์หลังเวลา 24.00 น. ถึงก่อนเวลา 11.00 น. และหลังเวลา 14.00 น. ถึง ก่อนเวลา 17.00 น. ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องตี แอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 เพื่อควบคุมการบริโภค ลดอุบัติเหตุ และป้องกันปัญหาสังคม อย่างไรก็ตาม มาตรการนี้ก็กลับไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคยุคใหม่ เช่น รูปแบบการใช้ชีวิต การทำงาน การท่องเที่ยว และการพบปะสังสรรค์ ส่งผลกระทบต่อสิทธิของผู้บริโภคและผู้ประกอบการโดยเฉพาะ ในภาคการท่องเที่ยวและการบริการ ผู้เขียนได้เลือกทางเลือกที่ 2 พร้อมข้อเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติม ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568 ในข้อ 3 เพื่อปรับเปลี่ยนช่วงเวลาที่ย่อนุญาตให้ขายเครื่องตีแอลกอฮอล์จากเดิมที่ย่อนุญาตให้ขายได้ 2 ช่วงเวลา คือ ตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และเวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น. เป็นเวลาใหม่คือ อนุญาตให้ ขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่เวลา 08.00 น. ถึง 24.00 น. โดยยังคงเวลาห้ามขายเครื่องตี แอลกอฮอล์ในช่วงหลังเวลา 24.00 น. ถึงก่อนเวลา 08.00 น. การแก้ไขเพิ่มเติมประกาศสำนัก นายกรัฐมนตรีฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ได้ อย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีช่วงเวลาหยุดพักการขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ในช่วงกลางวันอีกต่อไป นอกจากนี้ ยังคงควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการบริโภคเครื่องตีแอลกอฮอล์ในช่วง

กลางคืนต่อเนื่องไปจนถึงเช้า เช่น การขับขี่ภายใต้ฤทธิ์สุรา หรือการก่อความไม่สงบในเวลากลางคืน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีความเสี่ยงสูงสุด

ข้อเสนอแนะนี้แม้จะมีข้อดีคือ (1) ด้านเศรษฐกิจ ช่วยเพิ่มรายได้แก่ผู้ประกอบการและส่งเสริมการท่องเที่ยว (2) ด้านสังคมและการบริโภค ลดความสับสนเกี่ยวกับเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ประชาชน และช่วงเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน (3) ด้านการใช้บังคับกฎหมาย การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลากลางวันทำได้ยาก และมักเกิดปัญหาการฝ่าฝืนกฎหมายในช่วงเวลาต้องห้ามทั้งจากผู้ประกอบการและผู้บริโภค การปรับเปลี่ยนเวลาใหม่ช่วยให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ และใช้บังคับกฎหมายได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และ (4) ด้านสิทธิและเสรีภาพ ลดการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน แต่การแก้ไขเพิ่มเติมและปรับเปลี่ยนเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าวข้างต้นอาจก่อให้เกิดปัญหาตามมา ดังนั้น ผู้เขียนขอเสนอแนวทางแก้ไขปัญหามาตรการรองรับผลกระทบที่จะตามา ดังนี้

1. การใช้ระบบใบอนุญาตแบบยืดหยุ่น

การบริหารจัดการการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้ระบบใบอนุญาตแบบยืดหยุ่นเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยสร้างสมดุลระหว่างการส่งเสริมเศรษฐกิจและการป้องกันผลกระทบต่อสังคมและสุขภาพของประชาชน โดยมีแนวทางการดำเนินการดังต่อไปนี้

1) ปรับใช้ระบบใบอนุญาตตามรูปแบบของสหราชอาณาจักร กล่าวคือ ผู้ประกอบการเลือกขออนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามประเภทกิจการและช่วงเวลาที่ต้องการได้ตลอด 24 ชั่วโมง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของใบอนุญาตที่กรมสรรพสามิตออกให้และการพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ เป็นการมอบหมายให้กรมสรรพสามิตเป็นหน่วยงานกลางในการออกใบอนุญาตและกำกับมาตรฐาน ในขณะที่เดียวกันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพิจารณาความเหมาะสมของสถานที่และช่วงเวลา เพื่อสะท้อนสภาพพื้นที่และค่านิยมทางสังคมในแต่ละท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

2) กำหนดพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ “พื้นที่ผ่อนปรน” เช่น เขตท่องเที่ยวหรือย่านธุรกิจ ให้สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง มีระบบควบคุมที่เข้มงวด เช่น การตรวจสอบอายุผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การตรวจสอบใบอนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยให้กรมสรรพสามิตเป็นหน่วยงานหลักในการออกใบอนุญาตและตรวจสอบมาตรฐานการจำหน่าย พร้อมทั้งมอบอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่และกำหนดเงื่อนไขเฉพาะ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพทางสังคม วัฒนธรรม และความปลอดภัยในพื้นที่นั้น ๆ

3) บทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน กรณีกระทำความผิดครั้งแรก แจ้งเตือนและมีโทษปรับไม่ต่ำกว่า 20,000 บาท ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ฝ่าฝืนเงื่อนไขหรือข้อห้ามตามที่กฎหมายหรือใบอนุญาตกำหนด เช่น การจำหน่ายเกินเวลาที่กำหนด จำหน่ายให้แก่ผู้มีอายุต่ำ

กว่าเกณฑ์ หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการควบคุมที่รัฐกำหนด หากเป็นการกระทำผิดครั้งแรกควรกำหนดบทลงโทษในลักษณะลงโทษเชิงป้องปรามและให้โอกาสปรับปรุง แต่ถูกบันทึกไว้ในฐานข้อมูลการกำกับใบอนุญาตของกรมสรรพสามิต เพื่อใช้เป็นปัจจัยในการประเมินการต่ออายุใบอนุญาตในรอบถัดไป หากพบการกระทำผิดซ้ำ จะต้องเผชิญโทษที่หนักขึ้น เช่น การพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาต

4) กรณีผู้ประกอบการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ฝ่าฝืนเงื่อนไขใบอนุญาตซ้ำ หลังจากที่ได้รับการแจ้งเตือนและโทษปรับแล้ว การดำเนินการควรเพิ่มความเข้มงวดขึ้น โดยกรมสรรพสามิตซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลหลัก มีอำนาจในการดำเนินมาตรการดังต่อไปนี้

ก. เพิกถอนใบอนุญาต ยกเลิกสิทธิการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ประกอบการอย่างถาวร

ข. ห้ามขอใบอนุญาตใหม่เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ประกอบการรายเดิมกลับมาฝ่าฝืนซ้ำภายในระยะเวลาอันใกล้ ถือเป็นการสร้างผลเชิงสังคมและเชิงกฎหมายที่ชัดเจน

2. การเสริมสร้างประสิทธิภาพของมาตรการกำกับดูแล

เพื่อให้การบริหารจัดการการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดผลกระทบต่อสังคม สุขภาพ และความสงบเรียบร้อยได้อย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องพัฒนามาตรการกำกับดูแลทั้งในมิติทางกฎหมายและมิติทางสังคมอย่างครบวงจร โดยกำหนดกลไกการใช้บังคับควบคุมกับมาตรการลงโทษที่มีลำดับขั้นและความชัดเจน เช่น การตักเตือน การปรับตามระดับความรุนแรง การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต ทั้งนี้ ควรกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ให้เป็นความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างกรมสรรพสามิตและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้ระบบกำกับดูแลแบบสองระดับ ดังนี้

1) ระดับท้องถิ่น (เจ้าพนักงานท้องถิ่น) มีอำนาจหน้าที่หลักในการตรวจสอบและรายงานพฤติกรรมผู้ประกอบการในพื้นที่ ออกคำสั่ง ตักเตือน รวมถึงมีอำนาจพักใช้ใบอนุญาตชั่วคราว เช่น พักใบอนุญาต 15 วัน - 90 วัน กรณีร้ายแรงพบการกระทำผิดซ้ำ หรือมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของชุมชน มีอำนาจระงับการอนุญาตการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อดำเนินการรายงานต่อสำนักงานสรรพสามิตเพิกถอนใบอนุญาตต่อไป

2) ระดับกรมสรรพสามิต (ส่วนกลางและสรรพสามิตพื้นที่) อำนาจหน้าที่หลักในการรับรองผลการอบรมและตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายโดยรวม มีอำนาจพิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตเมื่อพบว่า ผู้ประกอบการกระทำผิดซ้ำ หรือฝ่าฝืนข้อกำหนดอย่างร้ายแรง รวมถึงมีอำนาจออกคำสั่งห้ามขอใบอนุญาตใหม่ไม่น้อยกว่า 5 ปี สำหรับผู้ที่ถูกเพิกถอน และออกระเบียบและแนวทางปฏิบัติกลางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

3. การยกระดับความรู้ของผู้ประกอบการ

จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นเงื่อนไขในการออกใบอนุญาต โดยเนื้อหาอบรมได้แก่ ความรู้ด้านกฎหมาย วิธีปฏิบัติการขายแก่ผู้มีเงินมา และปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคม ให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดการอบรมและพิจารณาความพร้อมของผู้ประกอบการในการออกใบอนุญาต ภายใต้การกำกับดูแลร่วมกับกรมสรรพสามิตเพื่อให้มั่นใจว่ามาตรฐานการอบรมเป็นไปตามกฎหมายและมีความสอดคล้องทั่วประเทศ

4. การส่งเสริมการควบคุมจากฝั่งผู้บริโภค

โดยการสร้างแรงจูงใจเชิงสังคม เช่น กำหนดพื้นที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาล ส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับโทษของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใช้สื่อสร้างสรรค์และบุคคลต้นแบบในการรณรงค์ เป็นต้น

หากมีการนำข้อเสนอแนะของผู้เขียนไปปรับใช้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ผู้ประกอบการและเจ้าของธุรกิจ การปรับปรุงช่วงเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะช่วยให้เพิ่มโอกาสทางธุรกิจแก่ร้านอาหาร ร้านสะดวกซื้อ รวมถึงธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถจำหน่ายสินค้าได้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงเวลากลางวัน ส่งผลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และลดความสูญเสียจากข้อจำกัดของช่วงเวลาที่เคยถูกห้ามจำหน่าย

2. ผู้บริโภค ประชาชนจะสามารถเข้าถึงการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในช่วงเวลากลางวันที่เคยมีข้อจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการในการบริโภคที่หลากหลายมากขึ้นในปัจจุบัน

3. ภาครัฐ การขยายโอกาสในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะก่อให้เกิดผลเชิงบวกต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ อีกทั้งยังเพิ่มรายได้จากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งสามารถนำไปใช้พัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ได้ต่อไป

กล่าวโดยสรุป การปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวจะทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ไม่เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนเกินความจำเป็น อีกทั้งยังส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวมอีกด้วย

รายการอ้างอิง

หนังสือ

ภาษาไทย

สมยศ เชื้อไทย, *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 22, สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2565) 171.

อรณิข รุ่งธิพานนท์, *รัฐสภาสหราชอาณาจักร: สภาสามัญ สภาขุนนาง หน่วยงานสนับสนุน* (สำนักพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 2553) 7.

บทความ

ภาษาไทย

ดุชนิ อายวัฒน์ และวนิชชา ณรงค์ชัย, ‘การประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดขอนแก่น) กรณีผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์’ (2555) 1 วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 55, 55-68.

พลภัทร ศรีกุล และสุพัตรา แผนวิจิต, ‘การกำหนดมาตรการกฎหมายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์’ 1 วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 115, 115-124.

วีรณัฐ ว่องวรรณะกุล, ‘การควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์: นโยบายสาธารณะที่มีประสิทธิผลและความคุ้มค่า’ 4 วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข 578, 578-580

อวิการ์ตน์ นิยมไทย, ‘เครื่องดื่มแอลกอฮอล์สินค้าที่ต้องได้รับการควบคุม’ วารสารจุลนิติ 131, 131-139.

บล็อกและเว็บไซต์

ภาษาไทย

กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, ‘ตัวชี้วัดแรงงาน พ.ศ. 2566’

<https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2024/20240607094902_63653.pdf> สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2568.

กองสาธารณสุขท้องถิ่น กลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ, ‘ขอความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมวันงดดื่มสุรา
แห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2563’

<https://www.dla.go.th/upload/document/type2/2020/7/23817_1_1593957844069.pdf> สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2567.

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ, ‘แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ (ฉบับปรับปรุง)
ว่าด้วยแนวทางการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ บนหลักการสร้างความยั่งยืนและครอบคลุม
มิติที่สำคัญรวม 3 ด้านหลัก’ <http://nscr.nesdc.go.th/nescd_uat/wp-content/uploads/2021/07/แยกด้าน-05-เศรษฐกิจ.pdf> สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2566.

คณิงนิตษ์ เลิศเดชธนพงศ์, ‘ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทาง
อิเล็กทรอนิกส์ และเงื่อนไขการจ่ายเงินสินบนรางวัล ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

<http://www.lawgrad.ru.ac.th/AbstractsFile/6124012604/16462942783e9f04a80a08d98fe30be10c270681c1_abstract.pdf> สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2566.

ชนกธิดา ศิริวัตร, ‘มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์: ศึกษาเปรียบเทียบ
กฎหมายต่างประเทศ’ <[https://ddc.moph.go.th/uploads/ckeditor2//files/บทความเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ%20\(เผยแพร่\).pdf](https://ddc.moph.go.th/uploads/ckeditor2//files/บทความเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ%20(เผยแพร่).pdf)> สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2568.

ชนาพร จิตติเดโช, ‘หลักเกณฑ์การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลและ
คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2560’

<https://cdc.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2542> สืบค้นเมื่อ 4 พฤศจิกายน 2567.

ไทยโพสต์, ‘ย้อนรอย 100 ปี สหรัฐห้ามขายสุรา’

<<https://www.thaipost.net/main/detail/69241>> สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2567.

ธารรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์, ‘ท่านคิดว่าวันพระสำคัญของศาสนาพุทธ ควรยังมีหรือควรยกเลิกข้อ
ห้ามการขายเหล้าเบียร์ของประชาชนทั่วประเทศ’

<<https://m.facebook.com/photo/?fbid=731801765181480&set=a.183281713366824>> สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2567.

พงษ์วัฒน์ บุญพิทักษ์, ‘สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560’

<https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1728> สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2567.

พระไพศาล วิสาโล, ‘เปิดโลกสุราในไทย บันทึกรั้งว่าสยามนิยมดื่มแต่น้อย ทำไมกระดกกันอ้อสมัยรัตนโกสินทร์’ (silpa-mag.com, 28 ธันวาคม 2561), <https://www.silpa-mag.com/history/article_25141> สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2566.

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ‘การทบทวนนโยบายและมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต่อการส่งเสริมสมดุลด้านการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างยั่งยืน’ <<https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2024/05/final-report-review-of-alcohol-act-revised-20082024.pdf>> สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2568.

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, การทบทวนนโยบายและมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต่อการส่งเสริมสมดุลด้านการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างยั่งยืน <[final-report-review-of-alcohol-act-revised-20082024.pdf](https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2024/05/final-report-review-of-alcohol-act-revised-20082024.pdf)> สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2567.

โรงพยาบาลกรุงเทพพัทยา, ‘สุราผลร้ายต่อร่างกาย’

<<https://bangkokpattayahospital.com/th/health-articles-th/gastrointestinal-liver-th/effects-of-alcohol-th/>> สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2567.

วสันต์ ปวนปิ่นวงศ์, นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐกับการสร้างความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่ <<https://cas.or.th/wp-content/uploads/2021/01/รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์.pdf>> สืบค้นเมื่อ 21 มิถุนายน 2567.

วัชรกรณ ชิวโคภิษฐ, ‘บทที่ 13 การค้าปลีกและการค้าส่ง’ <[http://old-book.ru.ac.th/e-book/m/MK203\(48\)/MK203\(48\)-13.pdf](http://old-book.ru.ac.th/e-book/m/MK203(48)/MK203(48)-13.pdf)> สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2567.

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, ‘ยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ: มาตรการนโยบายแอลกอฮอล์ระดับชุมชน’

<<https://ddc.moph.go.th/uploads/files/f311f3228206e602d62905f4e5d5dc6f.pdf>> สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2567.

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, ‘รู้จักมาตรการความรับผิดชอบของร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับ ผศ.ดร.สมัย โกรทินธาคม’ <<https://cas.or.th/?p=11476>> สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2567.

- ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, ‘สรุปรายงานผลการปฏิบัติงานป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลสงกรานต์ พ.ศ. 2566’
<https://backofficeminisite.disaster.go.th/apiv1/apps/minisite_roadsafety/192/sitedownload/7091/download?TypeMenu=MainMenu&filename=d6d7babb957cc1fe1222012574e5d62d.pdf> สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2567.
- สมบัติ สลักหลาย และสมคิด จูหว่า, ‘การศึกษาผลกระทบด้านสุขภาพจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตจังหวัดแพร่’ การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาตินามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10
<https://www.stou.ac.th/thai/grad_std/Masters/%E0%B8%9D%E0%B8%AA%E0%B8%AA/research/Proceedings_2563/FullPaper/HS/Oral/O-HS%20003%20นายสมบัติ%20สลักหลาย.pdf> สืบค้นเมื่อ 21 พฤษภาคม 2568.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, ‘แอลกอฮอล์กับสมอง’
<<https://www.thaihealth.or.th/wp-content/uploads/2023/12/Factsheet-แอลกอฮอล์กับสมอง.pdf>> สืบค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2568.
- สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, ‘รายงานผลการดำเนินงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์’
<<https://ddc.moph.go.th/uploads/files/1438820200823062406.pdf>> สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2567.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง, ‘ผลประมาณการเศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. 2567’
<<https://mof.go.th/th/view/attachment/file/3139353439/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%2071-2567%20%28ผลประมาณการเศรษฐกิจไทยปี%202567%29.pdf>> สืบค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2567.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ‘การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2560’
<https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2023/20230505110006_27129.pdf> สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2567.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ‘แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)’ <<https://www.nesdc.go.th/wordpress/wp-content/uploads/2025/05/01-แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ-พ.ศ.-2566-2580-ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม.pdf>> สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2566.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ‘ภาวะสังคมไทย ไตรมาสที่ 2 ปี 2566, กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม’ <https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13633&filename=socialoutlook_report> สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2567.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ‘ภาวะสังคมไทยไตรมาสสามปี พ.ศ. 2566’ <https://www.mhesi.go.th/images/THANWARAT/เอกสารเผยแพร่ภายนอก/article_20231127093115.pdf> สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2567.

สุราษฎร์, ‘ว่าด้วยเวลาห้ามขายเหล้า’ <<https://surathai.wordpress.com/2020/01/10/time-no-sell/>> สืบค้นเมื่อ 21 พฤศจิกายน 2567.

อนรรฆพร ลายวิเศษกุล, ‘ความรู้มรดกของ ‘สุราชุมชน’ และ ‘วัฒนธรรมการดื่ม’ ของญี่ปุ่น’ <<https://urbancreature.co/beer-industry-japan/>> สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2567.

อานันท์ เกียรติสารพิภพ, ‘รายการร้อยเรื่องเมืองไทย เรื่อง สิทธิและเสรีภาพ, สถาบันวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาและสำนักวิชาการ’ (มกราคม 2563) <<https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/works/academic%20office/radio%20scripts/pdf/2563-01/NALT-radioscript-rr2563-jan4.pdf>> สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2567.

ภาษาต่างประเทศ

Agence France-Presse (AFP), ‘Saudi to open alcohol store for diplomats. Kuwait Times’ <<https://kuwaittimes.com/article/10551/world/middle-east/saudi-to-open-alcohol-store-for-diplomats/>> accessed 18 March 2025.

Akhbaar24, ‘A rare photo of King Abdulaziz’s decree banning alcohol entry for Muslims and non-Muslims 60 years ago’ <<https://www.akhbaar24.com/article/detail/292088>> accessed 18 March 2025.

Alcohol Health Alliance, ‘Minimum Unit Pricing’ <<https://ahauk.org/what-we-do/our-priorities/minimum-unit-pricing/>> accessed 29 March 2025.

BBC News, ‘Saudi Arabia to get first alcohol shop in more than 70 years’ <<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68085190>> accessed 18 March 2025.

BBC, ‘130th anniversary of the Sunday drinking ban in Wales’ <https://www.bbc.co.uk/blogs/waleshistory/2011/08/sunday_drinking_ban_in_wales_130th_anniversary.html> accessed 3 July 2024.

California Department of Alcoholic Beverage Control, 'Penalty guidelines'

<<https://www.abc.ca.gov/law-and-policy/penalty-guidelines/>> accessed 26 February 2025.

Constitution Annotated Analysis and interpretation of the U.S. Constitution, 'State and federal regulation of alcohol sales'

<https://constitution.congress.gov/browse/essay/amdt21-S2-10/ALDE_00013868/> accessed 26 February 2025.

Courthouse News, 'Saudi to allow alcohol sales to non-Muslim diplomats'

<<https://www.courthousenews.com/saudi-to-allow-alcohol-sales-to-non-muslim-diplomats-sources/>> accessed 18 March 2025.

EBSCO, 'Separation of powers (US government)' <<https://www.ebsco.com/research-starters/law/separation-powers-us-government>> accessed 9 October 2025.

Economist Intelligence Unit (EIU), 'Saudi Arabia takes first step towards relaxing alcohol laws' <<https://www.eiu.com/n/saudi-arabia-takes-first-step-towards-relaxing-alcohol-laws/>> accessed 18 March 2025.

Etienne Colson, 'Alcoolisme nocturne: les épiciers trinquent ! Village de la Justice' <<https://www.village-justice.com/articles/alcoolisme-nocturne-les-epiciers-trinquent,44401.html>> accessed 15 February 2025.

Firstpost, 'Saudi Arabia to open first alcohol store: How Crown Prince Mohammed bin Salman is reforming the kingdom'

<<https://www.firstpost.com/explainers/saudi-arabia-to-open-first-alcohol-store-how-crown-prince-mohammed-bin-salman-is-reforming-the-kingdom-3653062.html>> accessed 18 March 2025.

Japan Sake and Shochu Makers Association, 'ประวัติความเป็นมาของสาเก'

<<https://japansake.or.jp/sake/about-sake/history-of-sake/>> สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 2567

Judiciaries Worldwide, 'Islamic Legal Systems'

<<https://judiciariesworldwide.fjc.gov/islamic-legal-systems>> accessed 25 March 2025.

KIM Jekwan, 'Saudi Arabia will open its first liquor store in 72 years. The country is a "no-drinking state" that...' (Maeil Business Newspaper, 25 January 2024)

<<https://www.mk.co.kr/en/world/10929031>> accessed 18 March 2025.

Kuwait Times, 'Saudi to open alcohol store for diplomats'.

<<https://kuwaittimes.com/article/10551/world/middle-east/saudi-to-open-alcohol-store-for-diplomats/>> accessed 18 March 2025.

L'Orient-Le Jour, 'Saudi to open store selling alcohol to non-Muslim diplomats'

<<https://today.lorientlejour.com/article/1365666/saudi-to-open-store-selling-alcohol-to-non-muslim-diplomats-wrap.html>> accessed 18 March 2025.

Legifrance, 'Code de la santé publique Article L3321-1 (version en vigueur au 22 juin 2000)'

<https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000006687994/2000-06-22/> accessed 18 March 2025.

Local Government Association, 'Licensing Act 2003 Councilor's handbook (England and Wales)'

<https://www.local.gov.uk/sites/default/files/documents/10%2036_Licensing_Act_2003_V04%203_1.pdf> accessed 4 July 2024.

Lyon County Ordinances, 'Commonwealth of Kentucky Lyon County Fiscal Court'

<https://abc.ky.gov/Documents/ABC_LyonCountyOrdinances.pdf> accessed 7 October 2024.

Maeil Business Newspaper, 'Saudi Arabia will open its first liquor store in 72 years.

The country is a "no-drinking state" that..'

<<https://www.mk.co.kr/en/world/10929031>> accessed 18 March 2025.

Mitchell & Cooper ecommerce agency, 'UK drinking and alcohol laws guide: How to

get an alcohol license' <<https://www.mitchellcooper.co.uk/uk-drinking-alcohol-laws-and-licence-guide#licensed-hours>> accessed 27 March 2025.

New York State, 'Alcoholic Beverage Control Law' <<https://sla.ny.gov/alcoholic-beverage-control-law>>

accessed 2 March 2025.

New York State, 'New York State Liquor Authority' <<https://sla.ny.gov/about-new-york-state-liquor-authority>>

accessed 2 March 2025.

Permis-de-exploitation.com, 'Autorisation de vente d'alcool pour un débit temporaire' <<https://www.permis-de-exploitation.com/494-l-autorisation-vente-alcool.html>> accessed 4 October 2024.

ResearchGate, 'Impact of minimum unit pricing on alcohol-related hospital outcomes: systematic review' <https://www.researchgate.net/publication/_Impact_of_minimum_unit_pricing_on_alcohol-related_hospital_outcomes_systematic_review> accessed 20 July 2025.

Reuters, 'Saudi Arabia prepares to open first alcohol store for diplomats' <<https://www.reuters.com/world/middle-east/saudi-arabia-prepares-open-first-alcohol-store-diplomats-2024-01-24/>> accessed 18 March 2025.

Ron Petrarca, 'The 21st Amendment: Definition, history & court cases' <<https://study.com/academy/lesson/the-21st-amendment-definition-history-court-cases.html>> accessed 26 February 2025.

Rubin Law Firm, 'Business & Professions Code § 25631 BPC - Selling Alcohol After Hours' <<https://rubinlawpc.com/criminal-laws/laws/25631-bpc/>> accessed 27 February 2025.

Saudia 365, 'After 70 years of its ban in the Kingdom... The Saudi Foreign Ministry clarifies the truth about the opening of the first liquor store' <<https://saudia-365.net/news10719.html>> accessed 18 March 2025.

Scottish government, 'Alcohol and drugs' <<https://www.gov.scot/policies/alcohol-and-drugs/alcohol/>> accessed 22 March 2025.

Simmrin Law Group, 'California Business and Professions Code' <<https://www.simmrinlawgroup.com/california-business-and-professions-code/>> accessed 27 February 2025.

Singapore Police Force, 'Liquor Licence' <<https://www.police.gov.sg/e-Services/Police-Licences/Liquor-Licence>> accessed 24 March 2025.

The Economic Times, 'Saudi Arabia opens its first liquor store: Strict rules you have to follow' <<https://economictimes.indiatimes.com/news/international/saudi-arabia/saudi-arabia-opens-its-first-liquor-store-strict-rules-you-have-to-follow/no-muslim-age-bar-and-more/slideshow/107147137.cms>> accessed 18 March 2025.

The Economic Times, ‘Singapore imposes alcohol ban in Little India after riot’

<<https://economictimes.indiatimes.com/>> accessed 6 October 2024.

The Embassy of The Kingdom of Saudi Arabia, ‘Legal and Judicial Structure’

<<https://www.saudiembassy.net/legal-and-judicial-structure-0>> accessed 24 March 2025.

The Guardian, ‘Saudi Arabia to allow first alcohol sales in 72 years, dividing opinion’

<<https://www.theguardian.com/world/2024/jan/25/saudi-arabia-to-allow-first-alcohol-sales-in-72-years-dividing-opinion>> accessed 18 March 2025.

The Royal Borough of Kingston upon Thames, ‘Licensing Act 2003 Explained’

<www.kingston.gov.uk> accessed 15 July 2024.

The Times of India, ‘Why Saudi Arabia banned alcohol: Was it Islam or...’

<<https://timesofindia.indiatimes.com/world/middle-east/why-saudi-arabia-banned-alcohol-was-it-islam-or/articleshow/107121476.cms>> accessed 18 March 2025.

The World Health Organization, ‘The World Health Organization (WHO) advises limiting alcohol availability and advertising as cost-effective measures to safeguard young individuals from alcohol-related risks’ (18 April 2024)

<<https://www.who.int/thailand/news/detail/18-04-2024-who-advises-limiting-alcohol-availability-and-advertising>> accessed 20 October 2024.

Theta Law Firm, ‘Alcoholic Beverage Control (ABC) law’

<<https://thetafirm.com/practiceareas/abclaw.html>> accessed 27 February 2025.

Timeanddate.com, ‘Daylight Saving Time 2025 in California’

<<https://www.timeanddate.com/time/change/usa/california>> accessed 26 February 2025.

TQM Insurance Broker, ‘สรุปสถิติอุบัติเหตุทางถนน 7 วันอันตรายช่วงสงกรานต์ พ.ศ. 2567’

<<https://www.tqm.co.th/articles/หมึัร้กรร/7วันอันตรายช่วงสงกรานต์2567>> สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2567.

ภาคผนวก ก

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551
(เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้อง)

...

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายความว่า สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

...

“ขาย” หมายความว่า รวมถึง จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า

...

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

...

มาตรา 4 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

...

มาตรา 28 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการขายของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือตัวแทนของผู้ผลิต หรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

...

มาตรา 39 ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา 27 หรือมาตรา 28 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ภาคผนวก ข

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
พ.ศ. 2552

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 41 มาตรา 43 และมาตรา 45 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้ กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย นายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา

ข้อ 2 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2552

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ค

**ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552**

โดยที่คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ ได้มีมติเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 เห็นชอบให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ลงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2552 ซึ่งกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา โดยให้ยกเว้นกรณีการขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม เพื่อเป็นการส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวในประเทศไทยและกระตุ้นเศรษฐกิจของภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 41 มาตรา 43 และมาตรา 45 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย นายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิกความในข้อ 1 ของประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ลงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2552 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา ยกเว้นการขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม”

ข้อ 2 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2552

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ง

**ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 มาตรา 27 และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2552 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552 ลงวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2552

ข้อ 2 ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายเฉพาะร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ

ข้อ 3 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก จ

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
พ.ศ. 2567

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 เพื่อให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 วรรคหนึ่ง และมาตรา 28 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

- ข้อ 1 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
- ข้อ 2 ให้ยกเลิกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558
- ข้อ 3 ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ

ประกาศ ณ วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2567

แพทองธาร ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก จ

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
พ.ศ. 2568

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2567 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 วรรคหนึ่ง และมาตรา 28 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 2 ให้ยกเลิกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2567 ลงวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2567

ข้อ 3 ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ
- (2) การขายในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- (3) การขายในสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่หรือบริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- (4) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม
- (5) การขายในสถานที่ซึ่งใช้จัดกิจกรรมพิเศษระดับชาติหรือนานาชาติ และมีคนจำนวนมากไปทำกิจกรรมร่วมกันตามรายชื่อสถานที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ข้อ 4 ผู้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามข้อ 3 ต้องจัดให้มีการคัดกรองและมาตรการที่จำเป็นเพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ความปลอดภัยของประชาชน และการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กและเยาวชน

ประกาศ ณ วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2568

แพรทองธาร ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ข

พระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 (เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้อง)

...

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“โรคภัย” หมายความว่า เครื่องอุปโภคบริโภค และหมายความรวมถึงสิ่งที่ระบุไว้ในกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

...

“จำหน่าย” หมายความว่า รวมถึงถึงการโอนสิทธิ หรือกรรมสิทธิ์ หรือโอนการครอบครองให้แก่กัน ไม่ว่าในกรณีใด

...

มาตรา 4 เมื่อมีความจำเป็นโดยสถานการณ์เพื่อสวัสดิภาพของประชาชน หรือมีความจำเป็นเกิดขึ้นเพื่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ ให้รัฐบาลมีอำนาจควบคุมโรคภัยที่ได้

มาตรา 5 การควบคุมตามความในมาตรา 4 ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา เพื่อการดังต่อไปนี้

...

4. กำหนดเวลา และสถานที่ และพฤติการณ์ในการจำหน่ายโรคภัย

...

มาตรา 9 ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชกฤษฎีกาออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีที่กระทำความผิดซ้ำให้ระวางโทษเป็นทวีคูณ

ภาคผนวก ข

พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495

...

โดยที่เป็นการสมควรดำเนินการควบคุมโรคภัย เนื่องจากความจำเป็นโดยสถานการณ์เพื่อ
สวัสดิภาพของประชาชน กับทั้งเพื่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 95 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 และมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ.
2495 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ตั้งต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.
2495”

มาตรา 2 พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็น
ต้นไป

มาตรา 3 ห้ามมิให้ผู้ใดทำการฆ่าสุกรที่มีน้ำหนักต่ำกว่า 35 กิโลกรัม

มาตรา 4 นอกจากเวลาตั้งแต่ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และ 17.00 นาฬิกา ถึง
22.00 นาฬิกา

(1) ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายสุรา
จำหน่ายสุราทุกชนิด

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ในร้านจำหน่ายสุรา

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ
รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ณ

พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504

...

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมโรคภัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. 2495 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504”

มาตรา 2 พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 4 นอกจากเวลาตั้งแต่ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่ 17.00 นาฬิกา ถึง 02.00 นาฬิกา ของวันถัดไป

(1) ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าว จำหน่ายสุราทุกชนิด

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุรา”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ส. ธนะรัชต์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ: เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 ได้กำหนดเวลาในการจำหน่ายสุราของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามกฎหมายสุรา และการดื่มสุราในร้านจำหน่ายสุราไว้อย่างไม่เหมาะสม ทั้งมิได้กำหนดความรับผิดชอบของบุคคลซึ่งจำหน่ายสุราเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราไว้ สมควรขยายเวลาการจำหน่ายและดื่มสุราดังกล่าวจาก 11.00 น. ถึง 14.00 น. และ 17.00 น. ถึง 22.00 น. เป็น 11.00 น. ถึง 14.00 น. และ 17.00 น. จนถึง 02.00 น. ของวันถัดไป และกำหนดความรับผิดชอบของบุคคลซึ่งจำหน่ายสุราเพื่อประโยชน์ของผู้รับใบอนุญาตขายสุราด้วย

ภาคผนวก ญ

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 46 ลงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2515

โดยที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมโรคภัยซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันได้กำหนดเวลาสำหรับการขายสุราและการดื่มสุราในร้านจำหน่ายสุราไว้อย่างไม่เหมาะสม สมควรกำหนดเวลาเสียใหม่ เพื่อเป็นการประหยัดและรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิกความในมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 4 ในเวลาอื่นนอกจากเวลาตั้งแต่ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่ 17.00 นาฬิกา ถึง 24.00 นาฬิกา

(1) ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าว จำหน่ายสุราทุกชนิด

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุรา

ทั้งนี้เว้นแต่การขายสุราหรือการดื่มสุรานั้นกระทำในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการระหว่างเวลาที่กฎหมายอนุญาตให้สถานบริการนั้นเปิดทำการได้เกินเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรานี้”

ข้อ 2 ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 17 มกราคม พุทธศักราช 2515

จอมพล ถ. กิตติขจร

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ภาคผนวก ก

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515

โดยที่คณะปฏิวัติพิจารณาเห็นว่า กำหนดเวลาการจำหน่ายสุราและดื่มสุรา ณ สถานที่ขายสุราและกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนตามความในพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัยอันยังไม่เหมาะสม สมควรมีบทบัญญัติให้มีการอนุญาตให้จำหน่ายสุราและดื่มสุรา ณ สถานที่ขายสุราในเวลาที่ห้ามจำหน่ายสุราได้ในบางกรณี และกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนเสียใหม่ หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิก

- (1) พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495
- (2) พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504
- (3) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 46 ลงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2515

ข้อ 2 ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าว จำหน่ายสุราทุกชนิดในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจสำหรับนครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น

ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุราในกำหนดเวลาห้ามจำหน่ายสุรา เว้นแต่สถานที่ขายสุรานั้นได้รับอนุญาตให้จำหน่ายได้ตามวรรคหนึ่ง

การจำหน่ายสุราและดื่มสุราในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ซึ่งกฎหมายอนุญาตให้เปิดทำการได้เกินเวลา 24.00 นาฬิกา ให้กระทำนอกเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองได้เฉพาะหลังจากเวลา 24.00 นาฬิกา จนถึงเวลาปิดทำการ

หลักเกณฑ์ เงื่อนไข หรือวิธีการเกี่ยวกับการขออนุญาต การอนุญาต การออกใบอนุญาต การแสดงใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การจำหน่ายสุราของผู้ได้รับใบอนุญาต และค่าธรรมเนียมการออกและการต่ออายุใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ข้อ 3 เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

- (1) ดำเนินกิจการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น
- (2) ยอมให้ผู้มีอำนาจมาสุราจนประพตวิญญาย หรือครองสติไม่ได้ เข้าไปหรืออยู่ในสถานที่ขายสุราระหว่างที่เปิดทำการ

(3) จำหน่ายสุราให้แก่ลูกค้าที่มีอาการเมาสุราจนประพัตวิญญานหรือครองสติไม่ได้แล้ว

(4) จำหน่ายสุรานอกเวลาที่กำหนดในใบอนุญาต

(5) ฝ่าฝืนกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

ให้ผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตได้

การสั่งพักใช้ใบอนุญาต ให้สั่งพักใช้ได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

ข้อ 4 ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ 2 วรรคหนึ่ง หรือจำหน่ายสุราในเวลาห้ามจำหน่าย ระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาตตามข้อ 3 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อ 5 ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ 2 วรรคสอง หรือกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อ 6 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ข้อ 7 ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 16 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2515

จอมพล ถ. กิตติขจร

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ภาคผนวก ก

กฎกระทรวง (พ.ศ. 2515) ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515

ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253

ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 2 และข้อ 6 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 การอนุญาตให้จำหน่ายสุรานอกเวลาที่กำหนดตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 จะอนุญาตให้จำหน่ายได้เฉพาะที่เห็นว่ามีความจำเป็น ณ สถานที่ขายสุราสำหรับโรงแรม ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟ สถานีขนส่งทางบก สถานีขนส่งทางน้ำ

ข้อ 2 การขออนุญาตจำหน่ายสุราตามข้อ 1 ให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา ยื่นคำร้องขออนุญาตตามแบบ สร. 1 ทำยกกฎกระทรวงนี้ ต่อสารวัตรสถานีตำรวจนครบาลท้องที่สำหรับนครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี หรือนายอำเภอท้องที่สำหรับจังหวัดอื่น

ให้สารวัตรสถานีตำรวจหรือนายอำเภอที่ได้รับคำร้องขออนุญาตเสนอเรื่องราวต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้มีอำนาจออกใบอนุญาต

การออกใบอนุญาตให้อนุญาตได้ไม่เกินกำหนดเวลาแห่งอายุใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุราและให้ออกตามแบบ สร. 2 ทำยกกฎกระทรวงนี้

ใบอนุญาตให้ใช้ได้เฉพาะบุคคลและสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

ข้อ 3 การขอต่ออายุใบอนุญาตจะต้องยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุตามแบบ สร. 3 ทำยกกฎกระทรวง

เมื่อได้ยื่นคำขอต่ออายุตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าจะมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตนั้น

ข้อ 4 ในกรณีที่ใบอนุญาตชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหาย ให้ผู้รับใบอนุญาตนั้นยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบว่าใบอนุญาตชำรุดหรือสูญหาย

ข้อ 5 ผู้รับใบอนุญาตต้องแสดงใบอนุญาตไว้ให้เห็นได้ง่าย ภายในสถานที่ขายสุราที่ได้รับใบอนุญาต

ข้อ 6 ค่าธรรมเนียมให้เรียกเก็บดังนี้

(1) การออกหรือการต่ออายุใบอนุญาตให้จำหน่ายสุราตามข้อ 1 ณ สถานที่ขายสุราสำหรับทำอากาศยานระหว่างประเทศ โรงแรม ฉบับละ 100 บาท

(2) การออกหรือการต่ออายุใบอนุญาตให้จำหน่ายสุราตามข้อ 1 ณ สถานที่ขายสุราสำหรับทำอากาศยานภายในประเทศ สถานีรถไฟ สถานีขนส่งทางบก สถานีขนส่งทางน้ำ ฉบับละ 50 บาท

(3) การออกใบแทนใบอนุญาตที่ชำรุดหรือสูญหาย ฉบับละ 20 บาท

ให้ไว้ ณ วันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515

พวง สุวรรณรัฐ

ปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ใช้อำนาจของ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย



ภาคผนวก ง

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 (เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้อง)

...

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายความว่า สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

...

“ขาย” หมายความว่า รวมถึง จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า

...

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

...

มาตรา 4 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการ

ให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นเลขานุการ และให้อธิบดีและผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

...

มาตรา 28 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการขายของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือตัวแทนของผู้ผลิต หรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

...

มาตรา 39 ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา 27 หรือมาตรา 28 ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

...



ภาคผนวก ข

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
พ.ศ. 2558

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นการขายในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) การขายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ
- (2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

ข้อ 2 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2558

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ค

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
พ.ศ. 2568

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 วรรคหนึ่ง และมาตรา 28 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 2 ให้ยกเลิกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 ลงวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2558

ข้อ 3 ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลานั้น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นการขายในกรณีดังต่อไปนี้

(1) การขายในอาคารที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารภายในสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ

(2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

(3) การขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

ประกาศ ณ วันที่ 23 มิถุนายน 2568

แพรทองธาร ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ณ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2561

...

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 26 ประกอบกับมาตรา 27 มาตรา 33 มาตรา 34 และมาตรา 37 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

...

มาตรา 147 ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา 18.00 นาฬิกาของวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่วันลงคะแนนตามมาตรา 106 และมาตรา 107 ด้วย

...

ภาคผนวก ด

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562

...

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 26 ประกอบกับมาตรา 27 มาตรา 33 มาตรา 34 และมาตรา 37 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

...

มาตรา 123 ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา 18.00 นาฬิกาของวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประวัติผู้ประพันธ์

ชื่อ	เบญญาดา พรอมวงศ์
ประวัติการศึกษา	
2549	ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2557	เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
ประวัติการทำงาน	
2565-ปัจจุบัน	ที่ปรึกษากฎหมาย คลินิกยุติธรรมจังหวัดเชียงราย
2565-ปัจจุบัน	กรรมการ สภาทนายความจังหวัดเทิง
2562-ปัจจุบัน	ที่ปรึกษากฎหมาย สถานีตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย
2553-ปัจจุบัน	ทนายความ สำนักงานกฎหมายเบญญาดาและเพื่อน